NAGY-KANIZSA, 1884. szeptember 4-én. 71-ik szám. Huszonharmadik évfolyam.

Előfizetési ár
egész évre . . . . . . 8 frt.
fél évre . . . . . . 4 „
negyed évre . . . . . . 2 „
Egy szám 10 kr.

HIRDETÉSEK
5 hasábos petitsorban 7, másodszor 6 s minden további sorért 5 kr
NYILTTÉRBEN
soronkent 10 krért vétetnek fel
Kincstári illeték minden egyes hirdetésért 30 kr. fizetendő

ZALAI KÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz,
anyagi részét illető közlemények pedig a kiadóhoz bérmentve intézendők:
NAGY-KANIZSA
Wlasslesház.
Bérmentetlen levelek csak ismert munkatársaktól fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek

A nagy-kanizsai „Kereskedelmi Iparbank", „nagy-kanizsai önk. tüzoltó-egylet", a „zalamegyei általános tanitótestület", a „nagy-kanizsai kisdednevelő egyesület", a „nagy-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet", a „soproni kereskedelmi s iparkamara nagy-kanizsai külválasztmány" hivatalos lapja.

Hetenkint kétszer, vasárnap- s csütörtökön megjelenő vegyes tartalmu lap.

A proletárok.

Az „Urhatnámság" a jelenkor gyógyithatlan betegsége — mely napról-napra szembetünőbben terjed s a társadalom alsó rétegeibe erősen befészkelte magát — mindinkább lábra kap, az iparos osztályt már is teljesen megmételyezte. Ma mindenki arra törekszik, hogy könnyü szerrel, kevés megerőltetéssel, csekély fáradsággal vagyont és állást, egyszóval existentiát szerezhessen magának. Az ipar és kereskedelem pangása e valóban szomoru jelenségekben találja magyarázatát. A mai generaczió nem akar már kézzel, hanem észszel dolgozni. A jobbmódu iparos szülők, kik gyermekeiket istenitik s már zsenge korukban felismerik bennök a zsenit — a tudományos pályára szánják a nebulót. A hány ezer munkás kéz lesz ezen sokszor „ferde nevelés" által a társadalomtól elvonva, annyi értelmiségi proletárral szaporodik a társadalom.

Ha figyelemmel kisérjük a minden évben megjelenő és a hirlapokban az egész országról statisticailag összeállitott iskolai értesitőket, azt tapasztaljuk, hogy évről-évre gomba módra szaporodnak a tanulók. Szép reményekkel telve ott ülnek az iskola padjain s ahitattal hallgatják a tanárok bölcs igéit. De hány lesz ezek közül hasznos tagja a társadalomnak? Hányan végzik el megkezdett pályájukat? Hány hagyja azt ott s ha elhalgyja mi lesz belőle? Mindezek oly fontos kérdések, melyekkel behatóbban foglalkozni valóban érdemes.

Azon számtalan és különféle okok, melyek a megkezdett pálya abban hagyására befolyással vannak, oly különféle természetüek, hogy azokat egyenként elősorolni s közelebbről megvilágitani a lehetetlenségek közé tartozik.

Általában s nagyjában megkisérlem ecsetelni, hogy az ilyen improductiv egyénekből a társadalom legveszedelmesebb tagjai lehetnek. Nagyon sok ezek közül csak azért jár a különféle iskolába, hogy azt mondhassa ő is volt egyetemi hallgató, de csakis h-a-ll-g-a-t-ó volt, mert tanulásról szó sincs.

Mint szabad egyetemi-polgár szárnyaira eresztve, a tanszabadságot a szó legteljesebb értelmében gyakorolja. Ő hallgat, de nem tanul. Egy néhány évig koptatja Budapest járdáit, sőt sokszor unalomból eljár „érdekesebb" előadásokra is, hogy ottt „abcugolhasson." Végre is megunja a „dicsőséget", adósságokkal megterhelve (tudomány helyett) vissza jön a szülői házhoz azon erős szándékkal, hogy a nagy város zajától visszavonulva neki fekszik a tudománynak, az elmulasztottakat pótlandó. De hiába a fiatal rugékony ész elfásult s nem képes a nagy halmazt megemészteni.

A földbirtokos fia ilyenkor legtöbbször átveszi a még megmaradt „hét szilvafát" és gazdálkodik, persze legtöbbnyire az ily gazdálkodásban nincsen köszönet, mert nem értvén a gazdálkodáshoz, csakhamar tönkre megy. Ekkor „befolyásos" családja betolja valami hivatalba a hol nem kell semmi tudomány, hanem csak protekció és lesz belőle: „tiszteletbeli-fizetésnélküli-fogalmazó-gyakornok-helyettes-segéd-jelölt" Ily minőségben adja az urat és csinálja az adósságokat. A kellő „szakképzettséget" elsajátitván magának — végre kataszteri potbiztos v. útbiztos válik belőle. Ekkor csinál egy „müveltséggel biró" jó parthiet és az „úr" készen van.

Nem ugy áll a dolog az iparos vagy kereskedő fiánál. Ezek sem protekcióval sem „befolyásos" családdal nem birván, rendesen elkallódnak és a társadalom terheivé válnak. Iparos vagy kereskedő nem akar lenni, mert az ő neki derogál. Ha esetleg szülői még jó módnak örvendenek, még „dijnok" sem lesz, mert egy volt egyetemi polgárral a dijnokság össze nem fér.

Az ilyen egyének a legsajnálatraméltóbb teremtmények, ezek önmagukkal soha nincsenek megelédve, mert folyton furdalja őket a lelkiismeret.

Nem lévén állásuk, nincs semmiféle tekintélyök, sőt ha társaságba megfordulnak sokszor gunytárgyaivá válnak. Az ilyen szerencsétlen teremtmények nem élnek, hanem csak vegetálnak. Czéltalan bolyongnak, egész nap esznek isznak és este dorbézolnak; ez a mindennapi programmjok. Egyszóval lopják a napot. Ezen semmittevéshez pedig annyira hozzá szoknak, hogy a legcsekélyebb anyagi vagy szellemi munkától irtóznak, sőt idővel egészen elfásulnak és semmire sem alkalmazhatók. Ezen egyének a nagy társadalomra nézve elvesztek, improductiv tényezők lévén, csak mások rovására élnek. Ezen állapot azonban nem tarthat örökké, mert vagy elfogyván az anyagi forrás, kénytelenek bármiféle existentia után látni, vagy a „dőzsőlésbe" szellemileg és testileg tönkre menve — főbe lövik magukat.

Nem lehet tehát eléggé figyelmeztetni a szülőket, hogy fiaik pályaválasztásánál legyenek óvatosak s ne adják oly pályára őket, melyhez sem kedvök sem elég eszök nincsen. — Ha a tudományos pályán nem tudnak boldogulni, hagyják ideje korán még ott és menjenek az iparos pályára.

— Ott még derék és hasznos tagjai lehetnek a társadalomnak!

B.

Nagy-Kanizsa, 1884 szept. 4.

[D. L.] Magam is cselédtartó ember vagyok. Az voltam már husz évvel ezelőtt is Voltak és vannak béreseim, kocsisaim és belső cselédeim, dicsekszem pedig ezzel azért, mert nagyon szeretném elhitetni a t. olvasóval, hogy én is értek a dologhoz annyit a mennyit sok más, pláne, amennyiben mindennek a mi történik és észlelhető, szeretem kikutatni az okát, s aprólékos dolgok kipuhatolására is vesztegetek elegendő időt, hát talán még többet is. Mindazonáltal, ha észleleteim a mai kor „rettentő" cselédeiről nem helyesek, azaz helyteleneknek tünnek fel, ám méltóztassanak érte akár kinevetni, hanem én azért csak megmaradok állitásaim mellett, mert amiről meggyőződést szereztem magamnak, azt ugyan az én fejemből se ki nem neveti, se ki nem disputálja senki.

Mindenekelőtt ki kell pedig jelentnem, hogy sem a 17-ik, sem a 18-ik század cselédeit nem ismertem, s észleleteim mindössze 30 esztendőre vihetők vissza.

Az évescselédség, illetőleg azok a cselédek, kik egy évre és nem egy hónapra szerződnek, az én tapasztalatom és felfogásom szerint nem rosszabbak, mint ezelőtt 30 évvel voltak. Nagyobb uradalmaknál, hol a fizetés pontos és amint állitják, a dolog talán kevesebb, most is elszolgál a cseléd háromtól egész harminczig, sőt több évig; kisebb helyeken persze rövidebb ideig mert itt, a mint állitják: „jobban utána szoktak nézni." — No de hát ez mindegy. Azt hiszem ez előtt is igy volt, kivéve a jobbágy és azon időket, melyekben a jobbágyság idejének emlékei urban, cselédben még egyaránt megvoltak s e két elem egészen más szemmel nézte egymást mint a mai napon, hol a köztörvények alá tartoznak mind a ketten. Ha tehát ur és cseléd közt a viszonyok változtak, az idők, körülmények is változatosak. Az előtt az ur és cseléd közötti viszony „ur és cseléd" közötti viszony volt; mig ma a törvény csak cselédeket és cselédtartókat ismer. Számtalan oly cselédtartó van ma már a ki maga is jobbágy volt, s azon kivül a földbirtokossághoz nemesi privilegium nem szükségeltetvén, a maga pénzeért földbirtokos lehet akárki. Azokat az időket tehát, midőn még a földesur az ő cselédében volt jobbágyát, a cseléd pedig volt földesurát látta maga előtt, ne hasonlitsuk a maiakhoz, midőn e két fogalom márenyészni kezd, s az ur és cseléd közötti viszony cselédtartói és cselédi viszonynyá alakult át, midőn a sok engedelmesség megszünt s a felek jogai ugy kötelességei, törvények által vannak körülirva.

Ebből a szempontból kell manapság kiindulnunk, ha birálatot akarunk mondani, és ebből a szempontból kiindulva lehet párhuzamot vonnunk cselédtartó és cseléd között. Azonnal másként látjuk az ügyet és azonnal más álláspontot foglalunk el, mihelyt nem ur és jobbágyról, hanem: cselédtartó és cselédről beszélgetünk.

A változott viszonyok és körülményekhez képest mondhatjuk tehát, hogy az évre szegődött cselédek a 30 év előttieknél nem rosszabbak. Gondolkozási módjuk más, talán modoruk is más, valaminthogy más bánásmódot is igényelnek, de ahol ezen változott viszonyok és körülmények szem előtt tartatnak, ott az éves cselédek éppen ugy megvannak, mint bármely más szabad országában a világnak. Másképpen áll azonban a dolog a hónapos, vagyis a belső cselédeknél, hol az elfajulás évről évre jobban észlelhető.

Ma már az éves belső cseléd, például szakácsné, szobaleány, inas,

---

TÁRCZA.

Húnok harczából.

— Bátky Lajostól. —

1.

Hamvadozni látom öreg idők fényét
Fel-fellobban olykor, mig kialszik rég-kép;
Mint ha a pásztortüz késő éjszakákon
Szürke hamvba roskad s elnyomja az álom:
Ugy tünik fel nékem messze idők méhe:
Bujdosó Csabának borongó regéje . . .
Föl Csaba mégegyszer; míg eldanolandom:
Mint keltél a vészre, siri avar hanton.

2

Hol az erdő elve völgyet körül bérczel;
Várva reménykedve tanyáz még a Székely:
Mint elhagyott árva, kit csak isten ápol,
Kit erős hit vára óv a roskadástól:
Igaz atyját várja, vajh ha talán meg ő?
— Hivogató szót visz keletre a szellő
Reggel, ha a nép kel; estenden ha fekszik;
Ki tudja mióta, vajh, ki tudja meddig.

3.

Hunort, Magyart s Dúlnak leányit a réten
Dal élteti ajkán regés álom képen,
Buda, Etel hirét, öreg ének tartja,
Krimhilda csatáját agg táltos ha dallja . .
Nagy idő az is, bogy Csaba bús vitézi
Itt jártak közöttük: nem halni, nem élni
Mint, kin megfogant a nehéz terhes átok,
Visszajár védeni késő unokákat.

4.

Etel udvarhelyén lassu moraj kél fel,
Majd szilaj kürtszóval riados az éjjel;
Zúg a Rika erdő Bondavárig messze;
— Vad futja az irtást sürübbig a nesre:
Visszhangra az erdő búg, a sziklaoldal
Az kapja, az adja százszorosan toldva.
Széktől székre, végig sebes rebbenéssel:
„Harczra, háborura hun-unoka, Székely!"

5.

S gyúladnak az intők magasra lobogván,
Száz, ezer egy végben a tüzhalmok ormán;
Riad a vész-ütők fönn a Fergetyűben,
Bálványosig harsog, addig győzi bőven
Lobbanta csillagot messze a Feltüz is,
Amott a Hargita, búg emitt a kürt is,
S mind körül a székek, mind, ahol egy vár voit,
Háborus nagy részre gyujt vala tüzlángot.

6.

Biztos váraikból nyüzsgő dali sergek
Zubogó morajjal alá ereszkednek,
Mint ha hegyek közül berczi forras, patak
Külön indult habja közös ágyba szakad,
Dali székely sergek gyülnek, gyülekeznek,
Ott Mike, Bor, Zombor, ősz Csele jó vezér,
Mindenik más várból, más völgyön véve szélt.

7.

Fönn a tanácshalmon Torda öreg táltos
Fő-fő papi székét elfoglalja már most;
Utánna a többi: gyulák vezér félék;
Kiki renddel vette maga tiszti székét.
Akkor pedig Torda nyitja vala száját:
Igy szövi mély hanggal bölcs szavai szálát:
„Dalia vitézek, Széhelyek a hányan!
Szépitsem-e; vajh miért: vész van hazában.

7.

Kicsiny ez a kis föld, nagy veszély közelget;
Gepida, alán, quad s góth zagyvalék sergek;
Víz özön az, pusztit, ha hogy tétlen látod,
Ha ugyan bölcs munkád nem vet erős gátot.
Vagy talán — viszás szó — az édes anyánkat
Dobjuk oda vajjon quádnak vad alánnak
S Csaba örökéhöz annyi hála sem füz,
Hogy kialhatik már halmain a szt. tüz.

9.

„S bárdja elé fekvén, nem is állva ellent,
Itassuk-e vajjon vérünkkel az ellent?
S úgy épitsünk csatás emléket örökbe
Késő unokákat átkával gyötörve!"
Földikolt a vidék terhes némasága,
Égig búg s hangos szájak harsogása
S a tanacs-domb körül valameddig szem lát,
Aczél-erdő szökken, vetve sű ů szikrát.

10.

Csele is azonban: „Úgy van, mond, úgy van,
Mi kössünk-e szégyent csatás koszorúba?
Nem azt, míg én élek! Had-ú, isten jövell!
Itt van ez a vén sziv s dérre vált szürke fej,
Odaadom, itt van, áldozom a haddan.
Hadra fiam Székely, ha kezedbe' kard van!
S nagy messze kilátszott magas sudár teste,
Ha mint eskve kardját az égre emelte.

11.

Monda Mike: „Ugy-e harczra, háborura,
Ugy-e, hogy ne kössünk szégyent koszorúba? —
Birod látom szájjal ott elül te, Torda,
Adsz is rá tanácsot, viszás végin fogva,
Rakatod velünk a sok henye kő házat
S most nyilt mezőn álljunk gátot özönárnak,
Tanácslod a tettet s tettél-e te? vajh ha
Nem üllenél itthon kezet ölbe rakva.

12.

Akkor barna Lóna, Torda deli lánya
Emele szemét a szilaj daliára;
Haragos fény villant szeme éjszakáján,
Keresztül-kasul a dali szivét járván . . .
Nem szólt ugyan, hanem arcza sötét pirja,
Ha mit némán gondolt, érthetőn leirta;
Mike is érezé: nagy annak hatalma
S nem szólni tanácsoa, hát abba is hagyta.

13.

Az ősz Bor azonban nem hagyá szó nélkül,
Fonja szavát, kitől a sziv nagyon épül:
„Hasztalan itt a szó, tanács, még a szó is,
Szellő a hang, puszta; olyan a gyümölcs is.
Minek hánytorgatjuk; mert, hogyan, miképen?
Tetten ül a siker, nem az üres szélen," —
Megforgatá kardját, suhogott a lég rá —
„Addig fujd a körmöd, mig a baj nem ég rá."

14.

Igy szek. — Dé Zombor, mikor Csele szólott
Elhagyja néman a tanácsülő dombot,
Ott iramlék messze maga szép hadához.
Ületé fel lóra s indulót határoz.
S mire Bor elvégzé, arra ő is végze,
Ő maga legelül búgó szót kiálta:
„Harczra vitéz székely, ne h e n y e tanácsra!"

15.

Herczra Székely, harczra! ne henye tanácsra!
Harsogott a kürtök öblögető szája;
Zsibongó moraj kelt mind az egész népen
Késztve hadra egymást fegyver csörrenésen.
Maga ifju Zombor állatá föl őket,
Legelül homlokul a kopja vetőket,
Utánnuk a többit . . maga illőn aztán
Hagyá a vezéri tisztet Csele vállán.

16.

Osztván ez két felé, két egyenlő részre
S itthon s egyiket hagyá őrizetre;
Maga pedig inte kardja aczélával
S messze robbant a had sebes kanyargással —
Utánnuk néztek a maradók sokáig
S állaták nyilt mezők, sátor palotáik;
Igy napra nap lassan ama nyomán jött, ment,
A mai is immár éjbe szakad fönt-lent,

17.

Lenn éj borong már a völgy titkos keblén
Est-alkony az égen álmosan derengvén,
De már egy-egy csillag gyujtván piczi lángját,

kocsis, mindenes stb. ritkaság. Már a félesztendő is nagy erény, hanem a két és három hónap forog napirenden. ami városban még csak mehet, habár kinosan is, ámde falu helyen a hova nehezebben is megy, s igy nem mindjárt pótolható, azon kivül kocsit kell érte küldeni háromnégy mértföldre, mondom, itt a havonta változó cseléd türhetlen állapotot teremt. És mert a változás hátrányait ismeri olyan könnyen beszél, hogy még. Csak egy kissé szorgalmazza az ember, rögtön elő áll: „Tessék mását fogadni.“ Ha a bérét rendesen ki nem adod, akkor a ért nem marad, ha pedig kiadod? Megszökik. Itt, ezen a mi vidékünkön a szökött cseléddel van a csendőrségnek legtöbb baja, s mert minden büntetése a visszakisértetésből áll, annak bizony oda se néz. Itt tehát törvényeinkben is hiba van. Nem tudták még kiokoskodni, hogy a szökött cseléd hogyan büntetendő? Mert az a beszéd, hogy mást kell fogadni, — különösen „dolog idő idején“, — a legsületlenebb beszédek közé tartozik. Ezzel ugyan nem lehet kibeszélni a rosz törvényt. Szóval a hónapos cseléd annyira hozzá van szokva a változáshoz, hogy hosszabb ideig maradni se tud már. Egy hóig, két hóig türhető, már a harmadik hónapban kifelé tekintget, a negyedikben már türhetlen. Meglepi a menő láz. Hogy a helyet megunja, tökéletesen elegendő neki három hónap. Három hónapon tul az első megdorgálásra felmond, vagy ha fel nem mond, a cselédtartót kényszeriti felmondásra. Ennyire megszokta a változást. Csak a mig ki nem ismeri vagy ki nem ismerteti magát. Addig — „uj szita szegen lóg“, — de amint megmelegedett, nem tetszik neki a hely. Már menne ismét szépen lógni. Két hónapig van kedve, aztán nincs.

És ezt a havi szegődményes ég okozza.

Igy van-e? Nem igazat beszélek? Az éves cselédeknél lehet, hogy nem mindenben értünk egyet, de hogy a hónapos cselédeknél egyet értünk, abban fogadok. Mert ez igy van világszerte, a mióta t. i. Amerikából igen sok bolond dolgot veszünk.

De az amerikai viszonyok is mások ám, és ha mi Európában Amerikához alkalmazzuk magunkat, oly visszás helyzetet teremtünk, hogy nem leszünk képesek azokat elviselni.

Azért nem mondjuk, hogy a cseléd az emberi jogokat ne élvezze, de az meg már megint furcsa lenne, hogy a társadalom a cselédségnek dobassék áldozatul, és ne lehessen a cselédi zsarnokság ellensulyozására törvényt hozni. Hiszen a gyakori cselédváltoztatás már maga egy olyan adó, melynél kellemetlenebb alig lehet. S ha az éves cseléd meg tud lenni egy évig? Hát vajjon az a hónapos más anyagból van gyurva? Pedig hogy az éves cseléd határozottan jobb is, azt méltóztassanak elismerni. De hiszen ez nagyon is természetes. Ki kell töltenie az egy évet, hát ahoz tartja magát. Ha ő rossz, ő hozzá is rossz a gazda tehát magának jó, illetőleg igy jó: mig a hónapos cseléd azt tartja, hogy ugy jó magának, ha minél gyakrabban „uj szita.“

Nem jobb lenne-e havi szolgálati időt legalább is három hónapra terjeszteni, be levén bizonyitva, hogy az éves cseléd évekig, a hónapos pedig csak hónapokig szolgál, a mely arányból mindenesetre az tünik ki, hogy az éves cselédségi intézmény mindkét félre nézve hasznosabb is, helyesebb is. S méltóztassanak utána kutatni, meg fognak győződni, hogy a cselédek elfajulásának a hónapos szolgálat a legfőbb oka, a mi ha igy van? hát hogy segitsen rajta: a törvényhozás hivatása.

Az idei Kisasszonynap.

Ismeretes dolog, hogy mi magyarok a b. szüz születésének ünnepét (szept. 8) és időktől fogva röviden csak kisasszonynapnak szoktuk mondani. Ezzel megkülönböztetjük a nagyasszonynaptól (aug. 15) vagyis a magyarok nagyasszonya napjától, a sz. szüz mennybevitele ünnepétől, melyet a magyarok kezdetétől fogva a lehető legnagyobb pompával ünnepeltek azért, mivel haldokló nagy királyunk, sz. István, ezen az ünnepen ajánlotta a b. szüz oltalmába hazánkat és népeit.

Az idei kisasszonynap világszerte nagy ünnepélyességgel fog megtartatni; miért? röviden akarjuk elmondani.

Főtisztelendő dr. Haynald Lajos kalocsai bibornok-érsek, a mult évi deczember havában Rómában járván, arra kérte ő szentségét, XIII. Leo pápát: engedné meg, sőt rendelné el, hogy az 1885-ki év folytán a b. szüz születésének évforduló napja a szokottnál nagyobb ünnepélyességgel az egész kath. egyházban tartassék meg, mint a b. szüz születésének 19 századas jubileuma. Kérte ezt a bibornok ur, nem mintha éppen döntetlen biztossággal lehetne bebizonyitani, hogy a jövő év lesz a b. szüz születésének jubiláris éve, hanem mivel a történetirók nézete szerint ésszerü valószinüséggel hinni lehet hogy legkevésbé tévednek azok, kik a sz. szüz születése 19. századas évfordulóját a jövő évre (1885-re) teszik.

O szentsége meghagyta, hogy a bibornok ur irásban adja be kérését és hogy egyuttal történettudósok által szerkesztett véleményt is adjon arról, hogy a jövő év csakugyan a megtartandó jubileum éve e vagy sem.

Haza érve a bibornok ur a történeti érvek összeállitására megbizott két kalocsai tanárt, u. m. ft. Bosizió Athanaz Jézus társasági atyát és ft. dr. Városy Gyulát, az egyháztörténet és kánonjog tanárát.

Eközben elterjedvén a kérelmezett jubileum hire, Haynald bibornokhoz csatlakoztak igen sokan a püspökök, érsekek, bibornokok közül Europa minden részéből és azonkivül a hiveknek nagy sokasága.

Az irásban foglalt kérés a történeti értekezéssel együtt f. évi januar 27. terjesztetett a szentatya elé. Rómában bármely kérdés eldöntésénél a lehető megfontolással szoktak eljárni; azért a szentatya e kérvényt is kiadta az illető bizottságnak, t. i. a bibornokokból álló sz. szertartások congregaciójának, hogy felőle okadatolt véleményt adjon.

Ezen congregacio május 31-én tartott ülésen tárgyalta az ügyet. Ugy nyilatkozott hogy nem tartja célszerünek a b. szüz születésének 19 százados jubileumának megtartását egyrészt azért, mivel elegendő történeti adatok hiánya miatt, mint maguk a kérvényt értekezésökkel támogató tanárok is megengedik, nem lehet bebizonyitani, hogy a sz. szüz születésének jubileuma az 1885-ki évre esik, másrészt pedig azért sem véli célszerünek e jubileum megtartását, mivel a kath. egyház a b. szüz Máriát más módon tiszteli mint a többi szenteket, ezeknek szentel ugyan egyes napokat, azonban az év folytan vagy semmi vagy csekély emlitést tesz felőlük szertartásaiban. Mig ellenben a b. szüz életének főbb mozzanatait évenkint rendes és nyilvános ünnepek által dicsőiti az egyház, ami százados évfordulók megtartásánál kétség kivül többre tartandó és felőle liturgiájában naponkint emlékszik meg, amiértis mondani lehet, hogy az ő tiszteletét semmiféle idő nem korlátozza. Mindazonáltal a congregatió a kitünő állásu és erényü kérelmezők óhaját tekintetbe veendőnek itélte és azért azon inditványt terjesztette a szentséges atya elé, engedné meg, hogy a keresztény hivek világszerte „ünnepélyes rendkivüli módon tanusithassák az Isten anyja iránt való tiszteletöket és gyermeki szeretetöket“ azon célból, hogy a b. szüz ellen elkövetett sérelmek és káromkodásokért neki elégtételt nyujtsanak.

A pápa a congregáció ezen véleményét minden tekintetben helyeselte és helyben hagyta és ennek alapján azt határozta, hogy már az idén sept. 6. 7. és 8-án az egész kath. világon a fönnemlitett célra a b. szüz tiszteletére ünnepélyességek tartassanak és azok részére, kik az ünnepélyességek részt vesznek és a megkivánható föltételeknek egyébkint is megfelelnek, bizonyos bucsukat is engedélyezett.

E mellett elrendelte ő szentsége, hogy ezen ünnepélyek kivált az olaszhoni Lorettóban tartassanak meg, és azon óhajának adott kifejezést, hogy szeptembertől deczemberig Lorettóba ájtatos zarándoklatok rendeztessenek

Az egyházmegye részérék a püspökök a következő programmot irták elő:

1. Augusztus 31-én azaz pünkösd után való 14. vasárnapon minden szószékről világosittassék fel a hivő közönség a megtartandó ünnepélyek és azok céljáról.

2. Szeptember 5-én az esti harangszó után minden harangok meghuzása figyelmeztesse a népet, hogy a következő három napot a sz. czélra fölajánlja.

3. Szeptember 6. 7. és 8 án minden templomban, melyben rendes isteni szolgálat tartatni szokott, legyen szentséges mise s utána bizonyos e célra kiszabott imák és délutánonkint szentséges lytania. A székesegyházban n a p o n k i n t 5 órakor sz. beszéd és pontificalis litania.

4. Aug. 31. sept. 7. és 8 a szokott sz. beszédek tárgya az ünnepélyekre vonatkozzék.

5. A szept. 8-ki litánia után „Te Deum“ fejezze be az ünnepélyességeket.

HAHNEKAMP.

Törvényszéki csarnok.

—

Jegyzék

a nagy-kanizsai kir. trvszék büntető biróságánál 1884. évi szeptember hóban megtartandó végtárgyalasokról.

Szeptemb r 6 án.

1358. B/84. Lopás büntettével vádolt Vollák Samu s társai elleni bünügyben végtárgyalás.

1476. B/84. Sulyos testisértés vétsége miatt vádolt Dobesch Károly s tarsa elleni bü. ügyben.

Szeptember 10-én.

1504. B/84. sz. a. Sikkasztás és csalással vádolt Zsebe Anna elleni bünügyben végtárgyalás.

1409. B/84. sz. a. Lopás büntettével vádolt Kocsis Florián elleni bünügyben végtárgyalás.

2633. B/84. Lopás büntettével vádolt Horvát József Bédi s társa elleni bünügyben végtárgyalás.

Szeptember 13-án.

1535. B/84. Sulyos testi sértéssel vádolt Schmider Mihály s társa elleni bünügyben végtárgyalás.

1553. B/84. sz. a. Lopás büntettével vádolt Balassa István elleni bünügyben végtárgyalás.

Szeptember 17 én.

1507. B/84. Izgatás vétségével vádolt Német (Gyurics) György elleni bünügyben végtárgyalás.

1505. B/84. Sulyos testisértéssel vádolt Kis Vendel elleni bünügyben végtárgyalás.

Szeptember 20-án.

1503. B/84. Vétkes bukással vádolt Veiler Mórné elleni ügyben végtárgyalás. —

1506. B/84. Sulyos testisértéssel vádolt Őr. Bálint István s társa elleni bünügyben végtárgyalás.

Szeptember 24.

1588. B/84. Hatóság elleni erőszakkal vádolt Vurasics Jakab elleni ügyben végtárgyalás.

1660. B/84. Becsületsértés vétségével vádolt Kocsis György s társai elleni bünügyben végt.

Szeptember 27 én.

1675. B/84. Magánlak megsértésével vadolt Valkócsi Jozsef elleni bünügyben végtárgyalás.

1502. B/84. Lopás büntettével vádolt Vida György s tarsai elleni bünügyben végtárgyalás.

Kelt Nagy-Kanizsán, a kir. trvszék mint büntető biróságnál 1884. évi szeptember 1-én.

Kiadta:
PLANDER GYÖRGY,
kir. trvszéki kiadó.

Bünügyi tárgyalások jegyzéke
zala-egerszegi kir. törvényszéktől.
1884. évi Szeptember 4-én.

2049. B/84. Sz. l. Czotter József és társa lopás illetve orgazdasággal vádoltak elleni ügyben 3-ad bir. itéletbirdetés.

2083. B/84. Sz. l. Kovács Mihály hatóság elleni erőszakkal vádolt elleni ügyben 2-od bir. ithirdetés.

2284. B/84. Sz. l. Horváth Bogaras István és társa rablással vádoltak elleni ügyben 3-ad bir. ithird.

2519. B/84. Lst. Antal Ferencz s társai lázadással vádoltak elleni ügyben 2-od bir. ithird.

2520. B/84. Lst. Bicsák Imre s társai lázadással vádoltak elleni ügyben 2-od bir. ithird.

Mint magányos őrtüz fonja arany szálát.
— Fönn csendes az élet, lenn rezdül az ének,
Terhes panaszával fiatalnak, vénnek;
S Rikaháza mellett — hej! szomorú mély hás —
A holnapi holtak z o m o t o r a méláz.

18.

A mezei szálás bársony füvek bőven
Lepik hímes vásznak széles kerülőben
S szelős sátrak alján hangos tanácsülés
Vér hevitő borral szilajul a gyülés.

Szóra szót hevesen fiak az apákkal
Váltanak vala hangos búgó riadással
S az utczákon mint ha köpü rajt ereszte
Közhad tolong föl, le zsongó neszre kelve.

19.

Torda öreg táltos oltár előtt esdve
Hajolásra készti évek nehéz terhe;
Szakállán a vénség dere, zuzmarája,
Vállain az évek korhadozó fája —

Tárt karjait égig magasan emelve
Arczán ül a hitnek szentelt gerjedelme
S a körülállókban rezgő imádsága
Csüggedésük terhét erős hittel váltja.

20.

Aztán az oltáron — Rika királyasszony
Nyugszik alatta szentelt avar hanton —
Az „isten kard“ körül a lobogó galylyak
Zizegve, pattogva hamuba roskadnak

S fölnyitva a tüz még lángja szempilláját
Kitekint az éjbe hamvas fátyolán át;
Rebbenti magasan szikráját a légbe
S hunyorogva hosszan álomba dől végre.

21.

Húnfiak hegedőt pengetve az éjben
Ajzott húron ének rezdül vala mélyen:
S köny csordul az arczán tehetetlen vénnek
Szilaj bú mar szivén ifju leventének;
S mig rezdül az ének, serleg ajkon addig
Tüzes bornak erjedt kanczatej forr, habzik.

22.

Ott Torda egy dombon sátora nyilásán
Szemfényét az éjjel titkaiba ásván
S mig köny fátyolozza szeme tüző fényén
Testet ölt az árnyék a setétség méhén:
Fölrebben a pornak lomha vitorlája
Szög húnfinak karcsu lova iramára.
S Torda elé érve habos ina rogygyan
Agg szót költ lovasa: hun Mike azonban:

23.

Bús ivadék: Székely, Csaba unokája
Kelj innen az éjjel napkeletig szállva!
Nem tied e föld már sírodul sem hagyják,
Nem, hogy élve ülhesd pusztuló avarját.
Nészéték az égen — láttok-e — mit láttok?
Nem több csillag gyujt-e ma már éji lángot;
Ott nyúgaton tegnap két nap nyugovék le;
A mienk az egyik, székely hadak fénye.

24.

Kürt sikkana oltan, Csele vezér kürtje
S gerely csorbult élén, alán szivet ütve;
Riadtak a góthok, a gépidák, quadok . . .
Fene Ardariknak kardja vete lángot.
Kiállott a két had vad csatára szemben:
Kis sziget a székely, tenger amaz: ellen.
S mintha kemény parton hullám törik gyöngygyé
Mi-hadunk a másat vad fodorrá dönte.

25.

Dult a csata messze búgó sikkanással
Vér csordult a szivből buborékos árral;
Ott ősz Csele forgó, karikázó kardján
Gepidavér fücscsen vér-szivárványt hajtván
S az agg vezér szivét vérhabra szoméhhel
Gepida, Ardarik marja vala éllel,
S ősz fejét a vállról szilaj karral metszve
Rugta vala lábbal rogyó testét messze.

26.

„Csaba, Csaba! vész van! — elpusztulunk —, térj meg!“
Harsog vala szája mind az egész népnek;
Torda is, hogy lelke nehéz terhét birja
Ősz fejét lehajtá vénült karjaira;
Aztán, hogy csüggedni még őt is ne lássák,
Vissza kényszeriti szive sajogását:
Akarja: ne fájjon, csak ne érezné is;
Akarja, — akarja — de hiába, mégis . . .

27.

S mig a riadó nép csillapula kissé
Ujkölt szóját amaz métnilylyel behinté:
„Ott voltam magam, is csata tüzben álltam
Valameddig köztük harczolva, húnt láttam . . .
Akkor jöttem aztán hír hozva tinéktek
Csaba bús öröke már nem a tiétek,
De minek is hagyta, ha nem erős fészkü;
Jobb hallgatott volna ilyen örökérül . . .“

28.

Torda öreg táltos, hogy e szókat hallá,
Nagyot rendült lelkén, mintha villám csapná,
Lekötött haragja tépte vala fékét
S sürü hamvas fátyol ködlé szeme fényét
S fölriadt jó kardját boszura emelve:
„Nemed gyalázata gyalázattal vesss te!“
Döfte Mikét szivén s kardját visszarántva,
Magas ívvel szökkent a vér piros árja.

29.

Mike oda kapva, hol szive ver, dobban
Födi sebét kézzel s tántorogva rogygyan;
Kardját emelintné: keze gyönge arra
S halálos holt szinnel hókad vala arcza:
Erőt vett a nép is ijedt némaságán,
Jó Csabát boszulni fegyverére szállván
S kard csattog a kardon gerely röppen búgva
S kavarog az elme mámoros borúba'.

30.

Vérceppenő kardját az égig emelve,
Zúg tovább a táltos háborodó lelke:
„Igy nyisd jó Csabára tiszteletlen szádat,
Igy szurlegesd csúfra bujdosó atyádat!
Ugy verjen az átkom, amint én most verlek,
Úgy üssön az éji gonosz kisértetnek!“
S utánna harsog a mondás a nép száján,
Kardjukat szivébe bús szilajan vágván.

31.

S mintha köpüből a herét piczi méhe.
Mike testét akkor veték vala félre,
Hadd mulasson rajt a hollók lakomája
Hadd süsse fehérré csontját a nap lángja.
S gyulada, a szt. tüz fellobanó lánggal
Had-úr istent áldván a nép hangos szájjal . .
S felharsoga ismét Torda nehéz búja:
„Húnnunoka székely! harczra, háborura!“

A szépirodalmi birálatok korunkban.

*

(Folyt. és vége.)

„Hajgató Sándornak ezen ujabb költeményei képezik összes költeményeinek 4. kötetét. Hasonlitva előbbi termékeihez, e mü határozott haladásról tanuskodik; mely leginkább az egyes költeményekből kisugárzó tisztultabb világnézletben érvényesül és veh tő észre.

Ámbár költeményeinek alaphangja most is a fájdalomé; de itt már az sokkal eszményibben jelen meg; s nem kiséri oly maró gúny, mint az előbbiekben. Most már a fájdalom olyképen hatja át költeményeit, mint gyengén ütött hur bánatos rezgése a csillagos éjszaka csendjét.

Ez a bizonyos édesborus hang átvonul majdnem minden lirai költeményén. Minduntalan fel-felcsókolja lantja hurjait. Olyan e csendes boru érintése a költő lelkének, mint a bucsucsók, mely kéjes, — habar vérzik is tőle a kebel.

Ugy a belformai szépség, valamint az igazán gyönyörködtető hangulatteljesség kiválóan szerelmi költeményeiben nyilvánul. Ezek majdnem egytől egyig megkapók, de még is kiváló becsüek: „A z é n t a v a s z o m“ — „Á b o r o n g ó h o z.“ — „T a v a s z k o r.“ (I. II. III.) — „S i r ó s z e l l ő.“ — „Á l m o d t a m.“ — „M e n t s e g.“ czimü költemények.

Hazafias versei is teljesen mértékütők, de mar jóval mögötte állanak bánatos hangu szerelmi dalainak. Azt hiszem: nem csalódom, ha kimondom, hogy Hajgatóból — lecsendesülvén a vér, lassulván a szivverés, még tágasabb tért foglalván az életnézlet, — miután lelkét a mélyebb hatásu tapasztalatok kincsével gazdaggá tette legyen — elegia-költő leend; s e téren még annak idején remekelni fog.

Most még az ifjui lángok össze összecsapnak az elmélkedni akaró lélek fölöt; a pillanatok befolyásának uralma alatt áll, ez tünik ki különösen hazafias költeményeiből, melyek mind a közvetlen hatás szüleményei s megtetszik bennök, hogy inkább a zajgó érzelmek, mint magasztos, mély gondolatok által érintett lant hurjainak rezgései.

Tanköltemények és gyermekversei kiválóan pädagogia szempontból nagy figyelmet érdemeinek. Különösen tanköltemenyeinek legnagyobb resze oly műgonddal kidolgozott, hogy az ily költeményekben nagyon is szegény hazai irodalmunkra nézve nyereség s bármely középiskolai olvasókönyv — e tekintetben rendesen sovány — tartalma gazdagitható velök.

A fenn érintett költeményekben jelentkező szemlélődés is bizonyitja, hogy már uton van költőnk az elegia felé. Még csak a magasabb költői nyugalom van hátra.

Ezzel nem akarom azt mondani hogy ő most már erre törekedjék. Sőt, ha azt akarja, hogy igazán jó elegiaköltővé legyen, forrjon tovább! Majd ha szivét az érzelmek hullamai elég mélyre ásták, csendesülnek — a meder mélységénél fogva is. S amik majdan akkor törnek fel és szürődnek át szivtengerén, azok valódi elegiai gyöngyök lehetnek: . . .

Csak daloljon tovább, amikor ihletve lesz, s oly hangon, aminő szivéből felszakad. S kiforrva azon iránynak, melyre határozott hivatása van, — oly müveket teremthet, hogy jelen kötetét

Szeptember 10-én.

1739. B/84. Sz. l. Kálmán János gondatlanságból okozott sulyos testisértéssel vádolt elleni ügyben végtárgy.

1495. B/84. Sz. l. Kiss József és társai sulyos és könnyü testisértéssel vádolt elleni ügyben végtárgy.

Szeptember 11-én.

2204. B/84 Sz. l. Török Lajos sulyos és könnyü testisértéssel vádolt elleni ügyben 3-ad bir. ithird.

2425. B/84. Sz. l. Torma József és társai lopással vádoltak elleni ügyben 2-od bir ithirdetés.

2517 B/84. Let. Felczer Gábor halált okozott sulyos testisértéssel vádolt elleni ügyben. 2-od bir. ithird.

2534. B/83. Let. Artner Péter és társai lopással vádoltak elleni ügyben 2-od bir. ithirdetés.

2555. B/84. Let. Tóth Bajzi János és társai lázadás büntettével vádoltak elleni ügyben 2-od bir. itélethird.

Szeptember 17-én.

1908. B/84. Sz. l. Márkus Péter és társai hatóság elleni erőszakkal vádoltak elleni ügyben végtárgyalás.

Szeptember 18-án.

1684. B/84. Sz. l. Léránt János és társa halált okozott sulyos testisértéssel vádoltak elleni ügyben 3-ad bir. ithird.

1770. B/84. Sz. l. Rába Mihály és társa halált okozott sulyos testisértéssel vádoltak elleni ügyben 2-od bir. ithird.

1882. B/84. Sz. l. Resze Benjámin s társai sulyos testisértéssel vádoltak elleni ügyben 2-od birósági itéletbird.

2007 B/84. Sz. l. Hozián József lopással vádolt elleni ügyben 3-ad bir. itélethird.

2258. B/84. Sz. l. Molnár Duhaj János s társai lopással vadoltak elleni ügyben 3-ad bir. ithird.

Szeptember 24 én.

1896. B/84. Sz. l. Lakatos István és társai lopással vádoltak elleni ügyben végtárgy.

2045. B/84. Sz. l. Szanyi Sándorné sz. Rózsa sulyos testisértéssel vádolt elleni ügyben végtárgy.

Szeptember 25 én.

2178. B/84. Let. Sánta Balázs József és társai lopással vádoltak elleni ügyben 3 ad bir. itélethird.

2179. B/84. Sz. l. Farkas Rajkó János lopás büntettével vadolt elleni ügyben 3-ad bir. itélethirdetés.

2248. B/84. Sz. l. Gumilár Miklós hivatali sikkasztással vádolt elleni ügyben 3-ad birós. itélethirdetés.

Zala-Egerszegen, 1884. augusztus 31-én.

MUZSIK KÁLMÁN,
irodaigazgató.

Hirek.

— **Kisasszonynapja** ez idén három napon át fog ünnepeltetni a kath. világ által. Erről bővebb értesülést lapunk más helyén szerezhetni.

— **A tanuló ifjuság** már visszaérkezett városunkba s ezzel kissé megélénkült. Igen sok idegen, eddig nem látott arczu is van köztük, miből helyi gymnásiumunk népességére már is lehet következtetést vonni. Hozta Isten az új vendégeket!

— **Szépidővel** köszöntött be szeptember hónap mely tartósnak is igérkezik. Erre valóban igen nagy szükségünk volna, mert a szőlősgazdák nyilatkozatai szerint, hacsak szeptember meg nem érleli a szőlőt, — ihatatlan lesz (különösen szentgyörgyvári) borunk.

— **Hová jutunk?** A napokban két helybeli fiu (egyik 12, a másik 11 éves) a mezőn talalkozott ugy szintén idevaló 12 éves leánnyal. Valami felett összeszólalkozván, a két fiu a leányt közös erővel a földre teperte s ott szemérmet sértő módon csiklandozni és verni kezdették. A leányt egyedül ellenállási képessége mentette meg a leggonoszabb erőszaktételtől. Mélyen, nagyon mélyen elszomorító jelenség. Nem gyökerezhet ez másban, mint a vallás-erkölcsi nevelés alap hiányából.

— **Másodvirágzás.** A szentgyörgyvári utcában egyik ház udvarán szép szelencsevirágokkal telt szelencsefaág látható. Ez mindon esetre ritkaság s érdemes a megtekintésre.

— **Éjjeli verekedés** volt f. hó 1.-ről 2-ára menő éjjelen az Ujvilág-utcában. Szerencsére néhány jóakaratu ember oda sietett s az ittas verekedőket, kik egymást már késelni akarták, sikerült elválasztani. Több alkalommal történnek ily dolgok, amik azt bizonyitják, hogy a kritikusabb pontokra jó volna éjjelre is rendőröket állitani; mert ily esetek lefolynak anélkül, hogy a más irányban őrjáratot tartó rendőrségnek a dologról tudomása lenne.

— **A lovagias grácziak.** Mi magyarok mindenütt hirnevesek vagyunk lovagiasságunkról. Hozzánk jöhet franczia olasz, osztrák vagy bárminő nemzetiségbeli, szivesen látjuk, kitüntetjük; még az ő anyanyelvét is megtanuljuk csupa udvariasságból. A mi postainkra érkeznek különböző nyelven cimzett levelek; borzas levélhordóink csakúgy kézbesitik, akar ha magyarul volna. Mindez telik a mi lovagiasságunktól; amire büszkék is vagyunk. Hogy ez a lovagiasság viszonzásul itt-ott minő nyegle kicsinyeskedésre talál, mutatja egy a közeli napokban történt dolog. Egy városunkban tartózkodó, gráczi születésü leány felső-lányiskolai volt növendék, magyarnyelven irt és cimezett levelet küldött a gráczi plébánia-hivatalhoz keresztelési bizonyitványáért. A levelet az ottani posta-hivatal oly megjegyzéssel küldte vissza, hogy magyar-czimzetü levelek nem kézbesittetnek. — Ez már gráczi lovagiasság; erre a grácziak lehetnek büzkék. Mi mosolygunk fölötte!

— **Titkos rendőrség.** A fővárosban végre felallitják a titkos rendőrséget. A sok rendőri baklövés, postalopás, betörés, külföldi csirkefogók ideözönlése égető szükséggé tették a titkos rendőrség felállitását. A belügyminiszter már ki is nevezte a titkos rendőrség főnökét egy fővárosi rendőrkapitány személyében. A titkos rendőrséget nem a jelen rendőrállományból fogják összetoborzani. A testület 60 tagból fog állni, idővel százra emelik. A főnök alatt több felvigyázó (inspektor) fog müködni. A felvigyázókat, egy kivételével, ki a fővárosi rendőrséghez tartozik, Európa és Amerika legjobb hirü titkos rendőrségeiből hivják meg, nevezetesen Bécsből, Prágából Hamburgból, Berlinből, Londonból, Párisból Rómából, es New-Yorkból. A new-yorki felvigyazót az ott tartozkodó Eszterházy Pál gróf ajánlotta. A tulajdonképi titkos rendőrséget a mostani fővárosi rendőrbiztosokból, rendőri és törvényszéki hivatalnokokból meg dijnokokból fogják összeállitani. A választásnál tekintettel lesznek az illetőknek szolgálati idejére, képzettségére és helyi ismeretére A mi a felvigyázókat illeti ezeknek tökéletesen kell birni a német nyelvet. A magyar nyelvet három év alatt elsajátitaniok, különben elbocsáttatnak a szolgálatból. A felvigyázoknak első sorban a külföldi jó madarakra kell ügyelni. Állandó összeköttetésben lesznek a külföldi titkos rendőrséggel A titkos rendőrség dijazására vonatkozólag következő előterjesztés fekszik a belügyministerium előtt 1. A felvigyázók évi fizetése 1200 forint. 2. Hivatalos kiküldetésnél, mely a főváros határán tul terjed 2, forint napidij. 3. A szolgálatkészség emelésére egyes nevezetesebb dolgok felderitésénél külön dijazásban részesülnek. 4. A rendes szolgálatban álló titkos rendőrök havi fizetése egyelőre 65 forint, véglegesites esetén 75 forint. Előléptetések szintén lesznek.

— **Curiosum.** Egy utazó „dalművész" következőleg hirdeté működését: „Tisztelt Hazafi! Van szerencsém tisztelettel jelenteni, miszerint keresztül utazásom alkalmával zene- és dalestélyt rendezek, s nagyszerü harmónia kisérat mellett, nagy ritkaságú erős és kellemes bariton hangommal, valamint 1848—49-iki s népdalaimmal nagyérdemü közönségnek egy élvezetdús estét szerzendek. Polgár János felsőbbsegileg engedélyezett harmónia és dalmüvész Pápán." Már csakugyan Amerikát utánozzuk a reclamokban is.

— **Kettős halál tűz által.** Kedden délután Rácz-Görcsöny határában a szőlőhegyen egy szalmából összetákolt pásztorkunyhó ismeretlen okból kigyuladt s a szőllő-pásztornak két kis gyermeke beleégett. A mentésökre siető édesanya — ki a közeli szőllőben dolgozott, kétségbeesetten rohant az égő szalma-kunyhó felé s bár életveszélyes égési sebeket kapott, de ártatlan gyermekeit meg nem mentheté. Szülők, szülők! több gondot forditsatok magukkal tehetetlen kicsiny gyermekeitekre, mert egy egész élet keserü szemrehányása fog kinozni benneteket, ha saját gondatlanságotok miatt ily borzasztó, halál éri őket! Meddig késik még a törvény, mely a gyermekek óvásáról gondoskodik s kotelezővé teszi minden községben az óvoda felállitását? Évről-évre pusztulunk, veszünk, de a mentő eszközökről nem gondolkozunk. Ajánljuk e körülményt a legközelebb össz-ülendő országgyülés figyelmébe.

— **Hajószentelés.** B.-Füreden a vitorlások raja egy szép uj hajóval szaporodott. Mult hó 23-án avatták föl Andrássy Géza grof „Florida" nevü yachtját. A hajó fellobogózva várta a lebocsátást. Ezt megelőzőleg Jalsovics Aladár a fürdőintézet lelkésze mondott szép beszédet, melyben a Balaton mindinkább élénkülő hajózása és az emberiséget jelképező Noé bárkája közt állitván föl a hasonlatot, kivánta, hogy valamint a hajó merészen fog siklani a hullámokon, ugy jusson be az emberiség is abba a nagy örök hajóba (a menyországba), melynek kormányosa az Isten. Megemlékezett a vitorlázo egyesület védnöknőjéről, Stefánia főherczegnőről, a trónörökösről, szülőikről (Stefánia fenő anyja Mária Henriette belga királyné évekkel előbb beutazta az egész Balaton vidékét) éltetve őket, valamint a vitorlázó egyesületet. Ezután gróf Almássy Kálmánné, a hajó keresztanyja, a hajó oldalán összetörte az oda függesztett boros palaczkot, mire a yachtot a közönség éljenzése közt egy percz alatt lebocsátották a vizre. Az érdekes látványnak az egész fürdőközönség tanuja volt.

is csak ugy emlitendi majdan a kritika, mint derengő eget, melyen a költő fényesebb jövőjéről c s i l l a g o k beszéltek. (Zalai Közlöny.)

Ezen birálat-gyüjtemény eléggé meggyőzhet mindenkit arról, hogy korunkban irányt téveszt a kritika, s igy nem is csoda, hogy nem tesz kellő hatást s eredményeiben inkább rossz mint jó. Mindaddig nem is várhatunk a birálatok hatásából üdvös eredményt, mig azok föl nem öltik a komolyság jelleget; mig üres bombasztok helyett aesthetikailag megokolt véleményt nem tartalmaznak.

Ha p. valamely mű teljesen kritikán aluli, azt is kezzel fogható absurdumokat tartalmazó szemelvényekkel kell kimutatni, melyekből a hivatlan egyén okulva, eszére térhet s nem folytat többé tehetségét meghaladó meddő munkát. Mert ha csak frázisokkal, gunyos megjegyzésekkel adjuk tudtára hivatlanságát, — nem fogja komolyan venni s mindent rosszakaratunknak tud be. — A középszerü munkáknál leginkább szükséges a lelkiismeretes kritika, mert az először föllépő, de még forratlan erők munkája rendesen ilyen szokott lenni; s ezeknek van szükségök leginkább irányzásra. Mutasson rá a kritikus minden legkisebb hibbára, de ne hagyja figyelmén kivül azon részleteket sem, melyek a szerzőnek erősebb oldalát képezik.

Szóval: legyen minden birálat szigoruan igazságos és meggyőző! Sugározzék belőle a kritikus jóakarata!

Mert ha igy folytatódik tovább, nehány évtized alatt fogjuk csak megérezni és belátni, hogy mily bénitóleg hatott irodalmunkra a felületes vagy lelkiismeretlen s legtöbb esetben a pajtáskodásnak hódoló jelenkori kritikai irány!

Rövid hirek.

— **Osztrák vadászok** a marcheggi határban vadásztak és egy délután nem kevesebb mint 159 foglyot ejtettek el. — **Teophile** bolgár püspököt a monasterli kerületben két török csendőr meggyilkolta. — **Cartkov és Tarnopol** közt közlekedő postakocsiból egy 3170 frt készpénzzel terhelt pénzes-zsákot elloptak. A vizsgálat már folyik, de eddig eredménytelenül. — **Vadnay Andor** már csaknem teljesen fölépült sulyos betegségéből — Az **Arany-szobor** javára a Margitszigeten szept. 2-án tombola volt. — **A budapesti** lampagyujtogatók strikeja véget ért. — **Az uj királyi palota.** Ybl Miklós szorgalmasan dolgozik az uj királyi várpalota kiépitésének tervein és költségvetésén, melyek már meglehetősen előrehaladtak. A terveket nem sokára be is fejezi a költségvetés megállapitása azon még jó hosszu időt igényel, ugy hogy az összes munkálatok csak a tavaszra készülnek el. — A **porosz vasutaknál** egy ujitást léptettek nemrég életbe, mely a pályaházakban állomásokon vagy másutt a vasuti vonalon kiütött tüzeknél igen czélszerünek bizonyult. A mozdonyokat ugyanis fecskendőkészülékkel és a szükséges csövekkel látták el, ugy hogy szükség esetén tüzoltásra is használhatók. Hir szerint ez az ujitás az ausztriai vasutaknál is életbe fog lépni. — **Alapitvány** a románia szászok javára. A nagyszebeni ünnepélyeknek egyik legmaradandóbb mozzanata az, hogy Rietz Gusztáv és Frank A. 2300 arany frankot nyujtottak at Teutsch superintendensnek a Bukarestben és általában Romániában élő szászok segélyezésére, közöttük az összetartás ápolására, s az evangelikus templom föntartására. — **Rozvadow** keletgaliczia község egészen leégett. 114 parasztház, 327 gazdasági épület és nagy mennyiségü takarmánykészlet a lángok áldozatává lett. — **Az 1885-iki kiállitás** országos bizottságának irodája holnaptól kezdve már a városligetben, az igazgatósági épületben van. A felek értesitést d. e. 11—1 óráig kaphatnak. — **Nagy-gyülés.** Szept. hó 11-én Prágában, az összes európai premontrei rendek prépostjai nagy-gyülést tartanak. — **Károlyi** Gábor gróf pert inditott testvérei ellen. A család 600.000 frttal akarná gróf Károlyi Gábort kielégiteni. A gróf azonban beadványában nagyobb összeget igényel. — **A király** Szögyény Marich Lászlót, a főrendiház elnökét, főtárnokmesterré, Péch Manó grófot pedig magyar főkamarásmesterré kinevezte. — **A budapesti** operaház akusztikáját a napokban próbálták meg; a próba fényesen sikerült. — **Barsmegye** Kis-Sáró köz égében m. hó 21-én délután tüz támadt és rövid idő alatt tizenhárom takóházzal hamvadtott el a hozzátartozó épületekkel együtt. — **Vitriol dráma** történt Budapesten. Valami Abeles Ignácz tinta készitő felesége, ki sokszor pörlekedett urával ugy leöntötte vitriollal, hogy a szerencsétlen férj arczán, nyakán és mellén borzasztó égési sebeket szenvedett. — **Lókötők.** Goman Ádám tengődi, tolnamegyei illetőségü kolompár czigánytól a németkeresztúri határban 6 lovat elloptak. — **Vasuti kocsiba égett kocsis.** Borzasztó szerencsétlenség történt Sotronya és Kurtica között az alföldi vonaton. Egy vaggonban a báró Schönberger Béla altábornagy tulajdonát képező három értékes ló a rájuk felügyelő lovásszal együtt bennégett. A szerencsétlenség valószinüleg a lovász vigyázatlanságából származott. — **Medgyesen** a rendőrség elfogott egy népes bandát, melynek tagjai mérnöknek, gyógyszerésznek adva ki magukat, az előkelőbb étkezőtermek és kávéházak törzsvendégségét képezték s minden alkalmat megragadtak, hogy a szolgáló személyzet figyelmetlenségét zsebeik előnyére kizsákmányolják. — **Eltünt.** Demetrovics András kubinyi kereskedő f. hó 11-én Budapestre jött bevásárlások végett. Egy a pályaudvarhoz közel eső vendéglőben szált meg, vásárlásait itteni kereskedő fivérénél elvégezvén, visszautazott, miről nejét is értesitette. De mai napig nem érkezett haza s ma már a rendőrség is mindenféle keresi. — **Paolo Veronese** festményét, mely a kisded Jézust imádó három király ábrázolja az orosz kormány megveszi 12,009 font sterlingért ama templom számára, a mely II. Sándor czár meggyilkoltatása helyén épül. — **A Tisza** husz nap óta apad s ezalatt a vizszin 5,43 méterről máig 2.70 méterre esett le, tehát az összes apadás 2.70 méter. — **Szökött katonák.** Holzsteuer György, a 32. ezred gyalogosa m. hó 16-án, Laufer Kalmán, az 52. ezred gyalogosa m. hó 18-án a fővárosból ezredüktől megszöktek. — **Oroszországban** a középiskolákban a botbüntetést ujra behozzák. — **Alaptalan** az a hir, hogy Klementina herczegné, a belga király legifjabb leánya, György herczeg, a walesi herczeg másodszülött fiának jegyeztetett volna el. — **Athenében** e hó 21 én a város közepén álló bazár faépülete egészen leegett s benne nagymennyiségü áruczikk és eleség lett a lángok martalékává. — **Temesvárott** egy vásári tolvajt fogtak el, s a rendőrségen kimotozáskor nagy mennyiségü dynamitot találtak nála; a tolvaj a veszedelmes robbantószer felől minden felvilágositást megtagad. — **Emléktáblákkal** készül megjelölni Szentes városa két jeles fiának, Horváth Mihálynak s Tóth József szinművésznek szülőházat. — **Eltünt bányapénztáros.** Verkampf Alfons lembergi születésü 40 éves egyén, az ottani szénbánya pénztárosa f. hó 20-án eltünt s a pénztár kulcsát is magával vitte.

A budapesti értéktőzsde heti tudósitása.

Brándl Arnold bankházától Budapesten 1884 augusztus 28-án.

Mult heti tudositásunk csak ezelőtt nyolcz nappal jelent meg és mégis oly rendkivül fontos eseményekről van alkalmunk tudósitani, melyek következményeikben még igen sokáig lesznek érezhetővé.

Megjelent az osztrák hitelintézet félévi mérlege; a nyereség és veszteség számla a multévihez hasonlitva 200.000 frttal kedvezőbb és egyes tételeiben oly folytonos javulást és gyarapodást tüntetett ki, hogy minden más körülmény között okvetlenül az árfolyamoknak nagyszerü emelkedését eredményezte volna.

Osztrák hitelrészvények 310.25 frtól egy fél óra alatt 314.50 frtra emelkedtek és csak a késő éjjeli óra gátolta az árfolyamokat emelkedésükben. Másnap reggel a hangulat lanyhább volt a mi a gabona és czukorárak folytonos csökkenésének tulajdonittatott. Ekkor közhirré lett, hogy a czukorgyáros Weinrich K. Pécekben Csehországban fizetésképtelenné vált. Tartozásai 8½ millióra rugtak közte az osztrák hitelintézet követelt 3½ millió forintot

Az árfolyamok rohamosan csökkentek osztrák hitelrészvények 312,75 frttól félbeszakitás nélkül 307 frtra, tovább 309 frtig de ezen pontba sem állapodhattak meg, estek még 296 frtra sőt 289.50 frtig és mindenki azon hiszemben volt, hogy az árfolyam 250 előtt meg sem állapodik.

Magyar hitelrészvények daczára annak, hogy ezen intézet a fentemlitett fizetésképtelenség által épen nem szenvedett szintén estek de még előbb 3½ frttal olcsóbbak voltak az osztrák hitelintezet részvényénél, most ezen árkülönbözet eltünt sőt időnként a magyar hitelrészvények 1½ frttal drágábbak voltak amazoknál.

A 4% os magyar aranyjáradékban szintén roppant nagy kinálat mutatkozott igen csekély vásárlási kedv mellett. Ezen papir árfolyama is sokat szenvedett amennyiben 92, frttól 90,80 frtra esett.

Az osztrák hitelintézet épugy mint a bécsi uniónban közhirré tette, hogy követeléseik biztositva vannak, daczára annak a hangulat csak keveset szilárdult. Csak mikor a gabona és czukorárak jelentékenyen javultak, javult a tőzsde hangulata is és mutatkozott vásárlási hajlam.

Osztrák hitelrészvények lassan 297 frtra, innét rohamosan 300.50 frtra a 4% magyar aranyjáradék 91.50 frtra és egyszerre 91.80 frtra emelkedett, ami Bécsből ma délután érkezett hireknek tulajdonittatik, melyek szerint a conversió befejezése egész rövid idő mulva fog végbemenni,

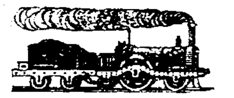

Vasuti menetrend.

Indul Kanizsáról.

Reggel.

Pragerhof	5 óra 20	perczkor	postavonat
Barcs	5 óra 45	„	postavonat
Budapest	6 óra 28	„	gyorsvonat
Budapest	7 óra 20	„	kevertvont
Bécsujhely	6 óra 35	„	postavonat.

Délben.

Budapest	2 óra —	perczkor	postavonat
Pragerhof	2 óra 45	„	postavonat
Sopron	2 óra 15	„	postavonat
Barcs	2 óra 25	„	postavonat.

Este.

Pragerhof	11 óra 20	perczkor	gyorsvonat
Zákány	11 óra 5	„	postavonat
Budapest	12 óra 15	„	postavonat
Bécsujh.	12 óra 5	„	postavonat.

Érkezik Kanizsára.

Reggel.

Bécsujh.	4 óra 8	perczkor	postavonat
Budapest	4 óra 45	„	postavonat
Fiume	5 óra 52	„	postavonat
Pragerhof	6 óra 17	„	gyorsvonat.

Délben.

Sopron	1 óra 48	perczkor	postavonat
Pragerhof	1 óra 15	„	postavonat
Barcs	1 óra 40	„	postavonat
Budapest	1 óra 59	„	postavonat.

Este.

Budapest	9 óra 50	perczkor	kevertvon.
Bécsujh.	10 óra 26	„	postavonat
Budapest	10 óra 55	„	gyorsvonat
Pragerhof	11 óra 35	„	postavonat
Barcs	11 óra 25	„	postavonat.

Bizonyítvány.

Az alulirottak egy általuk eszközölt szoros vizsgálat alapján kijelentik, hogy a párisi *Cawley és Henry* urak franczia szivarkapapir-gyárából származó „**LE HOUBLON**" szivarkapapirt kitünő minőségünek, minden idegen alkatrésztől különösen minden az egészségnek ártalmas anyagoktól is mentnek találták.

Bécsben, 1884.-i május 24.-én.

Al.: Dr. Pohl J. J. a vegyi technologia nyilo. rendes tanára a csász. kir. müegyetemen.

Al.: Dr. Ludwig E. az orvosi vegytan cs. k. nyilo. rendes tanára a bécsi egyetemen.

Al.: Dr. Lippmann E. a vegytan rendk. tanára a bécsi egyetemen.

(Fentebbi aláirások helyessége **Dr. Homann J.** csász. kir. jegyző ur által Bécsben bizonyittatott. Fentebbi bizonyitvány aláiratott a csász. kir. külügyministerium és a bécsi franczia követség által 1884.-i május 28.-án.

Lapvezér és kiadó: **SZALAY SÁNDOR.**

Felelős szerkesztő: **VASS ÁLMOS.**

Laptulajdonos: **WAJDITS JÓZSEF.**

HIRDETÉS.

Előnyös kereset!

Kereset Minden állásu személyek **állam és dijsorsjegyek havilefizetés melletti eladására** (az 1883. évi XXXI. törvényczikk alapján) **mindenhol** előnyös feltételek alatt **felvétetnek.** 2244 4—6

Ajánlatok küldendők:

A fővárosi váltóüzlet-társasághoz.

Budapesten.

HIRDETÉSEK.

Az uj iskolaévben szükséges

főgymnásiumi-, polgári-, elemi-, és izraelita- iskolai, ugy más városi és falusi tanintézetekben használandó

tankönyvek és irószerek kaphatók

WAJDITS JÓZSEF könyv- és papir kereskedésében Nagy-Kanizsán.

Vidéki megrendelések, posta fordultával eszközöltetnek.

Van szerencsém a t. cz. közönség szives tudomására hozni, hogy a

Grebencz-féle

KOCSIGYÁRTÓ

üzletét a (Király-utcz.) tek. Tuboly Victor ügyv. ur házában minden készlettel és szerszámmal átvettem és tovább fogom vezetni.

Magamat a n. é. uraságok és földbirtokosok szives jóakaratába ajánlom

biztositván előre, is, jó, izléses, és pontos munkáról,

legjobb anyag és legolcsóbb árakon

Nagy-Kanizsa, 1884. junius hóban.

Teljes tisztelettel

Kauders Mór.

Javitások gyorsan, és legolcsóbban számittatnak.

5310/84. Nagy-Kanizsa város tanácsától.

Hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város tanácsa által közhirré tétetik, hogy a városi bormérési jog bérlete tárgyában folyó évi szeptember hó 9-ik napjára kihirdetett, árverés a t. képviselő testület határozata alapján beszüntettetett.

2258 1—1. A városi tanács.

2400 tkv. 1884 2255 1—1

Arverési hirdetmény.

A n.-kanizsai kir. tö vszék telekkönyvi osztálya részéről közhirré tétetik, hogy Cziráki János felsőrajki lakós végrehajtatónak Cziráki József végrehajtást szenvedő felsőrajki lakos elleni 30 frt tőke s jár. iránti végrehajtási ügyében az ungjakabfai 52. sz. tjkvben 63 hrsz alatt felvett vályágkő alsó 446 frtra becsült ingatlan 1884. évi szeptember 6 án délelőtt 10 órakor Ungjakabfán a kiszségbiró házánál, s felsőrajki 331. sz. tjkvben A IV 32/6 hrsz. a házzal együtt 160 frtra becsült ingatlan külön — 32/c 258/1, 660/1, 737/5 797/2 757/5 hrsz. alatt 329 frtra becsült ingatlanok együttesen 1884 évi szeptember hó 6. napján délután 2 órakor Felső-Rajkon a községbiró házánál megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog.

Kikiáltási ár, a fennebb kitett becsár.

Arverezni kivánók tartozzak a becsár 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a n.-kanizsai kir. törvényszék tkvi osztályánál s az ungjakabfai és felső-rajki községek elöljáróságánál megtekinthetők.

Kir. törvényszék, mint tkvi hatóság, Nagy-Kanisán 1884. april 18.

Gazdáknak fontos.

Bérlet felmondás illetve elhagyása miatt az **összes juh** állomás (**Merinói faj**) cca 900 db. juh és bárány; továbbá cca 152 kat. hold bükk erdő tölgygyel behintve olcsó áron el és bérbe adatik.

Bővebbet: **Gillning Józsefnél Ludbrég** (Horvátország.) 2156 1—4

Nincs többé buza üszög!

Dupuy N.-féle magpáczoló.

A gyökeres páczolás mód buza üszög ellen jutalmazva és ajánlva sok egylettől és előkelő személyektől kapható minden raktárban az osztrák — magyar monarchiában.

Egy csomag 200 liter magnak — 30 kr.
Egy csomag 100 liter magnak — 15 kr.

Hogy a t. gazdász urakat mindennemü utánzás vagy hamisitás vételétől óvjam — kérem csakis az én védjegyem nevem és czimmel ellátott csomagot kérni.

Minden felvilágositással szivesen szolgál ingyen és bérmentve.

DUPUY N.

vegyészeti műterme Bécs. Vindmühlgasse 33. és az összes megyei raktárak.

1005 1—4.

Raktár N.-Kanizsán: Rosenfeld Adolf, Fasselhofer Jósef Schwartz & Tauber.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ

első magar gép- és tüzoltószerek gyára, harang- és érczöntödéje BUDAPESTEN Rottenbiller-utcza 66.

Ajánlja gyártmányát, mint **nagyar különlegességet kutakban és mindennemü szivattyukban** elvállal **teljes vizvezetékek** berendezését **városok, földbirtokosok, ipartelepek. armentesitő társulatok és magánzók** részéről modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett ajánlkozik **köz- és magánfürdők** felszerelésére, **szagmentes ürszékek** felállitására és **minden viz müvi munkálat** gyors és pontos kivitelére képes árlapok és részletes költségtervezetek kivánatra díjmentesen küldetnek.

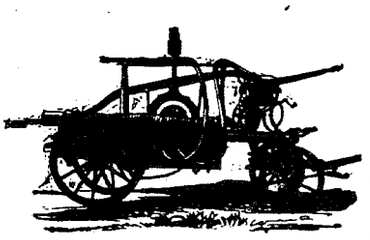

Egyetlen belföldi szivattyu-gyár

2023 55—80

A feltalált, dr. Meidinger orvostudor ur által kizárólag szabadalmazott

MEIDINGER Kályha-gyár

HEIM H. Döbling, Bécs mellett.

Fiókraktár Budapest, Thonet-udvar.

A legelső díjakkat kitüntetve: Bécs 1873 Cassel 1877. Párts 1878. Sechshaus 1877, Wels 1878, Teplitz 1879, Bécs 1880, Ege 1881, Trieszt 1882.

Raktárhelyiségek:

Bécs, Kärtnerstrasse 40/42 **Bukarest,** Strada Lipscani 96. **Mailand,** Corso Vitt, Emanu 1. 38.

A legkitünőbb, szabályozható, tőltő és szellőztető kályhák, lakszobak, iskolák, irodák stb. számára egy- s ezü s legdiszesebb kiállitásban. Több szobának a fütése egyetlen egy kályha által. Központi légfütés egész épületek számára.

Austria-Magyarországon. 221. közoktatási intézetben **Meidinger kályháinkból** 1431 van használa ban, ezek között Bécs községnek 60 iskolájában 373 kályha. 2242 4—15.

Meidinger kályháik kiváló előnyei annak nemcsak a csász. kir. hivataloknál. birodalmi intézetek és községi hatóságoknál, lelkészi hivatalok, kórházak vasutak és gőzhajóknál, pénzintézetek és biztositótársulatoknál kereskedelmi berendezéseknél, szálloldák, kávéházak és vendéglőkben szerezték meg a nagyszámu bevezetést hanem azon felül még több mint 20,000 **magánlakásban** lesznek ami Meidinger kályháink használva.

Gyári védjegy.

MEIDINGER-OFEN H. HEIM

Ama nagy közkedveltség, melynek kályháinak minden fele örvendnek, számtalan utánzásra adott alkalmat. Ennélfogva mellekelt védjegyüskre hivatkozva, saját érdekében óvjuk a t cz. közönséget, legjobb biznyéban alig gyártmányainknak utánzásokkal való felcserélése ellen, legyenek azok bár csak egyszerüen mint Meidinger kályhák vagy mint javitott Meidinger kályhák ajánlva.

Gyártmányaink ajtajának belső oldalán védjegyünk átvan öntve.

Értesitések és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Wajdits József könyvnyomdájából Nagy-Kanizsán.

NAGY-KANIZSA. 1884. szeptember 7-én. 72-ik szám. Huszonharmadik évfolyam.

Előfizetési ár
egész évre . . . . . 8 frt
fél évre . . . . . 4 „
negyed évre . . . . . 2 „
Egy szam 10 kr.

HIRDETESEK
6 hasabos petitsorban 7, masodszor 6 s minden további sorert 5 kr
NYILTTERBEN
soronkent 10 krért vétetnek fel.
Kincstári illeték minden egyes hirdetesert 30 kr. fizetendő

ZALAI KÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz, anyagi részét illető közlemények pedig kiadóhoz bérmentve intézendők:
NAGY-KANIZSA
Wlassicshaz
Bérmentetlen levelek csak ismert munkatarsaktól fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek.

A nagy-kanizsai „Kereskedelmi Iparbank“, „nagy-kanizsai önk. tűzoltó-egylet“, a „zalamegyei általános tanitótestület“, a „nagy-kanizsai kisdednevelő egyesület“, a „nagy-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet“, a „soproni kereskedelmi s iparkamara nagy-kanizsai kűlválasztmány“ hivatalos lapja.

Hetenkint kétszer, vasárnap- s csütörtökön megjelenő vegyes tartalmu lap.

Vallásérkölcsi nevelést!

Lapunk mult számának hirrovatában értesültek olvasóink azon megdöbbentő eseményről, hogy két 11—12 éves fiu egy 12 éves leányt a mezőn megtámadott erkölcsellenes szándékkal s a lányt csupán ellenállási képessége mentette meg a legocsmányabb megbecstelenitéstől.

Mélyen elszomoritó és gondolkodásba ejtő jelenség!

Nem kevésbé olyan azon eset is, melyet több lapban legközelebb olvasni lehetett, hogy egy 14 éves fiu egy 3 éves lánykát akart áldozatul állati ösztönének.

Tehát most már nem csupán a felnőtteket lepi a métely, hanem az alig serdülő ifjakat is. Ez a legretteneteseb ragály. Ennek gatat kell vetni minden áron, minden erővel!

Régóta borus homlokkal kisértük az elfajulás tünetcit; több izben fel is szólaltunk ez érdemben lapunkban, de rendesen eredménytelenül.

Ez uttal is megteszszük azt és pedig határozottan a baj forrására mutatva. Talán most megleszen kellő eredménye?! Ha nem, — az már nem a mi lelkiismeretünkön szárad.

Komoly pillantást vetve társadalmunkra, arról győződünk meg, hogy az erkölcsök rohamos hanyatlása egy idő óta nem annyira a közép-osztály, mint inkább az alsó néposztály körében észlelhető

A középosztály az erkölcsi lazaságban elérte már azt a fokot, melynél alább már szellemi képzettségénél s az ezzel járó müveltségi álláspontnál fogva nem igen sülyedhet.

Hanem az alsó os tály — bár az erkölcsök itt is eléggé meglazultak — ha egyszer igazán sülyedni kezd, akkor ez rettentő eredményeket szül. Az ő sülyedésének nem leszen határa! Mert mi állitaná még? Szellemi képzettsége sokkal alacsonyabb foku, hogysem ez korlátolhatná. Tallán a vallás? - Ezt megveti; kineveti.

Ezzel azután eljutottunk azon forrásra, melyre tulajdonképen mutatni akarunk.

A népnek, kiválóan az alsó néposztálynak sülyedése, a lelket, szivet háboritó kicsapongások, az állati ösztönöknek feltétlen uralomra jutása, mind, mind onnan erednek, hogy nincs vallásérkölcsi nevelés. Ennek hiányában azután felszinre vergődött most már a nép minden rétegében a legmezetlenebb realismus.

Nézzük a szülői házat! A szülő nem hisz Isten lételében, gunyolja a vallási gyakorlatot. Soha nem próbálkozik lelkével a legszentebb eszményiség felé emelkedni. Hol vegye hát a gyermek az első nemesitő példát.

Talán az iskolában?!

Ott elhalmozzák mindenféle tudománnyal anélkül, hogy azzal amit tanul szivét, vallási érzelmét is fejleszteni, nemesbiteni ügyekeznének. A czél: a száraz tudás. Eszköz: a még szárazabb magyarázat. A sok filozof tanitó, különösen a realis ismeretek tanitói, mély bölcseséggel fürkésztetik a tudomány szomjas tanulókkal az okokat és okozatokat,— mindennek kimutatják létokát; de a mindenható okozóig emelkedni elfelejtenek, s igy a tanitványok is csak a föld göröngyein maradnak elméjökkel. Kikerülnek azután az életbe tele fejjel és üres szivvel. Pedig a realis s kiválóan a természettudományok segélyével lehet legkönyebben a gyermeket Isten megismerésére, imádására vezetni, mert azok visznek azon megfejthetetlen titkok özönébe, melyek előtt a legmerészebb lángelmének is le kell borulnia és elismernie, hogy azoknak megfejtése a láthatlan, a teremtő és fentartó szellem kezében van.

Na de ezek a tudós urak rendesen maguk sem igen sokat törődnek Istenel, mert a melyen hozzá juthatnának, — „eltörve lajtorjájok: a hit.“ Azt szokták mondani, hogy az a hitoktató dolga. És ezzel mondanak is valamit, habár vele közönyüket egyátalán nem teszik elfogadhatóvá. Első sorban csakugyan a hitoktatónak feladata a vallásérkölcsi alap megvétese megerősitése.

De mit tapasztalunk a hitoktatóknál?

Azt, hogy ők is feltétlenül hódolnak a kor áramlatának, hogy csak mentül többet tudni! Magoltatnak, recitáltatnak elmebóditó dolgokat; szinte szédül tőle az ember, ha látja, ha hallja. De hogy a vallási érzelem gyökeret ver-e csakugyan a tanulók lelkében, — az már nem gondjok.

Igy történik meg azután, hogy a tanulók majnem kivétel nélkül vallási közönynyel hagyják el az iskolát. Innét van, hogy mikor elméjök érettségénél fogva leginkább el lehetne tőlök várni, hogy Istenhez emelkedni birjanak, s Őt a maga emberfölöttiségében megismerjék és imádják: éppen akkor lesznek istentagadókká.

Mindebből tehát az következik, hogy az iskolának feladatai közé tartozik: a vallásérkölcsi alap megvetése, megszilárditása; — miután azt a fennálló vallásérkölcsi állapotok mellett a szülői háztól nem várhatjuk, nem is remélhetjük.

Ez iránt leginkább és különösen az iskolai hatóságok szives figyelmét hivjuk fel. Ők hassanak oda és azután szigoruan ellenőrizzék, hogy a tanitók, hitoktatók minden alkalmat használjanak fel a növendékek vallásossá tételére, hogy az iskolában töltött időt ne csupán száraz ismeretközlésre, hanem egyenlő mérvben szivnemesitésre is forditsák. Első legyen a vallási érzelem, azután következzék a többi nemes érzelmek fejlesztése.

Ujjal mutathatnánk azon szomoru példákra melyek a nevelésnélküli tanitás eredményeiként közvetlenül előttünk fekszenek; rá mutathatnánk egyes iskolákra, hol a tanulók szivképzés hiányában elmés vadakká válnak; de ezt nem teszszük. Annál inkább felhivjuk azonban az iskolai hatóságok figyelmét, hogy tegyenek szigoru lépéseket a vallásérkölcsi nevelés-, a szivképzésnek iskoláinkban leendő foganatba vétele iránt. Mert ha korunk iskoláinak szellemét kárhoztatni sokban lehet — és lehet! — ugy leginkább ennek elhanyagolása miatt.

Ha majdan iskoláinkban a tulajdonképeni nevelésre nagyobb suly lesz fektetve; — ha ennél fogva a nép a mindenütt jelenlevőben, a gondolatainkat, érzelmeinket biró Istenben hinni fog; ha az iskolábói világgá bocsátott növendékeknek nem csupán feje lesz telve historiai numerusokkal, geografiai kilometerekkel, városokkal, folyamokkal, fizikai törvényekkel, természetrajzi bogárgyüjteménynyel; — a mik egyébként mind igen hasznos dolgok; hanem a szive is szinig leszen nemes érzelmekkel, vallásossággal, hazaszeretettel, hálával, önfeláldozással sat. — akkor nem fognak oly elszomoritó események felmerülni, minők a mi mostani sokat tudó és (különösen nemesen) keveset vagy semmitsem érező ifjaink között napirenden vannak.

Nagy fontosságu ez jövőnkre nézve s ez iránt a tanférfiaknak, az iskolai hatóságoknak minden erélyt ki nem fejteni megbocsáthatatlan bűn, helyrehozhatlan mulasztás volna.

Tiszteljük a tanitói osztályt.

Azt mondja a jeles iró Göethe: „sok esetben jobb nem irni, mint semmit irni“; — de ha a társadalom minden osztályára napjainkban oly gyakran, s annyiszor felhivatik az emberi figyelem, éppen nem lehet felesleges az iskolai év kezdeténél irni, s szólani az emberi társadalom azon osztályáról, mely méltán támaszthat igényt fáradalmai elismerésének nyilvánitására. A tanitói osztály, mely nemzedék után nemzedéket ád át a hazának, bár néma szótlan ajkakkal, de joggal várhatja, hogy időnként a közelismerésnek érdemkoszoruját nyilván tegyék fel babért érdemlő homlokaikra.

A Mozlim nép szent könyvében a Koránban azt mondja Allah: „mindeneknek kenyere szét van szórva a földön, össze kell szedni.“

Igaza van! De kiknek a kenyere lehetne kisebbsége daczára annyifelé szét szórva, mint a tanitóké, a nemzet azon osztályáé, mely hivatva van nemzeti büszkeségünk, önálló szabadságunk, a hit, a tiszta erkölcs szent magvait, mely mindennek támasza, a nemzet jövő sarjadékába szakadatlanul bele csepegtetni.

Tiszteli minden okos gondolkodó a müvészetet, meghajol a müvészet jeles tehetségei előtt, — de a jelesnek az ő tehetsége isteni adomány: — s mig ma már a nagy tehetségü jeleseket őket megértő korunk az Olympusnak ama magasságára emeli, hol az ó-kor mivelt görög népének hiedelme szerint az Istenség lakozhatott csak, — addig legujabb korunknak a felvilágosodást magasan lengető lobogói alatt nem szabad elfelejtenünk, hogy a legnagyobb jelesben is a képességileg adottat, előbben a tanitó helyezte olyan fogékony talajba, melyből terebélyes s

---

TÁRCZA.

A csalódás dala.

Hogy rózsabeiked óh szerelem!
Nekem csak is tövist termesztenek;
Hogy boldogitó bizalmam, hitem
A csalódás férge emészsze meg?

Hogy sorsom csak a lemondás legyen,
Lemondás!! Hű igaz szerelmemért;
Rajtam erőt az az átok vegyen,
Hogy hű leányszív soha meg nem ért?

Hogy kínos epedést, meddő panaszt,
Zokogjon örökké fájó dalom,
Hogy zord, setét rabságban maraszt
Örökre az emésztő fájdalom?

Hogy inségterhes életemen át
Bolygó vándor gyanánt kergessem én
Csalóka csillagaid táborát
Öldöklő dæmonom, hütlen remény??“

Nem hiszem én. Nem is hihetem el,
Nyit még nekem is rózsát a tavasz...
Megértetlen nem hal ki e kebel,
Csak félek, félek, hogy későn lesz az.

Hogy míg a jobb hittel gyógyitgatom
Égő sebeidet oh szerelem:
Egy bús sír lesz érte a jutalom,
Hová ifjuságom temethetem.

Székely Géza, Gusztáv.

Az orvvadász tanyán.

— Elbeszélés. —

Irta: **Tunkel Mihály.**

A konyat van. A nap utolsor töri át a láthatáron feltornyosuló felhőket, megaranyozva végső sugaraival az égbemeredő sziklák csúcsait. Az esti szél tóhajtva vonul át a zöld galyak közt. Nem látszik élő lény; a madárkák mind a lombok alá bujtak és csak egy csalogány hallatja még gyönyörű énekét, mely a hegyes erdőkben százszorosan visszhangzik, mig végre ő is elhallgat és most azon kedélyre nehezedő, sejtelemmel teljes csend uralkodik, mely közelgő vihart szokott megelőzni.

Ekkor — az erdő felé vezető uton egy ifjut látunk haladni. Különös alak: mezit láb, egy rosz kabát és nadrágban, födetlen fővel, hogy a szél kénye szerint játszhatik rendetlenül leomló barna fürteivel. Távolról valami korhely vándorló legénynek látszik, de ha közelebbről vizsgáljuk őt, arcza finomsága, fehér kezei, sőt rongyos ruházata is egészen más fogalmat adnak a különös emberről: a finom, szabályos arcz, aristokratikus kezek és a legfinomabb kelmékből készült, de most rongyos ruházat, valami szerencsétlen, egykor gazdag ifjut tüntetnek elénk. Nem nézhetünk rea annélkül, hogy a legbensőbb részvétre gerjedjünk iránta, aki egykor tán a legbővebb kényelem közt élt és most mezitláb és ily rongyos ruházatban kénytelen magát az idők viszontagságainak kitéve vándorolni Tekintsük csak közelebbről és látni fogjuk, hogy abbeli feltevésünkben, miszerint egy boldogtalannal van dolgunk, nem csalatkoztunk; szemei vadul néznek a földre és vonakodva, mintegy félve tekintenek félre olykor, annélkül azonban, hogy arcsát valaha felemelné. Lihegő melle, ajkának rangoródzásai, halovány arczán elömlő fájdalmas vonások és a szemeiben fel-felvillanó vad tűz, egy keblében dühöngő lelki küzdelemre vallanak, mely megegyes az őrültséghez közel álló kétségbeeséssel. De mi lelheté a szerencsétlen ifjut? Mi ádáz sors üzi őt? Kövessük csak és megfogjuk őt közelebbről ismerni.

A boldogtalan ezalatt az erdőbe ért ésnem ismervén azutat, vadfu ással gázolta le az előtte álló tüskéket; nem szólt, csak arczának ujabb fájdalmas rángaódzásai mutatták, hogy a tövisektől szenvedett sérelmek fájdalmat okoznak neki.

Végre egy kis tisztáshoz ért, melynek közepén egy terebélyes tölgyfa állott, melybe — miután futásába nem látta — beleütődött, minek következtében a zöld mohára rogyott.

„Oh Istenem! — sikoltott fel tompa hangon — nem birok tovább menni, itt, itt kell meghalnom és oly magányosan, egyedül — nincs senki körülöttem — senki, aki vigasztaló szavakkal térdelne mellettem, — oh senki! — aki lelkemért egy rövid imában felsóhajtana Istenhez; de nem, nem vagyok egyedül — mondá sajátságos tekintettel maga körül nézvén — hisz itt van e borzasztó kép — e rettenetes vádló, mely üz mint a vadat és nem hagy nyugodni. — Nézd, nézd foly atá lassan felemelkedve, mig szemei a semmibe meredtek — nézd, nézd ama öreg embert, mily nehezen jön — betegesseg ny — kisirt szemei pirosak — arczán bánat, keserü bánat honol. — Nézd! — amott a szilaj fiut, ki vad tekintettel méri a hozzája lépdelő aggot „„Fiam! — mond az öreg és letérdel — fia előtt letérdel a galambfejü ősz — összetesi remegő kezeit és felemeli hozzája — „fiam! — mondja — ne tedd azt, nézd ősz hajamat — ennek árán szereztem amink van — megőszültem a nehéz gondok közt, míg összekapartam vagyonunkat, hogy öreg anyáddal végnapjaink ban gondnélkül élhessünk és hogy neked egykor tisztességes vagyont hagyhassunk hátra — ne pusztitsd el mindenün ket! ne jutass koldusbotra bennünket!“ Nézzétek! — a fiu most lehajol, tán felemeli atyját? — oh — nem azt — nem, a botot, melyen az jött és ah! Istenem miért nincs egy villámod őt elnémithatni! — hát nem éltél eleget? nem tudsz már egyszer meghalni?! — orditja vadul a botot felemelve. — „„Az Istennel számolj fiam!““ sikitott fel fájdalmasan az atya; de e fiu ezt már nem hallá, egy csapás esik — és az öreg hanyat fordul — míg vére pirosra festé ősz fürteit — — — —

Megdermed a gyilkos — meredt szemekkel látja az atyai vért folyni — kígyókká látja minden cseppjét válni a szőnyegen elömlő vérnek, melyek hideg fogaikkal szivének rontanak — elsikoltja magát és fút a helyről, fút — messze, messze földönfútóvá lesz — kerülni az emberek társaságát, mert fél, hogy leolvassák arczáról az átkozott tettet — míg végre összeroskad, hogy meghalljon — meghalni?! — gyilkos tizszeres gyilkos, — ki atyja vérét ontá — meghalljon?! nem! nem szabad meghallnia, mert ez kegyelem volna — Oh ragyogó csillagok tekintsetek le reám — kiált fel kezeit összekulcsolva. — Irgalmas ég! — ti is? — ti is elfordultok tőlem, elbujtok a felhők mögé — mert ismertek — mert tudjatok, hogy én vagyok az átkozott atyagyilkos — —

„Irgalom istenem! — Irgalom! — ne sujtson ily nagyon ostorozó kezed. — Oh hagyj meghalni! — és a nyomorult térdre rogyva tekint fel az égre, melyet setét felhők borittottak. — Hiába! nincs kegyelem — orditá haját tépve — tehát örökké fogja ez a maró láng keblemet dúlni. — Jaj neked ember! — mondá visszarogyva — ha saját lelkiismereted vádlójául esel, nem találsz irgalmat.“

E szavak után ájultan terült el a zöld mohán, míg az ezalatt megerősödött szél játszva dúlta barna fürtjeit és száritá homlokáról a gyöngyöző verejték-cseppeket.

— — — — — — — — — — —

Az ég ezalatt teljesen beborult. Rémitő setétség uralkodott, melyet még növelt az olykor felczikázó villám, melyet azután egy, a távolból hangzó moraj követett. A szél süvöltve fújt a galyak közt, itt-ott letörve egy-egy száraz ágat, mely recsegve hullott alá úgy, hogy az erdőben járás szinte veszélylyel járt.

Az öreg becsület-s Fenyvesy urodalmi erdészt azonban mindez nem látszott utjában háborgatni. Csüggedés nélkül haladott előre, régi bajtársától hű vizslájától vezettetve olyformán, hogy annak nyakára egy zsineget kötött, melynek végét azután ő tartotta kezében. Dünnyögve szidta a pokoli időt, mely kényszeriti az okos embert magát az oktalan állatra bizni, hogy haza találjon. „No — dörmögé magában — most még csak az eső eredjen meg, aztán el leszünk iátva; de mi istennyila lelheti ezt az állatot, hogy egyre az „orvadásztanya“ felé akar menni! — boszankodék tóvább — észrevevén kutyájának különös magaviseletét, mely ismét megallott és a nép által akkép elnevezett táj felé

másoknak is árnyat adó fává növekedhetett.

Azok az iskolai gyermekszobák nagyobb horderővel birnak a jellem a tiszta erkölcsök, s az egyedekben a hazafiui magasztos érzés, — honszeretet — kifejlesztésére, bármely politikai törvényeknél, s állami intézkedéseknél.

Igaz, hogy a jó tanitó csak az adottat fejlesztheti, idő s kellő viszonyok hozzá járultával csak a meglevőt alkothatja s idomithatja az egyesnek s az egyetemesnek közhasznára.

Észt nem adhat, csak a képességileg adottat fejlesztheti, de a gyenge elmének legalsó fokán álló tehetségből is neveihet vallásos alappal szilárd jellemet, tiszta erkölcsöt, lelkesülni tudó honszeretetet.

S ha igy nézzük, ily mérvfokon a nemzet ezen osztályának, a tanitói karnak feladatát, alighanem sok tekintetben igazat kell adnunk a hires egyházi szónok Chenning azon mondásának: „egy gyermek tökéletes nevelésére tagadhatlanul mélyebb gondolkodás, nagyobb bölcseség kell, mint egy állam kormányzására.“

Igen! — mert a helyes tanitásnál lélektani kutatással kell a gyermeknek hajlamait felismerni, képességét keresni, s a megtalált tehetséget a hajlamoknak helyes utban való vezetése mellett fejleszteni.

El kell ismernünk azt, hogy a mai kor a követeléseknek s a kivánni valóknak tulzott, majdnem lehetetlen fokán áll ugy a tanitók, mint a serdületlen és serdülni kezdő tanulókkal szemben; — hogy korunk a gyermekeknél a képességileg adottat mint egy szellemi hurt, hirtelen oly magas fokra akarja hangolni, hogy mig a képességileg többel biróknál közel áll az elpattanáshoz, addig sok helyt a gyengébbeknél kezdetben mindjárt oda pattanik el, hogy az iskola padjait elhagyják egy kis irás, olvasáson kivül, teljes zürzavar tudatlanul.

Pedig helyesen mondja Huxley: „a gyermekeket csak irni és olvasni tanitani annyi, mint éhes ember elé villát és kést tenni, de tányérát üresen hagyni.“

És a tanitói kar, ha hivatását ugy tartja, mint szent czélt, — mert ugy tartania kell, — lelkének szemei előtt, — mit arat mindezekért elég gyakran jutalmul?

Azt hiszem, — mikor már hazánkban, kisebb vagy nagyobb egyöntetüséggel, de mindenfelé a népnevelő-osztály önképző egyesületekbe sorakozik, hogy egymással maguk között gondolataikat a czél helyes elérhetése kedvéért kicseréljék, — akkor csak tisztelettel kell ezen előre törő néposztály előtt meghajolnunk annyival inkább, mert az elfelejtés ugy is közjutalma, — botranykőbe pedig, bárminť kerülje azt, sokszor meg kell ütnie lábait.

Ha igaz, pedig igaz, a mit a nagy iró Hugó Viktor mond: „a lelkész koporsójára tegyetek a biblia mellé még tövis koszorut is, oda illik az, mint Jézus keresztjére a martyr füzér“, — én ehez még csak azt kapcsolnám hozzá: a tanitókén akaratlanul is ott terem! Kérdezem, hány gyermek van, a kinek tanitója jobb apja, tulajdon rossz példákat mutató apjánál, s mégis mikor fel nő, sok van, ki gőggjén kivül semmivel sem birva, oly fenhéjázó tekintetet vet arra, kinek kezeit apjáét megelőzőleg kellene megcsókolnia. Sok gyermek, s általán számos tekintetben az emberi társadalom olyannak tünik fel sok helyen szemben a tanitóval, ki a szellemiekből osztályt adott, mint a halátlan gyermek, ki megveti szüleit, miután birtoklója lett az általuk kiadott osztálynak.

Nem akarom megbántani a tiszteletet érdemlő tanitói kart, a mint általán távol van tőlem bárkinek tudatos megsértése; — de azt hiszem fáradalmaik — törődéseik között reá tekintve kiérdemlett, s elmaradott babéraikra, joggal elmondhatják Horatiussal: „erényemet magamra öltve, jámbor öled keresem szegénység“! Azonban mindenkor birjon tudatával s higyje el e tiszteletet joggal várható osztály azt, hogy az emberiség, mint egyetemes egész, tudja mit köszönhet, s mit kellene köszönnie minden nemzetnél a tanitói osztálynak. — s hogy ennek tudatával bir az emberiség, ez az a koszoru, mely megfoghatlan létére is, láthatólag disziti a tanitói kar homlo át.

CZUPPON SÁNDOR.

Nyilt levél.

N.-Kanizsán, 1884 szeptember 5-én.

Tisztelt Szerkesztő ur!

A „Zala“ legutóbbi számában a „megyei ellenzéki kör“ alakuló gyülésére vonatkozó zala-egerszegi közlemény nem a valóságnak teljesen megfelelő tudósitást hozván, engedje hogy azt becses lapjában helyreigazithassam.

A megyeszerte nagyérdeklődést keltett ellenzéki társulási mozgalom terméstetes u a megye székhelyén sem maradt hatás nélkül. Élénk kiváncsisággal kisérte az augusztus 28 ára kitüzött alakuló gyülés minden mozzanatát a közönség; annál inkább mert a legtekintélyesebb megyei birtokosokat nagy számmal látta megjelenni már a fenti nap előestéjén Zala-Egerszegen.

A 28 án délelőtti 10 órakor az ugy nevezett „kaszaházi“ fogadó termében megnyitott alakuló gyülés — az előtte való napokban garázdálkodott rosz idő és ennek folytán elpusztult utak daczára szembetünőleg látogatott volt. A tisztikar azonban csak a megvitatott és felsőbb jóváhagyással ellátandó alapszabályoknak visszaérkezése után fog véglegesen megválasztatni, illetve a kör véglegesen megalakulni. A szeptember 8 án e czélból összehivandó ujabbi alakuló gyülésig ideiglenes végrehajtó bizottság alakult. Az ideiglenes végrehajtó bizottsághoz beválasztattak; elnökül: Sellyey László, alelnökül: Skublits Jenő. Jegyzőül: Hajik István. Tagokul: Háczky Kálmán, Nagy Károly, Jsoó Alajos és Kerkápolyi Mór.

A délutáni órákban Háczky Kálmán nagybirtokos tagtársunk vendégszerető házában egy szükebbkörü értekezlet tartatott; hol a megye közigazgatási és egyéb közérdekü ügyeire vonatkozó számos közhasznu elvi megállapodások történtek.

Egy e sorok irója által szerkesztett röpirat, — mely a kör alakulási czéljait tárgyazza, a végrehajtó bizottsághoz utasittatott, oly czélból; hogy ez annak kinyomatása végetti véleményes jelentését a legközelebbi gyülésre terjeszze be. Szőnyegre hozatván a letenyei országos képviselőválasztás elleni kérvényezés benyujtásának ügye is; az ez iránti módozatok tárgyában intézkedés tétetni határoztatott.

A végrehajtó bizottság az értekezlet inditása folytán a következő meghivást bocsátotta ki:

„A zalamegyei közigazgatási hatóságok közegeinek a törvények és szabályok végrehajtása körül való eljárásának sikeres ellenőrzésére alakulóban lévő „zalamegyei ellenzéki kör“ — által Zala-Egerszegen, 1884-ik évi szeptember hó 8-án délutáni 6 órakor tartandó közgyülésen leendő megjelenésre t. ur tisztelettel felkéretik. Zala-Egerszeg, 1884. augusztus 31. Az ideiglenes végrehajtó bizottság.“

Ezen megbizónk f. hó 4-én megyeszerte expediáltattak.

TUBOLY VICTOR.

Értesités és felhivás.

A zalamegyei gazdasági egyesület a megye mezőgazdasági és kerti terményeinek nemkülönben gyümölcs, különösen szőlő- és bortermelésének megismertetése, a gazdászattal foglalkozók további törekvésére buzditása, valamint a szemléleti oktatás és tapasztalat szerzés czéljából f. 1884-ik évi október hó 5. 6 és 7 ik napjain Zala-Egerszegen megyei mezőgazdasági és kerti termény ugy gyümölcs-, szőlő- s borkiállitást rendez a következő szabályzatok szerint:

A kiállitás Zalamegye területén termelt mezőgazdasági s kerti, ugy gyümölcs, szőlő és borterményekre terjed és szoritkozik. És pedig:

Első rész.

Terménykiállitás két csoportban.

I. mezőgazdasági termények:

1.) Gabonanemüek: buza, rozs, árpa, zab, kukoricza, köles, hajdina (pohánka).
2.) Hüvelyesek; bab, lencse, borsó, s b.
3.) Takarmányfélek: lucerna, here, bükköny, babó.
4.) Kereskedelmi növények: repce, kender, len. kömény stb.
5.) Burgonya, répa, murok stb.
6.) Egyébb termények mint dohány, safrány stb.

II. Kerti termények (zöldségfélék):

1.) Dinnye, tök ugorkafélék, paprika.
2.) Káposztafélék.
3.) Hüvelyes főzeiék féiék.
4.) Saláták.
5.) Hagyma.
6.) Egyébb zöldségnemüek s termények.

Az ezen csoportbeli tárgyok közül dinnye, tök, egy példányban is kiállitható minden egyébb 3 példányban illetőleg oly csomóban állirandó ki, mint a piaci eladásra szokásban van.

Második rész,

Gyümölcs-, szőlő- borkiállitás.

III. A gyümölcs-kiállitás kiterjesztetik a megyében termelt mindennemü friss gyümölcsre.

IV. A szőlő- és borkiállitás kiterjed Zalamegye területe szőlő és bor ermékeire.

Kiállitásra bocsájtatik minden szőlőfaj az illető szőlőterületek felső-, közép- és alsó részeinek terméseiből.

A kiállitandó szőlőfürtöknek a szállitásnál szőlőlevelekbe való csomagolása szigoruan tiltva lévén, azok göngyölegére kizárólag papir alkalmazandó.

Zala Egerszeg határában termelt szőlőfürt azonban legalább három szőlőlevelet tartalmazó venyigével és viragcserépben állitandó ki.

Kiállitható továbbá Zalamegye területén fekvő hegységekben termelt mindennemü bor is palaczkokban, Ha lehetséges ugyanazon faju bor több évről, a szüretelési időnek s a bor átlagos folyó árának kitétele mellett.

Jutalmak.

Minden kiállitott s érdemesnek talált termény kiállitója jutalomban részesittetik és pedig vagy dicsérő oklevéllel mi az elismert érdem fokozata szerint osztatik ki vagy pedig pénzbeli dijjal jutalmaztatik.

Az első rész mindenik osztályában a kitüntetésre érdemesnek talált kiállitmányok az érdem fokozata szerint első vagy másod osztalyu dicsérő oklevéllel tüntettetnek ki.

Pénzbeli dijak következők:

I. Gyümölcsért:

a) Első rendü dij 2 drb 20 frankos arany az általában legszebb gyümölcs kiállitójának. Továbbá 3 drb. 10 frankos arany a legszebb alma és 3 drb 10 frankos arany a legszebb körte csoportra.

b) Másodrendü dijak: 3 dij egy-egy ezüst 2 forintossal és 6 dij egy-egy ezüst frtossal

II. Szőlőért:

Elsőrendü dij két drb. 20 frankos egy másodrendü dij 3 drb. 10 frankos, három harmadrendü dij egy-egy drb. 10 frankos aranynyal.

Ezeken kivül a szorgalmat tanusitó termelők számára négy dij egy-egy ezüst kétforintossal, 12 dij egy-egy drb ezüst egy forintossal.

III. Borért:

Egy elsőrendü dij 2 drb. 20 frankos aranynyal fehér borra; — egy elsőrendü dij 2 drb. 20 frankos aranynyal vörös borra; 2 másodrendü dij egy-egy drb. 10 frankos aranynyal vörös borra.

A pénzbeli jutalmazásnál a főtekintet arra leend, hogy leginkább a népnek, tanitóknak s azon vinczelléreknek szolgáljanak ösztönzésül, kik ugyanazon telepben több éven át dicséretes szorgalommal és jó eredménynyel működtek. Egyébb kitüntetések első és másodrendü dicsérő oklevelekkel eszközöltetnek.

A szőlőju almazásnál figyelembe vétetik, van e forgatva a talaj melyen a kiállitott szőlő termeltetik? a kiállitónak saját ültetménye-e az? miképen müveli szőlejét? talaja mily vegyületü? a hegynek aljában, derekán, vagy felső részén fekszik-e?

Szőlő és kertmüvelési eszközök kiállitása.

Ez alkalommal szőlő és kertmüvelési eszközök is kiállitásra elfogadtatnak, de nem biráltatnak és nem dijaztatnak.

Általános tudnivalók.

A kiállitás kiküldött bizottság által rendeztetik.

A kiállitás Zala-Egerszegen az egyesület saját háza helyiségeiben (fehérképi utcza 333.) tartatik, hol a kiállitásra szánt I. II. csoportbeli tárgyak 1884 ik évi október hó 2-án, a III. IV. csoportbeliek legkésőbb október hó 3-án d. u. 5 óráig pontos jegyzék és leirás mellett a rendező bizottságnak át adandók.

A kiállitási tárgyak elhelyezéseért térdij nem fizettetik.

A kiállitás 1884 ik évi október hó 5 én d. e. 10 órakor a helyszinén ünnepélyesen megnyittatik s naponkint d. e. 9. órától d. u. 4 óráig nyitva áll.

A kiállitás egyszeri megtekintésé 20 kr. belépti dij fizetendő, de a kiállitás egész tartalmára nézve szóló, másra át nem ruházható 40 kros jegyek is válthatók.

A birálat az egyesület kebeléből kiküldött — esetleg az egyesület jelenlevő tagjaiból — szükség esetében a közönség köréből kiegészitendő bizottság által, mely a kiállitási csoportok szerint szakosztályokra oszolva teljesiti a birálatot, — ejti meg; a birálat eredménye 1884. évi oktober hó 7 én d. e. 10 órakor nyilvánosan kihirdettetik, ezzel kapcsolatban a jutalmak és dijak kiosztatnak.

---

fordulva vonitani kezdett, mely mellett mintegy husz lépésnyire haladtak. — „Tán csak nem vesztek meg ezek az akasztófa diszei, hogy ilyen időben összejövetelt tartsanak!? Az igaz, hogy kitelik tőtük“ — dörmögé boszusan.

Az ugynevezett „orvadász tanya“ az erdőség északi és egyszersmind legvadabb részén feküdt. Gyönyörü hely volt. Mintegy húsz negyszögméternyi területü tisztás, körül kerítve áthatlan bokrok által, mely után a legvadonabb erdőrész terül el. A tisztás közepén óriási tölgy állott, mely koronájával az egész helyet befödé. Ez volt a vadorzók rendes gyülhelye. Fenyvesy több erdész kiséretében többször fejükre ütött, de a jól szervezett bandát végkép tönkre tenni nem lehetett, mert fejeiknek mindig sikerült az üldözők kezei közül kisiklani. Árulás által pedig semmikép sem lehetett ellenük tenni, mert borzasztó szigorral büntették a legcsekélyebb gyanus egyént is és nem egyszer látta valamely jámbor paraszt, ki az erdőben fát szedegetett, szomszédját a borzasztó tölgy egyik ágán függve, melynek ruhájára egy lap volt illesztve a következő szavakkal: „igy bünhődjék az aruló.“

Elbeszélésünk idejében a vadorzók különös vakmerőséget fejtettek ki és a buzgó Fenyvesyben felébredt a kötelesség érzet, midőn látta, hogy kutyáját nem birja visszatartani és elhatározá engedni az allat ösztönének és utánna nézni, vajjon nem történik-e valami törvény ellenes. — Fegyverét felhúzva közeledett a hirhedt helyhez. — Odaérve a legnagyobb ovatossággal haladt át a tisztást szegélyző bokrokon, de a borzasztó sötétség nem engedte, hogy csak valamit is lásson. — Már boszankodni kezdett, hogy kutyáját követte, midőn a tisztás közepe felé lába hirtelen valami puha tárgyban megakadt és ő elesett. Midőn dörmögve felkapaszkodott — egyik kezével egy lábat markolt meg.

Tyhü! milliom teringetétt — kiáltott fel és azon perczben már talpon volt — mi az ördög fekszik itt? — Hol! Holá! nem szólsz? no várj majd meguézlek es ezzel tüszerszáma után nyult, de nem volt rá szüksége, mert egy vakitó villám mely az eget kette látszott hasitani borzasztó dörgéstől követve — látni engedé neki, hogy közvetlen a fatörzs mellett egy ember fekszik. Első meglepetésében azt hitte, hogy meghalt, hogy tán a villám vagy egy lezuhanó ág agyonütötte, de a midőn vizsgálódásait folytatá észrevette, hogy a test még meleg, szivére tette kezét és érezé, hogy az — bár gyengén — még ver. Felakará költeni, hogy haza vezesse, de minden iparkodása sikertelen maradt. Végre látta, hogy másképp nem boldogul vele: egyszerüen vállára vette és füttyentve kutyájának hazafelé ballagott.

A vihar azalatt engedett. A szél csendesebben fujt és csak távolról lehetett hallani a dörgés tompa moraját. Az égen szakadozott felhők usszkáltak, melyeken át a hold mosolyogva pillantott le, a vidéket szende fényével elárasztva.

Midőn Fenyvesy házához közeledett, annak ablakán át világosságot látott kifényleni.

„Hm! — dörmögé Fenyvesy — az én kis balga leányom még mindig fennt van? bizonyosan aggódik miattam.“ E szavak után a ház előtt álló padra a legnagyobb ovatossággal letevé terhét és az ablakhoz lépett. Halk kopogására a függönyök szétváltak és egy kedves arcz — melyen a legnagyobb aggodalom volt kifejezve — tünt elő.

„Ki az?“ kérdé egy csengő hang.

„Csak nyisd ki lányom az ajtót én vagyok“ — mondá Fenyvesy — mire belülről egy örömsikoltás felelt és kis vártatva kulcs zörgés hallatszott az ajtó zárjában.

„Atyám! — mondá az ifju lányka kiszaladva és az öreg karjai közé vetve magát — hol voltál már megint oly sokáig? annyit aggódtam miattad! Ugy-e bár megigérted, hogy nem fogsz többé oly sokáig elmaradni, már látom, hogy nem hihetek szavaidnak.“ Ezen utolsó szavakat duzzogva tevé hozzá.

„No, no, csak ne haragudjál — csititá Fenyvesy egy csókot nyomva leánya tiszta homlokára — majd otthont elbeszélem, hogy mi tartóztatott; de jer — tevé hozzá — és segits; vendéget hoztam.

Ezzel Fenyvesy odavezette a még mindig élettelenül fekvő egyénhez, kit, amaz, midőn kiszaladt, észre sem vett.

„Szent Isten! — sikoltott fel a leány — tán meghalt?

„Nem hiszem — feleli az atya — csak ájult lesz, vigyük csak be a szobába ott majd meg fogjuk kisérteni őt magához teriteni.

Ezzel leánya segitségével bevitték egy egyszerüen butorzott, de a tisztaságtól ragyogó szobába és belefektették a gyorsan lebontott ágyba. Fenyvesy egy szekrényből elővett rumos palaczkot melynek tartalmával az ájult homlokát dörzsölé. Kevés vártatva felnyitá ez szemeit és zavartan tekintett maga körül; azután mereven nézett a padlásra, mig végre egy sóhajtással ismét visszadőlt.

„Menj csak leányom — mondá az öreg — és készits egy kis erősitő levest, úgy látszik nagyon ki van merülve, az majd helyre hozza ismét.

A lányka még egy szomoru pillantást vetve az élettelennek látszó arczra sietett, hogy a levest elkészitse.

Végre Fenyvesynek ujabb kisérleteit siker koronazta, mert a beteg csakhamar felnyitá szemeit és megszólalt:

Hol vagyok? — kérdezé gyenge hangon, mialatt iparkodott felemelkedni.

„Csak legyen nyugodt — mondá Fenyvesy gyengéden visszakényszeritve a vánkosra — jó helyen van. Már készül az ön számára egy kis jó erősitő leves, mert nagyon kimerültnek látszik és az jó hatással fog lenni.“

„Kimerült? én? — kérdezé amaz tompa hangon — igen! meggyilkolva bensőmben, oh Istenem, Istenem! miért nem haltam meg! — De ki Ön? micsoda Ön — és miért hozott ide? — kérdezé egyszerre megváltoztatott hangon Fenyvesyhez fordulva — tudja e Ön, hogy én ki vagyok?“

Uram — mondá Fenyvesy — én nem tudom, hogy ki, vagy mi Ön, de elég az, hogy kinnt az erdőben élettelenül fekve találtam és csak egyszerü felebaráti kötelességemet teljesitettem az által, hogy Önt idehoztam és segitségére voltam.

„Igen, igen, sóhajtá az idegen gyenge hangon, Ön jó és becsületes, látom arczáról. Csak meg ne bánja, hogy engem házába hozott.

„Ha az ember kötelességét teljesiti, — szólt nyugodtan Fenyvesy — soha sincs mit megbánnia.“

„Jól tudom uram, azonban ezen állitás nem minden viszonyra alkalmazható. Ha Ön megfogja tudni kilétemet, iszonynyal fog tőlem elfordulni — és elátkozni azon perczet, melyben érintett.

„Nyugodjék most — viszonzá Fenyvesy, ki azt hitte, hogy a láz befolyása alatt beszél — majd ha megerősbül kegyed, tovább fogunk beszélni, most nagyon gyenge és a beszéd ártalmára lehetne.“

„Oh énnekem — mondá a beteg vadul — nem árt semmi, vagy tán azt gondolja, hogy megtudnék halni? Oh nem! — Bár igy lenne; az áldás volna reám nézve, de nem vagyok reá méltó; még nem bünhödtem eléggé, mert nézze, nézze — kiáltá a falra mutatva — látja azon ősz férfiut, becsületes arczával, pirosra sirt szemekkel. Mily kérőleg tekint reám! — folytatá borzadva — lássa ez üz örökké — nem hagy nyugodni — mindig itt van előttem — És tudja ki az? — egy rossz fiunak az atyja. — Oh — oh — folytatá felemelkedve — ne — ne térdelj le — öreg, — ha ha ha ha!! — hát mégis! — ám jó! — de beszélj gyorsan, — tudom mit akarsz — ha!! —“

Itt elhallgatott egy darabig, szemei vadul forogtak. — „Hát nem tudsz meghalni?! — kiáltott fel rémületes hangon — hah! — vér! vér! — Istenem vér! — egy egész tenger! — hamar! — fussunk mert elnyel — már nyakamig ér — ki — ki! — szemei rajtam függnek! — borzasztó! — borzasztó?! — ha! ha! ha! ha! — hisz ez a te tetted Elek és ez borzasztó? — Miért nem dicsekedel vele? — Gyáva vagy — nyomorult ember! — oh a bün gyávává teszi a bünöst — A büntetés elért, a lelkiismeret felébredt kebledben — oh! ez pedig rettentően büntet. Fuss, fuss! de menj akármerre, követni fog az ősz fej, — a beesett gonoszságod miatt pirosra sirt szemek mindig előtted lesznek — nem menekülsz előlük.

(Folytatása köv.)

A kiállitott tárgyak a kiállitás befejeztével elárvereztetnek s a nyerendő összeg a kiállitási költségek pótlására fordittatik.

A kiállitás eredménye a „Zala megye“ czimü lapban, a gazdasági egyesület s a Keszthely vidéki gazdakör „Értesitőjében“ közzététetik.

A biráló bizottság tagjaiul választattak.

I. Mezőgazdasági terményekre: Balás Árpád, Baranyay Ödön, Becker Antal, Csertán László, Farkas József, Hensch Árpád, Karczag Béla, Kollár János, Koller István, N. Modrovics Gergely apát, Skublits Jenő, Szekeres József, Szily Dezső, Szüts István urak.

II. Kerti terményekre: N. Ambrus Mihály apát, Bessenyey György, Koller Ferencz, Korchmáros Nep. János, Königmájer János, Skublits Zsigmond urak.

III. Gyümölcsre: Csertán Károly, Fábiánits Gyula, Skublits Sándor, Tala bér Zsigmond, Villási Pál urak.

IV. Szőlő és bor birálatra: Bogyay Máté, Csanády Gusztáv, Dervarits Ákos, Isoó Alajos, Nedeczky Jenő, br. Putheány Géza, Süvegjártó Lajos, Skublits Gyula, Svastits Gyula, Taranyi Ferencz, Trstyánszky Lajos urak, — azon kijelentéssel, hogy a kiállitásra megjelenendő vidéki vendégeket, kik a birálatban szives rész vételre ezennel felkéretnek, a bizottságba meghivni sziveskedjenek.

A rendező bizottságba választattak Háczky Kálmán elnöklete alatt Becker Antal, Bessenyey György, Csertán Károly, Csertán László, dr. Czinder István, Érdős Géza, Farkas József, Hajik István, Isoó Alajos, Konigmájer János, Skublits István, Skublits Jenő, Szily Dezső, egyesületi tag urak.

Az egyesület minden tagja, minden ügybarát és érdeklődő szives részvételre felkéretik; a tekintetes megyei szolgabiró a megyebeli tisztelendő plébánosés lelkész urak, a községi és körjegyző ugy a néptanitó urak s mindazok, kik ezen értesitésés és felhivásról tudomást nyernek, hogy ezt minél tágasb körben ismertetni és a kiállitás sikerének előmozditására buzditólag hatni és lehető eg azon maguk is részt venni, a tek. szolgabiró, községi elöljáró, körjegyző és néptanitó urak jelen hirdetményt nyilvános helyen is kifüggesztetni sziveskedjenek.

Nem csak a hazai, de főkép a megyei bortermelő közönség érdeke igényli hogy ugy mennyiség, mint minőség tekintetében egyik első rangu bortermelő megyénknek terményei az 1885. é. országos kiállitáson méltóan képviselve legyenek mért is a zalamegyei gazdasági egyesület egy együttes (colectiv) borkiallitmányt mutat be az esetben, ha a kellő mennyiség és minőségü a t. bortermelő közönség részéről felajánltatni fog — miért is a megyei bortermelő közönség félkéretik, hogy nemcsak saját érdeke szempontjából, hanem az országos kiállitáson hazai bortermelésünk minél fényesb állásának, bemutatása végett hazafi ágból is a gazdasági egyesületet támogatni, s azon együttes kiállitását, melyet a gazdasági egyesület a bor anyagon kivül egyébb tekintetben saját költségén rendezni szándé ozik, becses bortermenyének kiállitásra méltónak vélt mindegyik fajából három 0.71 literes palackuyi mennyiséget felajánlani s ezen készséget f. 1884-ik évi szeptember hó 30-ig az egyesületnek tudomására hozni sziveskedjék; minthogy az ajánlatok, számától fog függni, hogy az egyesület az érdemes kiallitmányt összeállithasson és bemutathasson.

Az egyesület ez által nem szándékozik azon termelőket, kik egyénileg kivánnak a kiállitáson tényleg részt venni, ezen dicséretes müködésükben akadályozni, sőt a kiállitás hazafias és közgazdasági nagy horderejü czélja tekintetéből ismételve felkéri őket, hogy szándékukat érvényesiteni s bejelentéseiket továbbitás végett minél előbb beküldeni sziveskedjenek.

Kelt Zala Egerszeg n 1884-ik évi Julius hó 8-án.

HÁCZKY KÁLMÁN s. k.
elnök,

SZIGETHY ANTAL s. k.
titkár.

CSARNOK.

Álom látás.

A „chapeau-klakkot“ vadászkalap, ezt meg holnap-holnap után a „Feldkappe“ fogja felváltani — — — — Denique elmondhatom már:

„Verte kardom a balczombom
Kard, ezaz hogy pangáné.“ — — —

Éjfélre jár — — — két-három nap mulva ilyenkor kedvem ellenére kopogog végig a — vártán, tele torokkal kiabálva tenger sötétbe, hogy: „Halt! Wer da!?“ holott ma még egy tábornok kényelmével nyuj ózkodom puha ágyam lágy párn i között, mit a jó anya s szerető nővér fi gyelemmel gondoznak, s mo: fondirozom „Widmungs Schein“-em jegyzeteinek keresetlen sorain, hogy: „Jeder Rekrut ist verpflichtet“ — — — — vagy: „Jeder Rekrut muss bei, Vermeidung der sonst nach der Strenge des Gesetzes eintretenden Strafe“ — — — mintha nem is nekem szólna.

A legnagyobb ironia az egész dologban az, hogy oda kell mennem „zur activen Dienstleistung“ hol annyi édes emlék fogja eszembe juttatni azokat a kedves elmult időket, — — — — — a gyöngy apok után annyi keser- édes óra.

Egy-egy külvárosi lebujbeli kollegialis osztrák érzelmü poharazás után a „Zapfenstreich“ szavára kedvetlenül ballagunk „in corpore“ a kaszárnya felé. nem kopog felénk kulcscsörgetve az élet egyik leghumoristikusabb alakja, a legrészegesebb házmesterek leggorombábbja mint egykor — — — ugy egy „Sziksza-beli éjfélutáni „Uebungsmarsch“ után, — — — (Ugye édes Pubczám!?) Nem járunk a Fiuméba sziesztázni egy-egy „piccolo-czipó“ mellé, no de ezt mégis helyettesiteni fogja a „Kantinbau“ egy-egy kupa szilvoliczá, vagy törköly. — — —

Mindennek vége! Isten veled apai ház, kedves családi kör!

Isten veled erdő mező! — — — Isten veled te barátságos kis fehér haz, nyi ott ablakaid előtt most is ott hajlongnak suttogva a lombos akáczok, mint egykor a kedves pásztor órák alatt, midőn a pajzán esti szellő ellopkodta azt, mit én neki — — — érzelem vágy s epedéstől dagadó kebellel suttogtam — — — nekineki — — — kihez lelkem még onnét a lobogó tábor-tüz mellől is álmodozni eljár, kinek sóhaja, imája védpaizsként fog felettem lebegni, még ott a csaták viharában is, hol minden gyengédebb érzelem meg van halva. Isten veletek, én holnap elmegyek, itt hagyok egy szivet tele szerelem — s fájdalommal, s visszek magammal egy marokuyi földet vánkosul oda messze-messze idegen földre, a közös sir mélyire. — — —

Ah de mi ez!? arczomon végig pereg két forró könycsepp, egészen elé zékenyedem — vagy elálmosodom?

De ilyen az élet . . . . ha . . . . h . . . hányattatás . . . . küzdelem . . . . a sors játéka . . . . szeszélye ;u . . . . bah . . . . bah. — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — —

Ez redem mozgósitva, itt fekszünk idegen földön kietlen országban hadi lábon — — — — az éj hideg, sötét csillagtalan, a baj ársak a tábor füz körül halványan lecsukott szempillákkal mintha mindegyik halva volna . . . . nem zeng a bánatos nemzeti dal hazáról barátságról szerelemről; csak az örök tompa kiáltása hallik el neha néha az éji sötétben, halkan — panaszosan s ki-kiszit a hüvös őszi szél a hamvadó parázsból egy-egy pattanó szikrát. — — — — Füiemben cseng még az utolsó „Isten hozzád!“ ajkamon ég még a bucsucsók, még előttem a kép a barátságos kis lakkal, nyitott ablakon kihajolva egy kedves kis női fő, sötét mélytüzü könnyező szemekkel, fehérkendő lobogása azt mondja . . . Isten veled! . . . . Isten veled! . . . .

A begyek mögül kigyulad a szokott véres fény, megperdül a dob, megharsan a trombita, felzajlik a hurrah! hurrah!

Megvillan a szurony, dördül a fegyver — — — — a bajtárs jobbról balról hullik, a langba borult várfalak mögött, honnét a véres fény kiszökellik, mint a szinpadi festett bérczek mögől a bengáli tüzfény vilaga, ott a dühtől sápadt vért szomjazó alakok közt feltünik egy kis csoport mindmegannyi azok közől a halvány könnyáztatta bánatos arczok közől, melyek e sziv mélyére vannak vésve, ugyanazokkal a könnyes szemekkel, azokkal a bánatot mondó ajkakkal, melyek az utolsó Istenhozzádot rebegték felém. Ott van Ő is, azokkal a sötét mély tüzü szemekkel, halványan, bánatosan. s én rohantam a neki bomlott csatárláncból az utolsó vércseppel megmenteni őket. megmenteni Őt, — — — — felszáritani könnyeiket forró csókjaim hevével — — Előre! Előre! — — — — — de ah! lábaim, mintha le volnának gyökerezve, erőm megtagadja a szolgálatot, karjaim lehanyatlanak s kinosan fetrengem a véres porondon — — — ah öljetek meg. csak őket lássam megmentve! — — — még egy erőfeszités, egy kétségbe esett roham s — — — — — — — — — felébredtem.

A gyertya végig égett — — letörlöm az izzadságot homokomról, egy pohár viz lehű s még egyet alszom addig, mig a vonat indul, mely engem katonáékhoz szállit, hol mindent, még álmodni sem szabad.

NEUSZIDLER JÓZSEF.

Hirek.

— „A jó gazdaasszonykodás alapelvei“ czimen Tersánczky József, lapunk példás buzgalmu veterán dolgozótarsa, leányiskolak számára egy jelesen szerkesztett tankönyvet irt, melyet laptársunk a „Zalai Tanügy“ kitüntetőleg méltatott; s ennek alapján mi is a szakkörök figyelmébe a legmelegebben ajánljuk.

— A belvárosi postafőnöki hivatalt e helyen tisztelettel kérjük, hogy a kiadás gondosabb megejtése iránt intézkedni sziveskedjék! Városunkban három hirlap van, melyek mindegyikének czime igy kezdődik: „Zala“ („Zala“ „Zalai Tanügy,“ „Zalai Közlöny.“) Elhamarkodottság folytán már nem egyszer történt meg, hogy a hozzánk érkező csere-példányok kicseréltettek. Mi pedig a levélhordói tiszt teljesitésére sem idővel, sem móddal nem rendelkezünk, azért voltunk bátrak a főnöki hivatalt ez uttal megkeresni.

Öngyilkosság. F. hó 3-án, Galambokon, bizonyos Vajas Agnes nevü 19 éves leány felakasztotta magát. Tettének elkövetése előtt 14 napig feküdt öntudatlanul, lázas állapotban; mely alatt folyvást öngyilkosságról fantaziált, hol kést, hol borotvát kért, majd meg mély kutat keresett, hogy magát beleölje. Öngyilkossága napján, szülői távollétében a padlásra ment s ott magát fölakasztotta. A hatósági vizsgálat 4-én megejtetvén, az öngyilkosság ténye constatáltatott. A szerencsétlen leány erkölcsös és jómagaviseletü volt; tette köz sajnálatott keltett.

— Vásári botrány. Folyó hó 1-én Zala-Apátiban vásár volt. E vásárra mindig nagyszámu mesterember szokott eljönni. Igy most is csak magyar szabó 48 volt. Régi bevett szokás szerint mindnyájan felépitették sátraikat régi helyeiken, scak néhány keszthelyi szabó épitett a Z.-Szt.-Gróthról jövő szabók helyére, ugy, hogy midőn ezek jöttek, helyeiket nagyrészben elfoglalva találták, s csak Schvarzenberg helybeli magyar szabó mellett volt 3 sátornak hely hagyva. De a szt.-gróthiak nyolczan voltak, s miután ezek közül mindnyájan szerettek volna a 3 hely egyikére épiteni és senki hely nélkül nem akart maradni, a helyek fölött szóvitába elegyedtek, s a keszthelyiektől követelték, hogy sátraikat bontsák le, s őket engedjék megszokott helyökre Bizonyos Singer nevü szabó Keszthelyről, attól tartván, hogy sátrát el kell végre is bontania, azt mondá nekik, hogy miért nem követelik a kanizsai szabótól, hogy az bontsa el sátrát. A szt.-gróthiak azon válaszára, hogy azon helyen áll a kanizsai szabó mindig, azt felelé, hogy az „ő felelőségére“ bontsák el a kanizsai sátrát a mire ezek rögtön készen is voltak. Azonban, magától érthetőleg, a kanizsai ezt türni nem akarta, mire a szt.-gróthiak „itt még ma vérnek kell folyni“ felkiáltással Schvarczenbergnek Steiner nevü legényére rohantak, s ezt verni akarták, alig lehetett őket azzal lecsendesiteni, hogy inkább lebontja Schvarczenberg a sátort, csak veszteg legyenek. Türelmetlenségökben azonban nem győzték bevárni, mig a sátort leszegezik, s elbontják, s a keszthelyi szabók által ismét felbőszitve, ujra nekirohantak a sátornak s azt törni, zuzni kezdették. Ekkor Schvarczenberg legénye rendre utasitá őket, s azt mondá, hogy ami kárt tesznek, azt meg kell majd fizetniök. Erre a szent-gróthiak Steinert ismét megrohanták, s ingét, valamint ruháját egy pillanat alatt leépték. Alig lehetett őt, már jól megtépve, a szt. gróthiak közől kimenteni. Az itt elmondottak tovább tartottak ¾ óránál, s mindez idő alatt csendőrnek még csak nyoma sem látszott. Pedig volt csendőr Zala-Apátiban mivel már az előtte való nap megtartott bucsura is ott voltak. Csak 11 óra tájban lehetett látni 2 csendőrt, s ekkor is kétszer — háromszor végig sétáltak a szabósátrak előtt, aztán egész nap nem mutatták magukat. S ez nem csupán Z.-Apátiban volt igy. Átalában csendőrt vásár, vagy búcsu alkalmával 9—10 óra előtt soha sem lehet látni.

— Egy betörő tolvaj, ki Murakereszturon követettel betörést, városunkba jött, valószinüleg tágabb müködési tér keresése czéljából, de vesztére, mert egyik éjjelen rendőrségünk felfedezte őt egy szénapadláson; s letartóztatta.

— Régi fecskendő. Ruszt szab kir. városának egy olyan tüzi fecskendője van, mely még az 1752 évben készült s daczára ennek, nem csak még mindig kiállja a versenyt az ujabbkori fecskendőkkel horderejét illetőleg, de ezeket még felül is haladja, amennyiben sugarait távolabbra képes lövelni. Csupán az válik hátrányára, hogy nehéz a szállitása, mert jó négy lovat kell eléje fogni. Érdemes a megtekintésre.

— Meglött rabló. Tóth Ferencz, Tolnamegyében megyeszerte ismeretes rabló, rablás büntettének vádja miatt vizsgálati fogságban volt a gyönki kir. járásbiróság börtönében, honnét azonban ez év julius 3-án megszökött, társakat szerzett magának, rabolt, a hol csak szert ejthette s folyton rettegésben tartotta Nagy Dorogh, Tápé, Bikács, Tengelics tolnamegyei községeket. A csendőrök folyton üldözték a garázdálkodó rablót s ez, azok elől menekülvén, átszorult Fehérvármegyébe. A napokban hajnalban az ablakon bezörgetett Nemes József, nagyhörcsöki kasznárhoz, s ettől — revolverrel kezében — pénzt követelt. A kasznáradott neki két ezüst forintot a rabló keveselette ugyan az összeget, de azért elfogadta azt s távozott. A kasznár felöltözött, vállára vette lőfegyverét s a rabló után indult. A betyár látva, hogy üldözik, midőn üldözője lőtávolba ért, revolveréből rálőtt; azonban nem talált. Erre Nemes József kasznár is czélzott, a fegyver eldördült s a rabló fején és vállán sulyosan megsebesülve, összerogyott; de csak hamar összeszedte magát s bevánszorgott a közel levő nádasba. A kasznár értesitette a kálózi csendőrörsöt, ezek a nádasban rejtőző, megsebesült rablót kutatni kezdették s el is fogták. Beszállitották a helyi kir. törvényszék börtönébe, hol sebeit orvosi ápolás alá vették.

— Courbet tengernagy — emberevő. Courbet tengernagy egy barátja a következő adomát beszélte el a „France“ egyik szerkesztőjének a fu cseui győző életből: Sok-sok esztendővel ezelőtt — Courbet akkor még sorhajó-hadnagy volt — öt-hat matrózzal partra szállott Nyugot-Afrikában. Az idegenek, kik mindenütt csak majmokat, mókusokat és madarakat láttak, már már kétségbeestek a miatt, hogy sehol egy emberlakta kunyhó, melyben élelmet és pihenést találhatnának. Végre egy sürü pálmaliget közepén ráakadtak egy koponyákkal és emberi csontokkal diszitett kunyhóra. Az európaiak beléptek s láttak ott három fiatal fekete hölgyet, kik kebleikre vörös napokat és kék holdakat rajzolgattak Ajándékul üvegből való csecsebecséket és egyéb fényes olcsóságokat kináltak a néger kisasszonyoknak, kik nemcsak hogy hálás mosolylyal fogadták ezudvariasságot, hanem tojásokat is adtak cserébe. Volt a kunyhóban valami edényféle is s mialatt egy matróz feltörté a tojásokat, panaszosan mondá a hadnagy: „Szent isten, milyen tojáslepény lesz ebből, ha nincs se szalonnánk, se zsirunk.“ — hirtelen körülnézett s örvendezve kiáltott föl: „Ne busuljatok fiuk, nézzétek csak azokat a pompás szarvasgombákat.“ — Az ajtó fölött hosszu zsinórra akasztva, étvágygerjesztő szarvasgombák himbálóztak a levegőben. A hadnagy levette kardja hegyével a gomba-füzért s átadta a matrózoknak megmosták, szétvagdalták minden darabját s összekeverték az egészet a tojással A négerhölgyek iszonyu jajgatásban törtek ki, midőn ezt meglátták. Térdre borultak s kegyelmet kértek a gyöngéd növények számára, melyeket minden tiltakozásuk ellenére megettek az éhes tengerészek A fekete szépek csodálkozva nézték a fehéreket és kesereglek szüntelenül. Megérjük még — mondá Courbet — hogy ezek a szörnyetegek istennek gyanánt tisztelik a szarvasgombákat s mi bálványaikat ettük meg.“ — A matrózok nevettek s épen távozni akart a jóllakott társaság, midőn öt óriás lépett a kunyhóba, négy fiával a házigazda. A hölgyek oda mutattak mindjárt az ajtó fölé, mire a férfiak is elkezdtek szörnyü módon üvölteni. Meg akarták támadni az idegeneket, de vissza tartotta őket mellüknek szegzett revolverével a fiatal hadnagy. Végre megértették egymást, mert a vadak egyike tudott valamit angolul, s ettől aztán meghallották az európaiak, hogy a mit ettek, az a gazda ellenségeinek száritott agyveleje, az öreg négernek legszebb diadaljele volt. — Coubert tábornagy maig is azt állitja, hogy soha annál jobb tojáslepényt nem evett.“

Beküldetett.

Egy meginditó köszönő levél

Budapest junius 24. Titztelt uram! A mindenható Úr Isten ezerszeresen fizesse meg mind azt a jót, a mit ön velem tett! Erős szivdobogásom, szédülésem, gyomorgörcsöm mind el tünt. A jobb időkben Tischer tanár húsz évig volt háziorvosom, de nem segithetett rajtam, — önt pedig a mindenható Isten küldte hozzám, azért egész lelkemből buzgólkodni fogok, hogy az ön nagybecsü labdacsait ajánljam mindenkinek; a mai időben úgy is igen sok a nyégleség annyira, hogy az emberek már nem hisznek másnak, csak ha magok megpróbálják. Ha módomban volna, ujságba tétetném a nevem alatt, hogy aztán az emberek hozzám jönnének s tudakozódnának. De én szegény s az egész világtól, mindentől elhagyatott asszony vagyok, csakis egy vigasztalót küldött hozzám a Mindenható Istent, az ön svájczi labdacsait, melyek szenvedéseimtől megszabaditottak Csókolom kezeit számtalanszor, s hálásan köszönöm mindazt a jót, a mit velem tett, s a mit csak imádságommal jutalmazhatok meg. Alázatos, hálás szolgálója, özvegy Mihálovisch Anna. Szegény ek háza ajtószám 100.

Brandt R. gyógyszerész svájczi labdacsai dobozonkint 70 krjával minden magyarországi gyógyszertárban kaphatók. Gondosan meg kell nézni, hogy minden dobozon rajta van e fehér kereszt vörös mezőben s Brandt R. névaláirása.

Orvosi tekintélyek által
vese, hugdara, köszvény és hólyag bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál rendelve.

SALVATOR

— égvényes vasmentes savanyuviz —
szénsavdús, lithium tartalmu forrás.
Borral használva igen kellemes üditő italt szolgáltat
Kapható ásványviz-kereskedésekben és legtöbb gyógyszertárban
A Salvator forrás igazgatósága EPERJESEN
Budapesten főraktár ÉDESKUTY L. urnál. 2134 3—20
Kapható Rosenfeld Adolfnál.

Lapvezér és kiadó: SZALAY SÁNDOR.
Felelős szerkesztő: VASS ÁLMOS.
Laptulajdonos: WAJDITS JÓZSEF.

HIRDETÉS.

A dr. POPP-féle foggyógyszerek legujabban Bécsben a cs. k. egyetemesek irodájában professor DRASCHE által hosattak használatba a lünek különösek elismervé.

2000 leghirnevesebb orvos rendeli és ajánlja a
Popp-féle fogszert,
mint a fogak és a száj részére a létezők legjobbikát!

Anatherin száj- és fogviz
Dr. Popp J. G.-től cs. kir. udv. fogorvos Bécsben, I. Bognergasse 2.

Gyökeres gyógyszer mindennemü fogfájás ellen, mint szintén a szájüreg és a fogbus mindennemü betegsége ellen Megkönnyiti a gyermekek fogzását s nélkülözhetlen az ásványvizek használatánál. Jónak bizonyult öblegető viz az idült torokbajoknál és a roncsoló torokbajoknál 1 nagy palaczk 1 frt 10 kr. 1 közép 1 frt és 1 kicsi 50 kr.

Növényi fogpor a fogakat vakitó fehérekké teszi anélkül, hogy azok ártalmára volna Ára dobozonkint 63 krajczár.

Anatherin fogpasta, a fogak tisztitása és épentartására, a kellemetlen büz és a fogkő elháritására. Ára üvegszelencékben 1 frt 22 kr.

Popp illatos fogpastája Rövid használat után vakitó fehér fogak. A fogak (természetes és müfogak) ápolására és a fogfájás megszüntetésére. Darabja 35.

Fog ólom, igen gyakorlati s a legbiztosabb szer a fogaknak önólmozására Ára dobozonkint 2 frt 10 kr

Popp-féle növényszappan. Már 18 éve a legnagyobb sikkerrel használva mindennemü bőrkütegek, különösen a bőrviszketeg, sömör, kosz, fej- és szakál-korpa, fagydag, lábizadás és varak ellen. Ára 30 kr.

Utánzások ellen óvatik,

melyhez némely gyáros folyamodik, amennyiben olyan czégjegyzéseket vesznek föl, mely az enyémet csaknem megközeliti, a gyártmányaikat külsőleg az enyémhez majdnem hasonlóan állitják ki. Minden tárgy megvételénél kéretik a czégre pontosan ügyelni — Bécsben és Insbruckban legutóbb is több utánzó és elárusitó igen érzékeny pénzbirságra lett a törvény által elitélve.
2161 2—3.

Kapható: N.-Kanizsán: Király Fer. gyógysz. Belus József gyógysz. Práger B. gyógy. Fesselhofer József Rosenberg F. Rosenfeld A. A.-Lendván Kiss B. gyógysz. Marczaliban: Kiss István gyógy. Murasszombatban: Bánóczy A. gy. Keszthelyen: Braun P. gyógysz. Z.-Egerszegen: Hollósy gy. Karádon: Rochlitz I. gyógysz. Tapolczán: Glaser J gyógysz. Sümeghen: Stamborszky L. gy. Perlakon: Sipos K. gyógysz. Nagy-Atád: Pfisterer K. gyógysz Nagy-Bajomban: Zlaczky M. gysz. uraknál.

HIRDETÉSEK.

Az uj iskolaévben szükséges

főgymnásiumi-, polgári-, elemi-, és izraelita- iskolai, ugy más városi és falusi tanintézetekben használandó

tankönyvek és irószerek kaphatók

WAJDITS JÓZSEF könyv- és papir kereskedésében Nagy-Kanizsán.

Vidéki megrendelések, posta fordultával eszközöltetnek.

Nincs többé buza üszög!

Dupuy N.-féle magpáczoló.

A gyökeres páczolás mód buza üszög ellen jutalmazva és ajánlva sok egyleitől és elökelö személyektől kapható minden raktáromban az osztrák — magyar monarchiában.

Egy csomag 200 liter magnak — 30 kr
Egy csomag 100 liter magnak — 15 kr

Hogy a t. gazdász urakat mindennemü utánzás vagy hamisitás vételétól óvjam — kérem csakis az én védjegyem nevem és czimmel ellátott csomagot kérni.

Minden felvilágositással szivessen szolgál ingyen és bérmentve.

DUPUY N.
vegyészeti müterme Bécs. Vindmühlgasse 33.
2257 2–4. és az összes megyei raktárak.

Raktár N.-Kanizsán: Rosenfeld Adolf, Fesselhofer József Schwartz & Tauber.

Gazdáknak fontos.

Bérlet felmondás illetve elhagyása miatt az **összes juh** állomás (**Merinól faj**) cca 900 db. juh és bárány; továbbá cca 152 kat. hold bükk erdö tölgygyel behintve olcsó áron el és bérbe adatik.

Bövebbet: Gillning Józsefnél **Ludbrég** (Horvátország.) 2156 2–3

2260 1–1 2117. tk sz. 84.

Arverési hirdetmény.

A csáktornyai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéröl ezennel közhirré tétetik, hogy Zakál Henrik ügyvéd által képviselt Gásparits Mihálynak, kiskoru Grubits Alajos és Tamás koslovcsáki lakósok ellen 50 frt. tőke s jár. irántí végrehajtási ügyében, a nagykanizsai kir. törvényszékhez tartozó ezen kir. járásbiróság területén levő III ik hegykerületi 203 sztjkvben A † 1 sor 283 hrsz. alatt felvett és az adóalapján 1185 frtra becsült ingatlan birtok, ugyanezen összeg kikiáltási ár és ennek megfelelő 10% bánatpénz letétele kötelezettsége mellett a III-ik hegykerületi községbiró házánál 1884 évi október 11-ik napján d. e. 10 órakor tartandó árverésen el adatni fog.

A részletesebb arverési feltételek ezen kir. járásbiróság telekkönyvi osztályánál és a III-ik hegykerületi községbirónál betekinthetők.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság Csáktornyán, 1884. evi május hó 31-ik napján.

NESTLÉ HENRI GYERMEK TÁP-LISZTJE

Tökéletes tápszere csecsemőknek és gyenge gyermekeknek.

Egy doboz 90 kr.

2194 7–10

Disz ok-levél.

ARANY-ÉRMEK többféle kiállitásból.

GYÁRI JEGY.

Számtalan bizonylatok elsőrangu orvosi tekintélyektől.

NESTLÉ HENRI SŰRITETT TEJE

Egy doboz 50 kr.

Főraktár Osztr.-Magyarország részére:

BERLYAK F.

Nagy-Kanizsán:

Fesselhofer József és Rosenfeld Adolf kereskedőknél és Magyarország összes gyógyszertáraiban.

MATKOVICS-FÉLE HIRES GYOMORLIKÖR

Fölülmulhatlan és különféle betegségben kitünő hatásunak elismert

gyógyital;

dinári alpeseken szedett gyógyfűből készité

MATKOVICS G. M.

Kainban (Dalmáczia)

Kapható Nagy-Kanizsán: Práger Béla gyógyszerésznél, **Flum-ban** Jekel Ferencznél. 2199 10–12

Egy üveg ara 70 kr.

Csomagolás és elküldés a megrendelő költségén történik.

MOLL SEIDLITZ-POR

Csak valódi ha minden dobozon a gyárjegy: a sas és **Moll** sokszorositott czég nyomata látható.

Ezen porok tartós gyógyhatása makacs **gyomor- és altesthajok**, gyomorgörcs é elnyálkásodás, gyomorégés, rögzött **dugulás**, **máj- és vértolulás**, aranyér és a legkü lönfélébb **női betegségek** ellen 30 év óta folytonosan növekedő elismerésben részesül Egy eredeti doboz használati u asitással 1 frt **Hamisitványok törvényesen üldöztetnek**

Francia borszesz és só.

Köszvény-, csúz-, mindennemü hasogatás és bénulás-fej-, fül- és fogfájás sikeres gyógyitásához **bedörzsölésre; borogatásnak** mindennemü sérülések és sebek, gyuladások és daganatok el en **Bensőleg** vizzel keverve, hirtelen betegedés, hányás és kólika ellen. Egy üveg pontos utasitással 80 kr. 2003 25–52

Valódi, Moll védjegyével és névaláirásával.

Moll A. gyógyszerész **császár király! udv. szállitó.** **Bécs, Tuchlauben**

Raktárak: Nagy-Kanizsa: Belus József gyógyszerész. Rosenfeld Ad. Fesselhofer József. **Barcs:** Dorner S. **Csáktornya:** Gönczy L. gyógy **Kaposvárott:** Borovicz Ad. **Keszthely:** Wünsch F. **Körmend:** Rátz János. **Marczali:** Isztl Ford. **Szigetvár:** Szalay József **Zala-Egerszeg:** Hollósy J. gyógyszerész.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerek gyára, harang és érczöntödéje BUDAPESTEN, Rottenbiller-utcza 66.

Ajánlja gyártmányát, mint **magyar különlegességet kutakban és mindennemü szivattyukban**, elvállal **teljes vizvezetékek** berendezését, **városok, földbirtokosok, ipartelepek, armentesitő tarsulatok és magánzók** részéről modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett ajánlkozik **köz- és magánfürdők** felszerelésére, **szagmentes ürszékek** felállitására és **minden vizmüvi munkálat** gyors és pontos kivitelere képes árlapok és részletes költségtervezetek kivánatra díjmentesen küldetnek.

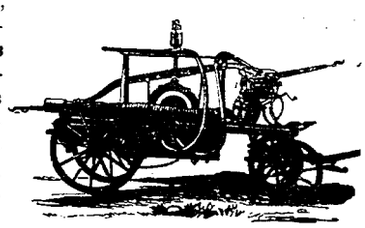

Egyetlen belföldi szivattyu gyár.

2023 58–80

Előnyös kereset!

Kereset Minden állásu személyek **állam és díjsorsjegyek** havilefizetésmelletti eladására (az 1883. évi XXXI. törvényczikk alajpán) **mindenhol** előnyös feltételek alatt felvétetnek. 2244 6–6

Ajánlatok küldendők:

A fővárosi váltóüzlet-társasághoz.

Budapesten.

Gőzkazánok, szeszfőzdék, gőzfürészek stb. berendezésére.

Uti vashidak készitése.
Gőzkazánok.
Reservoirok.
Szivatyuk.
Csigák.
Horgonyok és hajóláncok,

ugyszintén minden a gépszakmába vágó munkák és javitásokra ajánlja magát 2121 2–5

a prágai gépépitő részvény társula főkja BUDAPESTEN.

Wajdits József könyvnyomdájából Nagy-Kanizsán.

NAGY-KANIZSA, 1884. szeptember 11-én. 73-ik szam. Huszonharmadik évfolyam.

Előfizetési ár
egesz evre . . . . 8 frt.
fél evre . . . . 4 „
negyed evre . . . . 2 „
Egy szam 10 kr.

HIRDETESEK
5 hasabos petitsorban 7, masodszor 6 s minden további sorért 5 kr
NYILTTERBEN
soronkent 10 krért vétetnek fel
Kincstári illeték minden egyes hirdetésért 30 kr. fizetendő.

ZALAI KÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz,
anyagi részét illető közlemények pedig kiadóhoz bérmentve intézendők:
NAGY-KANIZSA
Wlassicsház.
Bérmentetlen levelek csak ismert munkatársaktól fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek

A nagy-kanizsai „Kereskedelmi Iparbank“, „nagy-kanizsai önk. tüzoltó-egylet“, a „zalamegyei általános tanitótestület“, a „nagy-kanizsai kisdednevelő egyesület“, a „nagy-kanizsai tisztiönsegélyző szövetkezet“, a „soproni kereskedelmi s iparkamara nagy-kanizsai külválasztmány“ hivatalos lapja.

Hetenkint kétszer, vasárnap- s csütörtökön megjelenő vegyes tartalmu lap.

Az ipariskolába.

A hova a mult nem vetett, ott a jelen nem arathat, és hogy a jövő arathasson, a jelennek kell vetnie. Ez oly igazság, melyről iparosaink is lépten-nyomon meggyőződhetnek. Ugyanis az, kinek az átalános ismereteket az elemi iskolában nem volt alkalma megszerezni, vagy az, kinek e mellett az illető iparághoz tartozó szakismereteket gazdái műhelyében nem lehetett elsajátitania, saját tapasztalasából tudja, mennyi nehézségbe ütközött és mily fáradságába került magát annyira képeznie, hogy bel- és külföldi versenytársaival az összehasonlitást kiállhassa és más foglalkozásu emberek közt helyét becsülettel megállhassa. A kik pedig se altalános, se kenyéradó ismereteket nem gyüjthettek és azokkal életük későbbi éveiben sem sokat törődtek, azok, mint a tapasztalás mutatja, vevőikkel szemben tudatlanságukkal szégyent vallanak. Ezek se maguknak elég jó vedelmet, sem az iparos névnek tiszteletet nem tudnak szerezni.

És midőn iparosainkat a külföldi és gyári versenyével és a társadalom egyébb osztályainak lenézésével szemben mindig lankadtabban látjuk küzdeni, egyuttal halljuk a fogyasztó közönség és a társadalom szemrehányó szózatát: „Elvész a nép, a mely tudomány nélkül való.“ De egyszersmind biztató hangon szólal meg az ipar és iparos minden őszinte barátjának szava: „Segits magadon, az Isten is megsegit.“

Szomoru de tanulságos kép! Maguktól az iparosoktól függ, hogy a jövő képe szebb, örvendetesebb legyen; hogy a külföldi versenyt leküzdhessék s igy maguknak jobb anyagi helyzetet teremthessenek, — hogy a társadalmi osztályok kedvezőtlen véleményét megváltoztassák s a társadalomban a nyugati államok iparosaihoz hasonlóan, megillető helyüket elfoglalhassák. S mi szükséges, hogy ez a jövőben igy legyen! Először tudomány azután tudomány és is végre tudomány. Ennek alapját az ipariskolában szerezhetik meg a jövő iparosai.

Az ipariskola czélját, ugy hiszszük, most már minden iparos felfogta. Csak azt várja most mindenki, a ki a hazai ipar felvirágzását nemzetgazdasági szempontból is melegen óhajtja, hogy iparosaink az ipar jövője érdekében az ipariskolát támogatni erkölcsi és törvényes kötelességükből folyólag el ne mulaszszák.

Az iparos az inasnak második apja. Mint ilyennek jogában áll vele belátása szerint rendelkezni, szükség esetében inteni, pirongatni és okos, de szerető apa módjára büntetni. Mint a szülőknek a gyermekek, ugy az iparosoknak az inas irányában nemcsak jogai, hanem kötelességei is vannak. Erkölcsi kötelessége neki alkalmat nyujtani, hogy az olvasni, irni, számolni és ezeken kivül a szükséges elemi ismeretekben jártasságot szerezni megtanuljon; erkölcsi kötelessége őt az arra hivatott férfiak vezetése alá adni, hogy az inas önmaga, gazdája a társadalom és hazánk iránti kötelességeit megismerje és igy erkölcsileg is javuljon.

Ha az iparos az inasát vagy inasait rendesen elküldi az ipariskolába, megteszi azt, a mit tőle saját lelkiismeretének nyugalma, az inas jövője, az ipar fontossága és hazánk anyagi és erkölcsi érdeke követel. Ha pedig elvonja az inastól vagy másoktól az alkalmat, hogy a tanulás által maguknak, az iparnak és a hazának jövőt biztositsanak, akkor az iparos Isten és emberek előtt felelős a mulasztásért és a kárért, melyet az inasnak, az iparnak és a hazának okozott. Bizonyára üdvösebb dolog a társadalomra nézve is, ha az inas idejét hasznosan tölti az iskolában, mint az, ha az utczán káromkodni, verekedni és gyalázatos énekeket dalolni tanul. Ha egykor az inas látni fogja, hogy tudatlansága miatt jólétben és tiszteletben élni nem tud, jogosan egykori gazdáját fogja átkozni, hogy a tanulásra neki alkalmat nem adott, nem szoritotta. Az ipariskola nem vonja el a munkától az inast, mert mindig akkor tartatik az előadás, mikor annak szabad ideje szokott és kell lenni, tehát az ipariskola a gazdának anyagi érdekeit nem sérti.

Sokszor megtörténik, hogy az iparosok a haza sorsa fölött elbusulva alig mernek egy jobb jövő reményben hinni. Sokszor megtörténik, hogy vidám társaságban poharaikat a haza jobblétének óhaja mel lett üritik ki. Sokszor halljuk tőlük, hogy vérüket ontani és életüket feláldozni készek a hazáért. A haza, a mi ezredéves hazánk mindenesetre kivän tőlük valamit, de nem vérüket, nem életüket, de nem elégszik meg szavaikkal sem. Azt kivánja tőlük, hogy müködjenek közre oly ipar teremtésében, mely a külföldi czikkeket kiszoritja, mely lehetővé teszi, hogy a veritékkel keresett magyar pénz ne vándoroljon külföldre, hanem az országban maradjon. Mert csak igy virágzik fel a haza, melynek jólétét kivánják, csak igy lesz gazdag, boldog és hatalmas.

A hová a multban nem vetettek, ott a jelenben nem arathatunk és hol a jövőben aratni akarunk, a jelenben kell vetni oda.

De nem csak erkölcsi kötelességük az iparosoknak pártolni az ipariskolát, hanem törvényes kötelességük is. Az 1884. évi XVII. trvczik, mely folyó évi október 1-én emelkedik jogerőre, világosan szól több helyen az iparosok ebbeli kötelességeiről. Igy a 62. §. c) pontja azt mondja:

„Az iparos köteles tanonczát az iskolába járásra, ott, a hol tanoncziskola van, a tanoncziskolába járásra szoritani.“

Ugyanezen §. e) pontja igy hangzik:

„Az iparos köteles a szülőket, illetőleg a gyámot és ha még iskolaköteles, a tanitót is a tanoncz megbetegedéséről és egyébb, őket érdeklő fontosabb esetekről értesiteni.“

A törvény 64. §-a igy szól:

„Oly tanonczok, kik életük 14-ik évét be nem töltötték, naponkint legfölebb 10 órai, kik a 14-ik évet már elérték, legfölebb 12 órai munkára kötelezhetők, az iskolában töltött időt is beleértve.“ stb.

A 80. §. szavai ezek:

„Oly községekben, a hol legalább 50 tanoncz van és e tanonczok számára külön iskola nincs, köteles a község a tanonczok tanitásáról külön tanfolyam berendezése által gondoskodni.“

S mindjárt a 82-ik §. ezt irja elő:

„A tanoncz mindaddig, mig tanideje az iparosnál tart, köteles ily iskolába járni.“

A 83 ik §. második, harmadik és negyedik bekezdése pedig ezt mondja:

„Az évi szorgalomidő tiz hónapig tart, mely alatt a tanitásnak folytonosnak kell lennie.

A tanitásra hetenkint két munkanapon legalább 4 óra az általános ismeretek tantárgyaira, ezeken felül vasárnaponkint 3 óra idő a rajztanitásra szabatik ki.

Az iparhatóság állapitja meg azt, vajjon a tanitás a munkanapokon és vasárnaponkint a nappali vagy esti órákban tartassék-e?“

A 84. §. értelmében a „kéthavi szünidő a nyári hónapokban tartatik.“

Végre még a 67-ik §. idevágó intézkedését emlitjük föl, mely rendeli, hogy:

„A tanviszony befejeztével az iparhatóság a tanonczнак bizonyitványt állit ki, a melyben az iskolai bizonyitvány adatai fölemlittetnek.“ stb.

Midőn itt a törvénynek az ipariskolára vonatkozó adatait fölsoroljuk, azon reményünknek adunk kifejezést, hogy városunk iparosai át fogják érteni feladatukat, mely az ipariskola támogatását illleti. Szeretünk mindig dicsekedni, hogy városunk nemcsak a multban játszott szerepet, hanem a földmivelés, ipar és kereskedés terén is folytonosan lépést tart a többi vidéki városokkal. Legyenek rajta iparosaink, hogy ipariskolánkkal is dicséretet arathassunk.

Siessenek inasaikat erkölcsi és törvényes kötelességük tudatában beiratni, hogy azok az ipariskola áldásaiban a tanév kezdetétől annak végeig részesülhessenek.

Egyik a sok közül.

Naponként keresük e lap hasábjain nemzetibajaink s hátramaradásunk forrásait. — A sok közül megnevezem tehát én is az egyiket, mely nem egyéb mint a szegényügynek az állam általi rendezése.

A szegényügy s különösen annak rendezése igen fontos tényező egy nemzet életében, — annyira hogy mint legközelebb a hivatalos lapban is olvashattuk különösen Sveiczra nézve, — az államok is szüksé-

---

TÁRCZA.

Az orvvadász tanyán.

— Elbeszélés. —

Irta: Tunkel Mihály.

(Folytatás.)

Ezen gyorsan és szaggatottan kiejtett szavak után ismét eszméletlen állapotban hanyatlott vissza a vánkosra és Fenyvesy aggódva tekintett reája. „Bizonyosan őrült!“ — mormogá. — De a beteg csakhamar ismét felébredt és zavartan tekintett maga körül. Ezalatt Julcsa — igy hivták Fenyvesy leányát — behozta a levest és Fenyvesy kinálta a beteget; — de ez nem nyult hozzá, hanem gyenge hangon vizet kért. Alig ivott pár cseppet, láthatólag idült és midőn a levesből is egy pár kanállal lenyelt, ismét visszafeküdt és mély álomba merült. A két derék ember csendesen elhagytá a szobát és pár percz mulva az álom jótékony angyala terjeszté ki föléje szárnyait

—

Másnap korán reggel már talpon volt az öreg Fenyvesy és miután meghagyta leányának, hogy az idegent addig mig ő visszatér, nyugodni hagyja, — elment teendőit végezni. Julcsa minteg 18 éves, gyönyörü karcsu, szabályos termetü leányka volt. Amint most ott állt a bokor mellett, — távozó atyja után nézve — a vállára eresztett hullámzó szőke fürtökkel kedves kis gyermekies arczczal, nagy, ábrándos kék szemeivel, azt hinnők, egy erdei nymphát látunk. Egy ideig még ott állt de midőn atyja eltünt az erdei fák között, gyorsan elfutott a ház körül elterülő kis kertecskébe és hamarjában egy csokrot kötött az ott dúsan viruló virágokból, melylyel aztán besietett a beteg szobájába és az ágy mellett álló asztalkára tevé egy vizes pohárba. A beteg mély álomba volt elmerülve. Julcsa visszatartott lélegzettel szemlélé az alvót és szive hevesen dobogott, midőn elfeledve atyja intését, odalépett az ágyhoz és letörlé az alvó homlokáról gyöngyöző verejtékcseppeket.

„Szegény! Mily ifju és már is boldogtalan — suttogá részvéttel.

Ebben a pillanatban a beteg megmozdult és Julcsa ijedten lépett vissza az ágytól, mig arczát a zavar rózsapirja futotta át. Az ifju feltekintett és egy darabig szótlanul szemlélé a gyönyörü alakot.

„Hol vagyok? — kérdezé gyenge hangon — és ki vagy te angyal, ki az égből látszol leszállni, egy lelkiismeretlennek vigaszt nyujtani; — de — tevé hozzá mély sóhajjal — késő, késő!“

„Maradjon csak nyugodtan — mondá Julcsa neki bátorodva élénk hangon — nem szabad magát felizgatni. Ön még nagyon gyenge. Majd hozok egy kis erősitő levest, papa azt mondta, hogy az jót fog tenni, azután megint el kell ám aludnia és délre meglássa jobban fogja magát érezni.“

„De hát hol vagyok? — ki vagy te angyal, ki ily részvéttel vagy irántam? Mi a neved? — hogyan kerültem ide?“

„Nevem Julcsa, atyám erdész, ki önt tegnap este eszméletlenül találta az erdőben egy igen, igen rosz helyen, „az orvvadászok tanyáján.“ Oh ez borzasztó hely! — De most sietek mielőbb elkészitsem a levest.“ Ezzel gyorsan elszaladt, mig az ifju tekintetével kiséré.

„Oh Istenem! ha ő tudná ki vagyok, borzadva fordulna el tőlem. Oly jonak látszik. Gyermekies arczán az ártatlan vidámság ragyog. Boldog teremtés! — folytatá mély sóhajjal — te még nem ismered a világot, elvonulva tőle az Isten szabad természetében virulsz, hol nem férnek hozzád a kisértések ördögei, kik megmérgezik a sziveket és elcsábitják a könnyen hivőt, hogy megtörve testben lélekben a boldogtalant a kétségbeesés örvényébe sodorják. Nagy ég! mivé lettem. Van-e menteség! van e ut, mely még kivezet helyzetemből? Nincs! nincs! Vége, vége! — mind ennek vége! Bünhődnöm kell, oda fogok menni és a mindenható eszközeinek szolgáltatom át magamat, had mérjék reám méltó büntetésemet; de hát — Istenem — a szégyen, a nyilvános botrány, mely a tiszta névre hárul, melyet atyám és enyéim viseltek! Nem, nem, ezt nem tehetem. Tovább bujdossak? Nem! itt jó emberek laknak, itt fogok maradni, itt hadd találjon végzetem.“ — E szavak után visszadőlt vánkosára és éppen e pillanatban lépett be Julcsa egy tálczán a párolgó levest hozva. Arcza kipirult a sietségben, mig szemei önelégülten ragyogtak.

„Nemde gyors voltam? — mondá gyermekies büszkeséggel. — Azután egy asztalkát tett az ágy mellé és segitett az ifjunak, ki sokkal gyengébb volt, semhogy egyedül enni képes lett volna.

Ez nem szólt semmit, csak egy hálatelt pillantást vetett az ifju lánykára, mely többet fejezett ki, mintha ezer szavat mondott volna.

Délfelé Fenyvesy is hazajött és nem csekély örömére a beteget sokkal jobban találta.

„Egy pár napi nyugodalom, mondá szelid hangon — és ismét helyre lesz állitva.“

Ugy is volt; az ifju — nevezzük őt Erdősy Elek-nek — nem egészen egy hét mulva már elhagyhatá ágyát és Julcsa kiséretében képes volt a kis kertecskében rövidebb sétákat is tenni, és pár hét mulva már Fenyvesyvel vadászatokra is eljárt, mi nem csekély hatással volt javulására; úgy, hogy rövid idő mulva teljesen helyre volt állitva egészsége.

Fenyvesy e rövid idő alatt eléggé tapasztalta, hogy az ifju nagy jártassággal bir a fegyver kezelésében, mi nem csekélylyé emelé őt becsületében, mint egy általában az egész modora az előkelő ifjut árulá el. Az erdész jóllehet kiváncsi volt vendégének kilétét megtudni, de birt annyi tapasztalattal, a történtek után viszonyai felől kérdést nem kockáztatni, hogy mély és borzasztó titkot rejt keble mélyében, azt rég észrevette. Soha sem látta őt nevetni, gépiesen tett mindent, mint az olyan egyén, ki lemondott minden örömről, ki azon tudatban él, miszerint jövője nincs, tehát nincs is miért küzdenie és csak a pillanatnak él, minden perczben várva sorsának beteljesedését.

Elek kérte Fenyvesyt, hogy tartaná magánál mint szolgáját és az örömmel fogadá el az ifju ajánlatát. Ezen időben Fenyvesynek nehéz állása volt a vadorzókkal szemben — és Elek nem csekély szolgálatokat tett neki e tekintetben vakmerő bátorsága által. Sokszor kérte az ifjut, kimélné meg magát, de ez nem hajlott szavára, annál inkább kereste a veszélyt. Sohasem tudakozódott jóltevője viszonyai felől, sőt még az erdő tulajdonosának nevét sem ismerte. Elzárt természete csak akkor engedett fel egy kissé, ha Julcsával társalgott. A kedves leány vig csacsogásával elüzé a komor fellegeket homlokáról; de csak pillanatra, mert csakhamar felemelkedett lelke előtt ama véres kép, mely őt üzé. Legjobban érezé magát künn az erdő setét magányában vagy ama kis kunyhóban nem messze a vadászlaktól — melyet Fenyvesytől lakásul kért — olykor napokig nem jött haza. Fenyvesy hagyta őt. „Had tombolja ki magát fájdalma — mondá olykor leányának, ki aggódva kérdezősködött sokszor utánna — akkor majd ismét vidám lesz, megint fog örülni az életnek.“

Julcsa nagyon sokszor foglalkozott vele gondolataiban tán nagyon is sokszor és tehetett ő róla, hogy ilyenkor szemei ilyenkor élénkebben ragyogtak és arcza kipirult, mig szive oly hangosan dobogott, hogy kénytelen volt keblére tenni kezét, mert attól félt, hogy meghallja valaki?! Tehetett-e róla, hogy a deli termetü ifju szép barna fürtöktől környezett arcza, melyet a nagy méláző szemek oly bánatossá tettek, mindig előtte lebegett, még álmában is — és hogy ilyenkor az-án önkéntelenül is kiejté nevét; suttogva, csak önmagának és mégis úgy tetszett neki, hogy az erdő, hegyek, minden, minden visszhangozza, mire aztan ő úgy megszokott ijedni.?!

gesnek ismerik a szegények jogait külön szerződés által biztositatni s rendeztetni.

Mi magyarok természetesen ilyen ügyet nem igen ismerünk vagy legalább nem akarjuk nemzeti ügyünknek ismerni, legfeljebb akkor jut eszünkbe, ha a külföldi államok figyelmeztetnek reá. — Hazánk földe téjjel mézzel folyó kannának volt nevezve mindenkor.

Nemzeti jellegünk pedig a büszkeség ugy hogy inkább szeretünk irni és szónokolni a proletárokról, — mint a szegényügygyel bibelődni. Nincs állam, melynek parlamentje jobb szónokokat mutathatna fel a mienknél; a szegényügy rendezéséről azonban hallgat mindegyik.

És miért? mert ezt nem tartja parlament elé való dolognak, hanem mint eddig volt legyen az továbbra is a vallásfelekezetek és községek magánügye s boldoguljanak vele ezek ugy a hogy tudnak.

Innen van azután, hogy ha biróságaink szabnak is ki itéleteikben birságot a szegényalap javára, — nincs ki azt kezelné rendeltetésének és czéljainak megfelelőleg.

Elismerjük, hogy első dolog a haza iránti kötelezettségnek törvény általi rendezése, milyenek a közös honvédelem, s népoktatásról valamint ujabból a közép iskolákról szóló törvényeink; de ezek mellett közös nemzeti ügyünk a szegényügy is, tehát közösen, törvényhozás utján kell rendeznünk ezt is.

Ha egy nagy nemzetet vezérlő lángelméjü Bismark jónak és szükségesnek látta s ismerte az elaggott s szerencsétlenül járt munkásokról s ezeknek özvegyei és árváiról külön törvény meghozatala által államilag gondoskodni, ugy bizonyára nem leend foglalkozáson alóli nálunk is a szegényügynek államilag, külön törvény megalkotása általi rendezése.

Ennek vezetésére való közegek is vannak készletben az illeték- kiszabási hivatalok s ujonnan felállitott pénzügyi biróságok létezésével, — melyek az illetéki ügyek elbirálása s vizsgálatával egyidejüleg a szegényügyet is vezethetik.

A szegényügy ilyképeni állami rendezésének igen fontos következményei s eredményei lehetnek.

Mert a népek s államok vezetését, az előbbi, — vallás- erkölcsi alapon álló vezetők kezéből, a modern államtanokat hirdető s követők seregé vévén át, odajutottunk hogy a gazdag ma már nem abban találja üdvét és czélját, hogy vagyonát embertársai javára s boldogitására hasznositsa, — hanem megforditva, — ugy hogy az emberi társadalom szegényebb része ezáltal elkeserittetvén s elmérgesittetvén, socialismusra és anarchiára kényszerittetik

Holott ha a szegényügy vezetését s rendezését az állam veszi kezébe, a gazdag megfosztatván azon szabadságtól és lehetőségtől, hogy vagyonát a szegény sanyargatása és kizsákmányolására használhassa fel, kényszeritve leend a szegényt az állam által rendelt módon segélyezni mi által az elégedetlenségnek eleje vétetvén, a naponként emlegetett és kutatott socialismus és anarchia önmagától megszünik és helyét a megelégedés foglalja el.

Szerintem Sveicz községeinek példás rendezése és népe megelégedettsége, egyedül a szegényügy állami rendezézésén létesült.

Erős kapocs is a vagyoni érdek kapcsa, az állam népeinek összetartására!

DAXNER.

A nemzetközi kereskedelemről.

Irta: dr. SEBESTYÉN JENŐ.

I. A nemzetközi kereskedelem a czivilizáczio fejlődésével fokozatosan mindig nagyobb tert foglal az egyes népek gazdasági életében; emelkedése különösen századunkban rendkivül nagy és rohamos. Neuman-Spallart szerint a nemzetközi kereskedelem összes áruforgalmának értéke csak az utóbbi husz év alatt (a 60-as és 70-es években) 80%-kal s a legutóbbi tiz év alatt (a 70-es években) 25% kal emelkedett. Még jellemzőbb s biztosabban meg is állapitható az egyes népek nemzetközi áruforgalmának emelkedése. Nagy-Britannia bevitele és kivitele 1697 — 1701-ig évenkint átlag 11 millió L. 1841 — 1850-ig 215 millió L. 1867 ben 501 millió L. 1882-ben 719 millió L; Ausstria-Magyarország bevitele és kivitele 1841—50 ben átlag 219 millió frt évenként, 1860—70 ig átlag 641 millió frt, 1882-ben 1435 millió frt; Magyarország külföldi áruforgalma külön 1836—47-ig átlag 103 millió frt, 1867 — 74 ig átlag 743 millió frt, 1883 ban 940 millió fr.

E rendkivüli emelkedést tehetővé tette s előmozditotta mindenekelőtt a szükségletek szaporodása, változatossága és finomulása. Mai napság egy-egy müveltebb európai munkás szükséglete meghaladja bármely czivilizálatlan törzsfejedelem szükségletét. E szükségletek kielégithetése végett egyre nagyobb mennyiségü s mind változatosabb javak váltak szükségesekké, melyeknek előteremtése a legkülönfélébb emberi képességeket és számos országok különböző termelési előnyeit igényelte. Előmozditotta emez emelkedést a folyton javuló jogbiztosság, és a forgalom szabadsága. Az 1860 ban Angol- és Fraczia-orszag között kötött szerződéssel vette kezdetét a szabadkereskedelmi elv uralma. Alig egy évtized mulva a nemzetek legnagyobb részét mar kereskedelmi szerződések füzték egymáshoz szorosabban. Kiváltképen a kedvezményes szerződések hatottak kedvezően a kereskedelmi szabadság terjedésére Végül pedig különösen nagy lendületet adott a nemzetközi forgalomnak a forgalmi és közlekedési eszközök rohamos fejlődése. 1830 óta a vasutak hossza majdnem 400,000 kilométerre emelkedett. Az 1807-ben vizre bocsátatott első gőzhajó óta az összes gőzhajók tonna-tartalma ma már hat milliónál több

Korunk jellemző sajátsága a nemzetközi kapcsolat kiterjedése. Az egymástól természeti, politikai és társadalmi tekintetben elkülönitett népek a gazdasági téren ismét egyesülnek közös érdekeik megvalósitására; kereskedelmi hajózási, vasuti, pénz,-posta,-távirdaszerződések által mintegy magasabb rendü államcsoportokat képeznek. A világposta-egyesület az összes államokat magában foglalja, kivévén Khinát, néhány dél- és közép-amerikai köztársaságot, s néhány britt koloniát. 1879 ben a londoni távíró-konferencián 22 állam és 16 kábel-társaság az egységes szódijszabást fogadta el, s dijmérséklést eszközölt ki. A vasutakat illetőleg az egyesülés még nem haladt annyira, mint a pósta és távirda terén, de a kezdeményezés kisérletei már itt is megtették. Az 1878 ban Bernben tartott konferencián a kiválóbb európai államok képviselői tervezetet készitettek a nemzetközi vasuti szállitása jogra nézve. A latin pénzszövetség tagjainak: Francziaország, Belgium, Olasz, Görögország és Svájcznak egységes pénzrendszerök van.

Hozzájárul még a nemzetközi kapcsolat szorosabbá tételéhez a forgalmi, közigazgatási, törvényhozási intézkedések egyöntetüsége, s különösen a tőkék és a hitel kozmopolitikus jellege, melyek magukat a számos akadály ellenére is mind inkább kivonni törekszenek a nemzeti elzárkózottságból.

E nemzetközi kapcsolat leginkább a kereskedelmi téren érvényesül. Valamely nép részvételének mértéke a nemzetközi kereskedelemben egyuttal az illető nép nemzetközi politikai állásának meghatározásához is hozzájárul. E kapcsolatból senki sem vonhatja ki magát büntetlenül. Mai napság egy nemzet sem keresheti fejlődésének feltételeit csupán csak önmagában; kénytelen önmagát kivülről kiegésziteni, s e kiegészités minőségét leginkább a nemzetközi kereskedelem statisztikájának adataiban lehet megtalálni. *)

II. A nemzetközi kereskedelem, valamint a javak forgalma általában az ember önérdekén és társas természetén alapul. E két tényező működése idézi elő az emberi életben a végtelen különféleséget, s egyuttal a magasabbrendü egységet. Az egyén a családban, a család a törzsben vagy társadalmi osztályban, a törzs vagy társadalmi osztály a népben vagy nemzetben, a nép s nemzet az összes emberiségben találja meg egyéni érdekeinek kiegyenlitését.

A gazdasági életben a munkamegosztás és a forgalom egymást kiegészitik s feltételezik. A munkamegosztás elkülönit; a kereskedelem ismét egyesit. A forgalomnak legkiválóbb tényezője a kereskedelem. A kereskedelmet balkereskedelemnek nevezzük, ha ugyanazon nemzetgazdaság körén belül, nemzetközi kereskedelemnek, ha bizonyos nemzetgazdaság körén tul más gazdaságokkal közvetiti az áru- és értékforgalmat.

A nemzetközi kereskedelem jelenségei sok tekintetben eltérők a balkereskedelem jelenségeitől, s ez okból a nemzetgazdaságtan a nemzetközi kereskedelemnek külön elméletét állapitotta meg. (Ricardó, Stuárt Mill Cairnes.) *)

A nemzetközi kereskedelem állapokai: 1. az egyes országok különböző természeti sajátságai, 2, az egyes nemzetek különböző müveltségi állapota (a népesség személyi képességeinek különfélesége.) E természeti és gazdasági különféleségek mellett létrehozott termékek vagy olyanok, melyek csak bizonyos helyeken állithatók elő, másutt pedig nem, — vagy másutt is előállithatók csakhogy különböző költséggel. A forró vagy hideg éghajlat alatt lakó népek egymás közötti kereskedelmének sajátos jellegét e természetes monopolt képező áruk kicserélése adja meg; mig a mérsékelt égöv alatt élő czivilizált népek nemzetközi forgalma kiválóan a különböző költségekkel előállitott árukat foglalja magában. A nemzetközi kereskedelemben az utóbbi eset a tulnyomó, s bővebb megvilágositást csakis ez igényel.

Nem tekintve tehát a természetes monopolt képező árukra, melyek csak bizonyos helyen s korlátolt mennyiségben állithatók elő a nemzetközi kereskedelem feltétele: a termelési költségek különfélesége. Ha a termelési költségek minden árura nézve abszolute egyenlők vagy ha minden árura nézve abszolute egyenlő mértékben különbözők, akkor nemzetközi kereskedelem nem jöhet létre. A nemzetközi kereskedelmet csak a termelési költségek relativ különbözősége, azaz a viszonylagos, komparativ termelési költségek különbsége idézi elő. Ez esetben nemzetközi forgalom létre jöhet még akkor is, ha valamely állam minden árut előnyösebben termel, de nem egyenlő mértékben. Ha az állam olcsóbban termel vasat, mint gabonát, B állam viszont olcsóbban termeli a gabonát, mind a vasat: akkor terményeiket ki fogják cserélni. De ki fogják cserélni termelvényeiket akkor is, ha A állam a vasat is meg a gabonát is olcsóbban termeli, mint B allam, fel éve, hogy nem egyenlő mértékben, pl. ha a vasat 10%-kal, a gabonát pedig 20%-kal termeli olcsóbban. Ez esetben munkáját és tőkéjét a vastermeléstől egészben vagy részben elvonván, a nagyobb nyereséget nyujtó gabonatermelésre fogja forditani s a külföld vasát a maga gabonájával fogja vásárolni *)

		Gabona	Vas	Posztó
I.	A	K	K	K
	B	K	K	K
II.	A	2K	2K	2K
	B	1K	1K	1K
III.	A	4K	4K	4K
	B	2K	1K	3K
IV.	A	4K	2K	5K
	B	3K	2K	6K

(Folytatása következik.)

*) Jahrbücher der Nat.-Oek. u. Stat. 1876 X. Neumann-Spallart: „Über Hand.-Stat. u. Hand.-Werthe."

* Ricardó: Principles of Pol. Ec. VI. VII. fej. — Stuart Mill: Grundsätze der Pol. Oek Übersetzt von Soetbeer I. köt 17—22. fej. Kautz: Nemzetgazdaságtan. II. köt. 240—267 l. Földes: Értekezések az angol és franczia nemzetgazdaságtan köréből. II. rész. Cairnes: A nemzetközi kereskedelem. 1—151 l. Láng: A közgazdaság elmélete. I. rész. 6. fejezet.

*) Tegyük fel, hogy A B állam termelési költségei a következők, K betü jel Iván a költség nagyságát:

Hírek.

— **A helybeli tornaegylet** helyisége f. hó 19-én megnyittatott. A kik tehát az egyleti torna órákon részt akarnak venni, beiratkozhatnak, illetve jelentkezhetnek Pongrács Adolf tornatanár úrnál.

— **A gőzfürdő** a nyári idő elmultával még csak f. hó 14-éig lesz nyitva naponkint. Ettől fogva 20-áig, tehát 6 napon át zárva marad, hogy az alatt a kazán és a fürdő-helyiség tisztogatható legyen. Azontul pedig csak is szombat-, vasárnap- és ünnepnapokon lesz nyitva. A közönség Bichler fürdőbérlő úrambulans hirdató tábláján kivül a Neumann-féle vaskereskedése előtti lámpaduczra függesztett hirdetéssel fog mindenkor értesittetni: mely napokon van nyitva a gőzfürdő?

— **Hymen.** Deák Ferencz, helybeli törv. jegyző eljegyezte Mester József, földbirtokos leányát, Viktoriat. A menyekső még e hó folytán meg fog történni.

— **Elővásárlási tilalom.** A rendészeti bizottságnak ülésében Lechner Gyula r. kapitány inditványára a kofákra nézve szabalyrendet dolgoztatott ki s állapittatott meg, melynek főelvei szerint azok, kik továbbárusitással akarnak foglalkozni tartoznak a rendőrkapitányi hivatalban jelentkezni s nyilvanosságban fognak tartatni; tartoznak továbbá egy — elkülönitett — helyen árulni a nyáron át (április 1-től szept. 1 ig) tiltva van nekik az elővásárlás reggel 9 óra előtt, pénteki napon pedig d. u. 7 óra előtt a téli hónapokban pedig (szept.— ápr.) reggel 10 pénteken 5 óra előtt. Ki a szabályrendeletet áthágja, 20 frttal büntettetik. Ez Pécsett történt. Valóban kiváncsiak vagyunk, hogy e tekintben mikor fog már a mi nagy vidékkel rendelkező városunkban valami történni?!

— **A Kisdednevelő Egyesület** közülése f. hó 7-én tartatott meg. A fontos tárgysorozat daczára csak 18-án vettek részt abban. A közönséget leginkább érdekli azon határozot, hogy a Magyar-utcsán gyermekmenhely fog állittatni, illetőleg, hogy ott egy ovodai épület lesz fölállitva mely azután a körülményekhez képest gyermekmenhelylyé fog alakittatni. Ez minden esetre dicséretes határozat s ha a város által — amint remélhető is — kellő támogatásban részesülend: szép jövő elé néznet.

— **Horváth Laczi,** a városunkban régebb idő óta ismert zenész külföldi utjából haza érkezett s itt a nagyobb vendéglőkben tartja zene estélyeit. Több ily alkalommal meghallgattuk őt s csak gratulálni tudunk a szép haladásnak, melyet elutazása óta tett. Ugy halljuk, hogy itt fogja megvárni a farsangot is. A jól szervezett zenekart ajánljuk a közönség figyelmébe.

„Hogy sajnálom őt — mondá sokszor atyjának — őt nagy, nagy szerencsétlenség érheté, ő nem volt mindig ily szomoru."

„Hm! — viszonzá atyja — biz csekély baj nem lehet, a mi leikét nyomja; de ő nem szól, mi meg ne kutassuk titkait. Ez ideig mint derék fiatal ember viselte magát, ki teljes becsülésemet érdemelte ki magának. Derék vadász és kitünő lövő; az erdőt rendben tartja és ugy látszik ezek a gazficzkók, az orvvadászok tartanak tőle, mert mióta itt van, kevesebbet garázdálkodnak és reménylem, hogy teljesen meg fognak szünni."

„Ő nagyon is vakmerő — jegyzé meg Julcsa félénk hangon — még előbb utóbb baja történhetik neki."

„Figyelmeztettem már elégszer, de ugy látszik erővel keresi a veszélyt. Mit tegyek?"

Julcsa nem szólt, hanem önkéntelenül felsóhajtott és erre mélyebben hajolt varrására.

Atyja észrevette a sóhajt és ősz fejét csóválva nézett leányára. Neki rég feltünt Julcsa magaviselete az ifju jelenlétében, vagy ha felőle beszéltek és ez nem csekély gondot okozott neki. Elhatározá, hogy figyelemmel fogja kisérni.

Mig igy szótlanul ott ültek, egyszerre csak megjelent Elek a lugasok közt egyenesen feléjük tartva. Szép magas termetét még emelé a zöld vadászöltöny és arcza, bár a buskomorság fátyola terült el rajta, férfias, szép volt, — szemei mélázóan tekintettek a különféle tollakkal diszitette vadászkalap alól. Fenyvesy egyik kutyája volt vele, mely ugy hozzá volt már szokva, hogy sohasem hagyta el. Elek üdvözölte a családot és ugy látszott, mintha szemei egy pillanatra élénkebben ragyognának, midőn Juliskának kezeit nyujtva, észrevette, hogy az elpirult, de ezen pillanatnyi élénkséget csakhamar egy borus mosoly váltotta fel.

„Ön rosz ember — dorgálá őt Fenyvesy szolid komolysággal — mig Julcsa szintén egy szemrehányó pillantással illette — már megint oly rég-n nem látogatott meg bennünket! Mondja csak miért jön oly ritkán?"

Elek felsóhajtott és önkénytelenül Julcsára tekintett. „Miért? — mondá azután tompa hangon — Miért? Önök boldogok, mig én boldogtalan vagyok és boldog emberek közt kétszeresen érzem boldogtalanságom sulyát. Oh — folytatá mindkét kezét keb éré szoritva — Önök nem tudják, mi dühöng e kebelben."

Hallgatói nem szóltak, mert tudták: ha azon érzelemről beszélnek hozzája, vagy ha kérdezték őtet, azonnal eltávoznék, annélkül, hogy felvilágositást adna. Mar ismerték természetét és azért Fenyvesy egészen másra téritė a beszélgetést, egy oly tárgyra, mely, — mint jól tudta — Eleket is érdeklé.

„Hallotta-e, — kérdezé tőle — hogy tegnap ismét egy szép szarvast ejtettek el a vadorzók vagy négy száz lépésnyire tanyájuktól."

Elek fejével intett, aztán hangosan mondá: „Hallottam felőle, de esküszöm, ez volt az utolsó tettük. Tervem van melylyel reménylem, véget fogunk vetni garázdálkodásuknak.

Fenyvesy figyelmessé lett, hisz semmi sem érdeklé ugy, mint azon kényes helyzet, melybe a vadorzók által jutott, kiknek vakmerősége nem egy kellemetlenséget okozott neki.

„És — kérdezé — mikép fog el járni? tán segitségére lehetek."

Elek fejét csóválva mondá: Nem! mig ki nem viszem, addig titkom marad és ha nem sikerül ugy — — ugy — — de hisz nincs senkim, ki megsiratna."

E szavaira Julcsa hirtelen feltekintett és szemeiből a legnagyobb ijedség tükröződött vissza, mig arcza halálsápadt volt. Atyját is meglepték Elek különös hangon kiejtett szavai. Biztosnak vette, hogy az ifju ismét valamely vakmerő tetten töri fejét.

„Nem engedhetem — mondá h tározott hangon — hogy magát veszélybe sodorja s ha már létezik veszély, ugy követelem, hogy én is részt vehessek benne vagy legalább mondja meg, mikép akar eljárni!"

Miután Elek látta, hogy másképnem menekül, igy szólt:

„Esedezem, hogy engedje magamnak elvégezni az egész dolgot, hisz nem áll az oly sokból: u. i. felfedeztem az orvvadászok fejeinek egyik napra tervezett gyülését és erre épitettem tervemet jól tudva, ha egyszer e gonosz társulat fejei meglesznek semmisitve az egész banda magától feloszlik."

„Jól van — feleié Fenyvesy — megengedem azon esetben, ha megigéri hogy nem fogja életét haszontalanul koczkáztatni."

„De hiszen az ember — feleli az ifju habozva, azonban hangja elakadt, mert tekintete véletlenül az ifju leánykára esett, kinek szemei oly esdő tekintettel csüngtek rajta, rideg keblét egy pillanatra a legédesebb sejtelemmel tölté el és egész testét valami kimondhatatlan boldog érzet remegteté meg és egy pillanatra elfelejteté vele keserüségét.

„Igérem — mondá hévvel még e rövidke jelenet benyomása alatt és kezét Fenyvesynek nyujtá, ki azt amugy derekasan megszoritotta.

Még egy kis ideig beszélgettek mialatt az ifju tervét részletesen előadta azután Fenyvesy leányával bevonult a házba, miután már az est teljesen leszállt és Elek szivélyes bucsu után fegyvereit vállára vetve, kisérve hü kutyája által az éji sötétségbe burkolt erdőnek tartott.

Amint igy hü kutyája által kövelve tovaballagott, jobban mint valaha támadta meg lelkiismerete. Keblében a dühöngő fájdalmak egész Chaosa kavargott. Szemei a jövőbe tekintettek. Helyzetéről kezdett gondolkozni, mi ő? ki ő? Van e joga remélhetni, hogy valamikor ujra születik? Lehet-e a megtörténteket eltörülni? S mégis! egy sejtelem. mely szive legmélyében rejtőzött, azt sugá neki, hogy sorsa meg fog változni, hogy jelen allapota csak egy keserü álom, melyből még a legnagyobb boldogságra fog ébredni és szemei tovább — tovább tévedeztek és a lelkét elboritó bánat tenger szélén — messze — messze távolban egy gyenge fényt pillantott meg, mely fény közepette egy arcz, oly kedves, oly szelid tekintettel mosolygott feléje és ez arcz Julcsá-é volt. Kezét hevesen dobogó keblére szoritá és egy mély sóhajt fojtott el. E pillanatban kutyája halk morgást hallatott és Elek ismerve az okos állatot, kiszakitva magát az ábrándok édes fátyolából — figyelmes lett. A távolba mintegy ötven lépésnyire magától, két alakot vett észre, mely azon uton tartott, melyen ő ment. Ovatosan egy vastag fa mögé huzódott. Midőn a két alak — a környékbeli parasztok ruhájaba öltözve — mellette elhaladott, a következő szavak ütik meg füleit:

„Elhatározásunkat meg kell változtatni — mondá az egyik — mert biztosan tudom, hogy el vagyunk árulva. Még ma kell megtörténnie. Meg ama másik ugy is sürgeti az elintézést, Menj te majd gyorsan a mesterhez, addig én is megteszem a szükséges előkészületeket. Tehát jól megjegyezd magadnak még ma — tizenkét órakor a tanyán."

E szavak után elváltak és mig az egyik jobbra eltávozott, a másik egyenesen haladott az uton tovább.

„Tehát ma! — mondá az ifju előlépve rejtekéből — Nekem mindegy ma vagy holnap"

Azután előhivta kutyáját és mind ketten nkénütelenül visszafelé tartottak, a merre a vadászlak feküdt.

„Még egyszer meg kell látnom, tán ugy is utoljára történik — mormogá Elek — és ezzel gyorsan kilépett.

(Folyt. következik.)

— **Szerencsétlenség boszuból.** F. szemptember hó 2-ára Kis-Kölkeden Szabó Zsigmond földbirtokosnál délelött gabonát csépeltek. S cséplés közben a tót munkások egy **Krempár József** nevü Rádóczi illetőségü kis-kölkedi lakóst, ki szinte ott dolgozott, munka közben elkezdték nyárssal szurkálni s ő ezelől menekülni akart, de gép fölött dolgozó ember egyensulyát vesztve, a gépfölötti dobba esett s ballábát a gép összezuzta. Ezen bajában fél napon át szenvedve ugyanaz nap délutáu behozatott Körmendre a kórházba, hol meg is halt, s visszavitték Kis Kölkedre, hol el is temették. A tettesek közül ngy önként jelentkezett, egy pedig megszökött.

— **Tüz.** Szept. hó 1 én Staviczky Gusztáv háshágyi nagybirtokosnál este 9 órakor ismeretlen okból tüz ütött ki, mely rövid idő alatt az egész gazdasági épületeket lakházzal együtt, ugy az idei összes takarmányt házi butorokat elhamvasztá. A tüzoltásnál a Staviczky tulajdonát képező husz darab küiföldi fegyver közül tizennyolczat ismeretlen tettesek eltolvajoltak. A kár igen nagy.

— **Eltünt gyermek.** Özv. Somogyi Sándorné, szül Pethő Mária kővágó-őrsi lakos napszámosnőnek egy öt éves Kis Sándor nevü fia f. é. szeptember hó 1 én tartott köveskállai vásárra anyja hiretudta nélkül elszökött, azóta oda van. A szegény anyja sirva járja meg a falukat, s mindenfelé keresi egyetlen gyermekét. A gyermek középtermet, korához képest, arcza hosszukás, haja szőke, szeme barna. Bal szemöldökén egy sebforradás látható.

— **Zarándoklás az adózókért.** Egy zarándok szerencséltette látogatásával varosunkat e hét folyamán; ezen szent férfiu csak nem két nap időzött a kálvárián, buzgón ájtatoskodva. — Saját szája vallomása, hogy kétszer utazta be a szent földet, s most megy el harmadszor — és a mi leginkább felkülti a közönség érdeklődését iránta az, miszerint a még fiatal magyar származásu zarándók kijelentette, hogy nem a saját büneiért köve ti el ezen rendkivüli testi sanyargatást, hanem kizárólag az adóprésélők lelki üdveért, kik erre leginkább rá vannak szorulva.

— **Ingatlanok tözsdéje.** Magyarországon, a hol az ingatlanokban a tulajdoncsere oly gyorsan megy végbe és a forgalom ingatlanokban évenkint igen jelentékeny, nagy szükség volna ezen forgalom szabályozására. Küiföldön a hol pedig a viszonyok e részben talán jobbak, nem hiányzanak az olyan intézmények, a hol az ingatlanok vevői és eladói, tulajdonosai és haszonbérlői összejönnek, érintkeznek és az ingatlanokra vonatkozó üzleteket, akár közvetlenül, akár közvetités utján megkötik. A föld és házbirtok, valamint a haszonbérlet, mint áruczikk rendes kereslet és kinálat tárgyát képezi szóval az ingatlonokra valóságos tözsde fejlődött ki. Nálunk is üdvös volna egy ilyen ingatlanok tözsdéje. A tulajdonos, a ki jószágát elcserélni vagy eladatni akarja könyebben találna vevőt nagy cserére hajlandó birtokost, a haszonbérlő találna bérletet és viszont a tulajdonos bérlőt. Mindezen tranzakcziók most hosszadalmasan, hirdetések utján és drága ügynökök közvetitésével folytattatnak. Azt hiszszük, ezen eszme megvalósitása első sorban a Magyar Gazdák Társas Körét illetné meg, és miután az ilyen tőzsde létesitése anyagi áldozatba nem igen kerülne, a kivitel átig ütköznek akadályokba. A földbirtokos osztálynak továbbá előnyére válnék, ha a birtokeladásokból és hazzonbérletekből származó perek eldöntésére a tőzsdebiróság mintájára az ingatlanok forgalmi tőzsdéjével kapcsolatosan elfogadnák a választott biróságot, melynek feladata volna gazdák, haszonberlők, esetleg gazdatisztek ügyeiben is végérvényes itéletet hozni.

— **Savanyu Józsi** hirhedt haramia bünügye még folyton foglalkoztatja Simon Miklós, szombathelyi kir. tszék vizsgálót birót. Jelenben B.-füred vidékén van és fáradhatlan szorgalommal szedi össze azon háló szálait, melyekben Savanyu Józsi büntársait kézrekeriteni fogja. A legközelebb ismét egy egyént fogatott el Tótvázsonyban, névszerint Bognár Gabor, kinek összes vagyonát is zár alá vétette. E büntárs elfogatásakor töredelmes vállomást tett, a midőn is bebizonyult, hogy tényleges részt vett a tihanyi apátság kirablásánál. Ugyancsak a mult napokban fogatott be egy Grotta nevü péczeli kocsmáros és Savanyu Józsi sógora Sipos és annak neje, kiknek összes vagyonuk szintén zár alá vétetett. Mint értesülünk, ezen egyének is vallottak és tömérdek büntett nyomja bünös lelkükcet. Szinte megfoghatlan, hogyan tudták ez egyének üzelmeiket ily hosszu időn át az igazságszolgáltatás elől elrejteni, holott feltünő vagyonosodásuk méltó gyanut ébreszthetett volna bárkiben is. — Ezideig mintegy 50 egyén került a börtönbe ez ügyben és mint hirlik, még számosan jutnak oda.

— **Nemes tett** Nagy Aron, a balaton-füredi szeretetház igazgatója közelebb gyönyörü ajándékkal járult a szeretetház felszereléseihez. Vett ugyanis egy máregóta nélkülözött pompás harmoniumot 250 frton. Ez összeget két év óta gyüjté össze az általa alapitott és vezetett b.-füredi polgári dalárda tagjainak neki felajánlt honoráriumából.

— **Menuyey** Ferencz. a kőszegi polgári iskola volt igazgató tanitója a lipótmezei tébolyház egyik élőhalottja is ki szenvedett.

— **Idők jele.** A székesfehérvári kir törvényszék központi fogházában nemrég adták bérbe az élelmezést, a legkedvezőbb ajánlatot tevő Kohn Mayer ottani vállalkozónak. Pályázók voltak Budapestről, Nagyváradról, Komáromból, Győrből, Mohácsról, Tolnáról, Faddról, Pécsről Apatinból, Kecskemétről, Nagy-Becskerekről, Debreczenből s Kolozsvárról. — A pályázók között volt két vidéki s egy oda való ügyvéd is.

— **Vásár-helyezés.** A folyó évre az országos vásárokra nézve szabott rendszerint a ferenczi országos barom vásár szeptember 29-ikre esik, mely nap az izraelitáknak Jomkipur ünnepével összeesik. E körülmény miatt a tanács indittatva érezte magát, hogy a vásárnak e ha árnapról való áthelyezését kérelmezze; nehogy az izraeliták e nagy ünnepük miatt a vásárb n való részvételben akadályoztassanak, s a vásár sikere is koczkáztassék. A földmivelési ministerium a felhozott indok folytán megengedte, hogy Komárom városának ez idén szeptember 29. eső országos baromvására és azt követő derék vására október 6 án és következő napján tartassék meg! E fontos körülményre felhivjuk az érdekeltek figyelmét.

— **A hurokra került** Kántor Pista, Savanyu Józsi utódját, Kántor Pistat — mint a lapoknak irják — a napokban elfogták a Bakony ölében fekvő kökenyesi csárdában. Nagyobb volt a hirhedtsége mint veszedelme. Müködése terül a Bakonyt választotta. Vakmerő betyár stiklik nem füződnek rövid szerepléséhez. Birka- és disznó lopások képezték specziálitását. Mikor a veszprémi zsandárok meglepték, szintén birkat nyuzott, hogy pörköltet csináltasson a csárdásnéval. Nem akarta magát megadni, de látván, hogy a zsandárok nem sokat komédiáznak, felhagyott az ellentállással. A bakonyi tél zordsága ellen a veszprémi megyeház vastag falai fogják megóvni.

— **Megrenditő szerencsétlenség** történt a v.-naményi tiszai révnél. E szerencsétlenség okozója a révészek vetkes vigyázatlansága volt. D. e. 11 órakor ugyanis ezren felüli számban gyült össze a Mária-Pócsról hazatérő felvidéki győr. kath. bucsujáró nép. Az ittas révészek elmulasztották a kompot a parton megerősiteni, söt a népet is, mely a révészek késedelme miatt békétlenkedett, ütlegelni kezdték. Midőn már a hidas félig megtelt, Pap Sándor bilaei lakos szekerével a hidasba hajtott, a két első kerék a hidast a Tiszába lódította s abban a pillanatban a szekér a rajta ülő 6 egyénnel és lovakkal együtt elmerült a habokban valamint a hidas felé toluló tömeg egy része is a vizbe zuhant. Jajgatás és kétségbeesés hangja tölté be a levegőt. Mindenki fejét vesztette. A bátrabbak mentéshez fogtak. Luga Ivan sajat élete koczkáztatásával hatot mentett ki a fuldoklók közül, mindamellett több emberélet esett áldozatul.

— **Nincsen vidéke hazánknak**, mely a rövid idő alat rendkivul megkedvelt „Magyar Salon" képes havi folyóiratot ne ismerné. A „Magyar Salon" első füzete ez évi majusban jelent meg és azóta ezerekre megy száma ezen kitünő folyóirat megrendelőinek, mely irodalmunk legelső tekintélyeinek és müvészetünk legkitünőbb mestereinek támogatás mellett oly niveaura emelkedett, hogy az összes fővárosi és vidéki sajtó egyértelmü nyilatkozata szerint, méltán megmérkőzhet bármely hasonló irányu külföldi vállalattal. A „Magyar Salon" minden ujabbi füzete egy-egy magasabb fokozatot jelent e folyóirat haladásában és az éppen most megjelent 5-ik (szeptemberi) füzete valóban oly nagyszerüen sikerült, hogy a magyar irodalom és müvészet igazi diszére válik. Elég ha a tartalomjegyzéket egyszerüen felsoroljuk, hogy a müvelt magyar közönség meggyőződjék a „Magyar Salon" előkelő izlésü modoráról és tömegesen hozzájáruljon annak fentartásához, mely a kiadónak minden látszat szerint rendkivüli áldozatokba kerül. A füzetet Tóth Kálmán meglepően szép arcképe nyitja meg, a legközelebbi bajai ünnepély alkalmára, Szana Tamás irt hozzá életrajzot és Inczédi László ismerteti Baja városát. Található még a füzetben ezenkivül Tóth Kálmannak egy roppant érdekes sajátkezü kézirata, egy költemeny silhouettel illusztrálva, a költő szülőházának rajza Széchy Gyulától és Vadnay Károly a költő kebelbarátjának fotográfiája. Következik ezután egy szókely népballada Benedek Elektől megragadó szép rajz kiséretében, továbbá Pataky László Párisban élő magyar müvész képe. „A vámnál„ Dr. Heltai Ferencz czikke. „A magyar földbirtok megerheltetése". Jókai Mór eredeti regénye. „Az apja fia" melyet a „Magyar Salon" észére irt, Jókai Róza k. a. rajzaival. Gróf Vay Sándor hangulatos költeménye „Ave Mária" Dr. Övös Adolf „Reminiscentiák Lauberól" arczképpel, Tóth József beszélye. „Az első pillangó" 3 szövegrajzzal, Tábori Róbert „A Wagnerkultusz Németországban", Kodolányi Antal „A Jäger-féle ruházkodásról" Dr. Körösi László „A garam-szt.-benedeki templom ujászületése," 4 eredeti képpel. Borostyány Nándor eredeti regénye. „Utazás a Duna jegén" 2 szövegrajzzal. Siposs Soma gyönyorü költeménye képkeretben, Lukácsy Sándor egy uj népszin müve. „Az Isten keze" és az „Egyveleg" rovat, melynek változatos tartalma kiváló figyelmet érdemel: tudományos apróságok, Deák Ferencz eredeti kézirata, Kosuth Lajos Tivadar egy uj találmánya egy humoros reclame-czikk „A nagy dob", Aranypor, Adomák képekkel, Divat, Humor, talányok és megfejtések dijak kiosztásával, szerkesztői posta. Mindez oly érdekesen és élvezetesen van összeállitva, hogy nem mulaszthatjuk el a „Magyar Salon" szeptemberi füzetét különösen is igen melegen ajánlani t. olvasó közönségünknek. Előfizetés ara egész évre 7 frt, félévre 3 frt 50 kr. negyedévre 1 frt 70 kr. diszkötési tábla 80 kr. Megrendelhető a „Magyar Salon" kiadóhivatalában Budapest, Dohány-utcza 12. sz. I. emelet.

— **A börze áldozata.** Régi ismert történet, mely most megint ujjá lett. Egy felsőmagyarországi jó családból való fiatal ember, néhány évvel ezelőtt Bécsbe kerűlt s ott meglehetős poziczíót teremtett magának. Börzeügynöke volt egy tekintélyes czégnek s 500 forintnyi fizetést kapott havonkint. Mikor már nagyon jó dolga volt, megragadta őt a börzejáték démona, melynek nemcsak megtakaritott pénzét áldozta naponkint, hanem elkölt tötte hugának 4000 forintnyi hozományáis, melyet atyja bizott reá. Megtudta végre gazdaja is, hogy milyen szenvedélyesen kergeti a szerencsét, de az ügynök megígérte neki, hogy soha többé nem játszik a börzén. Nem mult el két hét s megint erőt vett rajta a szenvedély. Magához váltott vagy ezer darab hitelrészvényt. Bizonyosra vette, hogy e papirok árfolyama emelkedni fog s ő nagy összeget nyer. Az üzleteket főnöke nevében kötötte, kinek azonban sejtelme sem volt a dologról. A hitelintézet félévi mérlegének közre bocsatása után rohamos árcsökkenés állott be s ezerekre rugtak a differencziák, melyeket a szerencsétlen játékosnak, illetőleg a főnöknek meg kellett volna téritenie. A fiatal ember ki persze nem teljesitheté e nagy kötelezettséget, egyszerre eltünt Bécsből.

— **Edison neje,** Mary Stillwell Edison New-Yorkban meghalt. Amerikai lapok ez alkalomból megemlekeznek arról, hogy mily módon lett Edison nejevé. A hirneves tudós éppen a vegyi távirót találta fel s az eszköz tökélyesbitési munkálatainál több fiatal leányt is alkalmazott. E leányok köztvolt Miss Mary Still wall is. Egy napon Edison a leány széke mögött alit, eszközét próbálgatva. Mary egyszerre hozzáfordult s naivul mondá: Mr. Edison, én meg tudom mondani önnek, hogy mögöttem vagy mellettem van, még akkor is, ha nem latom. — Aztán mi az oka annak? — kérdé gépiesen a tudós, egészen elmélyedve munkájába. — Meg sohasem gondoltam reá, de bizonyos vagyok benne, — mondá a leány nyugodtan, — ugy érzem azt, ha ön közel van hozzám. — Miss Stillwell, — mondá Edison s a leány arczába nézett, — én sokat gondoltam önre, és ha akarja nőmmé tenném. — Ön bámulatba ejt, — szakitá félbe Mary, — én . . . még . . . sohasem . . . — Tudom, — mondá Edison, — hogy ön még nem gondolt reá, de fontolja meg ajánlatomat s beszéljen anyjával. Ha anyja beleegyezik, a jövő csütörtökön megtartjuk az esküvőt. — Mary anyja beleegyezett s nyolcz nap mulva menyegzőt ültek. Az esküvő estéjén azonban Edison épp ugy dolgozott laboratóriumában, mint máskor. A házastársak mindvégig boldogan éltek együtt.

— **Részletes számla.** X. vendéglői megbizott egy ügyvédet, hogy G. ur három éves tartozását hajtsa be. A ügyvéd igen udvaris hangon irt Y. urnak, melyre ez gőgösen válaszolt; követelvén, hogy X. vendéglős részletesen nevezze meg azon korcsmai czikkeket, melyeknek az árát követeli Az ügyvéd közölvén Y. ur eme kivánságát X. vendéglőssel, az azt jogosnak találta, és a könyvébő készségesen kivont részletes számlát átadta ügyvédének. A számla igy szólott Számla Y. ur részére: 1. A szőlőből hazajövet vendéglőmbe betérvén, társaival való verekedés közben botjával a lámpát leütötte: 3 frt 2. Ugyanekkor megivott 3 liter bort: 90 kr. 3. A szőlőből részegen betérvén, egy üveget és egy poharat falhoz vágott: 50 kr. 4. Ugyanekkor két liter bort és hat pohár szilvóriumot vett be; ezek ára: 85 kr. 5. Ugyanekkor társaival összeverekedven, egy széket öszzetört: 1 frt 20 kr. Ugyanekkor botjával levert az asztalról négy liter bort: 1 frt 20 kr. Összesen 7 frt 65 kr. Az ügyvéd megküldte a számlát Y. urnak, kire az oly meggyőzőleg hatott, hogy rögtön kifizette nemcsak a 7 frt 65 krajczárt, hanem az ügyvéd által barátságosan felszámitott 5 frt behajtási díjat is, nem akarván a járásbiróságot a részletes számla végigolvasásával fárasztani.

Rövid hirek.

— **Kossúth** Lajos nevenapját (aug. 25.) sok helyen ünnepélyesen tartották meg az országban; még a Budapesten lakó csehek is legforróbb üdvkivánataikat küldték el és alkalommal a nagy hazafiunak. — **Öngyilkos** akart lenni életuntságból N.-Váradon egy munkásember, Beugrott a Körösbe de két bajdu kifogta. — **Gutmann M. L.** budapesti kereskedő Teischn r Emanuel nevére váltót hamisitván, megszökött. — **Párisban** a legutolsó népszámlálás szerint a 441 023 ferj között a legifjabb férj 17 éves, s a 446027 feleség között a legifjabb feleség 14 éves; 550735 özvegy férfi között három 18 éves és 124251 özvegy asszony között kettő 16 éves. — **A Balatonon** a gőzhajóforgalom egy időre megszünt B. Füred és Siófok köst, mert a Kisfaludy gőzös gépezetén komaly baj történt — **Bécsben** a keleti keremikai kiállitást meg nyitotta Károly Lajos főherczeg. A kiallitásra különösen as arisztokrata családok küldtek sok értékes műtárgyat. — **A pénzügyminiszter** Szegeden atutazatában félnapot a városban töltött, s fogadta a városi hatosag küldöttségét. Többek közt azt mondta küldöttségnek, hogy ismeri a város helyzetét, a terheket melyek az ujjan alkotás folytán reá nehezednek, s biztositotta, hogy a kormanyal ő is igyekezni fog az ujjáépült nagy magyar várost a fenyegető anyagi veszélyektől lehetőleg megmenteni. — **Megtébolyodott festőművész.** Makart, a bécsiek hires festőmüvesze elmebetegségbe esett. Baját agylágyulás okozta. — **Szegeden** Wagner-féle fürdőben agyonlő te magát Trestik Emil az ottani gőzhajózási felügyelőség pénztárnoka. Zavart anyagi viszonyaiban keresendő tettének oka. — **A Tisza** apadása az esőzés daczára egyre tart. A vizszin két nap alatt 202 méterrel 1,83 méterre esett le, az ujabb apadás tehát 25 centiméter. — **Megsebesült katonák.** A fővárosban összepontositott. IV. hadtestet gyakorlatai alatt csatározás közben több katona sulyosan megsebesült. Mint kitünt, a vak töltésekben a papirfojtás mellett ólomdarabok is vannak. Szigoru vizsgálat van folyamatban — **A 12 éves** Szász-Koburg herczeg — mint Ausseből jelentik — egy hegyi kirándulás alkalmaból lebukott a mélységbe s annyira megsérült, hogy aligha marad életben. — **Ötszáz szülőt** itéltek el nem rég Düsseldorfban, a miért gyermekeiket nem küldték iskolába. — **Szörnyü büntett.** Wandsbeck mellett két nőt találtak az erdőben, az egyiket fölhasitott hassal, a másikat elvágott nyakkal, félholtan; a két szerencsétlent, kik mar idősesek, egy férfi támadta meg és vadállati szenvedélyét kielégitendő, hajtotta végre a gyilkos reményletet. — **A gabona árak** jelenlegi alacsony voltát a hadügyminiszter arra kivánja fölhasználni, hogy a hadsereg számára az egész évi zabszükséglet egyharmadát előre bevásárolhatja. — **Jubileumot** ült a nagy-váradi görögkeleti egyház. Temploma felszentelésének századik évfordulóját ünnepelte meg.

Papirszeletek.

Egy titkos tanácsos, mint sok más ember, szintén szerette kinozni a jámbor Pegazust. Midőn egy alkalommal ujra költeményeivel bosszantott egy társágot, egy jelenlevő következő versecskét rögtönözte reája:

„Ó Appoló, te nagy biró!
Add meg azt az örömet,
Hogy titkos tanácsosunkat
Titkos költővé tegyed."

*

Egy sváb paraszt egy deszkadarabot vitt egy festőhöz azon kérelemmel, hogy fesse az neki reá nagy Kristóf képét. A festő azonban a deszkát nagyon is kicsinynek találta e czélra. — Nem baj — mosolygott a sógor — azt se bánod, ha a Kristóf lelógatja a lábakat a deszkáról.

*

P u f f ! ! Egy hires füllentő épen Amerikában tett utját adván elő hallgatóinak, nagy komolyan beszélte, hogy New Yorkban él egy férfiu a ki a kakas kukorékolást oly természetesen tudja utánozni, hogy magát a napot is megcsalja véle, és az éjfélkor feljön, ha ő néhányszor elkukorékolja magát.

*

I g a z b a b o n a. Egy társaságban kérdé nem rég valaki, ha vajjon csakugyan szerencsétlenséget jelent-e az, ha az asztalnál tizenhárman esznek. „Minden bizonynyal — felelt egy nagy evő — de csakis azon esetben, ha csupán tizenkettő számára van főzve.

*

R é g i u j s á g. Egy franczia tudós felfedezte, hogy a teknőczök három hétig el tudnak élni agyvelő nélkül. Hát ez is uj felfedezés? Hisz vannak közöttünk elegen, kik 50—60 évig sem érzik e luxus portéka hiányát.

*

R e b u s. Miért szeretik némely hölgyek anynyira a hosszu ruhákat? Mert szeretik elrejteni lépteiket. — És miért szeretik némelyek a rövidet? Mert minden lépésnél láttatni akarnak.

*

Az „apró hirdetések" között olvasható volt a napokban:

„Keresteték egy tisztességes nő a középkorból bá vezetői állásra egy magános férfiuhoz."

Bizonyára akadt ilyen is elegendő!

*

M e r é s z h a s o n l a t. Egy falusi tanitó épen arról beszélt tanitványainak, hogy Venus a tenger tajtékjából támadt. — De hát hogy nézett ki akkor? — kérdé egy kiváncsi lurkó. — No hát hogyan — felelt az elbeszélő, kit kissé zavarba hozott a kérdés — hogyan? hát ugy mint egy tajték pipafej.

*

U j b i z t o s i t á s i m ó d t ü z e l l e n. — Uram, az ön lakásán tüz ütött ki! — roban be a korcsmáros egy pityiszáló vendégéhez. — Ugyan ne tréfáljon barátom, hát kit akar bolonddá tartani? — felel egykedvüen a vendég — hisz zsebemben van a kapukulcs.

*

E g y s i r i r a t. Egy angol temetőben olvasható (természetesen angolul) a következő jellemző sirfelirat:

„Itt nyugszik John Tuivell, különös egy ember.

Egy helyen született, élt s akasztatott fel."

*

H u m a n u s k é r e l e m. A berlini állatvédegyesület tagjai, mint halljuk, kérvényt nyujtottak az egyesület elé, hogy tiltassék meg az orvosoknak a galandóczok, bélgiliszták kegyetlen üldözése. (Szegény patiensek!!)

*

B ö l c s r e k l a m. Egy pesti háziur igy ajánlotta a napokban eladandó házát a venni szándékozóknak: Ezt a házat kérem egész napon át déli nap süti.

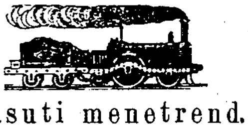

Vasuti menetrend.

Indul Kanizsáról.

Reggel.

Prágerhof	5 óra 20	perczkor	postavonat
Barcs	5 óra 45	„	postavonat
Budapest	6 óra 28	„	gyorsvonat
Budapest	7 óra 20	„	kevertvont
Bécsujhely	6 óra 35	„	postavonat.

Délben.

Budapest	2 óra —	perczkor	postavonat
Pragerhof	2 óra 45	„	postavonat
Sopron	2 óra 15	„	postavonat
Barcs	2 óra 25	„	postavonat.

Este.

Pragerhof	11 óra 20	perczkor	gyorsvonat
Zákány	11 óra 5	„	postavonat
Budapest	12 óra 15	„	postavonat
Bécsujh.	12 óra 5	„	postavonat.

Érkezik Kanizsára.

Reggel.

Bécsujh.	4 óra 8	perczkor	postavonat
Budapest	4 óra 45	„	postavonat
Fiume	5 óra 52	„	postavonat
Pragerhof	6 óra 17	„	gyorsvonat.

Délben.

Sopron	1 óra 48	perczkor	postavonat
Pragerhof	1 óra 15	„	postavonat
Barcs	1 óra 40	„	postavonat
Budapest	1 óra 59	„	postavonat.

Este.

Budapest	9 óra 50	perczkor	kevertvon.
Bécsujh.	10 óra 26	„	postavonat.
Budapest	10 óra 55	„	gyorsvonat
Pragerhof	11 óra 35	„	postavonat
Barcs	11 óra 25	„	postavonat.

Lapvezér és kiadó: **SZALAY SANDOR.**
Felelős szerkesztő: **VASS ÁLMOS.**
Laptulajdonos: **WAJDITS JÓZSEF.**

HIRDETÉSEK.

2374 tkv. 84. 2263 1—1

Árverési hirdetmény.

A csáktornyai kir. jbiróság tkkvi osztálya részéről közhirré tétetik, hogy Szabolcsecz János zebaneczi lakós végrehajtatónak, Premus Antal zebaneczi lakós vhajtást szenvedett elleni 110 frt. tőke s járulékai iránt vhajtási ügyében a n. kanizsai kir. trvszék és csáktornyai kir. jbiróság területén levő VII. hegykerületi 191. sz. tjkvben A † 1—2 sorsz. a. felvett s 711 frtra becsült ingatlanok VII. hegykerület község házánál 1884. évi október hó 16-án d. e. 10 órakor megtartandó nyilvános birói árverésen eladatni fognak.

Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár.

Árverezni kivánók tartoznak a becsár 10% vagyis 71 frt 10 krt készpénzben v. óvadékképes papirban a ki küldött kezéhez letenni, egyéb feltételek a jelzett községnél és alulirt kir. jbiróságnál megtekinthetők.

A csáktornyai kir. jbiróság, mint telekkönyvi hatóságnál 1884. évi május hó 27. napján.

2243. tk. 84. 2264 1—1.

Árverési hirdetmény.

A csáktornyai kir. járásbiróság telekkönyvi osztálya részéről közhirré tétetik, hogy Novák Iván pribeszlaveczi lakós végrehajtatónak néhai Bornáth Tamás s György pribeszlaveczi volt lakós végrehajtást szenvedettek elleni 105 frt tőke és járulékai iránt végrehajtási ügyében a nagy-kanizsai kir. törvényszék és csáktornyai kir. járásbiróság területén lévő pribeszlaveczi 38 ik sz. tjkben A I. 1—9 sor sz. alatt felvett 1098 ftra becsült ingatlanok Pribeszlavecz község házánál 1884. évi október hó 14 ikén délelötti 10 órakor megtartandó nyilvános birói árverésen eladatni fognak.

Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár.

Árverezni kivánók tartoznak a becsár 10%-át vagyis 109 frt 80 kr. készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni, egyébb feltételek a jelzett községnél és alulirt kir. járásbiróságnál megtekinthetők.

A csáktornyai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóságnál 1884. évi május hó 30-ik napján.

2556 sz. tkv. 1884. 2262 1—1

Arverési hirdetmény.

A n.-kanizsai kir. trvszék tkkvi osztálya részéről közhirré tétetik, hogy a magyar-állam képviseletében dr. Tuboly Gyula mtbügyész végrehajtatónak kiskoru Tóth Kápolna János galamboki lakos jogi gondnoka Simon Gábor ügyvéd vhajtást szenvedő n.-kanizsai lakós elleni 343 frt 42 ½ kr szőlőváltsági tőke s járulékai iránti vhajtási ügyében a csapii 241 sz. tjkvben A † 697 hrsz. a. felvett váltság köteles 502 frtra becsült ingatlan 1884. évi szeptember hó 11-ik napján d. e. 10 órakor Csapiban a községbiró házánál megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog.

Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár.

Árverezni kivánók tartoznak a becsár 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni.

Vevő köteles a vételárt három egyenlő részletben még pedig az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számitandó egy hó alatt, a másodikat ugyanazon naptól két hó alatt, a harmadikat ugyanattól három hónap alatt, minden egyes részlet után az árverés napjától számitandó 6% kamatokkal együtt az árverési feltételekben meghatározott helyen és módozatok szerint lefizetni.

A n.-kanizsai kir. trszék, mint telekkvi hatóság 1884. április hó 25-én. Tamássy s. k. elnök, Stocker Antal s. k. jegyző.

Cs. kir. szab. déli-vasut.

Ezennel közhirré tétetik, hogy f hó 18-ikán délelőtt 10 órakor, a helybeni vasuti teherkiadóraktárban két csomag asztal és egy csomag deszka elárvereztetik, ha addig a feladó vagy czimzett, küldeménye felett nem rendelkeznék.

Kanizsa, 1884. szept. 9-ikén. 2261 1—3

Az állomási főnöksèg.

Gazdáknak fontos.

Bérlet felmondás illetve elhagyása miatt az **összes juh** állomás (**Merinól faj**) cca 900 db. juh és bárány; továbbá cca 152 kat. hold bükk erdő tölgygyel behintve olcsó áron el és bérbe adatik.

Bővebbet: Gillning Józsefnél Ludbrég (Horvátország.) 2156 3 - 3

Van szerencsém a t. cz. közönség szives tudomására hozni, hogy a

Grebencz-féle

KOCSIGYÁRTÓ

üzletét a (Király-utcz.) tek. Tuboly Victor ügyv. ur házában minden készlettel és szerszámmal átvettem és tovább fogom vezetni.

Magamat a n. é. uraságok és földbirtokosok

szives jóakaratába ajánlom

biztositván előre, is, jó, izléses, és pontos munkáról,

legjobb anyag és legolcsóbb árakon.

Nagy-Kanizsa, 1884. junius hóban.

2258/b 5—15 Teljes tisztelettel

Kauders Mór.

Javitások gyorsan, és legolcsóbban számittatnak.

A lapittatott 1858.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerek gyára, harang- és érczöntödéje BUDAPESTEN Rottenbiller-utcza 66.

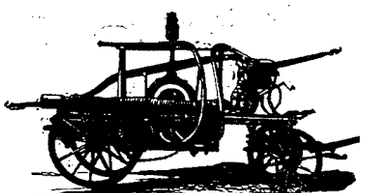

Ajánlja gyártmányát, mint **magyar különlegességet kutakban és mindennemü szivattyukban**, elvállal **teljes vizvezetékek** berendezését, **városok, földbirtokosok, ipartelepek, ármentesitő társulatok és magánzók** részéről modern technikai **Egyetlen belföldi szivattyu-gyár** alapon és kedvező feltételek mellett ajánlkozik **köz- és magánfürdők** felszerelésére, **szagmentes ürszékek** felállitására és **minden vizművi munkálat** gyors és pontos kivitelére képes árlapok és részletes költségtervezetek kivánatra dijmentesen küldetnek.

2023 59—80

A feltalált, dr. Meidinger orvostudor ur által kizárólag szabadalmazott

MEIDINGER Kályha-gyár

HEIM H. Döbling. Bècs mellett.

Fiókraktár Budapets, Thonet-udvar.

A legelső dijakkal kitüntetve: Bécs 1873 Cassel 1877. Párisi 1878. Sechshaus 1877, Weis 1878, Teplitz 1879, Bècs 1880, Ege 1881, Trieszt 1882.

Raktárhelyiségek:

Bécs, Bukarest, Mailand,

Kärtnerstrasse 40/42 Strada Lipscani 96. Cerso Vitt, Emanuel 1. 38.

A legkitünőbb, szabályozható, töltő és szellőztető kályhák, lakszobak, iskolák, irodák stb. számára egyszerü a legdiszesebb kiállitásban. Több szobának a fütése egyetlen egy kályha által. Központi légfütés egész épületek számára.

Ausztria-Magyarországon. 221. közoktatási intézetben **Meidinger kályhákból** 1431 van használatban, ezek között Bécs községnek 60 iskolájában 373 kályha. 2242 5—15.

Meidinger kályháik kiváló előnyei annak nemcsak a csász. kir. hivataloknál, birodalmi intézetek és községi hatóságoknál, lelkészi hivatalok, kórházak vasutak és gőzhajóknál, pénzintézetek és biztositótársulatoknál kereskedelmi berendezéseknél, szállodák, kávéházak és vendéglőkben szerezték meg a nagyszámu bevezetést hanem azon felül még több mint 20,000 magánlakásban lesznek ami Meidinger kályháink használva.

Gyári védjegy.

MEIDINGER-OFEN H. HEIM

Ama nagy közkedveltség, melynek kályháinak minden fels örvendnek, számtalan utánzásra adott alkalmat. Ennélfogva mellek-it védjegyünkre hivatkozva, saját érdekében óvjuk a t cz. közönséget legjobb hirnévben álló gyártmányainknak utánzásokkal való felcserélése ellen, legyenek azok bár csak egyszerüen mint Meidinger kályhák vagy mint javitott Meidinger kályhák ajánlva.

Gyártmányaink ajtajának belső oldalán védjegyünk látvan öntve.

Értesitések és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Az uj iskolaévben szükséges

főgymnásiumi-, polgári-, elemi-, és izraelita- iskolai, ugy más városi és falusi tanintézetekben használandó

tankönyvek és irószerek kaphatók

WAJDITS JÓZSEF könyv- és papir kereskedésében Nagy-Kanizsán.

Vidéki megrendelések, posta fordultával eszközöltetnek.

Wajdits József könyvnyomdájából Nagy-Kanizsán.

NAGY-KANIZSA. 1884. szeptember 14-én. 74-ik szám. Huszonharmadik évfolyam.

Előfizetési ár
egész évre . . . . . . 8 frt
fél évre . . . . 4 „
negyed évre . . . . . 2 „
Egy szám 10 kr

HIRDETÉSEK
8 hasábos petitsorban 7, másodszor 6 s minden további sorért 5 kr
NYILTTÉRBEN
soronként 10 krért vétetnek fel
Kincstári illeték minden egyes hirdetésért 30 kr. fizetendő.

ZALAI KÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz, anyagi részét illető közlemények pedig kiadóhoz bérmentve intézendők:
NAGY-KANIZSA
Wlassicsház.
Bérmentetlen levelek csak ismert munkatársaktól fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek.

A nagy-kanizsai „Kereskedelmi Iparbank“, „nagy-kanizsai önk. tüzoltó-egylet“, a „zalamegyei általános tanitótestület“, a „nagy-kanizsai kisdednevelő egyesület“, a „nagy-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet“, a „soproni kereskedelmi s iparkamara nagy-kanizsai külválasztmány“ hivatalos lapja.

Hetenkint kétszer, vasárnap- s csütörtökön megjelenő vegyes tartalmu lap.

Helyszerző asszonyok.

Közelebbről e helyen a helyszerző intézetek működéséről és zsaroló eljárásáról emlékeztünk meg, melynek a cselédek együgyüsége és tapasztalatlansága adja meg az árát. Mikor segit a provinciális városok e titkon szipolyozó zúgüzletén a törvényhozás, és mikor nyernek ezek is életrevaló szervezetet? az a jövő titka marad. Nálunk rendesen éveken át kell tenyészni a rosz gombának, és érni valamely eszmének, mig végre az „illetékes körök“ is tudomást vesznek róla.

Van a helyszerző intézeten kivül a cselédeknek egy más faju pióczája is, mely nagylelkü pártolásba veszi őket s ennek leple alatt szivja ki vérüket. E szipoly a helyszerző asszonyok gárdája. Mik ezek a különös ágensek? — Van minden városban néhány ravasz alsóbb rangu vénasszony, kik az évek hosszu során át megismerik minden család életét, a házi viszonyokat, a háziasszony gyöngéit és követelményeit, nemkülönben az egész város cselédségét. Mivel pedig simuló természetük, talpnyaló édeskedésük, hizelgésök és u. n. „benyalás“ ismeretségük folytán minden háziasszonyhoz befurakodnak: sokkal szivesebben bizzák rájuk a gazdasszonyok a cselédszerzést, mint a helyszerző intézetekre, mert ők maguk járnak el a házhoz s jobban ismerik a cselédeket is, meg a gazdákat is, mint maguk az intézeteket szobából diri gáló vezetők. Ez asszonyok miatt buknak meg egymá után a vidéki városok effele intézetei, mert mézes szavukkal, denevér fogásaikkal, kétszinü természetökkel és a körülményekhez alkalmazkodni tudó viseletükkel ugyszólván kedvükben járnak a cselédtartóknak, kik az „intézetek“ hivatalszerü eljárásától mindig idegenkedtek. A tanulatlan cselédeket meg épen behálózzák s uralkodnak rajtuk gyöngeségök, hibáik, titkolt félrelépésük és egyéb bajaik kifürkészésével.

Nem állithatjuk ugyan, hogy minden helyszerző asszonyt egyaránt illethet e vád, s hogy egyik sem felel meg feladatának, midőn hely nélkül való cselédeknek, legtöbbször szolgálóknak, szerez kenyeret; mert vannak közöttük is — habár csak elvétve — jóravaló öregek, kik a helyszerzést kenyérkeresetnek tekintvén, becsületes uton, munkával igyekeznek megérdemelni azt a néhány garast, mely őket a gazda és cseléd részéről jogosan megilleti. Sőt bizonyos tekintetben ezek közbenjárása a cselédfogadásnál előnyösebb is, mint a helyszerző intézeteké, mert ezek gondos figyelmet szoktak arra is forditani, hogy a házi igényeknek és helyi viszonyoknak lehetőleg megfelelő tehetségü, hajlamu és természetü cselédeket szerződtessenek a gazdákhoz; hasonló elveket tartanak szem előtt a cselédek igényeinél is, a mit a helyszerző intézetek már csak azért sem vehetnek figyelembe, mert jó formán sem a gazdákat, sem a cselédeket nem ismerik. Vannak kikiáltott rosz cselédek, épen ugy, mint pedans természetü gazdák; már most vajmi nehéz feladat, mind a két félnek lehető kielégitése, hogy kiki belenyugodjék helyzetébe. És a lelkiismeretes cselédszerző asszonyok ezt igen gyakran elérik, mert a gazdát és a cselédet hosszu tapasztalás után ugy ismerik, mint a rosz pénzt, s a körülményekhez alkalmazkodva szerződtetik védettjeiket.

Ámde ilyen becsületes lelkü helyszerző asszony igen kevés találkozik, mert a legtöbb nem ilyen czélt tüz ki magának, hanem arra törekszik, hogy a gazdáktól, különösen gyors szükség esetén busás dijt szedjen be; a cselédeket pedig zsarolja, főleg akkor, ha tudja, hogy nem szoktak indulatos természetük, lutaságok vagy forró vérük miatt egy helyen sokáig szolgálni. Minden kigondolható módot fölkeresnek arra, hogy a cselédeket megsarczolhassák; igy pl. rosz hirüket keltik, hely nélkül levőknek szállást adnak, s addig lótnak-futnak (csak a cseléd szeménék bekötése végett), mig eltelik 6—8 nap is, mire helyet szereznek nekik; azalatt természetesen beszedik tőlük a szállás- és kosztpénzt. Igéreteket tétetnek velük s szorult helyzetükben a szükség dictálta elhamarkodott igéret megtartását később szigorúan, még a biróság előtt is, követelik. Moralis szempontból pedig nagyon veszedelmes a munkájuk, mert a faczér szolgálóknak alkalmat nyujtanak zug lakásukban a könnyelmü és ledér életre; összeköttetésben állanak rendetlen életü fiatal emberekkel és rosz férjekkel, kik fizetik őket. Szóval az ilyen helyszerző asszonyok valóságos keritők lesznek! . . . Hány tapasztalatlan falusi leány jutott már közvetitésük utján azokba a bizonyos „intézetek“-be? Hány szolgáló átkozza őket, kik egy önfeledt pillanatban, esetleg a nyomortól is kényszeritve, odadobták tisztaságukat; s hány lelketlen angyalcsináló szörny vált ez asszonyokból, mert jó pénzért vállalkoztak a titkos bün takargatására?!

Mi folytonosan a moralis élet ápolását hangoztatjuk és sürgetjük az effele zugházak betiltását, a keritők üldöztetését, és ime ezek a hatóságok palástja alatt üzik aláváló munkájukat; aláássák a közerkölcsiség épületetét, mint a patkányok a lakóházak falait! Oda kell ütni a szeg fejére; ránczba szedni őket s gyakran vizsgálni lakásukat, nem várt időben, mert erkölcsi szemétre semmi szüksége nincs a társadalomnak.

Dr. ETHIKUS.

Az ambitió.

Ez is elvont fogalom, épen ugy mint a szerénység, csakhogy, mint már emlitettük, modern sofistáink az elvont fogalmakat két osztályba sorozták s az ambitió nem jutott abba a csoportba, melyben a szerénység foglalt helyet. Nem is egy kalap alá valók!

A modern sofisták az ambitiót tartják az erkölcsök koronájának, a szerénység pedig csak a zerusok harisnyája, szomoru lábra való, sz.-mihálylovának sörénye s egyébb haszontalan czefrang, ringy-rongy, a leki szegények mesztelenségét hirdető czégér.

Pedig a sofista urak nagyon csalódnak, mert ők összetévesztik a szerénységet az apathiával, mely bizonyos szenvedélytelenség, vagy fájdalom iránt való érzéketlenségben szokott nyilvánulni s igy mint állapotot, tulajdonságot, vagy egyszerüen természeti adományt lehet tekinteni.

Ha mint állapotot tekintjük, ugy tünik föl, mint az embernek teljes munkátlansága; mint tulajdonság pedig teljes szenvedélytelen valóságot jelent az; mint természeti adomány pedig vagy erős lélekkel van összekötve, vagy nincs.

Az első esetben, mint Kant igen helyesen állitja, a boldog flegma az. Kinek ez sajátsága, nem bölcs ugyan még, de mégis a természetnek abban a kedvezésében részesült, hogy könnyebben bölcs lehet, mint mások.

Az utolsó esetben az érzéketlenségnek egy neme az, melynél fogva az ember minden fájdalmat, még a nem szükségeset is, némán, hallgatagon tudja türni.

A stoicusok ugy tekintették a teljes apathiát, mint a legnagyobb bölcseséget, mely által az ember a léleknek tökéletes csendjét és nyugalmát éri el.

Ezek is csalódtak; mert „Tranquilitas animi bonis moribus et acri industria constat.“

Tehát az industriának, az élénk tevékenységnek nagy szerepe van a lélek boldog, nyugalmas életében, de a tevékenység alatt nem értünk oly munkát, melyre a szerény emberek képtelenek volnának s mintegy monopoliumot csak az ambitió széllelbélelt korifeusai gyakorolhatnának.

A szerény ember minden erkölcsös munkára képes, melyre eszközöket tanultsága, képzettsége és szorgalma nyujt, de nem tolakodik a magaslatokra, honnét lábait könnyebben lelógathassa másokra, mint egy bitang ambitiozus, kinek legtöbb esetben nem a tehetség hanem az arczátlan tolakodás s a környezetnek ludfrenologiája segitik elfoglalni a bitorolt teret, melyen már annyi sikkasztó, annyi tolvaj, annyi zsivány, annyi rabló, annyi társadalmi svindler hagyta piszkos lábának nyomait.

Korunk égberikitó gazságainak okát mi egyenesen a szerénység hiányának, s a piszkos ambitió féktelen terjedésének tulajdonitjuk.

Az ambitió valaha tisztességes szó lehetett a szótárban, mig a világ a svindlerségről semmit sem tudott, napjainkban pedig oly fogalmakat értünk alatta, melyből csak ugy dül a gonoszság.

Tudjuk, hogy sok modern pöffeszkedő nagyság szent ereklyéit tapossuk, midőn a bitang ambitióra vetjük sarkunkat, de itt van már ennek is az ideje sőt már az sincs messze, hogy mindenki képes lesz belátni, hogy az ambitiót abban az értelemben, melyben most fölkent lo-

---

TÁRCZA.

Az orvvadász tanyán.

— Elbeszélés. —

Irta: **Tunkel Mihály.**

(Folytatás.)

Midőn a házba ért észrevette, hogy Julcsa még ébren van, mert egy gyenge fénysugár lövelt ki az ablakon a függönyökön át. Odalépett az ablakkoczkához, hogy betekintsen, azonban — daczára annak, hogy az átlátszó függönyök az egész szobát látni engedék, annak lakóját sehol sem látta. A hófehér ágy érintetlen volt, még nem feküit le. Nem birta elképzelni, hogy hol lehet Julcsa. Pedig ha hátra tekintett volna, láthatta volna őt azon a kis padon, — melyet egy fél óra előtt hagytak el — ülni. Elek már elakart távozni, lemondva a reményről, hogy Julcsát még egyszer láthassa, midőn valaki megérinté vállát. Meglepetve fordult hátra s ime ott állt előtte az a kedves, szeretett alak. Julcsa észrevette Eleket és nem volt képes elgondolni, hogy miért jött vissza. A női kiváncsiság felébredt benne és igy midőn látta, hogy az ifju ismét távozni akar, — odalépett hozzá.

„Julcsa! — mondá az ifju boldog meglepetéssel — ily későn ön még künnt van.“

„Nem birtam a szobában megmaradni — viszonzá a lányka zavarral — oly, oly borzasztó fejfájásom van! — Atyám már lefeküdt. De ön, ön miért jött vissza?“

Az ifju nem tudta mit feleljen — gyengéden megfogá a lányka remegő kezét, és ajkaihoz emelte.

„Julcsa, — mondá végre — Ön meg fog bocsájtani; de magam sem tehetek róla, hogy indiscretiót követtem el az által, hogy ablakán betekintettem. Az imént — mielőtt távoztam — elbeszéltem önöknek, hogy tudomásom van az orvvadászok összejöveteléről, melynek egypár nap mulva kellett volna megtörténnie. Azonban egy félórával ezelőtt véletlenül megtudtam, hogy az ma fog végbemenni, tehát tervemet ma kell véghezvinnem. Nem birtam ezen végzetes lépést annélkül megtenni, hogy mégegyszer, tán utoljára ne lássam Önt, Önt Julcsa, ki — de az Istenért mi baja? — kérdezi hirtelen megijedve, midőn látta, hogy az ifju leány ijedtében majd lerogyott.“

„Oh semmi, semmi — mondá es — már jobban vagyok.“

Az ifju gyengéden átfogá a lánykát és visszavezeté a padra, melyet az előbb elhagyott.

„És Ön, Elek, ma fog azon borzasztó emberekkel megküzdeni és egyedül? — kérdezé remegő hangon, midőn helyet foglaltak.

„Meg kell történnie, Julcsa, — felelé az ifju — ezen alkalommal nem szabad elszalasztani.

„De egyedül — —

„Jól tudom — viszonzá az ifju fájó mosolylyal — hogy nem fogok többé visszatérni, de hiss ugy sincs senkim, ki megsirasson, életem czélnélküli és azok kiknek joguk van hozzám, átkoznak.“

Ön téved Elek — mondá Julcsa gyöngéd szemrehányással — mi szeretjük önt — és atyám vigasztalhatlan lenne, ha Önt valami baj érné.“

„És Ön, Julcsa, és Ön? — kérdezé az ifju hévvel, letérdelve a gyönyörü leány előtt — mondja, mondja!“

„Én? Elek, — felelé a leány könyek közt, de határozott hangon — akkor én is meghalnék.“

Az ifju e szavak hallatára felugrott és kezeit arczára boritva állt ott, mig szive majd megrepedt.

„Oh mily őrült vagyok — mondá végre — mit tettem! — Szabad-e nekem ezt hallani egy tiszta keblü leánytól. — E szavakat — melyek más viszonyok közt — oly, oly végtelen boldoggá tennének. Ön szeret, Julcsa? — kérdezé ismét letérdelve, mialatt a leányka kezeit forró csókjaival halmozá el. — Mondja Julcsa szeret ön?“

„Igen, Elek! az első pillanattól kezdve, midőn önt megláttam, szerettem.

„Oh Istenem, Istenem! — feljajdult az ifju — mily boldog lehetnék; de nem, nem szabad elveszuem. Hallod-e leány! — kiáltá felugorva — neked nem szabad engem szeretned.“

Julcsa ijedten állt fel. Elek! az Istenért mi baja! — kérdezé remegő hangon. —

Eltakarva kezeivel arczát, mint egy szobor állt ott az ifju.

Julcsa hozzá lépett s gyengéden lefejté kezeit arczáról: „Mond Elek, mond el nekem azt, mi szivedet nyomja. Lásd én ugy szeretlek. Tán segithetek rajtad. Osszuk meg fajdalmadat. Ugy szeretnék valamit tenni érted.

A leányka olvadozó hangon kiejtett ezen szavai felriasztották őt és kitárva karjait, keblére zárta a remegő alakot; de csakhamar elbocsátja ismét és odevezeté a padra.

„Hallgass meg Julcsa — mondá tompa reszkető hangon — én neked elmondom azt, mi szivemen fekszik és tudom, hogy ha mindent meg fogsz tudni, ép annyira, tán még jobban gyülölsz, mint majd, mint most szeretsz. Sohasem tudtad volna meg, mert nem lettem volna képes tudtul adni megvetésedet; de most midőn oly lépést vagyok kész tenni, mely kétségesnek tünteti elém, vajjon megérom e a holnapi napot — röviden elmondom történetemet. Csak arra kérlek, hogy ne annyira bünöst, mint egy boldogtalan félrevezetett ifjut láss bennem és emlékezzél meg olykor-olykor rólam és imádkozzál szegény lelkemért, akkor tudom, hogy Isten irgalmas lesz irántam, mert egy angyal imáját meg fogja hallgatni.

C . . . faluban egy gazdag földbirtokos lakik: Erdősy Ferencz, ki mint szegény ifju, végre takarékosság és szorgalom által oly tetemes vagyont gyüjtött, hogy képes volt egy eladósodott nemes család birtokát megvásárolni. Erdősy nejével — egy áldott jó lélekkel — ki hüségesen osztá meg férjével a hajdani szegénységet és szorgalommal támogatta iparkodásaiban — végre elérve a gazdagságot, boldogok lehettek volna, ha egyetlen fiuk Elek — ki a szomszéd városkában látogatta az iskolákat — meg nem keseriti öreg napjaikat. Elek eszes fiu volt, de nagyon könnyen hajlott a rosz tanácsra. az iskolákban mindig az első volt a tanulmányokban, de mihelyt a tantermet elhagyta, mint hőse lépett fel mindenféle deákcsinyeknek. A tanárok rég kicsapták volna, ha rosz magaviseletét páratlan szorgalma és éber eszével nem ellensulyozza. Atyja sokszor inté fiat, viselne magát jól és Elek hajolt is az atyai tanácsokra, mert természetében jó volt, de nem sokáig tartá szemei előtt az atya szavait, mert könnyelmüségénél fogva csakhamar követé czimborái felhivásait. Ez igy tartott mig nem végre a felsőbb iskolákat kezdé látogatni. Elek az orvosi pályára készült. Atyja más városba küldé az egyetemre és ott némileg kiszabadulva előbbi környezetéből, azon reményt kelté szüleiben, hogy végképpen megváltozott. Azonban minden hol találkoznak rosz tanácsadók; igy volt ez Eleknél is. Mint az egyetem hallgatójának is miután mint már emlitettük jó magaviselete által azon reményt kelté szüleiben, hogy előbbi könnyelmü életmódját teljesen levetközte: atyja havi pénzét kezére szolgáltatta, azt egy szép összeggel mint zsebpénzt megtoldva. Elek takarékosan bánt pénzével, de alig vevé észre egy-két jó barátja, hogy Elek mily gazdag segélyben részesül, mindinkább intimebb viszonyba kezdtek vele eredni, hogy az ő költségén olykor egy-egy jó napot szerezzenek. A könnyü vérü ifju csakhamar engedett a csábos hivásoknak és elkezdve az atyja által küldött pénzt tele marokkal szórni, reggelekig dorbézolva könnyelmü lányok és ifjak társaságában ugyannyira, hogy végre atyjának minden pillanatban ujabb és ujabb pénzösszegeket kellett küldeni. Azonban a nélkülözések utján meggazda-

vagjai nyargálásznak, valóban taposni kell, ha társadalmunk részére egy szebb, egy jobb kor hajnalának sugaraihoz fényt akarunk előkészíteni.

Egy ambitiózus embernek fogalma sincs arról, hogy a jót azért tartozunk cselekedni, mert jó. Ilyesminek tudatára csak a vallásos, szerény kedélyü ember ébredhet, s igy nem is lesz átka soha embertársainak s igy a társadalomnak; de a bitang ambitió nem másokért, hanem önmagáért furakodik a kimagasló helyekre s hogy tolakodása önzetlenségnek s a társadalom javára hozandó áldozatnak tünjék föl, — legalább a vakok szemében, — 10, 20 ezer forintot is képes az üzletbe belefektetni, pl. hogy képviselő lehessen s a „hazaboldogitók“ legióiban graszszálhasson. S ez a legbünösebb satyra; mert az ily ambitiózus ember másokat oly gyarló bolondoknak akar tartani, mint önmaga minő bünös bolond, ki elhiszi a társadalomnak oly foku lelki szegénységét, hogy ez számitáson kivül hagyja a busás kamatot, melyet az „önzetlen befektetés“ az ő telhetetlen zsebjébe más utakon és módokon hoz, midőn a „hontyai nimbus“ vakitó fényénél a társadalom legmagasabb régióiba emelkedik, hol a husos fazekak párolognak.

Ép azért kárhoztatjuk mi a féktelen ambitiót, mert ennek utjában nincs semmi szent, a min keresztül ne gázoljon piszkos ösztöncinek kielégitése végett ép ugy, mint Lucius Servius Catilina, kinek már kora ifjuságában gyilkolás, égetés és rablás volt első tette és gyönyörüsége s annál veszedelmesebb lett hazájára nézve, minél jobban tudta egyébb gazságait ravasz csalárdsággal tetézni.

S azt gondolná valaki, hogy e piszokfertőben nem volt meg az ambitió?

Mocskos életrajzából ugy tudjuk, hogy a nagynevü szónoknak: Cicerónak megbuktatásán erőlködött, hogy a másik éven ő lehessen consul s e piszkos ambitiója vérbe-lángba boritotta az egész római köztársaságot.

S e hitvány bitang, mig egyfelül az ifjak lelkét rongálá, másfelül szert tudott tenni még a kemény Catulus kedvezésére és becsülésére is.

Most, midőn társadalmi kórságaink között legrikitóbb szinben a pimasz ambitió arczátlankodik, nem vélünk sokat tévedni, ha korunkat aránylatba hozzuk Catilina korszakával s a bitang ambitió ostorozását főleg a szülők és nevelők szigoru figyelmébe ajánljuk annál is inkább, mert ha körülnézünk, azt veszszük észre, hogy modern társadalmunk minden tizedik tagja valóságos Catilina, tehát: „videant consules, nequid respublica detrimenti capiat.“

KOZÁRY JÓZSEF.

Ekeverseny Kisbéren.

A Komárommegyei gazdasági-egyesület által legutóbb Kisbéren rendezett nagyszabásu ekeversenyen többek közt jelenvoltak: Ordódy Pál a volt közlekedésügyi miniszter, mint elnök; a kormányrészéről Fényes László, az állami uradalom részéről Renner Gusztáv igazgató és a vidék összes előkelősége.

A kiállitók és versenyzők közt a legelőkelőbb czégek vettek részt. Ott voltak: Tarnóczy Gusztáv legkülönbözőbb rendszerü egyes, kettős és hármas Schlick Krumpách féle hires ekéivel, mely utóbbiakat ott még alig ismerték és melyekre már a bemutatáskor számos megrendelés történt; továbbá Friedlaender Bécsből, Gubicz László, Propper Samu és a Schlick-gyár Budapestről, Országh Váczról, Neumann Fehérvárról, a Clayton & Shuttleworth meg Umráth és társa czégek, mig Kükne gépeivel elkésett.

A verseny egész napon át folyt és a biráló bizottság másnap délben hirdette ki az itéletet, mely szerint a hármas ekéknél az elsődijat a Tarnóczy Gusztáv budapesti czég által versenyre bocsátott Schlick Krumpach-féle eke, a másodikat a Clayton és Shuttleworth czég ekéje, a harmadikat a Sach fele hármas eke nyerte el.

A kettős ekéknél az elsődijat ugyancsak Tarnóczynak Schlick Krumpach-féle ekéje nyerte kifogástalan munkájáért és könnyü járásáért, a második dijat Propper Samu Sack-fele, ekéjének könnyü és biztos járásáért és a harmadikat a Shuttleworth-féle ekének itélték oda. Ezen felül Proppernek Sack-féle magtakaró ekéje külön ezüst diszoklevelet és Yull ekéje arany diszoklevelet nyert.

Az egyes mélyitő ekéknél az elsődijat Proppernek Sack-féle nyerte, a másodikat Friedlaender Kobeck-féle ekéje és a 3-dikat a Sack-féle nyerte.

A közönséges egyes ekéknél az első dijat Proppernek Sack-féle egyetemes ekéje, a másodikat Gubicz László és a harmadikat Országh József nyerte, mig Tarnóczynak Schlick-féle 2. számu ekéje külön ezüst diszoklevelet kapott.

A boronáknál az elsődijat Shuttleworth, a 2-ikat Propper, a 3-dikat Országh nyerte.

A kiállitásban Tarnóczynak kitünő Heidt-féle trieurjei, a Sclick gyárnak jeles készitményü rostái, Shuttlewort boronái és Neuman sorvetői arany diszokleveleket nyertek. Nagy érdeklődést keltettek még Tarnóczynak „Kis Óriás“ csutkás tengeri darálói, ujamerikai „Acme“ boronája, szecskavágói stb. Proppernek elismer Lack-féle vetőgépei, a Schlick gyárnak kitünő répa- és szecskavágói stb.

A dijak diszokmányokból és pénzösszegekből állottak, mely utóbbiakat azonban a nyertesek az egyletnek engedték át.

A nemzetközi kereskedelemről.

Irta: dr. SEBESTYÉN JENŐ.

(Folytatás.)

Az I. II. alatti esetekben az abszolut egyenlő és különböző költségek mellett nemzetközi kereskedelem nem fordulhat elő; mig a III. és IV. alatti esetekben a relative különböző költségek mellett igen.

A termelési költségek munkából, tőkeáldozatból és kocskázatból állanak. Szabadverseny mellett, azaz, ahol a munka és tőke minden akadály nélkül keresheti fel a rá nézve legelőnyösebb alkalmazási tért, a termelési költségek különbözők nem lehetnek. A munka és tőke kereslete meg kinálása egyensulyra jutván, a termelési költségek különbsége is kiegyenlittetik. Következőleg, ha a különböző nemzetek közt a munka és tőke szabad forgalmának akadályai nem lennének, a termelési költségek egyenlősége folytán nemzetközi kereskedelem sem lenne képzelhető. De a munka és tőke nemzetközi szabad forgalmának akadályai vannak. Mig a belföldön a munka és tőke kisebb nagyobb könnyüséggel keresheti fel a legelőnyösebb alkalmazási tért, s következőleg a termelési költségek általában egyenlők, vagy legalább nagy s állandó eltérést alig mutatnak fel: addig különböző nemzeteknél a számos akadályok folytán a termelési költségek közötti különbség jelentékeny és állandó is lehet.

A tőke és munka nemzetközi forgalmának akadályai; 1. a földrajzi távolság, 2. a politikai intézmények különféleségei, 3. nyelv, hazaszeretet, vallás, szokás, az idegen viszonyok nem ismerése, nemzeti előitélet s egyébb érzelmek. Ezek ama tényezők, melyek a saját munkát és tőkét otthon tartják, s ugyanezek utasitják vissza a belföldtől az idegen munkát és tőkét. Jóllehet e visszatartó és visszautasitó tényezők hatása bár mérsékelten, de folytonosan csökken, azért a nemzetközi munka- és tőkeforgalom mennyisége még mindig nem helyesheto arányba a belföldi forgalommal. Bármily jelentékeny volt is eddigelé a valamely államból kivándorló munka és tőke, a munkabérekre s a tőkekamatra azert alig gyakorolt észrevehető hatást.

A nemzeti individualitások e különfélesége adja meg a nemzetközi kereskedelemnek a sajátságos jelleget. E különbség — a munka és tőke forgalmi akadálya — hozza létre s fejleszti ki a nemzetközi kereskedelmet, s viszont a nemzetközi kereskedelem képezi azt a kapcsot, mely a különálló individualitásokat ismét szorosabb egységbe füzi.

III. A nemzetközi kereskedelem oka tehát, amint láttuk, a viszonylagos termelési költségek különfélesége. Tényleg azonban a nemzetközi forgalomban az áruk nem termelési költségeik, hanem áraik szerint cseréltetnek ki. A kereskedő nem a költséget — a munkában s tőkében teendő kiadást, melylyel az áruk termelése jár — tartja szem előtt, hanem az árt, melyért az arut megszerezheti. Következőleg a nemzetközi kereskedelem közvetlen, egyenes oka nem a termelési költségek, hanem a viszonylagos árak különbsége.

A kérdés már most az, valjon minő összefüggésben állanak egymással a termelési költségek és az árak? — Az áruk alakulása két tényezőtől függ: a termelési költségektől, meg a kölcsönös kereslet es kinálat egymáshoz való viszonyától. Hatásos verseny mellett, azaz, ha a munka és tőke szabadon vonulhat át egyik foglalkozási ágtól a másikhoz, az árak a termelési költségeknek megfelelően alakulnak, a kölcsönös kereslet csak az eltéréseket igazitja meg. Igy alakulnak az árak általában a belföldi forgalomban. Hathatós verseny hiányában azonban az árak alakulása a kereslet és kinálat viszonyától függ a termelési költségek által képezett határok közt. Ez az eset áll be a nemzetközi forgalomban; azaz, a kereslet és kinálat hatása alatt beállható változások határát a viszonylagos termelési költségek közötti különbség szabja meg. Ez állitás azonban még pontosabb meghatározást kiván. Mivel általában nem két, hanem számos nemzet cseréli ki egymással kölcsönösen a maga áruit, azért az egymásban összeköttetésben állólösszes országok keresletét és kinálatát, va amint viszonylagos termelési költségeit is tekintetbe kell venni. Ez esetben a viszonylagos költségek ama különbsége dönt, mely azon országok közt áll fenn, hol a különbség a legkisebb. A nemzetközi árak változásának határa e szerint a versenyzői nemzeteknél a viszonylagos költségek minimális és nem maximális különbségétől függ.

Ily módon hatnak a termelési költségek és a kölcsönös kereslet és kinálat a nemzetközi forgalomra. A kereslet és kinálat döntő, — a termelési költségek az ellenőrző tényezőt képezik.

Az elmondottakat gyakorlatilag alkalmazva, azt fogjuk találni, hogy a nemzetközi forgalomban a legnagyobb előnye amaz országnak lesz, melynek termelése legproduktivebb, illetőleg termelési költségei aránylag legcsekélyebbek, s továbbá melynek termékei után a külföldön legnagyobb a kereslet s másrészt saját kereslete a külföldi áruczikkek után csekély. Ez esetben drágábban adhat el, illetőleg a külföldi árukat olcsóbban fogja megkapni.

IV. A nemzetközi kereskedelem, mint általában minden kereskedelem, a termelés olcsóbbságát idézi elő; azokat a javakat hozza forgalomba, melyek viszonylagosan a legcsekélyebb költséggel állittattak elő; létrehozza a munkamegosztást, és alkalmat nyujt arra, hogy bizonyos személyek vagy vidékek különös termelési képességei kifejlesztessenek: következőleg a nemzetközi kereskedelem az egész emberiség termelő erejének gyakorlatilag lehető legelőnyösebb érvényesitését teszi lehetővé.

A nemzetközi kereskedelem e nagy hatása folytán, ahol s mó a jelentékenyebb külkereskedelem volt, mindenkor annak tulajdonitották, jó rész az egyes nemzetek gazdasági haladását vagy hanyatlását, gazdagodását vagy elszegényedését. Bizonyos tekintetben joggal tehették is ezt, de sok tekintetben tévesen. Joggal, amennyiben az illető nemzet saját termelési előnyeit jobban érvényesithette; tévesen, amennyiben az egyik nép nyeresége nem kell, hogy a másiknak rovására essék. Azok, kik a nemzetközi kereskedelem káros hatásától tartottak, mindenkor a legnagyobb gondal és figyelemmel kisérték az országba behozott, s onnan kivitt áruk mennyiségét; felállitották az u. n. nemzetközi kereskedelmi, illetőleg árumérleget, azaz a bizonyos időközben behozott és kivitt áruk értékkülönbségét melyet ugyan idők folytán különféleképen értelmeztek, de annak mindig nagy jelentőséget tulajdonitottak.

Általában a kiviteli többletet előnyösnek, a behozatali többletet pedig károsnak tartották.

A merkantilisták, kik a nemzetvagyonosság legfőbb tényezőjének az aranyat és ezüstöt tekintették, állitották fel először a nemzetközi kereskedelmi mérleget, s annak alapelvökhöz hiven az arany- és ezüst-pénz tekintetében tulajdonitottak rendkivüli fontosságot. Szerintök mindazon ország, melyek aranyat és ezüstöt maguk nem termelnek, ezt csak a külkereskedelem utján szerezhetik meg, még pedig csak ugy, ha árukivitelük értéke az árubehozatal értékét meghaladja. Következőleg, ha az árukivitel értéke nagyobb, mint a behozatalé kedvező a mérleg, mivel az arany és ezüst szaporodása az országban a nemzet jólétét növeli; mig ellenben ha a behozatal értéke haladja meg a kivitelét, kedvezőtlen a mérleg, mert az országban az arany és ezüst mennyiségét csökkentvén elszegényedést idéz elő.

E felfogás együtt járt azzal a hittel, hogy az egyik nemzet nyeresége a másiknak vesztesége, mi ismét az egyes nemzeteknek egymás iránt való bizalmatlanságát, féltékenységét és irigységét keltette fel. A merkantilisták ezen kezdetleges, nyers tanát a nemzetgazdasági tudomány létrejövetele megsemmisitette.

Akadtak azonban mások, kik az árumérleg tanát tovább fejlesztették; a merkantilisták közül is számosan, s majd a védvámpártiak egészen uj értelmezést adtak az árumérlegnek, amennyiben nem a behozatal vagy kivitel által előidézett arany és ezüst mennyiségére fektették a sulyt. Általában elismerik a nemzetközi kereskedelem hasznosságát, de egyuttal kiemelik, hogy azért egyes nemzetek — saját érdeköket félreismerve — a nemzetközi kereskedelem következtében tönkre is mehetnek, akkor nevezetesen, ha árubehozataluk tartósan sokkal nagyobb, hogysem belföldi termelésük feleslegével ezt megfizethetnék. A nemzetközi kereskedelem e káros iránya az árumérleg behozatali többletében nyilvánul; következőleg a tartósan passziv mérleg kedvezőtlen, mert eladósodásra, a nemzeti vagyon csökkenésére, s elszegényedésre vezet, mig a tartósan aktiv mérleg kedvező, mert az elébb emlitett káros hatástól megóvja a nemzeti munka hatályosabb érvényesitését tanusitja.

A mérleg tanának emez ujabb pártolói csak annyiban egyeznek meg a merkantilistákkal, amennyiben mind a két kereskedelempolitikai intézkedések által akarja a kedvező eredményt biztositani.

A kereskedelmi mérleg e kettős tanával szemben a nemzetgazdasági tudomány nagy alkotói, Smith Ádám s követői (Ricardó, Stuart Mill, Say, Bastiat stb.) a nemzetgazdasági kereskedelem szabadságat védség, s a kereskedelmi mérleg tanát tévtanak nyilvánitották. Kimutatták, hogy a pénz és tőke nem ugyanaz, s hogy a nemzetek vagyonossága nem a pénzbőségtől függ, hanem az összes hasznaiható javak mennyiségétől. A pénz csak egy bizonyos czélra, a forgalom közvetitésére szolgáló jav, értékmérő s fizetési eszköz, mely, ha mennyisége a szükségesnél nagyobb mértékben szaporodik, veszíteni fog értékéből, ép ugy mintha valamely országban pl. a kocsik száma szaporodnék mértéken tul. A pénzbőség nem oka a nemzet vagyonosságának, hanem következménye. A passziv mérleget illetőleg azt állitották, hogy az tartósan lehetetlen. A huzamosabban tartó kiviteli többlet megszaporitja az országban a pénz mennyiségét; e miatt aztán az árak emelkednek, s ennek következtében behozatali többlet fogja a kiviteli többletet felváltani. A behozatalnak és kivitelnek hoszabb idő alatt mindig teljes egyensulyban kell egymással lenniök. Minden javatjavért adnak-veznek; valamely jav értékét csak egy másik jav értékével lehet megvásárolni. Végelemzésben az ország összes behozatalát összes kivitelével cseréli ki. Követ-

---

godott férfiu nagyon jól ismerte a pénz becsét és kezdé erszényét összébb huzni és fiának nem minden pénzért jövő levelére készségesen f e l e l n i. Elek azonban már oly annyira belemerült az élvekbe, hogy atyja ezen eljárása sértette, mit még csak szitott a jó barátok gúnyos megjegyzései, olyannyira, hogy végre követelő leveleket intézett, ki azonban az ily leveleket még csak válaszra sem méltatta. Elek erre adósságokat kezdett czinálni és az atya, megakarván menteni becsületes nevét, kifizeté eleinte az egyetlen fia által kiállitott váltókat, de amidőn ezek tömegesebben kezdtek érkezni, tudósitá fiát, hogy inkább át engedi sorsának, mintsem hogy egy fillért is kifizessen többét érte. A heves vérü ifjut ezen atyai kinyilatkoztatás a legnagyobb fokig bőszité és egy alkalomkor, midőn atyja meglátogatá, hogy személyesen meg intse, éppen egynéhány czimbora társaságából tért haza és a bortól felhevülve oly hangon fogadá atyját, mely az öreg férfiu szivét majd ketté hasitá.

„Fiam — mondá bánatos hangon — ezt nem érdemeltem meg tőled.“

„Ha! ha! ha! — feleli a fiu felkaczagva — hát mit akar? elakarja magával azt az átkozott pénzt vinni, ha meghal?“

Nem gyermekem — folytatá az atya higgadt komolysággal — hanem a te javadért történik. Aza folytonos dőzsölés és mulatás tönkre teszi egészségedet és visszatart egy komolyabb életczél elérésétől és másodszor halálunk után tisztességes vagyont akarunk reád hagyni hogy majdan egykor boldog családi kört alakithass magadnak és ment légy minden anyagi gondtól.

„Ej mit — felelé durván a fiu — ráérünk még arra gondolni. Most még fiatal vagyok és élvezni akarok.“

Atyja nem felelt, hanem lehajtva ősz fejét, ült a pamlagon, mig a fiu fel s alá járkált a szobában. Végre az atya feltekintett és egy esdő pillantást vetett a setéten tekintő fiára.

„Gyermekem — mondá remegő hangon — térj észre, légy okos már egyszer. Ne kivánd azt elfecsérelni, mit én és szegény anyád oly nehezen oly sok nélkülözés közt gyüjtöttünk össze, vagy azt akarod, hogy öreg napjainkban nélkülözéseknek legyünk kitéve. Légy jó fiu és ne keseritsd meg egg napjainkat — és itt az őszbe borult férfiu összetett kezeit emelé fiához.

Ezt egy pillanatra e jelenet meglátszott hatni, mert hirtelen megállt és mintha atyjához akart volna közeledni, hogy előtte letérdelve bocsánatot kérjen: de e pillanatban társainak gúnyos tekintetét vélte látni és szivén, melyet a jóindulat már-már hatalmába keritett, ismét a könnyelmüség vett erőt. Eléjé tünt azon eszme, melyet czimborái benne érleltek, hogy ha atyja nem élne, ő lenne teljhatalmu ura a roppant birtoknak és senki sem korlátolná mulatságában. Szemei vadul tekintettek, midőn igy szólt:

„Már meguntam — mondá tompa hangon — az örökös jó tanácsokat, nekem pénz kell, pénz, pénz, pénz!“ — tevé hozzá hahotával.

Ekkor az atya — kinek arczán az elszántság mutatkozott — felállt, odalepett és igy szólt:

„Tudd meg szivtelen et elvetemült gyermek, hogy a mai naptól kezdve megtagadlak, kitépem szivemből irántadi szerelmemet és nem fogadlak addig vissza, mig meg nem változol; átengedlek sorsodnak és vezéreljen az Isten. Szegény anyádat sajnálom, kit ezen hir tán sirjába visz. Menj, távozz előlem. Nekem nincs fiam többé.“

E szavak olaj volt a tüzre. A bortól felhevült ifju szemei elvörösödtek, mintegy őrület roham vett erőt rajta, s ö n k é n t e l e n ü l vette fel az atyja által elejtett botot és e kiáltással, mely inkább hasonlitott az oroszlán orditásához rohant atyjához a botot felemelve:

„Hát örökké akarsz élni!!“ — Egy suhintás és az öreg egy fájdalmas sikoltással a gyilkos ifju lábaihoz rogyott. Mély seb tatongott fején és a kiomló vér pirosra festé az ősz fürtöket és a padozat szőnyegét.

Az ifju megdermedve és e pillanatban kijózanodva nézte müvét egy darabig, de midőn az élettelenül ott fekvő agg arczába tekintett, mely mintegy az Isten átkát kérve le a gyilkosra, tekintett fel az égre — tettének teljes borzasztóságát felfogá és egy felsikoltással szaladt ki a szobából, s mint egy üldözött vad rohant el a világba, folytonosan kisérve a borzasztó képtől — czéltalanul előre — mig végre kimerülve lerogyott hol őt jó emberek megtalálták.“

Midőn Élek ki — amit mi itt röviden elmondottunk terjedelmesebben beszélte el — e részletekhez ért. Julcsa felsikoltott és önkéntelenül húzódott félre az ifjutól, ki az elbeszéltek valójául ült ott.

„Nemde most gyülölsz angyal? — mondá kis szünet mulva a leány felé fordulva, ki elfödött arczczal ült ott, mig ujjai közül könnyek csorogtak le.

„„Gyülöljelek? — felelé az fajdalmasan, — nem, én szánlak. Könnyelmü voltál. Tetted borzasztó, hogy Isten tán sohasem bocsájtja meg. Szegény Elek! most birom csak megitélni viseletedet, hogy kerülted az embereket. Oh mennyit szenvedhettél!““

„Hogy mennyit szenvedtem és szenvedek, csak egyedül Isten látja, ha tudnám, hogy életemmel letörölhetném tettemet lelkemről, már rég elhatároztam volna magamat a halálra. De nekem bünhődnöm kell még ez életben és ez borzasztó.“

„És — és tudod-e biztosan, hogy atyád meghalt?

Elek e szavakra felugrott — szemeiben egy különös fény — a remény sugara villant fel

„Mit beszélsz leány? Valóban nem tudom. Oh Istenem ha ugy volna — ha élne — ha nem volnék gyilkos — odavetném magamat lábai elé és ő megbocsájtana, az elveszettnek hitt de visszatért fiut örömmel ölelné karjaiba; de nem, nem ez lehetetlen. Ő meghalt, láttam megdermedt arczát. — De most megyek — mondá hirtelen, hivatásomat kell teljesitenem. Isten veled Julcsa örökre Nekem nem virul többé boldogság ez életben. Részemre nincs bocsánat. Kivetettje vagyok az emberi társadalomnak — Te mintegy jóttevő angyal jelentél meg fájdalmaim közepette, köszönet érte. Élj boldogul! És ezzel kiszakitva magát a sokogó leány karjai közöl gyorsan távozott. A távolból még egyszer visszatekintett. Julcsa még mindig ott állt, mégegyszer intett neki kendőjével, azután látta amint a fehér alak összerogyott . . .

(Vége köv.)

kesőleg az árumérleg felállitása felesleges minden jelentőség nélkül való, s a belől vont következtetések tévesek. Bandrilart a kereskedelmi árumérleget egyenesen babonának bélyegezte.

V. Emez érvelések folytán a kereskedelmi árumérleg elvesztette eredeti jelentőségét. A nemzetgazdasági tudomány haladása azonban a nemzetközi áruforgalmat uj világitásban tüntette fel. Felismerték, hogy az áruforgalom és az ebből eredő fizetések mellett más egyébb fizetések és szolgáltatások is fordulnak elő, melyek az árumérlegre befolyást gyakorolnak. Ezért az árubehozatalt és kivitelt nem elkülönitve, önmagukban veszik vizsgálat alá, hanem kapcsolatban egyébb nemzetközi értékatruházásokkal. Minden szolgáltatásnak viszontszolgáltatás felel meg, a követelésnek tartozás. Az egyes nemzetek is egymás között különféle, nemcsak áruküldésből álló szolgáltatásokat és viszontszolgáltatásokat teljesitenek: követeléseik és tartozásaik igen különféle okokból s módokon keletkeznek. Göschen, N.-Brittania egykori kereskedelmi minisztere vette legelőször beható vizsgálat alá e különféle nemzetközi tartozások és követelések összeségét „Theory of the foreigne Exchanges" czimü munkájában,*) s kimutatta, hogy az áruk behozatala s kivitele az összes nemzetközi forgalomnak bár egyik legjelentékenyebb de azért még is csak részleges nyilvánulása. Utána Sötbeer**) foglalkozott behatóbban a kérdéssel s a nemzetközi összes tartozások és követelések szembeállitását elnevezte fizetési mérlegnek. A fizetési mérleg egyes alkatelemei a következők:

1. Tartozási oldalon: az áru- és nemesércz behozatal értéke.

Követelési oldalon az áru- és nemesércz-kivitel értéke.

2 Tartozási oldalon: szállitási dijak a külfoldi hajókon behozott árukért.

Követelési oldalon: szállitási dijak a belföldi hajókon kivitt árukért, s a külföldi kikötők között eszközölt szállitásokért.

3. Tartozási oldalon: kamatok és nyereségek a külföldieknek a belföldön űzött vallalatai után.

Követelési oldalon: kamatok és nyereségek a belföldieknek külföldön üzött vallalatai után.

4. Tartozási oldalon: külföldön vásárolt értékpapirok vételára, magán és állami kölcsönök nyujtása a külföld részére.

Követelési oldalon: külföldön eladott értékpapirok ára, magán és állami kölcsönök felvétele külföldön.

5. Tartozási oldalon: kamatok és tőketörlesztési összegek kölcsönök után.

Követelési oldalon ugyanaz.

6. Tartozási oldalon: belföldieknek külföldön való tartózkodási vagy utazási költsége.

Követelési oldalon: külföldieknek belföldön tett tartózkodási vagy utazási költsége.

(E 6 ponthoz számitható a be- vagy kivándorlóknak magukkal vitt vagy hozott vagyona, a követségek költsége stb.

7. Tartozási oldalon: különféle czimen keletkező fizetések a külföldre, (örökség hagyomány nyugdiják hadisarcz, adakozások stb.

Követelési oldalon: ugyanaz.

A nemzetközi fizetés mérlegnek felsorolt tényezői két nagy osztályra különithetjük el. Az első osztályt képezi az 1. pont alatti árubehozatal és kivitel, s ez u. n. árumérleg, vagy szükebb értelemben vett kereskedelmi mérleg. A 2—7 pont alatti értékátruházások képezik a második osztályt, az u. n. értékmérleget. E két külön mérleg foglalja magában valamely ország összes nemzetközi követeléseit és tartozásait, és képezi a tágabb értelemben vett kereskedelmi mérleget, melyet Sötbeer (jobb elnevezés hiányában) fizetési mérlegnek nevezett el.*)

(Folytatása köv.)

Hirek.

— **Zalamegye bizottságának** rendes őszi közgyülését szept. 9-én számos bizottsági tag jelenlétében főispán ur megnyitván, a terjedelmes alispáni jelentés olvastatott fel, melynek azon része, hol a szolgabiróságok munkakörének számtételei előfordulnak, élénk vitára s interpellátiókra adott alkalmat, de mindannyiszor az alispáni nyilatkozatok sajos helyeslésével vétetvén tudomásul, elintézést nyertek. A vitában résztvettek: Skublics László, Csertán Károly, Gyömörey Vincze, Szily Dezső, Prihál Ferencz, Koller István Toboly Viktor, Novák, Séllyey stb. Ezután még egy központi bizottsági tag választása eszközöltetvén, Orosz Pál ellenében szótöbb éggel Skublics Jenő lett megválasztva.

— **Eltünt egyén.** Trauberman Lipót helybeli lakós szatócs, a mult héten Gelsén járt gabonavásárlás végett. Kisasszony-napján f. hó 8 án este jegyet váltott a gelsei vasuti-állomáson Kanizsára; ide azonban maig sem érkezett meg. — Családja kétségbeesve várja s miután a magán utoni utánajárás és puhatolás mit sem deritett ki végre a rendőrhatósághoz fordult. — Rendőrségünk a dolgot — miután nem tudhatni bűntény forog-e itt fenn vagy öngyilkosság, — igen komolyan vette és rögtön intézkedést tett az illetőnek felkeresésére. A vasuti indóház környékén és a vasutról levezető ut közelében levő összes kukoricza földek, valamint a Prater szorgosan átkutattatott, de Trauberman sehol sem található. A rejtély tehát eddig kideritve nincsen; a további nyomozás erélyesen folytattatik.

— **Vigyázatlan hajtás** közben egy somogymegyei atyafi feltaszittatta Pecsics Pétert öreg koldust. Rögtön le is tartóztatták — de miután a koldus sérüléseket nem szenvedett, az atyafi rendőri uton fenyittetett meg.

— **Megtörtént.** Rajta kapta a férj a teleségét, midőn az egy levelet dobott be a postaszekrénybe. A férj a téltékenység által felizgatva, követelte nejétől, hogy menjen be vele a postafőnökhöz és kérje vissza a levelet, hogy azt ő is elolvashassa. A nő vonakodott, a férj nem tágitott. Végre igy szólt a nő: „jól van, bemegyek veled a postára, elkérem a levelet, de ha elolvasod, akkor én elválok tőled." — Az a te dolgod. most csak jöjj és kérd ki a levelet. A levelet előadják, a férj kezébe veszi azt, a nő ujra figyelmezteti, hogy ha feltöri, elvál. A férj azonban nem hallgatva nejére, feltöri a levelet és elolvassa azt. — „Csak szavaidat akarom helyreigazitani, feleségem" — igy szólal meg Othelló, — te azt mondád az imént, hogy ha elolvasom a levelet, te válsz — nos tehát én elolvastam, és azt mondom, hogy most már nem te, hanem majd csak én válok? — Tessék, ez a következménye, ha az asszonyok nem kellő óvatossággal adják postára leveleiket.

— **Uj töltények.** A vadászatkedvelőket érdekelni fogja, hogy Bielitzben egy Bartsch nevü egyén olyan töltényeket készit, melyekkel ha a vad eltaláltatik, mintha csak villám üt is érte volna, azonnal megszünik élni. E töltények központtüzü és Lancaster fegyverekben használhatók.

— **Emberölés — s öngyilkossági kisérlet.** Boskovics Márkó kürütbelüi 30 éves baani születésü gör. keleti vallású czigány már 2 év óta szerelmi viszonyt folytatott Szabó Rézi helybeli hitvallású hajadonnal. Rézi sem tagadhatá meg, hogy ő is egyike a gyenge nemből valóknak, ezért gyakran másokra is kacsintgatván, Markójának hüségét próbára téve, nem egyszer őt a fakepnél hagyá Rézi mult csütörtökön Májiska-Megyére, ahol Markó már huzamosabb idő óta a cséplőgépnél dolgozgatott, nem tudni mi okból, ujonnan választott. Szeladonjával és fivéreivel lerándult Minek hirét vevén Markó, üzőbe vette hütlen kedvesét s ennek kiserőit és Beremenden a csendőr laktanya előtt szerencsésen uton is érte őket. Az erős termetű s csinos külsejü Markó azonban nem volt az üldözötteknek kedvesen látott vendégjök, sőt mi több; Juliaja szeme látára ütlegelni kezdették. Azonban Márkónk sem tartózott azon félénkek közé, akik saját árnyékuktól megijednek, sőt ezen méltatlan bánásra felforrtheves czigány vére, kiragadja vetélytársának kezéből ennek kését s hütlen kedvese szivébe oly szerencsétlenül döfi, hogy ez rögtön holtan rogyott a földre. Miután czigány Romeonk Juliája nélkül nem élhetett, eltökélte magát, hogy vele együtt meg fog halni. Ugyanazon késsel, melylyel kevéssel ezelőtt hütlen kedvesét leszurta, két mély sebet ejtett saját testén s a legelső ház udvarán levő kutba ugrott azon szándékkal, hogy annál biztosabban Juliája szellemével legalább a más világon örökre egyesüljön. Azonban a „Parkák nem igy határoztak! A kutban ugyanis viz nem lévén, nem juthatott el szegény Romeonk a más világra küldött Juliaja társaságába, hanem láncsra verve fehozatott egy csendőr által ismét ezen árnyékvilágra s egy targonczán átszállittatott a csendőr laktanya udvarának kellős közepére, hogy itt bilincsre verten saját maga okozta sebjei — s a nap égető heve által előidézett fájdalmak közepette elmélkedhessék büne nagyságáról. S midőn a csendőrséget figyelmeztették emez embertelen eljárásra, egykedvüen vállat vonva, azt felelék, hogy e szerencsétlent az orvos rendeletéből — ami hihetetlen — sütögetik a napon. Mire a község birója, kinek szivében emberiesebb érzelem honol, mint Mars e marczona fiaiéban, gondoskodott alkalmas helyre való elszállittatásáról. A gyors orvosi segélynek sikerült őt megmenteni a — törvényszék számára, ahol birái hivatva leendenek egy, a fölkorbácsolt szenvedély által elvakitott szerencsétlennek meggondolatlan pillanatban elkövetett büntényé fölött itéletet hozni.

— **Telephon kisérletek nagyobb távolságról** Augusztus 30 án dr. Kunes Adolf csornai prépost és országgyülési képviselő, Gothárd Jenő és Sándor urak nagyobb szabásu telephon-kisérletet tettek Csorna s a herényi astrophysikai observatórium között. A távirda igazgatósága csorna-győri s győrszombathelyi állami táviró vonalat bocsátotta a kisérlettevők rendelkezésére, melybe a herényi csillagvizsgáló s a szombathelyi főgymnásium igazgatói lakása s a táviróhivatal között már három év óta fennálló külön vezeték kapcsoltatott be este 9 óra után. 9 óra 40 perckor megkezdődött a társalgás a 150 kilométernyire levő két állomás között. Meglepő volt a beszéd tisztasága és ereje, melyeknél a nagy távol alig tesz észrevehető különbséget, ugy hogy a szavak a telephontól távolabb is érthetők voltak, sőt az éneket az egész helyiségben jól lehetett hallani. A kisérletre a Calderoni és társa cég volt szives egy pár Blakeféle s egypár Berlinerféle transmittert rendelkezésre bocsátani, velök a herényszombathelyi telephon vezetéken alkalmazott Edison-féle mikro-telephonok hasonlittattak össze s végül Böttiher-féle magneto elektromos telephonokkal is történt kisérlet. Miután a csornai táviró hivatal, hol az egyik állomás volt felállitva tudományos kisérletekhez szük és alkalmatlan, a telephonok jóságát nem lehetett határozottan megitelni, ugy tetszett mint ha mégis az Edison félét illetné meg az elsőség. Később teendő kisérletekre, ha a szükséges engedély kinyerhető lesz — mi a kisérletek tudományos fontosságát tekintve valószinü, a préposti lakosztály s a közellevő táviró hivatal külön vezeték által történő összeköttetése van tervben.

Beküldetett.

Fölötte fontos.

A kitünő eredmények, melyeket a svájczi labdacsok által napról-napra kiviva látunk, e gyógyszer rendkivüli kedveltségét a társadalom minden osztályában, megfoghatóvá teszik. De hát mit szólnak hozzá az orvosi tudomány nagy mesterei? E kérdésre való felelettől megkimél bennünket a nagyrabecsült lipcsei tanárnak, Reclam úrnak következő levele, melyet Richárd gyógyszerész úrhoz irt Zürichbe:

„Az ön svájczi labdacsait különösen a nőknél való orvosi gyakorlatomban találtam kitünő hatásuaknak s a nők nagyon szivesen is használják (két szemet a reggelizés után) mert hatásuk biztos a nélkül, hogy valami nehézséget okozna.

De a férfiaknál is, kivált az ülő életmódot folytatóknál s idősebbeknél — szóval hol pangó a bélmozgás — a legjobb eredményt eszközlik."

Egy doboz ára 70 kr. s ez elég több heti használatra, de a valódiságot illetőleg figyelni kell a doboz czimén Brandt Richárd aláirására s a fehér keresztre vörös mezőben.

Papirszeletek.

Goethe „Faust"-jának előadása alkalmával egy vidéki szinigazgató a tanár dolgozó szobájának berendezéséhez mindenféle peres foliánsot összehordatott a városból. Midőn a darab előadása közben az eskü jelenetére került a sor s Faust e szavakkal:

„De lásd most a jelet,
Mitől megfutnak
A démon seregek."

Mefistofeles elé tartá a varázskönyvet, a közönség mosolyogva olvasta le annak táblájáról a nagybetüs feliratot: „Számlák könyve."

*

Dorgálás. János, János te hanyag inas vagy, már hat héttel ezelőtt mondottam, hogy készits ki számomra tiszta üngöt és még most sem kerestél elő egyet sem.

*

Mikor nősül. Egy mulatóhelyen, több eladó lánynyal megáldott családdal együtt, néhány fiatal ember ül egy asztal körül.

A társalgás arról folyik, hogy miként hajszolják ki mai napság a hozományt.

— A hozomány kérdése ma igen nagy szerepet játszik," mondja az egyik.

— „Csak kevésnek van annyi bátorsága nőül venni azt a lányt, a kit szeret, minden anyagi önzés nélkül," — jegyzi meg a másik.

— „Én csak pénz nélkül fogok megnősülni, jelenti ki a harmadik általános csodálkozásra.

Azaz — teszi hozzá — csak akkor nősülök meg, ha már nem lesz pénzem." —

*

Apróság. X. ur a minapi nagy hőség idején rémülve tapasztalja egy napon, hogy a hőmérő ismét emelkedett.

„Szent isten, igy kiált fel, ha ez igy tovább megy, okvetlen megsülünk — januárig." —

*

Külső okok. Drámairó. „Remélhetem-e hogy benyujtott darabomat minél előbb előadják?"

Szinigazgató. „Szivesen, de bizonyos külső okok gátolnak ebben."

Drámairó. „És e külső okok?"

Szinigazgató. „Attól félünk, hogy előadás közben a sugó — elalszik".

A budapesti értéktőzsde heti tudósitása.

Brandl Árnold bankházától Budapesten.

1884. szeptember 11-én.

Az üzérkedés hangulata két igen fontos körülménynél fogva folytonos változásoknak vannak alávetve s ezek: a cholerajelentések, másreszt pedig a conversióközek. Már ezen okoknál fogva is az üzlet igen élénk mert emelkedés és esés rövid idő-közökben felváltják egymást.

A Romából érkezett jelentések melyek a cholera terjedéséről és grasszálásáról értesitenek, nagyon is képesek a hangulatot kellemetlenül befolyásolni és az árfolyamnak emelkedését leszoritani. Nápolyban alig 24 óra alatt 100 embernél többmegbetegedett és 350-en estek áldozatul az epidemiának.

Az epidemia közvetlen szomszédságunkban terjed és a tőzsde erről tudomást sem venne? Igaz a járadék conversió napirenden van és a magyar járadékpapirok árfolyamainak javulása arról tesz tanuságot, hogy a csoport esuttal komolyan szándékozik e müveletet befejezni. Ha azonban tekintetbe veszszük hogy e művelet befejezése már több izben napirenden volt és mindannyiszor arról levétetett, ha meggondoljuk hogy kedvezőtlen viszonyok beálltával e mivelet okvetlenül elhalasztják, másrészt kérdés tárgyát sem képezi az valjon a cholera kiirtása egyhamar sikerülni fog-e?

Ehhez jön hogy a Weinrich czégnek engedélyezett határidő már f hó 14-én lejár és eddig még nem sikerült egyezkedést létesiteni. Sőt valószinü hogy egyesség nem jön létre, és hogy e czég csőd alá kerül. Hireszlelik ugyan, hogy a hitel intézet ezen esetben sem fog veszteségeket szenvedni, mert követelésé teljesen biztositva legyen, a tőzsde mégis attól tart, hogy ezen eset bekövetkézik is hogy valószinüleg a csődbe került czég más házakat is magával fogja ragadni.

Nézetünk szerint a pessimistáknak igazuk lesz és hogy az árfolyamok rövid idő mulva jelentékenyen le fognak szoríttatni.

Árfolyam tabella.

	Árf. Sept. 3-án		Árf. Sept. 10-én	
6% magy. arany járad.	121	90	121	90
4 „ „ „ „	91	50	92	15
5 „ „ papir „	88	20	88	60
Magyar sorsjegyek	114	20	114	60
4%-os tiszavölgyi	116	20	116	60
Magy. földteherm. kötv.	100	75	100	25
4% oszt. arany járadék	104	75	104	75
5 „ „ papir „	95	50	95	75
Osztrák hitelrészvények	295	70	297	50
Magy. hitelrészvények	295	70	296	50
„ leszám. bank „	86	70	85	75
Bpesti bankegy. reszv.	108	70	108	75
Első magy bizt. „	3500	70	3430	75
Fonciere pesti bis. „	87	75	87	50
Pannonia viszbiz. „	960	75	— —	—
Első bpesti gőzm. „	1285	75	1285	—
Erzsébet gőzmal. „	236	75	236	—
Pannonia „ „	1165	75	1160	—
Viktoria „ „	424	75	424	—
Állam vasut „	302	25	301	50
Déli magy. vasut „	147	25	149	50
Pesti közuti vasp. „	583	25	583	50
„ hazai tak. p. „	5140	25	5140	50
Ganz fele „	950	25	950	50
Schlick-féle „	290	25	290	50
Drasche-féle „	167	50	166	50

Hivatalos piaczi árak

1884. évi szept. hó 14-én.

Buza 100 klogram 7 frt 50 kr. 7 frt. — Rozs 100 klogram 6 frt 50 kr. 6 frt. — Árpa 100 klogram 7 frt 50 kr. 7 frt. — Zab 100 klogram 6 frt 20 kr. 6 frt. — Kukoricza 100 klogram 7 frt — kr. 6 frt. — Széna 100 klogram 2 frt 50 kr. — Marhahus 1 klogram 60 kr. Borjuhus 60 kr. Sertéshus 60—56 kr. Sertészsir 96—80 kr.

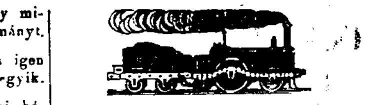

Vasuti menetrend.

Indul Kanizsáról.

Reggel.			
Pragerhof	5 óra 20	perczkor	postavonat
Barcs	5 óra 45	„	postavonat
Budapest	6 óra 28	„	gyorsvonat
Budapest	7 óra 20	„	kevertvont
Bécsujhely	6 óra 35	„	postavonat.
Délben.			
Budapest	2 óra —	perczkor	postavonat
Pragerhof	2 óra 45	„	postavonat
Sopron	2 óra 15	„	postavonat
Barcs	2 óra 25	„	postavonat.
Este.			
Pragerhof	11 óra 20	perczkor	gyorsvonat
Zákány	11 óra 5	„	postavonat
Budapest	12 óra 15	„	postavonat
Bécsujh.	12 óra 5	„	postavonat.

Érkezik Kanizsára.

Reggel.			
Bécsujh.	4 óra 8	perczkor	postavonat
Budapest	4 óra 45	„	postavonat
Fiume	5 óra 52	„	postavonat
Pragerhof	6 óra 17	„	gyorsvonat.
Délben.			
Sopron	1 óra 48	perczkor	postavonat
Pragerhof	1 óra 15	„	postavonat
Barcs	1 óra 40	„	postavonat
Budapest	1 óra 59	„	postavonat.
Este.			
Budapest	9 óra 50	perczkor	kevertvon.
Bécsujh.	10 óra 26	„	postavonat
Budapest	10 óra 55	„	gyorsvonat
Pragerhof	11 óra 35	„	postavonat
Barcs	11 óra 25	„	postavonat.

Lapvezér és kiadó: SZALAY SÁNDOR.
Felelős szerkesztő: VASS ÁLMOS.
Laptulajdonos: WAJDITS JÓZSEF.

HIRDETÉSEK.

4165. tkv. 84. 2265 1—1

Árverési hirdetmény.

A csáktornyai kir. járásbiróság telekkönyvi osztálya részéről közhirré tétetik, hogy Hanzsekovics Borbálla gibinai lakós végrehajtatónak Nemecz Ferencz s neje Benczek Francziska gibinai lakósok elleni 60 frt tőke s járulékai iránt végrehajtási ügyében a n.-kanizsai kir. törvényszék és csáktornyai kir. járásbiróság területén lévő Grabrovnik községi 59. sz. tjkvben 88 hrsz. alatt Nemecz Ferencz s neje Benczek Francziska tulajdonául felvett s 320 frtra becsült ingatlanok Grabrovnik község házánál 1884. évi október hó 10. délelőtti 10 órakor megtartandó nyilvános birói árverésen eladatni fognak.

Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár.

Árverezni kivánók tartoznak a becsár 10 százalékát vagyis 32 frt készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni, egyéb feltételek a jelzett községnél és alulirt kir. járásbiróságnál megtekinthetők.

A csáktornyai kir. járásbiróság. mint telekkönyvi hatóságnál 1884. évi augusztus 16-án.

2167. tkv 84. 2266 1—1.

Árverési hirdetmény.

A csáktornyai kir. járásbiróság telekkönyvi osztálya részéről közhirré tétetik, hogy Plainik Márton al. krályoveczi, Verli Zsigmond varasdi lakós végrehajtatóknak Vadla Vida t. szt. györgyi Jancsecz Lőrincz s neje Kercsmár Terézia turcsiscsei lakós végrehajtást szenvedettek elleni 130 frt s 250 frt tőke és járulékai iránt végrehajtási ügyében a n.-kanizsai kir. törvényszék és csáktornyai kir. járásbiróság területén lévő turcsiscsei 123. számu telekjkben A I. 1—3 sor sz. alatt felvett s 305 frt 70 krra becsült, továbbá a turcsiscsei 28-ik sz. tjkben A I. 4—6 † 1 sor sz. alatt felvett és 328 frt 28 krra becsült s a csehoveczi 145. sz. tjkben † 1 sor sz. alatt felvett 77 frt 07 krra becsült ingatlanok Turcsiscse község házánál 1884. évi november hó 6 án délelőtti 10 órakor és Csehovecz község házánál 1884. évi november 6-án délutáni 3 órakor megtartandó nyilvános birói árverésen eladatni fognak.

Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár.

Árverezni kivánók tartoznak a becsár 10% vagyis 30 frt 57 kr. 32 frt 82 kr. és 7 frt 70 kr. késspénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni, egyébb feltételek a jelzett községnél és alulirt kir. járásbiróságnál megtekinthetők.

A csáktornyai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóságnál 1884. évi junius 19-ik napján.

*) Németül Dr. F. Stöpe től. 1875. II. fej.

**) Hirt's Annalen des deutshen Reichs 1875. „Bemerkungen über die Handelbilanz-n Deutschlands."

*) A fizetési mérleggel tüzetesebben foglalkoznak Göschen és Sötbeer emlitett művein kivül Fellmeth: Zur Lehre von der intern. Zahlungsbilanz 1877; Neuwirth: Zollpolitik und Handelsbilanz 1875; Hertzka: Währung und Haudel 1876 és Die Gesetze der Handels- und Socialpolitik I. B. 1880; Gr. Dessewffy. A kereskedelmi szerződések megujitása előtt (Nemzetgazd. Szemle. 1877. I.) Láng L.: A társadalmi deficit 1881; Kautz: Nemzetgazdaságtan 1881. 120 s követk. §§.

HIRDETÉSEK.

Cs. kir. szab. déli-vasut.

Ezennel közhirré tétetik, hogy f hó 18-ikán délelőtt 10 órakor, a helybeni vasuti teherkiadóraktárban két csomag asztal és egy csomag deszka elárvereztetik, ha addig a feladó vagy czimzett, küldeménye felett nem rendelkeznék.

Kanizsa, 1884. szept. 9-ikén. 2261 2—3

Az állomási főnöksèg.

2772. sz. tkv. 884.

Arverési hirdetmény.

A nagy-kanizsai kir. trvszék tkkvi osztálya részéről közhirré tétetik, hogy Zalamegye özzesite t árvaháza végrehajtatónak Balogh Antal végrehajtást szenvedő kis-récsei lakós elleni 200 frt tőke, s járulékai iránti végrehajtási ügyében a nagy-récsei 317. sz. tjkvben A † (3458 és 3461.) hrszám váltságköteles szőlőnek Balogh Antal tulajdonát képező 373 frtra becsült hasonfele Nagy-Récsén a község biró házánál 1884. évi szeptember hó 17-ik napján délelőtt 10 órakor, a kis-récsei 86. sz. tjkvben A † 36/b. hrsz. beltőségnek s hárulásnek ugyan Balogh Antal tulajdonául felvett 80 frtra becsült hasonfelé 1884. évi szeptember hó 17-ik napján délután 2 órakor Kis-Récse község biró házánál megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog, mely alkalommal az árverezni kivánók tartoznak a fenti becsárak 10% készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a nagy-kanizsai kir. trvszék tkkvi osztályánál s Kis-Récse község elöljáróságánál megtekinthetők.

A nagy-kanizsai kir trvszék mint tkkvi hatóság, 1884. évi május hó 2-án. Tamássy s. k. elnök. Vlasits s. k. jegyző. 2268 1—1.

1715 sz. tkv. 1884.

Arverési hirdetmény.

A n.-kanizsai kir. trvszék tkkvi osztálya részéről közhirré tétetik, hogy Knortzer Frigyes n.-kanizsai lakós végrehajtatónak öreg Zoltán János vhajtást szenvedő bakónaki lakós elleni 110 frt tőke s járulékai iránti végrehajtási ügyében a bakónaki 317. sz. tjkvben öreg Zoltán János tulajdonát képező A † 1649. hrsz. ingatlanok 57 frtra A † 1731. hrsz. fekvőségnek 51 frtra — A † 1733. hrsz. ingatlanok 15 frt 50 kr. — A † 1849. hrsz. fekvőségnek 57 frt — A † 2049. hrsz. ingatlanok 82 frt 50 krra — végre A † 2076. hrsz. fekvőségnek 29 frtra becsült hasonfele része 1884. évi szeptember hó 15. d. e. 10 órakor Bakónakon a községbiró házánál megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog, mely alkalommal az árverezni kivánók tartoznak a fenti becsárak 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a nagy-kanizsai kir. trvszék tkkvi osztályánál s Bakónak község elöljáróságánál megtekinthetők.

Nagy-Kanizsán a kir. trvszék tkkvi osztályánál 1884. évi márczius hó 28 án. Tamássy s. k. elnök Vlasics s. k. jegyző. 2268 1—1.

Nagy-Kanizsán a magyar-uczában fekvő Molnár János árvái tulajdonát képező egész ház, mely áll 3 utczai szobából, egy igen nagy udvari teremből, konyha, pincze és egyéb melléképületekből ezenfelül a ház végében fekvő egy nagyobb szántóföld esetleg hosszabb időre és 1884. november 1-től bérbeadatik.

Bérbe venni szándékozó szivesked-jék Dr. TUBOLY GYULA ügyvéd urnál jelentkezni. 2270 1—3

Ajánlják t. cz. vevőiknek **Zacherl legujabb kivalogatott irtópor különlegességeit**, mely teljes erővel és biztossággal minden eddigi találmányt felülmul:

„ZACHERLIN"

névvel, minden ártalmas és kellemetlen bogár kiirtására.

U. m. Poloskák, balhák, svábbogár, moly, lègy, tetű, hangya stb.

Különösen figyelmeztetik a t. közönzg a „ZACHERLIN"-t összeneme tévesztení más közönséges féregirtóporral! A „Zacherlin" csak eredeti üvegekben árusittatik el és sohasem adatik papirzacskóban kimérve.

Az eredeti üvegeknek védjegygyel és aláirással kell ellátva lenni.

RAKTÁR. Nagy-Kanizsán: Fesselhofer József. Csáktornyán: Gonex L. gyógysz. Barcson: Klein József. Szombathelyen: Kikaker Kálmán. Kirsch M. Székesfehérvár: Braun Lajos, Szalay Béla. 2269 1—*

Van szerencsém a t. cz. közönség szives tudomására hozni, hogy a

Grebencz-féle

KOCSIGYÁRTÓ

üzletét a (Király-utcz.) tek. Tuboly Victor ügyv. ur házában minden készlettel és szerszámmal átvettem és tovább fogom vezetni.

Magamat a n. é. uraságok és földbirtokosok szives jóakaratába ajánlom

biztositván előre, is, jó, izléses, és pontos munkáról,

legjobb anyag és legolcsóbb árakon

Nagy-Kanizsa, 1884. junius hóban.

2258/b 6—15. Teljes tisztelettel

Kauders Mór.

Javitások gyorsan, és legolcsóbban számittatnak.

MOLL SEIDLITZ-POR

Csak valódi ha minden dobozon a gyárjegy: a szaz és Moll sokszorositott czég nyomata látható.

Ezen porok tartós gyógyhatása makacs **gyomor- és alizsthajek**, gyomorgörcs és elnyálkásodás, gyomorégés, rögzött **dugulás**, májbaj **vértolulás**, aranyér és a legkülönfélébb **női betegségek** ellen 30 év óta folytonosan növekedő elismerésben részesül Egy eredeti doboz használati utasitással 1 frt **Hamisitványok törvényessen üldöztetnek**

Francia borszesz és só

Köszvény-, csúzmindennemű hasgatás és bénulásfej-, fül- és fogfájás sikeres gyógyitásához **bedörzsölésre; borogatásnak** mindennemű sérülések és sebek, gyuladások és daganatok ellen, **Benadóleg** vizzel keverve, hirtelen betegedés, hányás és kólika ellen. Egy üveg pontos utasitással 80 kr. 2013 26—52

Valódi, Moll védjegyével és névaláirásával.

Moll A. gyógyszerész császár királyi udv. szállitó **Bécs, Tuchlauben**

Raktárak: Nagy-Kanizsa: Belus József gyógyszerész. Rosenfeld Ad. Fesselhofer József. **Barcs:** Dorner S. **Csáktornya:** Gonex L. gyógy. **Kaposvárott:** Borovicz Ad. **Keszthely:** Wünsch F. **Körmend:** Rátz János. **Marczali:** Iszti Ferd. **Szigetvár:** Szalay József. **Zala-Egerszeg:** Hollósy J. gyógyszerész.

KRONDORFI

Savanyu-Kút

„STEFANIA

Koronaherczegnő forrás."

Trieszt 1882 arany érem.

Főraktár: Nagy Kanizsán: Weiss fivéreknél. Kapható: minden ásványviz kereskedésben, rbédlókben stb. 2088 25—25.

A LEGJOBB

CZIGARETTA-PAPIR

a valódi

LE HOUBLON

francia gyártmány.

Cawley és Henry-tól Párizsban.

Utánzásoktól mindenki óvatik.

A czigaretta-papir csak akkor valódi, ha minden egyes lap LE HOUBLON bélyeggel és mindenik boriték az allant álló védjeggyel és aláirással el van látva.

LE HOUBLON 500 FEUILLES FORMAT FRANÇAIS CAWLEY HENRY PARIS LE HOUBLON

Cawley & Henry Propr. et brevet. SEULS FABRICANTS

Fac-Simile de l'Etiquette 17 Rue Beranger à PARIS

MATKOVICS-FÉLE

HIRES GYOMORLIKŐR

Föülmulhatlan és különféle betegségben kitünő hatásunak elismert

gyógyital;

dinári alpeseken szedett gyógyfűből készité

MATKOVICS G. M.

Kainban (Dalmáczia).

Kapható **Nagy-Kanizsán:** Práger Béla gyógyszerésznél, **Flumeban** Jekel Ferencznél. 2199 11—12

Egy üveg ára 70 kr.

Csomagolás és elküldés a megrendelő költségén történik.

A lapittatott 1858.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerek gyára, harang és érczöntödéje BUDAPESTEN, Rottenbiller-uteza 66.

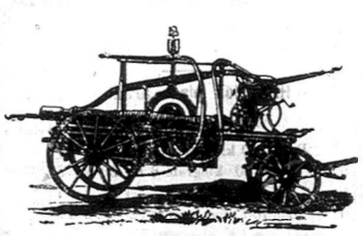

Ajánlja gyártmányát, mint **magyar különlegességet kutakban és mindennemű szivattyukban**, elvállal **teljes vizvezetékek** berendezését, **városok, földbirtokosok, ipartelepek, ármentesitő társulatok és magánzók** részéről modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett ajánlkozik **köz- és magánfürdők** felszerelésére, **szagmentes ürszékek** felállitására és **minden vizművi munkálat** gyors és pontos kivitelére képes árlapok és részletes költségtervezetek kivánatra díjmentesen küldetnek.

Egyetlen belföldi szivattyu-gyár.

2023 60—80

Nincs többé buza üszög!

Dupuy N.-féle magpáczoló.

A gyökeres páczolás mód buza üszög ellen jutalmazva és ajánlva sok egylettől és előkelő személyektől kapható minden raktáromban az osztrák — magyar monarchiában.

Egy csomag 200 liter magnak — 30 kr.

Egy csomag 100 liter magnak — 15 kr

Hogy a t. gazdász urakat mindennemű utánzás vagy hamisitás vételétől óvjam — kérem csakis az én védjegyem nevem és czimmel ellátott csomagot kérni.

Minden felvilágositással szivessen szolgál ingyen és bérmentve.

DUPUY N.

vegyészeti műterme Bécs. Vindmühlgasse 33. és az összes megyei raktárak.

2257 3—4.

Raktár N.-Kanizsán: Rosenfeld Adolf, Fesselhofer József Schwartz & Tauber.

Wajdits József könyvnyomdájából Nagy-Kanizsán.

NAGY-KANIZSA. 1884. szeptember 18-án. 75-ik szám. Huszonharmadik évfolyam.

Előfizetési ár
egész évre . . . . . 8 frt
fél évre . . . . . . 4 „
negyed évre . . . . 2 „
Egy szám 10 kr.

HIRDETÉSEK
5 hasábos petitsorban 7, másodszor 6 s minden további sorért 5 kr
NYILTTÉRBEN
soronként 10 krért vétetnek fel
Kincstári illeték minden egyes hirdetésért 30 kr. fizetendő

ZALAI KÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz, anyagi részét illető közlemények pedig kiadóhoz bérmentve intézendők:
NAGY-KANIZSA
Wlassicsház.
Bérmentetlen levelek csak ismert munkatársaktól fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek

A nagy-kanizsai „Kereskedelmi Iparbank“, „nagy-kanizsai önk. tüzoltó-egylet“, a „zalamegyei általános tanitótestület“, a „nagy-kanizsai kisdednevelő egyesület“, a „nagy-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet“, a „soproni kereskedelmi s iparkamara nagy-kanizsai külválasztmány“ hivatalos lapja.

Hetenkint kétszer, vasárnap- s csütörtökön megjelenő vegyes tartalmu lap.

Immoralis üzérkedés.

Közelebbről fővárosunkban tett látogatásom alkalmával szomoruan győződtem meg arról, hogy élemedett családapák s magukat a művelt osztályhoz számitó iparosok, vagy ha ugy tetszik iparművészek, mily meggondolatlan könnyelműséggel forditják meglehetős inmoralis üzérkedésre foglalkozásukat. Utczasarkokon, szivarkereskedésekben és egyéb quodlibet-et áruló boltokban, hová éppen betoppantam, olcsó áron kináltak megvételre pikans fényképeket. Hát már ennyire jutottunk? Nyilvános árczikkek ma már az efféle fényképek, melyeket szemérmes férfi vagy meg sem szokott nézni, vagy pedig, ha már épen a kezébe akadnak, tüzbe dob. de különös gondja van rá, hogy serdülő ifjak kezébe ne kerüljenek. Sőt többet is láttam: ott függenek ilyféle Ádámcostume-k a könyvkereskedések képkirakataiban is, s a járók-kelők figyelme minduntalan föl van hiva az érzékiség e phantastikus productumaira, melyek a többi közöl kiválnak.

Mikor a vidéki városok könyvkereskedéseiben látunk efféléket, jóakaratu, figyelmeztetés után könnyen eltávolithatjuk azokat a gyermekek szeme elől; ámde ugy látszik, hogy ez uj alaku üzérkedés már nagyon kezd mindenfelé elterjedni, s beteges eszméje néhány fényképésznek, nem különben kereskedőnek, kik külföldről is hozatnak ily képeket (melyek vám alá sem esnek), s azok eladásával jövedelmező üzletet szereznek. „A capite foetitur piscis“, és én hiszem is, hogy a vidéki városokban ma már divatba jövő e nemü üzérkedés a fővárosból szivárgott ki, mert a mennyire a vidéki fényképészeket s működésük irányát ismerem, ily frivol fényképek készitésére vagy elárusitására még eddig nem igen vállalkoztak — Az apparatusnak mindegy ugyan, akár az esztergomi bazilika belsejét veszi le, akár pedig egy obscenus jelenetet tesz maradandóvá: ámde mi tiltakozunk a fényképészeti haladásnak ily botrányos képekben való bemutatása ellen, és appelláluuk a nemesebb erkölcsi érzéshez, melyet a serdülő ifjuság fejlődő erkölcsisége érdekében minden becsületes embernek szem előtt kell tartani.

Elismerjük, hogy a fényképészek, különösen pedig a budapestiek közt, tulcsapongó már a concurrentia, élni pedig — bármily képek készitésével — emberi kötelesség: csakhogy a czél soha sem szokta szentesiteni a helytelen eszközöket; s ha a szükség kényszeritene is rá, hogy immorális fegyverrel harczoljunk a létért, erre csak a legnagyobb nyomorban szabad gondolnunk. Itt ez az eset nem fordult még elő, mert éhen-halállal nem kell még egy fényképésznek sem küzdeni, s igy csakis az üzérkedés sugallhatja, hogy pikáns képek másolásával és — fájdalom — nyilt árulgatásával is foglalkozzanak. A nagy város igen sok bünnek palladiuma, de midőn a hatóság behunyja szemét és nem látja meg azt, mely ránk, felnőttekre, már nem veszélyes: abból még nem okvetetlenül következik, hogy a bün megszünt bün lenni, s a közmoral is ráüti engedélye vagy helyeslése pecsétjét. Igy van a szóban levő érzékcsiklandozó fényképekkel is, mert a hatóság, a közerkölcs hivatalos őre, szemet huny e jelenség előtt, mintha csak valamely nagy költő, vagy államférfi arczképeit árulgatnák.

A tiszta erkölcsi érzés s a józan ész felháborodással látja a jól kiszámitott üzlet romboló következményeit, mely oda veti el a konkolyt a hol humusra talál, s azoknál csiklandozza az ébredő érzékeket, kiknél azok legfogékonyabbak. Az ifjuság a czéltábla, melyre e fényképek elárusitói lövöldöznek s midőn busás bevétellel dicsekszik üzletük, soha sem feledik ki a speculatióból, hogy a gyermekek mily mohón kapnak a tiltottak után. Már az is megbotránkoztat egy érzékeny kedélyü pedagogust, ki ismeri az ifjuélek psychologiáját, ha olyan képes könyveket lát a gyermekek kezében, melyek folyton a nemi érzék ébredő vágyaira terelik a figyelmét: hogy ne háborodnék tehát föl arra, mikor ilyen képek palam et publice megtalálhatók a könyvkirakatokban, melyeknek szemlélése végett egész sereg iskolás gyermek szokta a gyalogutat elállani? Arra pedig nincs eléggé suhogó orbiliusi vesszőnk, melylyel sujtani kellene azokat a könnyelmü fényképészeket, kik ily képeket a vásárra küldenek. A lelkiismeretes családapa gondosan eltávolitja szobáiból még az olyan festményeket is, melyek csak távolról sajtetik a gyermekkel azt, a mire még csak titkon mer gondolni s ime törekvésüket az üzérkedő fényképész mily könnyü szerrel teszi semmivé, mikor árultatja ezeket az ingerlő fényképeket.

Vannak ugyan hires nevelők, kik a testi nevelés érzéki oldalát illetőleg ajánlják, hogy a mystikusnak hitt lepel eltávolitása végett plastikai alakokat vagy képeket szemléltessünk az ifjakkal, mert igy a nemi szervekről is természetes alakban szereznek fogalmat, s megszünik a titkolódzó fürkészés, mely oly forrongásba hozza az ifju pezsgő vérét: de ez nem azt jelenti, hogy fólytonosan izgalomba hozzuk a szunnyadó ösztönt, s feledtetés helyett fölpezsditsük a vért, melynek csöndesitésére az angol iskolák oly elfoglaltságot használnak, a mit a mi paedagogiank szellemi tulterheléssel akar pótolni. Ezer és ezer tanuló van a fővárosban, még több a vidéken, s mikor iskolába járnak, mindig arra terelik e képek figyelmüket, mitől a jó erkölcsi nevelés óvni akarja; s ha pénzük van, olcsó árért egészhalmazt vehetnek belőlük, mert minden népesebb utczán akádnak elárusitók.

Fuchs könyvét, meg a Sólymósi Eszterről szóló rémregényt lefoglalta a hatóság; a pikans fényképeket pedig ki tudja meddig fogják még árulni; mert hát mi gondja van arra a törvény embereinek, ha az ifjuságot ilyen botrányos képek serkentik a ledér életre, melynek maholnap már annyi áldozata lesz nálunk, mint valamely járványnak?!

Egy uj Catora volna szükségünk, ki ellenőrizze és nyilvánosan büntesse emez erkölcsi gyom gondatlan kertészét! . . .

Dr. ETHIKUS.

A magyar államhitel megitélésénél feltünő igazságtalanság, összehasonlitva azt Olaszország államhitelével.

A „Correspondance de Pesth“ a következőket irja:

Ha mindazon tényezőket latba vetjük, melyek az államhitel megitélésénél döntő sulylyal birnak, akkor — Olaszország rendezett valutájától és fejlettebb iparától eltekintve — a többi tényezők mind Magyarország államháztartási mérlegének javára fognak dönteni

Ha Olaszország költségvetése ugyanazon elvek szerint állittatnék össze, mint Magyarország vagy Német- és Francziaország költségvetései, akkor ez Olaszország rés ére igen jelentékeny állandó deficitet tüntetne fel, habár az olasz állam vagyonának legnagyobb részén már tuladott.

Olaszország indirect adóinak egyrészét is zálogba adta hitelezőinek az által, hogy a dohányegyedárusá got egy társaságnak átengedtè. E példát aztán a még nagyobb pénzszükségben szenvedő Török birodalom hiven utánozta.

Azon pénzügyi müveletek, melyeket Olaszország az államvasutakkal folytat és a melyek bérleti szerződések czime alatt egyebet nem czéloznak mint pénzt előteremteni, hogy az államháztartás egyensulya mesterségesen helyreálljon, Magyarország országgyülésében soha sem találnának helyeslést.

Az uj vasuti conventiók értelmében egy uj felette bonyolódott bérleti viszony áll be, mely az olasz államvasutak eladásával majdnem azonos. Az olasz állam eladja e conventió értelmében — csak hogy pénzre szert tegyen — forgalmu eszközeit 135 millió liráért azon fentartással, hogy 60 év után azokat visszaválthassa. Ez nem sokkal jobb, mint azon visszaváltási üzletek, melyek „Geld für alles“ csábitó czim alatt zug zálogházakban folytattatnak.

250 millió lirát szerez be az olasz kormány ily módon egy bérleti szerződés által, mely egész halmazát a bérleti zálogüzleti, forgalmi és visszaváltási szerződéseknek magában foglalja.

E nagyon sinlődő része az olasz pénzügyi gazdálkodásnak külön fejezetet igényel. E helyen egyelőre csak folytatni akarjuk Olaszország és Magyarország közgazdasági viszonyainak összehasonlitását. Ha összevetjük azon számokat, melyek a két állam polgárainak adóképességét előtüntetik és biztos mértékül szolgálnak arra nézve, hogy a két állam melyikében Olaszországban-e vagy Magyarországban nagyobb az állampolgárok gazdasági gyarapodása: akkor itt is világosan látjuk, hogy azon jótállás, melyet az adózópolgárok gazdasági ereje nyujt az állam hitele-

---

TÁRCZA.

Az orvvadász tanyán.

— Elbeszélés. —

Irta: **Tunkel Mihály.**

(Folyt. és vége)

Elek keble az előbbi perczek visszhatása által volt eltelve, midőn gyors léptekkel a végzetes hely felé sietett. Feje szédült és szive összeszorult ama gondolatra, hogy most már nem szabad neki többé Julcsát látni — mert megvallotta neki azon bünt, melyet elkövetett és a mely egyike a legnagyobbaknak, mit ember elkövethet és a mely őt eltávolitá az emberi társadalom kötelékéből és egy borzasztó czélt a — b i t ó t lebegteti előtte. Elek összeborzadt ezen gondolatra és erősen elhatározá, ezt kikerülendő, életét inkább egy üdvös czélért feláldozni.

Már-már közeledett a tanyához és a távolból, az erdő fái közt egy gyenge fényt volt észrevehetni. Igen, ez a tanyáról jött, tehát jól hallott; a vadorzók ma tartják gyülésüket. Ezek elég vakmerőséggel birtak még tüzet is gyujtani, jóllehet azon tudat bátoritá őket, hogy erdőkerülő éjnek idején e végzetes tájat messzire elkerüli. De Elek nem ismert félelmet, ovatosan megközelité a sürü bokrokat, melyek a tisztást szegélyezék és a tüz mellett mintegy öt vadkinézésü férfiut pillantott meg, kik élénk beszélgetésbe voltak elmélyedve. Elek sokkal távolabb volt tőlük, semhogy beszélgetésüket meghallotta volna, de azon élénkség, melylyel azok társalgásukat folytatták — felkelté kiváncsiságát; bizonyosan valami nagyobb csiny elkövetéséről tanácskoznak — mormogá fogai közt — mert tudta, hogy ezen félelmes társulat nem csak vadászással foglalkozik, hanem a környékben eltévedt vagy akármely más utast is képesek hatalmukba keriteni, hogy belőle akár jó szerével vagy erőszakkal hasznot csikarjanak. Az erdőktől boritott hegyekben létező sok szikla barlang s több efféle zúgok elég alkalmat nyujtottak nekik. Hogy efféléről magának bizonyságot szerezzen, lefeküdt és fegyveré maga mellett csusztatva, kuszott be a bokrok alatt egészen a tisztásig, ott elég jól hallhatta őket.

„Tehát ebben megállapodtunk — mondá az egyik, ki ugy látszott a társulat feje, egy középkoru vad tekintetü férfiu. — Holnap este az ifjut ki Fenyvesynél van, el kell tenni láb alól. O utunkban van, az öreget könnyen kijátszuk továbbra is. Te fogod őt András magadra vállani.“

„Ez engem illet — gondolá Elek mig az András néven szólitott vigyorogva fogadá el az ajánlatot. „Nem fogok hibázni“ — mondá.

„És most — folytatá az előbbi szóló — hozzátok elő az utast kócsisával együtt, szeretném tudni nem kaphatnánk-e tőle többet, mint a mit találtunk. Valóságos alamizsna és nagyon is kevés bér Ferkó beütött fejéért. Ha nem hajlik az öreg — e törik, az'tán punktum!“

Hallgatói nagy hahotával fogadták főnökük ezen élczét, mig Elek elszörnyedett, sejtelmét, — melylyel a vadorzókat rosszabbra is képesnek hitte — megvalósulva látta.

A vig zajnak azonban csakhamar véget vetett a foglyok megjelenése. Elek kiváncsian nézte a két elővezetett férfiut, kikről saját ruháik levoltak tépve és rongyokkal felcserélve. A szerencsétlenek egymáshoz voltak kötve, arczukat nem láthatá Elek, mert háttal voltak feléje fordulva, csak annyit vehetett ki, hogy egyikük már öreg volt, mert haja ősz fürtökben hullott alá és meggörnyedt alakja is arra mutatott, mig kisérője sokkal fiatalabb volt.

„Tehát csak nem akarja szabadságát és — jól megjegyezze — a saját és társa életét megmenteni? Azt nem hihetem, hogy csak ennyi pénze lett volna Még egyszer figyelmeztetem, hogy hatalmunkban van.“ Szólitá meg őket a főnök, durván.

„Hogy hatalmukba vagyunk — felelé az öreg — azt jól tudjuk és hogy nem fognak bennünket kimélni, arról meggyőződtetett bennünk ama sok csontváz, mely börtönünkben hever; de hogy többet adjak, mint a mennyivel birok lehetlen. Nincs!

Elek e szavakat hallva összerezzent és majdnem elárulá magát. A hang oly ismerősnek tetszett előtte, de gondolkozni most nem volt ideje és igy figyelmesen hallgatott tovább.

„Tehát határozottan visszautasitja követelésünket — viszonzá setéten a rabló.

„Kénytelen vagyok. — —

Ekkor amaz felugrik és egy pisztolyt rántva ki övéből, rárivall:

„Mégegyszer figyelmeztetem, hogy gondolja meg magát! Ha öt percz mulva nem kapok kielégitő választ, ott fog heverni, hol azt a sok csontvázat látta.“

Elek látta, hogy itt a határozott pillanat, mert még csak egy percz késedelem és az öreg halva rogyik össze, azért lassan fölemelé fegyverét és czélba vette a rablót.

„Már szóltam, többet nem mondhatok — felelé nyugodt elszántsággal az öreg.

„Akkor hát menj a pokolba — orditá bőszülten a rabló és felemelte pisztolyát és — — De e pillanatban lövés dördült el a bokorból, hol Elek volt elrejtve és a haramia egy sikoltással összerogyott. A többiek meglepetve ugráltak fel és szörnyü káromlásokkal nyultak fegyvereikhez. Egyikök azonban csakhamar szinten elesett, Elek egy második lövése által.

Itt volt a határozó pillanat. Eleknek mindkét fegyvercsöve ki volt lőve s igy csak töre maradt meg védő eszközül. Most a foglyok is a megszabadulás reményében elkezdtek nyugtalankodni. Ekkor az egyik rabló odaugrott melléjük, kiáltván: „keressétek csak, én itt ezekre fogok vigyázni.“

„Te Balázs — mondá a másik kettő egyike, kiben azon Andrásra ismerünk, kinek feladata lett volna Eleket elteuni láb alól — nézd ama bokrokat, én majd ezt a felét kutatom, a lövések innét jöttek, hátha amott is rejtőzött el valaki.“

Elek helyzete valóban kétségbeejtő volt; ugyszólván fegyvertelenül három olnyi magasságu, puskával ellátott kamasz ellen. Mitévő legyen? Nekik rohanjon? nem, ez őrültség leune. Nem anynyira magáért, mint a foglyokért aggódott, kik ha a rablókat meg nem semmisiti menthetlenül veszve vannak. A bátor embert veszélyes helyzetében sem hagyta el hidegvére. Azok őt még nem látták meg, tehát ha elszéledve keresni fogják, könnyen elbánik velük. Igy gondolkodott Elek és nemileg, amint láttuk nem is csalatkozott számitásában.

Egyike a rablóknak valóban arra tartott, hol Elek feküdt. Még csak öt — csak három — csak két lépés — reá bukkantak. De Eleket nem hagyta el hidegvére; alig volt a haramja egy lépésnyire, midőn villámgyorsasággal reá ugrott és tőrét mellébe mártá. A recsegés, melyet társuk eleste a galyak közt okozott, figyelmessé tette a másik kettőt és az egyik közelebb sompolygott, meglátta társát vérében úszva és az ifjut a mülettet végezve, feiátlani.

„Nem menekülsz.“ — orditással fogta reá gyilkos csövét, de még czélba sem vette jól, midőn fegyverét elejtette és vadkáromlással visszafordult mert — valaki nyakon csip e. Első meglepetésében azt hitte, hogy az ifjunak társai vannak, de midőn ijedségéből némileg magához tért, látta, hogy egy kutya csüng a hátán.

Ugyan is Hector látván a veszélyt, melybe ura forgott, villámgyorsasággal megkerülte a rablót és mielőtt az fegyverét elsüthette volna, nyakon ragadta. Borzasztó viadal fejlődött ki az ember és állat közt; előbbi életeért aggódva és borzasztó erőt fejtett ki, de nem volt képes a dühös állatot magáról lerázni és mindig mélyebben harapta fogait egy seb

zóinek, Magyarországban nagyobb mint Olaszországban. Minthogy Magyarország területének 95.5%-ja müvelés alatt áll, tehát a két állam összehasonlitásánál érdekkel bir annak konstatálása, hogy Magyarország mindazon tényezőkre nézve, melyek szerint a nagyobb birtokosok valamint a középés kisbirtokosok anyagi jólétének szilárdsága megmérhető — Olaszországot tulszárnyalja. 31.2% Magyarország területéből erdőséget képez, mig a szorosabb értelemben vett föld müvelésre 60.3% jut. Az osztrák-magyar birodalom gabona kivitele 308.500,000 márka értéket képvisel, mig Olaszországé csak 47.70,000 márkát tesz.

Miután az osztrák-magyar birodalom gabonabevitele csak 92.9 millióra rug, mig Olaszországé 178.1 millióra, tehát a nemzetgazdasági mérleg ez egy tételnél már 215.6 milliót az osztrák-magyar birodalom javára mutat.

Hogy a magyar gazda anyagi helyzete átlag sokkal előnyösebb, mint az olaszé, az a következő számokból tünik ki, eltekintve attól, hogy a marhaállomány, mely mindenütt a nemzeti jólét fontos részét képezi, Magyarországon általában nagyobb, mint Olaszországban: 1000 lakósra esik Magyarországon 140 ló, Olaszországban csak 18, szarvasmarha: Magyarországon 345, Itáliában 130, juh: Magyarországon 674, Olaszországban 324, sertés: Magyarországon 288 drb esik, 1000 lakósra Magyarország 19.5, millió klgr. gyapjut termel; Olaszország pedig csak 9.7, millió kilogrammot. Az osztrák magyar-monarchia állat- és hus-kivitele 34.2, millió frtra rugott, mig Olaszország illető kivitele csak 10.6, millió frt értékü volt.

Magyarország 1.6, millió tonna kőszenet termel, Olaszország pedig csak 100,000 tonnát.

Magyarország 1.3, millió métermázsa nyers vasat termelt, Olaszország 100,000 métermázsát.

Az osztrák-magyar vámterület külkereskedelmének értéke 1878 ban 1275 millió frtnyi volt. Olaszországé csak 980 milliónyi. Magyarországon 10,000 □ klmre 223 klmnyi vasut hálózat esik, Olaszországban 294 klmnyi.

A póstai forgalom összehasonlitásánál szintén azon érdekes eredményre jutunk, hogy Magyarországon fejenként minden lakósra 9.09, Olaszországban csak 6.9 levél esik. 1881-ben Olaszország összes államadóssága körülbelül 3.900 millió frtra rugott, 1400 millióval többre mint egész Németországé.

Magyarországnak ellenben 1160 millió frtnyi államadóssága volt. Olaszországnak kétszer oly magas kamatterhet kell viselnie, mint Magyarországnak, mert 190 milló frtot fizet kamatok fejében, Magyarország pedig csak 95 millió frtot. Ami az adófelosztást illeti Olaszországban ugy az egyenes mint a közvetett adóknál a lakósság megterheltetése a végletekig van megfeszitve és sokkal nagyobb mint Magyarországon. Olaszországban a közvetett adóknál körülbelül 10 frt esik minden egyes lakósra Magyarországban csak 6 frt 25 kr. azaz csak 75 krral több mint a gazdag és pénzügyileg kitünően szervezett Német birodalomban. Az összes bevételekből Magyarországon az egyenes adókra esik 50½%, a közvetett adókra 49.99.

Kétségtelen, hogy Magyarországon is, most miután az ordináriumban az egyensuly helyreállott a parlament határozata által biztositott szeszadó reformja és az egyenes és közvetett adók egymáshozi viszonyainak szabályozása segélyével, a budget-feleslegek egy időszaka biztosittatik. Az általános müveltség Magyarországban az összes pártok és az alkotmányos kormány erőlködésével szintén nagyobb fokon áll mint Olaszországban, ahol még 1879-ben 59% irni és olvasni nem tudó férfi volt, holott Magyarországban ezen viszony már 41 14%-ra leszállittatott.

A magyar aranyjáradék conversiójának befejezése.

A „Pester Correspondenz“ a következőket közli:

Az aranyjáradék conversiójának befejezése gróf Szapáry Gyula magyar királyi pénzügyi miniszter és a Rotchschild Hitelintézet csoport között legutóbb létre jött megállapodás szerint a legközelebbi időben, még ezen hónapban véglegesen meg fog történni. Az osztrák Hitelintézet megbizottjai jelenleg Párisban tanácskoznak a kivitel módozatai felett. A még hátralevő 6%-os aranyjáradék conversiójának felmondási napját illető végleges határozmányok mindenesetre e napokban fognak a Magyar Hitelbankhoz, illetőleg Rallavicini őrgrófhoz megérkezni, a ki avval megvan bizva, hogy a magyar-pénzügyi ministeriummal a kellő megállapodásokra jusson.

Szapáry Gyula gróf pénzügyi miniszter Budapestre visszaérkezett. Ő maga vezeti a tárgyalásokat a magyar aranyjáradék conversiójának befejezése ügyében, és továbbra is Budapesten marad, hogy az egyes ministeriumok költségvetéseinek vizsgálatát folytassa és az illető javaslatokat a parlament számára előkészitse.

Nyilt levél.

— Zalamegye népiskolai hatóságaihoz, gondnokságaihoz és iskolaszékeihez. —

Hivatalom elfoglalásával szervesen összefüggő s halaszthatlan teendőim következtében még ma sem vagyok azon helyzetben, hogy eredeti szándékomhoz képest, külön-külön forduljak tankerületem iskolai hatóságaihoz, gondnokságaihoz s iskolaszékeihez.

Az érintkezés formája mitsem változtat a bensőségen, melylyel uj pályámon nagybecsü támogatásukat kérem. Kérem az általunk közösen szolgált s egész nemzedékek sorsát befolyásoló nagy és szent ügy nevében; kérem azon jogok és kötelmek czimén, melyek a népiskolai hatóságok, iskolaszékek és gondnokságok buzgalmának, a törvény szelleméhez képest, oly tág tért nyitnak, annyi hálás alkalmat szolgáltatnak, hogy a mindennapi tapasztalásból itélve, e buzgalom hüsége és lelkiismeretessége nélkül, a népoktatás sikerének egyik első rangu tényezőjével le sem számolhatunk.

Közös törekvéseinkre az ég áldását esdve, alig szükséges emlitenem, mily szép bére les pályámnak a tudat, hogy a támogatást, melyet állásom czéljainak ma hivatalosan kérek, — munkám és szorgalmam által keltett bizalmuk egykor önként fogja nekem nyujtani.

Zala-Egerszegen, 1884. szeptember hó 12 én

Hazafias üdvözlettel:
Dr. RUZSICSKA KÁLMÁN,
kir. tanfelügyelő.

Nyilt levél.

Tekintes Szerkesztó úr!

A „Zalai Közlöny“ f. é. 34. számában megjelent „Nyilt levelemre“ Markovits Iván ur ugyanezen lapok 67. számában válaszolt. Válaszát nem hagyhatván rektifikálás nélkül, arra megjegyzéseimet röviden megtettem f. é. augusztus hó 25-én. Segédem tévedéséből ezen czikkemet a „Zala“ tek. szerkesztőjéhez vitte, ki azt a „Zala“ f. é. 38. számában szives volt közzétenni, miről — miután ezen időközben a morvavölgyi nagy hadgyakorlaton voltam — csak most értesültem. Tekintve, hogy az előbbi közlemények a „Zalai Közlönyben jelentek meg, kérem a tek. szerk. urat, hogy alábbi válaszomat becses lapjában is fölvenni méltóztassék.

Szives baráti üdvözlettel vagyok Nagy-Kanizsán, 1884. szeptember 15-én.

Si tacuisses . . .

(Válasz Markovits Iván urnak.)

Végre valahára négy hónapi gondolkozás után Markovits ur válaszol azon nyilt levelemre, mely e lapok f. é. 34. számában megjelent — Hosszu hallgatását együgyüségével palástolja. Hosszu hallgatásának indokául azt hozza fel, hogy egy „műtárs“-hoz irt magán levelemből tudomására jutott, hogy nemsokára szaklapot inditok meg, ennek megjelenését várta, azért nem felelt eddig. — Igaz, hogy gyorsirási rendszerem érdekében szaklapot akarok meginditani, s Lenkey Károly barátom dolgozik is már ügyes kezével a czimlapján, de Markovits urnak eddig erről nyilvánosan, vagy közvetlen tőlem tudomása nem lehetett; az pedig, mit én bizalmasan valakivel közlök, nem tartozik a tisztességes dolgok közé — másokkal tudatni.

Markovits ur nyilt levelének többi részére röviden a következőkben válaszolok, s kérem a tek. szerkesztő urat, hogy ennek becses lapjában helyt adni méltóztassék; fönn tartva jogomat, hogy annak idején, ha szaklapom megindul, részletes, szakszerü észrevételeimet meg tehessem, s azt a hires összetákolt gabelsbergeri rendszert, úgy elméleti, mint gyakorlati szempontból kritikailag saját gyorsirási rendszeremmel összehasonlitsam. — Markovits urnak is akkor bő alkalma lesz kimutatni, hogy ily egyszerü szavakat is, mint: „lelki, belki, telki“ stb. stb. ki tud-e irni, ide nem számitva a tulajdonneveket, hol meg egészen fönnakad; s hozzá még abban a furcsa helyzetben van, hogy saját nevét sem tudja a „hires“ gabelsbergi gyorsirással kiirni és ennek akarna ő privilegiumot szerezni! Furcsa biz es! Nem azzal akar ez győzni, mivel szabad versenyeknél győzni szoktak, hanem monopoliummal akarná e ő verseny társát a küzdő térről leszoritani. — Csakhogy ennek az ideje már lejárt!..

Nyilt levelében nem tisztességes dolog Markovitstól kétségbevonni azt, hogy nem saját gyorsirásommal irtam le az emlitett felolvasást, másodszor szintén nem tisztességes módon a „hiteles bebizonyitás“-ra vonatkozólag mondott szavaimnak csak egy részét közölvén, annak más értelményt akar tulajdonitani. Nyilt levelemben én kijelentettem: ha a Stolze- Fenyvesy-rendszer nevezetesebb egyénei is „hiteles bebizonyitást“ kivánnának, én kész vagyok a legnagyobb örömmel egy kijelelendő bizottság előtt, vagy a parlamentben rendszerem gyakorlati életrevalóságát bármikor bebizonyitani.“ — Ha Markovits ur még ezt sem érti meg, csak sajnálni lehet. — Ok nélkül mosolygott tehát e pontnál — Hogy pedig, kik nevetnek ok nélkül, ennek megitélését teljesen ő reá bizom.

Az az állitása, hogy hazánkban csak a gábelsbergeri és stolzei gyorsirásnak tanitása volna megengedve, egyszerüen nem igaz. Mert tudtommal — hogy egy példával éljek, Dohnányi Frigyes pozsonyi főgymn. tanár, ki Arends Lipót gyorsirását magyarra forditotta, s ezen gyorsirás már második kiadásban is megjelent, már évek óta tanitja ezt a gyorsirást. Különben erre kár egy szót is vesztegetni. — Ha szabad államban, a tudomány terén Márkovits urnak privilegiális s absurd okoskodását fogadnák el, akkor egyáltalában lehetetlen volna a tudománynak előbbre vitele; akkor meg kellene elégednünk azzal, amit őseinktől átvettünk. Ezt ugyhiszem Markovits u. sem tartaná valami üdvös intézkedésnek.

A gyorsirás tudvalevőleg tanintézeteinkben nincs is bevébe, hanem csak olyan „türt“ tantárgy. — A többi gyorsirási rendszer közül tehát tanitható az, a melyiket az illető tanintézet jobbnak találja s a növendékek akarják tanulni.

Markovits ur előtt ugy látszik az a logika: előbb megkeresztelni a gyermeket, mielőtt született volna, előbb bemutatni valamely gyorsirásnál más gyorsirásoknál tökéletesebb, s praktikusabb voltát mint mielőtt megjelent volna nyilvánosan. — Munkám ez év január hó közepén hagyta el a sajtót, azóta ellene még egyetlen-egy érdemleges kritika sem jelent meg; mellette, dicsérő azonban több; s azt egyhangulag jobbnak állitják, mint eddigi forditott gyorsirásainkat. Vajon Markovits ur miért nem bizonyitja be érvekkel, kritikai összehasonlitásokkal azt, hogy a gabelsbergeri gyorsirás tökéletesebb, mint az enyém? Ideje elég volt. S minden esetre többet érne haszontalan kenyéririgységből eredő szószátyárkodásánál! Ő erre szintén ismert logikájával felel. Azt mondja, nem lehet addig megkritizálni, mig gyakorlatilag be nem mutatom. Bezzeg agyon tudta csépelni Nagy Sándor plágiumát, mielőtt azt gyakorlatilag bemutatta volna szerzője. S rajtam, illetőleg gyorsirásomon sem volna eddig épség, ha gyorsirásom csak olyan össze vissza tákolt volna, mint az a „hires“ hiányokkal és inkorrektségekkel telitett gabelsbergeri gyorsirás.

Gyorsirásom vagy jó, vagy rosz. A jó gyorsirásnak egyik elengedhetetlen föltétele, hogy kellő technikai ügyesség

---

zett vadállatként orditó áldozata husába, kinek szerencsétlenségére nem állott tőr vagy pisztoly rendelkezésére és igy csak puszta kézzel volt kénytelen a szörnyü ellennel megküzdeni. Most a harmadik vadorzó, látva társának kritikus helyzetét, elobb fegyverét az ifjura — ki ezalatt kilépett a bokorból — elsüté, ki egy fájdalmas felkiáltással összerogyott és sietett társához, hogy azt a kutyától megszabaditsa; de alig tett két lépést, midőn egy váratlan lövés őt is leterité. Ezen lövés Fenyvesytől jött, ki négy ugrással a tisztáson termett és a kutya által tartott rablót erősen megkötözte és ezt végezve a két idegent sietett kötelékeitől megszabaditani. Azután körültekintve meglátta Eleket vérében úszva.

„Szent Isten! — mondá megijedve — tán csak nem jöttem késön? Sietve bontá fel az ifju ruháit; a lövés ennek oldalába furódott. Az öreg megtapogatta üteré és nem csekély örömére észrevette, hogy az még ver, tehát az élet még nem távozott el; gyorsan bekötve sebeit, galyakból egy hordágyat hevenyészett; össze és az idegenek segitségével gyengéden reáfekteté. A tüz még fennen lobogott és o világosság teljesen reáesett a mintegy élettelenül ott fekvő ifjura. Alig pillantotta meg az öreg az ifju megvilágitott arczát, midőn hevesen szivéhez kapva, e szavakat rebegé társához fordulva: „Nézd, nézd Pista, ez arcz! Istenem ha Ő volna, ha valóban fiam volna!“

Fenyvesy meglepetten tekintett fel e szavakra.

„Mondja csak — folytatá hozzá fordulva az öreg reszkető hangon — ki ezen ifju.“

„Segédem“ — felelé az erdész.

„És — és mióta? mikép került önhöz“ — Az öreg várakozásteljesen csüngött ajakán.

„Vagy nyolcz hónap óta és nagyon sajátságosan került hozzám.“

„Nyolcz hónap — igen, igen! — folytatá az öreg — Nagy ég! oh beszéljen felőle.“

„Itt nem lehet — felelé Fenyvesy — majd otthon. Most siessünk őt biztos helyre szállitani, hogy — ha van még segitség számára, ebben részesitsük. Fogja csak barátom — fordult Fenyvesy az öreg társához — és segitsen. Ezzel a két izmos férfiu fölemelte a hordágyat és lassan lépdelve haladtak az erdészlak felé, követve az öreg által, ki egyszersmind a jól megkötözött vadorzót vezette.

De térjünk vissza kissé elbeszélésünkhez. Vajjon mikép került Fenyvesy a küzdelem helyére.

Julcsa, amint tőle Elek eltávozott, láttuk, hogy összerogyott, de a hüvös éjjeli lég és a harmatos fü csakhamar ismét magához téritették. Elhatározása gyors volt neki, az ifjunak nem volt szabad elveszni. Egy sejtelem, mely egész valóját betölté, azt sugá neki, hogy Elek még boldog lesz, még nem veszett el. Büne bár nagy, de hisz a sorsnak oly szeszélyesek játékai! Gyorsan tehát bement atyjához, azt felkeltve elbeszélte neki a történteket. Az öreg férfiu megrendülve halgatá leánya elbeszélését.

„Igazad van leányom, — mondá — mig az ember biztosat nem tud, nem szabad itélni. Hogy Elek atyja valóban meghalt-e, nem tudni. De mert az első dolog veszélyes kalandjában segitségére lenni, a többiről majd holnap fogunk beszélni. Ezzel gyorsan felöltözött, fegyverét vállára akasztva, sietve haladt azon az uton merre az ifju ment.

Hogy mely pillanatban érkezett, láttuk.

Ezalatt Julcsa a feszület alatt térdelve imádkozott atyja és a szeretett férfiu életeért. A legkisebb neszre összerezzent és szivdobogva várta a következőket.

Egyszerre csak halk kopogás ébreszti fel lelki dermedtségéből és gyorsan odaszalad az ablakhoz, hogy megtudja ki kopog.

„Nyisd ki csak leányom — hallá atyja hangját — mi vagyunk.“

Egy örömsikoltással szaladt az ajtót felzárni, de meglepetve hátrált, látvan, hogy atyja két idegen és egy meg kö özött férfiu kiséretében áll előtte.

„És Elek?“ kérdé elfojtott hangon.

Atyja szótlanul mutatott a hordágyra.

Készitsd el gyorsan amaz ágyat, melyben akkor feküdt, midőn először hoztam haza — mondá — tán nem késő a segély.

Julcsa gépiesen fordult meg, az ijedség minden vérét szivéhez hajtá. Nem volt képes szólani és csendesen távozott atyja szavát teljesiteni.

Mialatt a két férfiu Eleket az ágyba fekteté, Julcsa az öreggel a mellék szobában volt. Egyikük sem beszélt. Julcsa sirt, az öreg pedig tompán nézett maga elé, halkan e szavakat rebegé;

„Ha ő volna!“

Végre egy kinteljes negyed óra mulva Fenyvesy visszatért.

„A seb nem életveszélyes, — mondá — csak a sok vérvesztés következtében ájult el — — Vagy két-három hét mulva felgyógyul.

Julcsa megkönnyebbülten sóhajtott fel és szemei örömkönyekkel teltek meg.

„Menj leányom — mondá Fenyvesy — készits gyorsan valami meleg ételt, v e n d é g e i n k bizonyára éhesni fognak.“

Midőn Julcsa eltávozott, az öreg odalépett Fenyvesyhez:

„Beszéljen! — mondá — beszéljen, mit tud felőle?“

Az erdész készségesen engedett a kérelemnek, de alig ért elbeszélése közepéig, midőn az öreg feltekintett az égre és összetett kezekkel igy szólt:

„Köszönet Istenem, hogy gyermekemet, visszadtad A megpróbáltatás bár fájdalmas de üdvös volt. Igen, tudja meg, ő az én fiam. En voltam azon szerencsétlen, de most boldog vagyok. Szegény jó nőm hogy fogsz örülni, látva, hogy gyermekünket m e g j a v u l v a ölelhetjük keblünkre.

Az öreg ezen utolsó szavainál lépett be Julcsa, egy páralgó talat hozva.

„Oh Istenem! sejtelmem való, mondá örömmel. — Tehát ő nem gyilkos és Ön megbocsájt neki.“

„Nem gyermekem — viszonzá az öreg — ő nem gyikos és én örömmel bocsájtok meg neki, feledni fogom a szenvedéseket, melyekben részesitett, mert remélem, megjavulva ölelhetem keblemre.

A gyorsan elkészitett étkek elfogyasztása közben elbeszélte: mikép került a vadorzók kezei közé.

Fiával történt ama szomoru eset után mintegy három hónapig őrizte az ágyat, de kigyógyult és ekkor ismét felébredt keblében a szeretet egyetlen gyermeke iránt; számba véve a körülményeket, gyermekét nem is tartotta oly bünösnek (hisz a szülői szeretet oly könyyen és szivesen bocsát és van elnézéssel különösen egyetlen szülött iránt!). Neje ösztönzésére elindult gyermekét keresni, midőn az ujságokban kibocsátott felhivások eredménytelenek voltak. Végre sok fáradozás után némi nyomokat lelt, melyek őt erre vezették. Mintegy két nappal ezelőtt eltévedtek a vidéken és egy férfiu, akihez felvilágositásért fordultak ama hirhedt helyhez vezeté, hol vagy három másik férfiu — elég kétes külsővel — őgyelgett. Ezek amaz egy intésére megrohanták a kocsist, megkötözve a bennt ülőket, elhurczolák őket egy barlangba, hol vagy nyolcz csontvász hevert már a földön. A rablók miután megfosztották ruházatuktól és elvevék a náluk talált pénzt, ezt keveselve nagyobb összeget követeltek tőlük, de ő álhatatos maradt és már-már a halál lebegett felette, midőn a válságos pillanatban fia jól czélzott lövése megmenté őket.

—

Másnap Fenyvesy a megkötözött és az éjen át biztos helyre zárt rablót átadta a hatóságnak s az egész dologról illetékes helyen jelentést tett.

Elek egy pár nap mulva egy előhivott orvos kezelése alatt és Julcsa valóban önfeláldozó ápolása következtében minden veszélyen tul volt.

A megható jelenetet, melyet az atya és fiu viszontlátása előidézett, toll nem képes leirni. Egymás keblére borulva sirt mindkettő örömkönyeket és Elek alig birta elereszteni atyja kezét, melyet könyeivel és csókjaival árasztott el, egyre e szavakat rebegvén: „tehát még nem vesztem el, tehát még boldog lehetek. Oh hála neked Istenem!“

„Igen gyermekem — mondá az atya meghatottan — még boldog lészsz. Isten nehéz megpróbáltatást mért reád. de az üdvösen hatott. Maradj a jó uton és el ne feledd az Isten negyedik parancsát.“

Mit mondjunk még sokat? Elek felgyógyulva, atyjával elköltözött haza, hol őt a jó anya már várta és rövid idő mulva visszatérve kedves Julcsáját, mint szeretett menyasszonyát vezeté oltárhoz aztán vissza birtokára, hová őt Fenyvesy is követé, miután a vadorzók kiirtásáért neki ajánlott előnyös állásról leköszönt.

Julcsa és Elek boldog pár lett, a boldogság és öröm varázsfénynyel árasztották el az öreg szüleik hátralevő napjait, kik gyermekeik boldogságában még egyszer megifjodtak.

Es midőn az első unokát meghozta a gólya — és már beszélni tudott, az öreg szülők siettek szivébe oltani Isten negyedik parancsát mert ennek szem elől tévesztése egy boldogtalan pillanatban, oly sok fájdalmat mért, a most boldog családra.

mellett, a leggyorsabb menetü szónoklatok leirására képesitsen. Bizonyitsa tehát Márkovits ur be azt, hogy a gabelsbergeri gyorsirással tisztábban, szabatosabban, rövidebben, s kevesebb vonással lehet irni, mint az enyémmel, s akkor én leszek az első, ki a régi föntartását (a németetét) k i v á n o m. A mig ezt nem teszi, becses engedelmé el (támaszkodva több tekintélyes szakember kritikájára) az ellenkező véleményt táplálom.

Markovits ur elég merész, nyilvános lapban azt állitani, „hogy az utóbbi évtizedben mondhatni gombaszerüen keletkeznek az uj irásterveзetek stb." Föl kell téteieznem, hogy midőn ezt a bombastot világgá bocsátotta, nem az ismert világrész valamennyi államát, hanem értette alatta ezt a mi sok tekintetben hátramaradott hazánkat. Hazánkban pedig a világ teremtése óta az én gyorsirásom az első, mely eredeti, s hozzá magyar: a többi forditott vagy plagializált gyorsirásoknak a száma sem nagy, melyek valaha hazánkban megjelentek, s tiz ujjamon könnyen összeszámlálhatom. Nagyon leköteles tehát Markovits ur,ha azon,hazánkban „gombaszerüen keletkezett" gyorsirások szerzőit velem tudatni kegyeskedik. Ugy látszik ilyen bombastokkal képes lesz azt is kimutatni," hogy minek nekünk előretörekedni, hiszen ugyis van[oiyan (??) gyorsirási irodalmuok, mint teszem a franczıák-, angolok-, vagy akár a németeknek!

Markovits urat, ha a birlapirói tisztesség iránt finomabb érzéket tanusitana, arra kérném, hogy ezt a válaszomat nyomassa ki a „Gyorsirászati lapok" legközelebbi számában, miután az ő czikke ott is megjelent; megjegyzéseit tetszése szerint megteheti, azon föltétel mellett, hogy ujabb állitására én is felelhessek. Ezt kivánná az igazság! De pardon! hova gondolok?! Markovits és igazság?!

Dr. KELE ANTAL.

A nemzetközi kereskedelemről

Irta: Sebestény Jenő.

(Folytatás.)

Az árumérleg a fizetési mérleg állásától van feltételezve. Az árubehozatal és kivitel nagyban s tartósan eltérhet egymástól a nélkül, hogy érczpénzküldés válnék szükségessé. Az árukivitel tartósan nagyobb lehet, mint a behozatal, ha az illető országnak nagy mennyiségü kamatokat vagy tőketörlesztési összegeket kell fizetnie a külföld részére; másrészt tulnyomó lehet a kivitel még azért is, mivel az ország kölcsönöket nyujt a külföldnek, ott vállalatokat alapit. Mind a két esetben a külföld részére fizetendő összegek áruk alakjában fognak a külföldre jutni. Hasonló módon a behozatal tartósan felülmulhatja a kivitelt, amennyiben a behozatali többlet a külföldön felvett kölcsönök vagy a külföld részéről fizetendő kamatok, tőketörlesztési összegek vagy munkadijak szerint egyenlittetik ki. Következőleg: a passziv árumérleget egyensulyba hozza az aktiv értékmérleg, az aktiv árumérleget, kiegyenliti a passziv értékmérleg

VI. A fizetési mérleg alkotó részeit képező tényezők oly végtelen változatossággal kapcsolódnak össze, s állanak egymással kölcsönhatásban, hogy a biztos itéletbozatal a lehető legnehezebb feladatok közé tartozik. De még ha a dolog természetében rejlő eme nehézséget legyőznők is, még mindig hiányozni fog a biztos alap a megitélésére, amennyiben a fizetési mérleg tényezőit számszerüleg, pontosan megállapitani, a statisztika mai állása szerint, nem vagyunk képesek. Az értékmérlegben foglalt nemzetközi kölcsönös tartozások és követelések nagyobb részéről statisztikai kimutatásokkal egyáltalában nem is rendelkezünk; csakis nagyjából, közvetve, egyéb tényezők figyelembe vételenek segitségével következtethetünk az illető összegek kisebb vagy nagyobb voltára. Az árumérlegre vonatkozólag vannak ugyan statisztikai kimutatások, de ezeknek adatai sem mindenben megbizhatók.

A nemzetközi áruforgalmi statisztikában az árubehozatal aránylag rendszerint nagyobb összeggel szerepel, mint a kivitel. Neumann-Spallart adatai szerint a világforgalomban 1867-től 1878-ig évenként átlag mintegy másfél ezer millió forinttal multa felül a behozatal a kivitelt — évenkénti 30,000 millió forintnyi összes forgalom mellett. A behozatal e tulnyomósága egyrészt a kivitt áruk értékmeghatározásának módjában leli magyarázatát. A gyakorlat e tekintetben nem egyenlő; az áruk értékét vagy a belföldi főpiaczok árai szerint állapitják meg, vagy pedig azt az értéket számitják ki, melylyel az áru az ország határánál bir. Az első esetben a szállitási költség egyenesen a behozatal terhére esik; a második esetben — s ez az eljárás sokkal helyesebb — ama feltevésből indulnak ki, hogy a belföldi szállitási dijat a belföld, a külföldön való szállitás diját pedig a külföld kapja. E feltevés a szárazon való szállitásnál rendszerint áll, a vizen való szállitásnál azonban nem mindig. Az értékmegállapitás ezen módja mellett a belföldi hajók szállitási dija a külföld javára iratik, mi ismét a behozatal értékét a valóságon tul növeli.

A statisztikai adatok megbizhatóságát másrészt még az a körülmény is megrontja, hogy a kivitel rendszerint kevesebb pontossággal állapittatik meg, mint a behozatal. Az államnak sokkal inkább érdekében áll a behozatal lehető pontos ellenőrzése, mely után vámjövedelme van, mint a kivitel ellenőrzése, mely után vámok csak kivételesen szedetnek. Számos állam behozatalánál fordulnak elő olyan áruk, melyek a másik állam kivitelében (ahonnan származnak) nem fordulnak elő. Szóval: az áru be- és kiviteli kimutatások nem csak hogy általában az értékeket nem mutatják ki pontosan, hanem még a be- és kivitel arányát sem birják helyesen megállapitani, a behozatalt a valóságnál rendesen nagyobbnak, a kivitelt pedig annál kisebbnek tüntetvén fel.

A fizetési mérleg tényezőinek bonyolult kapcsolódásá és kölcsönhatása, valamint az adatok hiányossága folytán a lehető legnagyobb óvatossággal foghatunk csak a mérleg megitéléséhez. A valódi mérleg egyenlegét illetőleg a legtöbb esetben csak homályos sejtelmeink lehetnek. Még a legtöbb biztossággal azt állapithatjuk meg, vajjon árumérlegünk passziv-e vagy aktiv. Az első esetben megfelelő aktiv, a másik esetben viszont megfelelő passziv tételek után kell kutatnunk az értékmérlegben. Gondos óvatosság és kellő tárgyismeret mellett azonban ily hiányos segédeszközök segitségével is — feltéve, hogy az adatokat kellőleg mérlegeljük s közreható fontos tényezőket figyelmen kivül nem hagyunk — egész általánosságban megközelitőleg hü képet alkothatunk valamely ország nemzetközi tartozásairól s követeléseiről, valamint árumérlege állásának természetéről és jelentőségéről. Nagyon tévedtek tehát az árumérleg tanának hivei, ugy a merkantilisták valamint a védvámosok, mikor a statisztikai kimutatásoknak legtöbbnyire vakon hitelt adva, és számos tényezőket figyelmen kivül hagyva, egész biztossággal vontak következtetést az árumérleg állásából valamely ország gazdasági emelkedésére vagy hanyatlására.

A nemzetgazdasági tudomány haladása a nemzetközi forgalom összes tényezőit megismertette velünk, s kimutatta az utat és módot, melyet követve a sikeres megoldáshoz juthatunk. De ez által a feladatot épen nem tette könynyebbé reánk nézve. Megóv ugyan a mult hibáitól, az egyoldaluságtól, az elhamarkodott, felületes következtetéstől; másrészt azonban oly számos, bonyolult tényező számbavételét s mérlegelését igényli, aminek eleget tenni sok esetben nem vagyunk képesek. A haladás eleinte minden téren negativ módon nyilvánul. Felismerjük a hibát és tévedést, majd kijelöljük az utat és módot az igazság fellelésére, mig végére magához az igazsághoz is eljutunk. A nemzetgazdasági tudomány is ily módon haladt: felderitette a hibákat, kijelölte az eszközöket, s most már csak emez eszközök minőségétől függ kutatásaink eredményessége. Ahol biztosan nem következtethetünk, legalább megóvjuk magunkat e tévedéstől.

VII. Az eddig elmondottak után ismerjük már ama tényező et, melyeknek számbavételével a nemzetközi áruforgalom természetének és jelentőségének helyes megitéléséhez juthatunk. E tényezők működését és kölcsönös hatását leginkább megismerhetjük, ha a nemzetközi tartozások és követelések kiegyenlitésének módját s eszközeit vesszük vizsgálat alá.

A nemzetközi forgalomban általában a tartozások követelésekkel, s a követelések tartozásokkal egyenlittetnek ki; azaz, minden egyes ország a más országokkal szemben fennálló tartozásait az azok ellen támasztható követeléseivel fizeti ki, feltéve, hogy a kölcsönös követelések és tartozások egyenlő összegeket képviselnek. Ha a fizetési mérleg nincs egyensulyban, ha a követeléseket mulják felül, természetesen további leszámitásnak nincs helye. Ez esetben értékes javak, s az áruk, illetőleg nemes ércz küldése által, vagy ujabb adóságok kötése által történik a kiegyenlités.

E kölcsönös kiegyenlitési folyamatban a váltó képezi a közvetitő tényezőt. A kölcsönös követelések és tartozások a lejárati idő közeledtével váltó alakot öltenek magukra, s mint ilyenek adásvevés tárgyaivá lesznek. Azok akik tartoznak, megveszik a követelők követeléseit. Ha pl. A ország bizonyos időben x összeget követel B országtól, akkor ezen x összeg erejéig váltókat fog intézni B országban levő adósaira. Feltéve, hogy A ország ugyanazon időben szintén x összeggel tartozik B országnak, ez esetben a tartozók megvásárolják a követeléseket képviselő váltókat, s elküldik azokat B országba saját hitelesőiknek fizetés fejében. B országban az A ország belföldi adósaitól (kikre e váltók intézve vannak) fogják behajtani követeléseiket. Ily módon a két ország között a készpénzküldés feleslegessé válik, a tartozások csakugyan követeléseikel egyenlittetnek ki.

Mivel a váltó ily kényelmes, és a készpénzküldés költségeinek megtakaritásá folytán olcsó fizetési eszköz, a külföld irányában követelők s tartozók részéről kereslet és kinálat tárgyául szolgál az, következőleg ára is a kereslet és kínálat egymáshoz való viszonya szerint fog alakulni. Ha A ország tartozásai, B országgal szemben egyenlők követeléseivel: a kereslet és kinálat kiegyenlitvén egymást, a váltó árfolyam pari-n fog állani. Ha azonban A ország tartozásai vagy követelései B országgal nincsenek egyensulyban: akkor amaz esetben, ha a tartozások mulják lelül a követeléseiket a fokozodó kereslet folytán a váltóárfolyam a parin felül fog emelkedni; mig ha a követelések mulják felül a tartozásokat a nagyobb kinálat folytán az árfolyam pari alá száll. Az árfolyam-hullámzások maximális és minimális határát a tényleges készpénz-küldés költsége, illetőleg annak nehézsége vagy lehetősége fogja megállapitani.

A váltóárfolyam alakulása azonban a valóságban nem ilyen egyszerü; sokkal bonyolódottabb, sokkal számosabb tényezők gyakorolnak arra befolyást, mint amilyen pusztán két államnak egymással szemben való követelési és tartozási viszonya. Hogy a váltóárfolyam állásának jelentőségét csak némileg is megitélhessük, e különféle árlakitó tényezőket nem szabad figyelmen kivül hagynunk.

Ha a pari-változásokat, melyeket a különböző országokban létező különféle valuta egymáshoz való értékviszonyának változása idéz elő, valamint a lát vagy kelet utánra szóló váltóknál a disconto levonásokat nem veszszük számitásba; akkor a parin alul vagy felül való árhullámzásra a következő okok gyakorolnak befolyást: 1. a bizonyos időben fennálló és esedékes kölcsönös követelések és tartozások összesége. A nem esedékes adósságok a váltóárfolyamra befolyást nem gyakorolnak. Valamely ország állandó államadóssága pl. a váltóárfolyamot nem érinti, de az évenkénti kamatok vagy tőketörlesztési összegek igen. — 2. Hitelviszonyok az illető országokban. Ugy az intéző, mint az intézvényezett iránti bizalom, vagy általában valamely ország hitelének csökkenése a külfölddel szemben, különösen válságok, háboruk, valutarosszabbodás idején. — 3. Kamatláb ugy az egyik, mint a másik országban. 4. A veszteségektől való félelem a jövőben beállható körülmények folytán; milyenek a követelések és tartozások állapotának, a valuta értékének, a kamatlábnak valószinü megváltozása. Ezek a jövőtől függő körülmények már a jelenben éreztetik hatásukat az árfolyamra. — 5. A készpénzküldés veszélye háboruk, zavargások, tengeri rablók, viharok rosz utak stb. következtében.

(Folyt. köv.)

Hirek.

— **A nagy kanizsai** „Kisdednevelő egyesületnek" ujabban tagjaivá lettek és pedig r e n d e s t a g o k k á: Ifj. Blau Károlyné urnő, Dauscha Ottóné urnő, Fánl Ignácz ur, Fürst Ignáczné urnő, Grünhut Henrikné urnő, Gstettner Vilmosné urnő, Kernhoffer Józsefné urnő, Dr. Pick Albertné urnő, Rapoch Selina urnő; p á r t o l ó t a g g á: Varga Lajos ur. Van ez idő szerint az egyesületnek 17 alapitó, 127 rendes és 63 pártoló, öszszesen 207 tagja.

— **Tüzoltó-egyleti zenekarunk** f. hó 7-én és 8-án Keszthelyen volt s ott hangversenyt adott. Az ottani sajtó elismerő sorokban emlékezik meg rólok; ami a zenekarra nézve mindenesetre csak buzditó lehet. Mi is örvendünk szép haladásuknak; de azt még sem helyeselhetjük föltétlenül, hogy haladottságuk jelenlegi fokán vidéki városokban is hangversenyeznek. Mindenesetre jobb lett volna még legalább egy évet várni a nagyobb szabásu föllépésekkel.

— **Nagy vigsággal** távoztak városunkból a három évi szolgálatot eltöltött, szabadságolt közöshadseregbeli bakák. Annáljobban befellegzett a sok árván maradt dézsás kebel fölött.

— **Okleveles kertész** jó fizetés mellett azonnal alkalmazást nyer. Hol? — megtudható a szerkesztőségben.

— **Katonáink** visszaérkeztek városunkba, mivel a morvavölgyi hadgyakorlatok véget értek. — Illetékes kutforrásból örömmel értesültünk arról, hogy honvédségünk a nagygyakorlatok alatt teljes elismerést vivott ki magának, amennyiben közös hadseregbeli katonai körök véleménye szerint ez alkalommal elvitázhatlanul beigazolta, hogy a közös hadsereggel egyenlő szinvonalon áll. Ebből azután az a tanulság, hogy magyar szóval, magyar módon bizony rövid idő alatt is sokra lehet menni a mi tanulékony magyar legényeinkkel

— **A magyar szt.-korona** országai vörös-kereszt egylete Nagy Kanizsa városi választmánya képzett betegápolónőknek városunkban leendő letelepitését óhajtja eszközölni; mely czélból felhivja mindazokat, kik ily minőségben dijmentes kiképeztetést kivánnak nyerni,hogy legkésőbb f. év szeptember hó 24-éig az egylet elnökségénél jelentkezenek. Az illetőktől megkivántatik, hogy irni és olvasni tudjanak.

— **Gyászhir.** A következő gyászjelentést vettük: Sárvári Ullmann István, cs. kir. őrnagy, a maga és gyermekei: Unger Ödön, Elek és Sándor valamint Istl Viktoria, mint anya, Istl Sándor, Istl Mária, férj. Bárány Sándorné, mint testvérek, ugy az összes rokonság nevében, fájdalomteljes szivvel jelentik felejthetetlen jó neje illetve hőn szeretett édesanyjuk, leánya és testvérük: Sárvári Ullmann Istvánné, született Istl Veronika asszonynak, élete 43-ik, boldog házassága 22-ik évében f. hó 16-án reggel 5 órakor a hallotti szentségek ájtatos fölvétele után történt gyászos elhunytát. Kelt Nagy-Kanizsán, szeptember hó 16 án 1884. Áldás és béke lebegjen a szeretett nő és legjobb édes anya hamvai felett!

— **Halálos verekedés.** F. hó 13-án a keretyei bucsu alkalmával Pinter László várföldi lakost hazamentében a meretei malom mellett több a vele menő társa megtámadta. Verekedni kezdvén, a vége az lőn, hogy a megtámadottat agyonverték. — A tettesek már fogva vannak.

— **Hogy a tanitó** buzgalma s önzetlen fáradozása mily szép eredményeket mutathat fel, élénken tanusitja az, hogy H o c k P á l türjei tanitó, községében önsegélyező magtárt létesitett. — Midőn efölötti örömünknek és elismerésünknek e helyen kifejezést adunk, egyuttal óhajtjuk, hogy a nemes példát minél több tanférfiu követni iparkodjék!

— **Berecz Imrét,** a városunkban közszeretetnek örvendett derék szenatort, sulyos veszteség érte; édes anyja jobb létre szenderült Zala-Istvándon, 74 éves korában.

— **Erdősy Eugenia** kisasszonyról, városunk szülöttéről, ki jelenleg Németország legelsőrangu szinpadjain növeli a magyar név nimbuszát, nemrégiben volt alkalmunk lapunkban a berlini és hannoveri lapok utján megemlékezni. A „Nürnberger Tagblatt", — a Fränkische Kurier, — a „Fürther Tagblatt", — a „Nurnbergische Stadtzeitung," — a hannoveri, berlini, hamburgi, stb. német lapok szinházi kritikája az osztatlan elragadtatás lelkesült szuperlativusaival magasztalja a hirneves művésznő elbájoló énekplasztikáját, ritka drámai alakitó tehetségét, hóditó szinpadi megjelenését, egy ujabban tett művészi körutja alkalmából. A nevezett lapokhoz csatlakozva, őszinte örömmel teszszük le ismételten e helyen a művésznő iránti elismerésünk koszoruját. Egyuttal szabad legyen azon óhajunknak és reményünknek kifejezést adni, miszerint Erdősy k. a. városunk büszkesége diadalbabérai közt meg nem feledkezve rólunk, minél előbb részesitend bennünket kiváló művészetének élvezhetésében. Jelen alkalommal nem térhetünk ki egy kis futólagos reflekszió elől. Ugyanis aki korunk művészetének egyetemes történetét majd megirja, az fel fogja rólunk jegyezni azon szomoru dolgot, hogy mi magyarok csak akkor ismerjük el valakinek művészi hivatását, ha előbb a külföld itélőszéke megmagyarázza nekünk, hogy kiben mit birhatnánk. Aztán csak helyre lehessen mindig hozni a mulasztást, Hiábal nálunk az már ugy a szokás, hogy semmit sem merünk, semmit sem tudunk addig akceptálni, mig a külfold szentesitését nem birjuk. Ha csokrot akarunk kötni, akkor elmegyünk a külföd kertjébe virágért, noha saját kertünk szintoly szép, illatos virágokkal ékeskedik, sőt vajmi sokszor — mint élő példák bizonyitják — még szebbekkel is!

— **A pápa-keszthelyi** vasut ügyében egyre folynak a tárgyalások. Most már oly meleg felkarolásban részesül ezen valóban nagyfontosságu dolog, hogy létesülését már a közeljövőben várhatjuk.

— **Csáktornya város** derék intelligentiája szép jelét adta a nevelésügy iránti meleg érdeklődésének. Többen értekezletet tartván, elhatározták, hogy ott kisdedovó intézetet létesitenek. Az előzetes teendőkre ideiglenes bizottság küldetett ki. Az alakuló ülés október 26-ára lett kitüzve.

— A csáktornyai tanitóképzőhöz Gaál Imre neveztetett ki rajztanárul s egyuttal a reformatus növendékek vallásoktatásával is megbizatott.

— **Phyloxera.** Zalamegye tapolczai járásba kebelezett Palosnak községben a phylloxera jelenléte konstatáltatván, a m. kir. miniszter f. évi 40, 870 sz. rendeletével a nevezett község összes szőlő területeit zár alá helyezte.

— **Brutalitás.** Egy vidéki atyafi mulatság után vágyakodván, e végből bement Pápára, gondolta, hogy ott könnyü lesz majd olyan cimborákra, szert tenni, a kikkel kedve szerint kimulathatja magát. Mulatott is, de nem hiszszük, hogy egyhamar kedve szotytyanna hasonló mulatságra. Pénteken este egyik korcsmában megismerkedett néhány fiatal legénynyel, — ezek e l v e z e t t é k korcsmáról korcsmára és mindenhol fizettettek vele. Mikor már minden pénzéből kifogyott az atyafi és teljesen berúgva volt, kik, kik nem, még eddig megállapitható nem volt kivezették a sétatérre, ott mindenekelőtt jól elverték, azután ezüst óra-láncát tőle elvették, végül hogy dicső tettüket még meg is koronazzák, levetköztették a nyomorult embert és saját botját félig annak végbélibe furták. Igy találta meg a rendőrség az embert telve vérrel és eszméletlen állapotban. A vizsgálat ugyan folyamatba tétetett, de a szerencsétlen annyira részeg volt, hogy egyáltalában nem emlékszik vissza a tettesekre.

— **Résen legyünk!** A kholera irszonyuan pusztit Nápolyban; legközelebb 809 beteg közül 430 az haltak meg kholerában. Ez a veszély; kell, hogy az óvintézkedések megtétele iránt lanyhák ne legyünk. A magyar kormány enemben ujólag szigóruan utasitotta a hatóságokat a kellő intézkedések megtételére. Legyen is résen n á l u n k i s a h a t ó s á g, a város szennyes közhelyei, kocsiállások, vásárterek, szemétgödrök, szenynyel járó iparok piszkos helyei, ha valaha, most kiválóan szoros felügyeletet s tisztán tartást igényelnek.

— **A lottó és a kolera.** Nápolyban, hol a kis lottó-játék óriási mérvben el van terjedve, az utóbbi kolerás napok alatt az 5. 52. 90 számokat tizezerszer tették meg és a számok csakugyan kijöttek, minek következtében a lottó 4.000. 000 lírát fizetett ki a nyerteseknek. Lőn erre magnum áldomás, ami azt eredményezte, hogy a kolera megbetegedések a mértékletlenkedések következtében a következő napon már feltünően nagyobb számmal jelentkeztek.

— **Politikai hirek.** Ő felsége kis kisérettel és gróf Kálnoky külügyminiszterrel e hó 14-én, vasárnap este az északi vasuton Granicián át Skjerniewicebe utazik, hogy III. Sándor czárral találkozzék. Ő felesége Skjernievicebe hétfőn d. u. 3 órakor érkezik meg; aznap fog valószinüleg Vilmos német császár is oda érkezni. Kedden, e hó 16-án d. u. ő felsége visszatér és 17-én reggel Bécsbe érkezik. — Spanyolországból érkező hirek szerint Barcellóban e hó 23-án nemzetközi anarchista kongreszszus lesz, melyre a spanyolnevü egyesült munkás-társulatok bizottsága meghivókat küldött szét. A négy napra tervezett kongresszus a szocziális forradalmat siettető legczélszerübb eszközökről fog tanácskozni. — A jövő 1885. évre, szóló magyar állami költségvetést csak az e hó 20-án kezdődő miniszteri tanácskozásban állapitják meg A folyamszabályozásokra vonatkozólag most legtöbb sulyt a Dunaszabályozásokra fektetik. A felső és alsó Dunának szabályozása külön-külön tanácskozási tárgyat fognak képezni a törvényhozás előtt. Az ez évi szükségletben csak a felső Duna szabályozására fog csekély összeg szerepelni, mivel azt remélik, hogy az alsó Dunánál való munkálatokat a budget megterheltetése nélkül is keresztül vihetik. A felső Dunaszabályozás költségeinek nagyobb része csak az 1886-iki költségvetésbe fog felvétetni. — Szudán. Mint a Reuter ügynökségnek Wady-Halfából szeptember 9-ről jelentik a dongolnai mudirtól, Dobbahból távirat érkezett, melyben tudatja, hogy két fölkelő csapat, melyeket a máhgi két emirje vezényelt, Ambikol mellett megveretett és nagy veszteségeket szenvedett. — Az ujvidéki „Zásztava" a horvátországi szerbséget, mely immár boldognak érzi magát hazájában, mert kivánatai hosszu küzdelem után beczikkelyeztettek, hogy a kiegyezés alapján álló ismert szerb basa fiákat válaszsza meg képviselőkül a zágrábi tartománygyülése azon helyeken pedig, hol a szerbek kisebbségben vannak, a nemzeti,a kormánypárt jelöltjeit támogassa; mert a nemzeti párt volt az, mely egész őszinteséggel lépett a szerbek elé, a szerb kivánatokat változatlanul akként fogadta el és tette magáévá, amint azok a szerb klubb részéről előterjesztettek. — A német szerzemények Afrika nyugati partján sokkal terjedelmesebbek, mint eleinte hitték. Kapstadtból azon jelentés érkezett, hogy a Luderitz német kereskedő által megszerzett terület Angra Pequenatot Cap Frioig — az angolok által megszállott czethal-öböl kivételével — mintegy százhusz földrajzi mértföldre terjed. Németország tulajdona ez uj szerzeményre a német lobogó kitüzésével már jogi elismerést nyert. — Abdul

Hamid szultán trónralépésének évfordulóját e hó 2-án nyolczszor izben ülték meg Konstantinápolyban. Daczára az esős időnek, e napon estve a középületek és a magas rangu állambivatalnokok csónakjai kivilágittattak. A szultán csupán a nagyvezirt, a seikül islamot, Khetreddin és Abdullah pasákat fogadta. A többi méltóságok csak reggelit kaptak a palotában. Ez utóbbiak között volt Madzsar Machmur pasa (Fácund tábornok.) e magyar renegát, ki 1876 óta, midőn Montenegró ellen Medunál csatát vesztett, Rodus szigeten számüzettésben élt, legutóbb azonban megkegyelmeztetett. — Katholikus osztrákok Oroszországban. Szt. Pétervárról jelentik a „Times“-nek: „Nem csak a zsidók szenvednek az Oroszországban uralkodó egyenlőtlenség miatt de az idegen illetőségű római katholikus papok is. Igy péld: Odessából azt, jelentik, hogy ket osztrák küldöttet Ratska és Linbats urakat, a kik meg voltak hiva az ottani régészeti kongresszusra, a rendőrség azonnal kiutasittatta, mert római katholikus papok, bár felmutatták a bécsi orosz nagykövetség által láttamazott utleveleket. — A vallás és közokta ási ministeriumban Szász Károly ministeri tanácsos superintendenssé történt megválasztása folytán megürült helyre Berzeviczy Albert van kinevezésre fölterjesztve. Berzevicy Eperjes várost képviseli, és a fiatal képviselők között ő az, ki képességénél, munkásságával és egyéni tulajdonainál fogva a legszebb jövő vár. — A király Boszniában. A Daily „Chronicle“ szerint Ferencz József király a jövő tavaszszal Boszniát és Herczegovinát meglátogatja, a Szerajevoban a balkáni uralkodók: a szerb és oláh király, a bolgár és montenegrói fejedelem látogatását elfogadja. — Zágráb III. választókerületében népes választói gyülés volt, melyen Starcsevics Antal kijelenté, hogy Horvátország csak úgy lehet boldog, ha önálló ország lesz, ha Magyarországtól elszakad. — Ausstria összes népességét véve minden 1000 ember közül beszél 367.5 németül, 237.7 csehül, 148.6 lengyelül, 128.0 ruthenul, 52.3 szlovénul, 25.9 szerb horvátul, 30.7 olaszul és 8.8 románul. — Egyptomban Volseley vette át az angol hadak főparancsnokságát.

Papirszeletek.

Egy helybeli idegen származásu panorámás „P a n o r á m á“-jának kirakata közt életfilozófál a „l é t és n e m l é t“ fölött. Erre neki Panorámájának k e r e s l e t e valóban alapos indokot adhat.

*

Azt volna csak jó tudni, hogy a „P a n o r á m a“ kirakatában melyik a „Lupulus?“ Az a csörgős sapkás-e ott legfelül vagy aki áll az ő jobbja felül, avagy lent az, a k i ott saját szerzeményü „É l e t f i l o z ó f i á“-ját declamálja az „o h n é p“ előtt?!

*

Hatása bizonyos foglalkozásu egyéneknre — hir szerint — igen nagy. Ezeket az „É l e t f i l o z ó f i a“ valóságos extázisba hozta, s most a panorámásnál éjjeli jerem(i á)ddal tisztelegnek, zengvén v e s z t e t t r e m é n y e i k e t. Ez alkalomra az Életfilozófia szóu sora va lasztott intonálásul: „K e r e s ü n k é s n e m t a l á l u n k.“

*

Hogy milyen söngemények látnak napvilágot, ha egy panorámás „lantot ragad, csatára kap, és izzad“ és bölcselkedik, — ime néhány szemelvény:

„F e n s é g e s é r t, s z é p é r t égünk
Selfeledjük t ö r p e s é g ü n k.“ (Puff!)

Avagy:

„F e n n h é j á z v a mondja a b ö l c s
T u d á l é k o s k é p z e t é b e n.“

(Brrr!) Mintha csak a szent-gróthi táncz mester „Bucsu Szózatát“ olvasnók!)

Es végre a korona:

„Bölcs az, aki büszke ménről
Lenézi a gyalog utast
És az élet keservéről
Annyit tud, mennyit olvas.
B e c s ü l e t r e is, t u d o m,
E z a m o n o p o l i u m.
B ö l c s e s é g é s becsület
I l y k é p e g y ü t t s z ü l e t e t t.“

(Jaj! Oh naszlag, bebrettenetes a te munkád!)

*

Ezek után nem csoda, hogy a „Zalai Közlöny“ csupa sajnálatból szerkesztőségi ollóját a Panorámától távoltartotta legyen s előre láthatólag jövőre is távoltartandja. Mert hiába kérem, a szerkesztőségi ollóknak o r r u k van.

*

Egyébként a jó panorámás urat afféle apróságok nem turbálják. Nem igen fájt neki az sem, hogy a szentistván napi „oh nép“ is csak 1 frt 50 kr. erejéig ült fel ponyvára teritett „c s a k t i s k r a j c z á r o s“ Panorámájának; nem bántja az sem, hogy nincs vicza, fogynak a tendentiosus lövegek és mégsem szaporodnak a praenumeransok; mert hát F ü r s t L a j o s úr protectiója nála mindent pótol és azt nem pótolja semmi. Ez a jó orvos úr pedig a panorámást hir szerint legmagasabb kitüntetésre fogja illetékes helyen ajánlani, mivel Panorámájából kitünő s eddig „m é g s e h o l n e m l é t e z e t t“ labdacsok kerülnek ki, mik belsőleg alkalmazva, teljesen pótolják a trokárt. Ehhez a még egyetlen viczclap által el n e m é r t d i c s ő s é g h e z g r a t u l á l u n k.

*

A szentistvánnapi kudarcz s az eddigi részvétlenség boszujául — ugy beszélik — a panorámás ur firmát cserél; uj czégje lesz:

„PONYVALÁRMA.“

Ajánljuk a békeszerető rendőrség figyelmébe.

*

A panorámás ur a görbe keresztségben F a r k a s nevet nyert. Igy nem csoda, hogy Panorámájában oly gyakran megszólal a fejjelleges f a r k a s h a n g; mert hát „n o m e n e t o m e n h a b e t.“

*

Valami helybeli politizáló ujság mosolyt keltő nagyképüséggel, 4 hasábon át kérkedik azzal, hogy milyen Európára szóló az ő z s o r n a l i s z t-v i t é z s é g e; mivel bizonyos k ö r ö k n e k (Persze a zsidókat érti!) megmeri mondani, hogy a német könyveket veszik, a német irodalmat pártolják! Valóban vérfagylaló vakmerőség!!

*

A „M a g y a r K ö z i g a z g a t á s“ 11. számában czikk jelent meg „D e t e k t i v r e n d ő r s é g ü n k“ czimen. Ennek a különben talpra esett czikknek egyik tétele ez: „Nem kell feledni, hogy a nagy világ tapasztalata szerint eddig a detektiv rendőrök nagy számát a l e g a l á v a l ó b b g a z e m b e r e k t e t t é k. — Szégyen volna, ha m i m a g y a r o k csakugyan oly képtelenek volnánk, hogy e g y i l y r e n d ő r s é g e t m a g u n k b ó l nem t u d n á n k s z e r v e z n i.“

(Aláz'szolgája!)

Lapvezér és kiadó: SZALAY SÁNDOR.
Felelős szerkesztő: VASS ÁLMOS.
Laptulajdonos: WAJDITS JÓZSEF.

HIRDETÉSEK.

GEGRÜNDET 1855
Aeltests u. grösste
Annoncen - Expedition
HAASENSTEIN & VOGLER
(OTTO MAASS)
WIEN, PRAG etc.
Tägliche directe Expeditionen von Annoncen, betreffend: Associations-, Compagnons-, Agentur-, Personal-, Arbeiter-, Stellen-, Wohnungs- u. Kauf-Gesuche, Geschäfts-Veränderungen, Waaren-Empfehlungen, Submissionen, Versteigerungen, Ausverkäufe, Spedi-tionen, Bank-Emissionen, Verlosungen, Generalversammlungen, Eisenbahn- u. Schifffahrts-Pläne etc. etc. an alle Zeitungen des In- u. Auslandes.
Prompte, discrete u. billige Bedienung.
Zeitungs-Cataloge und Kostenvoranschläge gratis und franco.
NB. Die Entgegennahme von Offert-briefen geschieht ohne Gebührenberechnung.

Nagy-Kanizsán a magyar-utczában fekvő Molnár János árvái tulajdonát képező egész ház, mely áll 3 utczai szobából, egy igen nagy udvari teremből, konyha, pincze és egyéb melléképületekből ezenfelül a ház végeben fekvő egy nagyobb szántóföld esetleg hosszabb időre és 1884. november 1-től bérbeadatik.

Bérbe venni szándékozó szivesked-jék Dr. TUBOLY GYULA ügyvéd urnál jelentkezni. 2270 2—3

2966/884.

Árverési hirdetmény.

A nagy-kanizsai kir. törvényszék telekkönyvi osztálya részéről közhirré tétetik, hogy Frumbold György és József kis-kanizsai lakós végrehajtatóknak Snepf Imréné szül. Frumbold Erzse végrehajtást szenvedő kis-kanizsai lakós elleni 11 frt 35 kr. per, 5 frt 80 kr. végrehajtás kérelmi, 11 frt 15 kr. jelenlegi s még felmerülendő költségek iránti végrehajtási ügyében a fentnevezett kir. trvszék területéhez tartozó nagy-kanizsai 1593. sz. tjkönyvben † 2792. hrszám alatt foglalt s 57 frtra becsült † 3205. hrsz. a. foglalt s 516 frtra becsült † 9028. hrsz. a. foglalt s 174 frtra becsült ingatlanok 1884. évi október 18 ik napján délelőtt 10 órakor ezen telekkönyvi hatóság helyiségében Molnár Alajos felperesi ügyvéd vagy helyettese közbejöttével megtartandó nyilvános árverésen külön külön eladatni fognak.

Kikiáltási ár a fennebb kitett becsár. Árverezni kivánók tartoznak a becsár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni.

Vevő köteles a vételárt három egyenlő részletben még pedig az elsőt az árverés jogerőre, emelkedésétől számitandó 1 hónap a. a másodikat ugyanattól 2 hónap a. a harmadikat ugyanattól 3 hónap a. minden egyes részlet után az árverés napjától számitandó 6% kamatokkal együtt az árverési feltételekben meghatározott helyen s módozatok szerint lefizetni.

Ezen hirdetmény kibocsájtásával egyidejüleg megállapitott árverési feltételek a hivatalos órák alatt a n. kanizsai kir. trvszék telekkönyvi osztálynál és a n. kanizsai városi tanácsnál megtekinthetők.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság Nagy-Kanizsán, 1884. évi május 9-én.

Cs. kir. szab. déli-vasut.

Ezennel közhirré tétetik, hogy f hó 18-ikán délelőtt 10 órakor, a helybeni vasuti teherkiadó-raktárban két csomag asztal és egy csomag deszka elárvereztetik, ha addig a feladó vagy czimzett, küldeménye felett nem rendelkeznék.

Kanizsa, 1884. szept. 9-ikén.

2261 3—3

Az állomási főnökség.

NESTLÉ HENRI GYERMEK TÁP-LISZTJE
Tökéletes tápszere csecsemőknek és gyenge gyermekeknek.
Egy doboz 90 kr.
2194 8—10
Disz ok-levél.
ARANY-ÉRMEK többféle kiállitásból.
Számtalan bizonylatok elsőrangu orvosi tekintélyektől.

GYÁRI JEGY.
NESTLÉ HENRI SŰRITETT TEJE
Egy doboz 50 kr.
Főraktár Osztr.-Magyarország részére:
BERLYAK F.
Nagy-Kanizsán:
Fesselhofer József és Rosenfeld Adolf kereskedőknél és Magyarország összes gyógyszertáraiban.

A feltalált, dr. Meidinger orvostudor ur által kizárólag szabadalmazott
MEIDINGER Kályha-gyár
HEIM H. Döbling. Bécs mellott.
Fiókraktár Budapest, Thonet-udvar.

A legelső dijakkat kitüntetve: Bécs 1873 Cassel 1877. Páris 1878. Sechshaus 1877, Weis 1878, Teplitz 1879, Bécs 1880, Ege 1881, Trieszt 1882.
Raktárhelyiségek:
Bécs, Bukarest, Mailand,
Kärtnerstrasse 40/42 Strada Lipscani 96. Corso Vitt. Emanue 1. 38.
A legkitünőbb, szabályozható, töltő és szellőztető kályhák, lakszobák, iskolák, irodák stb. számára egyszerü s legdiszesebb kiállitásban. Több szobának a fütése egyetlen egy kályha által. Központi légfütés egész épületek számára.
Austria Magyarországon. 221. közoktatási intézetben Meidinger kályháinkból 1431 van használatban, ezek között Bécs községnek 60 iskolájában 373 kályha. 2242 6—15.
M e i d i n g e r k á l y h á i k k i v á l ó e l ő n y e i annak nemcsak a csász. kir. hivataloknál. birodalmi intézetek és községi hatóságoknál, lelkészi hivatalok, kórházak vasutak és gőzhajóknál, pénzintézetek és biztositótársulatoknál kereskedelmi berendezéseknél, szállodák, kávéházak és vendéglőkben szerezték meg a nagyszámu bevezetést hanem azon felül még több mint 20,000 magánlakásban lesznek ami Meidinger kályháink használva.
Gyári védjegy.
MEIDINGER-OFEN H. HEIM
Ama nagy közkedveltség, melynek kályháinak minden felé örvendnek, számtalan utánzásra adott alkalmat. Ennélfogva mellékelt védjegyünkre hivatkozva, saját érdekében óvjuk a t. ez. közönséget, legjobb hirnévben álló gyártmányainknak utánzásokkal való felcserélése ellen, legyenek azok bár csak egyszerüen mint Meidinger kályhák vagy mint javitott Meidinger kályhák ajánlva.
Gyártmányaink ajtajának belső oldalán védjegyünk átvan öntve.
Értesitések és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Alapittatott 1858.
WALSER FERENCZ
első magyar gép- és tüzoltószerek gyára, harang- és érczöntődéje BUDAPESTEN Rottenbiller-utcza 66.
Ajánlja gyártmányát, mint magyar különlegességet kutakban és mindennemü szivattyukban. elvállal teljes vizvezetékek berendezését, városok, földbirtokosok, ipartelepek, ármentesitő társulatok és magánzók részéről modern technikai

alapon és kedvező feltételek mellett ajánlkozik köz- és magánfürdők felszerelésére, szagmentes árszékek felállitására és minden viz müvi munkálat gyors és pontos kivitelére képes árlapok és részletes költségtervezetek kivánatra dijmentesen küldetnek.
Egyetlen belföldi szivattyu-gyár.
2023 51—80

NAGY-KANIZSA. 1884. szeptember 21-én. 76-ik szam. Huszonharmadik évfolyam.

Előfizetési ár
egész évre . . . . . 8 frt
fél évre . . . . . 4 „
negyed évre . . . . . 2 „
Egy szám 10 kr

HIRDETESEK
5 hasábos petitsorban 7, másodszor 6 s mi den további sorert 5 kr
NYILTTÉRBEN
soronként 10 krért vétetnek fel
Kincstári illeték minden egyes hirdetésért 30 kr. fizetendő

ZALAI KÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz,
anyagi részét illető közlemények pedig kiadóhoz bérmentve intézendők:
NAGY-KANIZSA
Wlassicsház
Bérmentetlen levelek csak ismert munkatársaktól fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek

A nagy-kanizsai „Kereskedelmi Iparbank", „nagy-kanizsai önk. tüzoltó-egylet", a „zalamegyei általános tanitótestület", a „nagy-kanizsai kisdednevelő egyesület", a „nagy-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet", a „soproni kereskedelmi s iparkamara nagy-kanizsai külválasztmány" hivatalos lapja.

Hetenkint kétszer, vasárnap- s csütörtökön megjelenő vegyes tartalmu lap.

Kanizsának egy másik társadalmi baja.

— Válasz a „Zala" „Kanissa egy társadalmi baja" czimü czikkére. —

Vannak emberek a kik társadalmi állásuk szükségképeni követelményének tartják lételüknek már csak azért is jelét adni, nehogy a hivatásukkal tulajdonképen megférhető örökhallgatás a nemlétezőkkel egyenranguvá tegye őket. Kisvárosban különben is nagy lévén a szereplési viszketeg, — a hivatalos teendők halmazától visszariadt tisztviselő, — a tespedő unalomhoz hozzászokott prókátor, — a közvéleménynek mint egy feláldozásával a hazafiasság cégére alatt váltogatva keresik a társadalmi bajokat.

A társadalom ezen két recrimináló rétegének minden szemet szúr. — A mihez ők hozzá szóllanak, — azt a sülyedés inditó okának declarálják a nélkül, — hogy szakismeretet, — higgadt alaposságot és részrehajlatlan tájékozást szereztek volna az oly nagynak hirdetett localis bajról, mielőtt azt egész általánoságban ostorozni magokat hivatva éreznék.

Legtöbb esetben tisztviselő és prokátor vindicálják maguknak azon jogot, hogy ők mindenhez értenek, — holott a nagyon is szük körben mozgó — hivatali állására annyira féltékeny tisztviselő nem keresi fel az alkalmakat a társaság minden elemeivel alaposan megismerkedhetni. — Kerüli különösen a realis embereket, kiket a léha czimbálványozásra nem ragad, s kik az ember értékét tevékenysége után mérlegelik.

A „Zalában" szellőztetett társadalmi bajnak felfedezője is alighanem ily táblabirói tekintélyét féltékenyen őrző bürokrat lateiner. — Legalább erre engednek következtetni, — az ólomlábn lassuság, melyből kivergődni czikkének bevezetésében alig tud, — a halomra hányt czifra frázisok, — csuszó mászó bocsánatkérés és a jezsuita félénkség az, mely soraiból visszatükröződik, mielőtt, mint ő mondja a dolog elevenjére tapintana.

A kanizsai kereskedői osztálynak visszamaradását ostorozza a magyarosodás terjesztésében. — Teljességgel nincsen megelégedve a tisztelt czikkiró a magyarosodási mozgalmakkal, törekvésekkel, melyek a legutóbbi évtizedek alatt „amott" létrejöttek. — Ez az „amott" a helyremutató szócska azok ellenében, kiket hazafias törekvés mulasztásával ostorozni nemcsak korszerü dolog, — de a kanizsai társaság egy bizonyos körének kizárólag kedves feladata is. — Az „amott" oldalon lévőknek ma még csak hazafias törekvését vonják kétségbe, — de mi lesz akkor édes Istenem ha a törvényhozó testület egybegyülvén, az „amott" oldalon levők ellen az országgyülés kebelében működő párt foglal fenyegető állást, még pedig olyat, — melynek folytán ezen a szerencsétlen „amott" oldalon levőknek nemcsak hazafias törekvésük, de előre tudom, egyenesen hazafiui jogosultságuk vonatik kétségbe. — Mily czikk irására fog majd inspiratiót adni Istóczy et consortes inditványai, — még inkább vádjai, — az „amott" oldalon levők gyülöletére fogékony hazafiaknál?...

Kiket „Kanizsának egy társadalmi bajáról" irottakban czikkiró per „amott" jelöl meg. — azok már nem is merészelnek olyat képzelni, hogy az ő hazafias törekvésüket igazán buzgónak és őszinteének tartsák, — megelégszenek a kor hibájánál fogva, — hogyha őket ezen hazafias törekvésökben és buzgóságukban nem háborgatják. Még elismerést sem kivánnak, — söt határozottan tudom hogy áldozatkészek is, s nem kivánnak többet mint a mit az államot alkotó egyedek jogbiztonságuk érdekében a kormányhatalomtól jogosan megkivánhatnak.

De azért sikra szállnak mindig ás bárki ellen, ha hazafiasságuk bármely oldalról megtámadtatik, — s különösen Kanizsán az e tekintetben elért eredmény nemcsak fényes és minden józan gondolkodásu megelégedhetésére szolgáló — hanem épen más vidékekhez viszonyitva — magasan áll. —

Én csupán a kanizsai „amott" oldalon lévő kereskedők hazafias törekvésének már elért fényes eredményéről akarok elsősorban irni, — mert a más oldalon lévő kereskedők hazafiasságáról már vallásuknál fogva is megvagyunk győződve. — És miután minden Demosthenesnél szebben beszél a tett, — nem folyamodom frázisokhoz, álljanak elő a tények. —

Van-e tudomása a szóban forgó kanizsai társadalmi baj tisztelt felfedezőjének, — hogy Kanizsán bármely üzletben — hála az égnek! — a legzamatosabb magyarsággal beszélnek? Ezt természetesen csak az veheti észre, ki nem él azon elfogultságban, hogy az „amott" oldalon levők nem is tudhatnak magyarul. — A kanizsai ifjabb nemzedéket azon vád, mintha nem teljes odaadással csüngene a n y a n y e l v é n, — plane hogy a magyar nyelvet szó és irásban tökéletesen nem birná igazságosan teljességgel nem illetheti.

A szóban forgó társadalmi baj nemes felfedezője arról sem látszik tudomással birni, hogy a „Casinó" mely a kanizsai kereskedők zömének gyülhelye, - olvasó termének asztalan — a fővárosi társadalmi és politicai lapok legtöbbjét, csupán nevezésre nem méltó egykettő kivételével birja. — Magyar kereskedelmi szaklapokat, szépirodalmi folyóiratokat nemcsak tekintélyes számban tart, — hanem rendelkezik olyan könyvtárral, melyben a magyar remekirók müvei mellett, — a legtöbb magyar regényirók müvei mintegy 4—500 kötetben megvannak.

Ezen könyvtárt legnagyobb részt kereskedők családjai használják, — s hogy az ezekben nevelt urakban hölgyekben valamint kisasszonykákban igen is meg van a magyar irodalom termékei iránti fogékonyság, — bizonyitja azon körülmény, — melynél fogva ritka esetet képez maholnap az, hogy valaki német könyvet visz ki, — mig a magyar könyvek ugyancsak megviselvék a sok kézen való forgástól. — Mert hát ezek az urak és kisasszonykák, kik Göthét, Schillert, Lessinget és Heinet alaposan ismerik, — hála az égnek: sokkal alaposabban ismerik a magyar classicusok vezérköltőit, — imádják Petőfit, — nem kevesebb odaadással csüngnek Arany költeményein, — lelkesült hévvel szavalják ugy ezek mint Vörösmarty, Kölcsey, — Berzsenyi és valamennyinek magasztos költeményeit. — Sőt a kisasszonykák oly hévvel ecsetelik Jókai ragyogó fantaziáját, — a melyre azután a mamák is indittatva érzik magukat annak a világszerüvé lett Maurus Jókainak németbe is áttett „Wie wird man grau" czimü regényét, melyet a nem „amott" oldalon levő delnők közül ki tudja hányan eretiben nem ismernek — németben olvasni. — De ők azért a salon jogosult ékességei. — A Casinóban a téli évadban ismeretterjesztő magyar felolvasások még pedig szép számban tartatnak, - de azokról tudomást ismét azon kör tagjai, kik az „amott" oldalon levőkkel csak bizonyos esetekben közlekednek szivesen — természetesen nem vesznek.

A kanizsai kereskedelmi ifjuság egyesülete annyira magyar jellegü, — hogy ott német szót teljességgel nem hallhatni. — Hirlapjai legnagyobb részt magyarok, — nem különben könyvtára. — Helyiségükben a mult év folyamán Komócsi, Ábrányi, Neményi irodalmunk nevezetességei mellett saját kebelükből való s törekvő ifjak tartottak ismeretterjesztő magyar felolvasásokat. — De mindezekről meggyőződhettek-e a kanizsai társaság amaz oldalon lévő tagjai, — kik társadalmi állásukat vélnék tönkre tenni, ha a kereskedelmi ifjuság helyiségében és körében egy felolvasást, — tartsa azt bár Ábrányi — meghallgatnának. —

Ezek factumok, melyeket tagadni lehet, de valóságuknál fogva megczáfolni sem. — Fel tudnám még hozni, — az „amott" oldalon levők hazafias törekvésének bebizonyitására, miszerint templomukban magyar hitszónoklatokat tartatnak, — iskoláikban mintaszerüleg oktatják a magyar nyelvet; — s hogy épen a kanizsaiak ezen vád alá helyezett társadalmi osztálya az, mely hazafias követelményének mindenben készséggel hódol. —

Kereskedőink tekintélyes része külfölddel, — legtöbb esetben Ausztriával állván üzleti összeköttetésben, — igaz, hogy a Pester Lloyd képezi lapjukat. — Sőt azt is megengedem, hogy az öregebbjei kizárólag ezen lapot olvassák. Szerintem helyesen. — Először is ez az egyedüli lapunk, mely különösen kereskedelmi tekintetben a külfölddeli összeköttetésünket fentartja olyképen, — miszerint a külföld mindenféle t e r m e s z t m é n y e i n k áráról a Pester Lloydból szerez tudomást. — Sőt nem koczkáztatok tulmerész állitást azzal, ha kinyilatkoztatom, hogy a mindennapi állapotot illetőleg a külföld előtt ezen lapban vagyunk képviselve. — Ez a Pester Lloyd a magyarság terén több érdemeket szerzett már mint nagyon sok magyar lap; — a külföldi megtámadtások

---

TÁRCZA.

Egy végzetes névjegy.

(Humoresk.)

Van nekem — azaz hogy mit is mondok — barátomnak egy szép kis felesége. Senki se kérdezze, mi a nevük, elég annyit tudni minden kiváncsinak, hogy alig kezdték meg mézesheteiket élni — a feleség még félig leány, a szörnyü féltékeny, — a férj derek, jó fiu, nekem testi lelki jó barátom.

Na de hová is jellemzem annyira, hisz nem irok regényt. Végül ugy járok, mint az egyszeri professor, ki a kakas aczélzöld tolláról beszélve, ott talalt kilyukadni, miszerint firminghami utazásában sok szép angol menyecskét látott, s egybe majd beleszeretett.

Halljuk már egyszer azt a végzetes névjegy históriát!!!

Nekem az uj férj, mint bátor voltam fennt megjegyezni, testi lelki jó barátom. Ez alábbi kis fatalitást multkor bosszuságában elmesélte, én meg, — mint afféle jómadár ujság tudósitó, a nagy közönség orrára kötöm Bocsánat Jancsikám de ez nekem rendes szokásom. Itt van tehát elmesélem de igérjék meg kedves olvasóim, hogy senki másnak el nem mondják.

Multkor estendőre férj és feleség a bazár előtt sétálgatnak. Egyszerre csak az órásbolt előtt állanak meg, egy, a kirakatban kiállitott gyönyörü órat nézendő.

— „Oh minő pompás egy óra! Be szép volna ez a kredencz tetejére! On — Tovább mentek.

Amint barátom a pár szó magyarázza, a n n y i t jelentettek „Férjem uram tessék megvenni az órát, s holnapra a kredencz tetejére állitva, engem mire felébredek vele meglepni." — Különös magyarázat — ezt én felfogni, megérteni egyáltalán nem tudom, — Na talán mikorra majd megházasadom, több eszem és értelmem lesz hozzá — de hiszen én nem is házasadom, mert az asszony mind hamis — — —

Jancsim, mint afféle p . . . . . k . . . . alatt nyögő ujoncz, nem is tudott mást tenni, hogy a magyarázathoz hiven másnap koran reggel az óráshoz futott, s ott az órát kifizetve, azt elcsomagoltatta, fogott egy hordárt, annak egy névjegyet és 30 krt adott: „Vigye el a csomagot a kitett czimre."

L . . . R . . . varrónő Kinizsi ucza 19

A hordár eléri a czimzett házat, bekoczogat az első ajtón: „Itt lakik L. . . . R . . . . . kisasszony?" „Tessék belépni!" A hordár belép, széjjel bontja a csomagot, s az órát elhelyezi a csinos szekrény tetejére.

A leányka megijed — „Uram ön téved". — Kegyed L . . . . R . . . . . kisasszony?" „Igen az vagyok." Na úgy ne féljen már minden ki van fizetve. De az órát nem én vettem meg." „Oh az se baj, ily szép kisasszonyok akkor is kapnak valamit, ha nem kérik vagy veszik is." Az órát még egyszer megvizsgálja, rendben van minden, ott hagyja a bámuló leányt.

„Ez már szép ajándék! Csak tudnám kitől jő? — Talán csak attól az öreg urtól, kivel minden alkalommal találkozom? eh, sokkal fukarabb, sem hogy ajándékot adjon valakinek — Talán az a barna úr a ki tegnap a szinházban mellettem ült s mindig szemközé nézegetett — ejh ha tudnám, de csapnám földhöz! — — — igy szokták az ilyen stutzer urak az u. n. hóditásaikat megkezdeni — ugy van, meg van! — (és elpirul) — ő volt — m é g i s jó fiu az a Miksa!

De ki az a Miksa.

B . . . . . Miksa segéd s a végzet bolond véletlensége folytán ugyanazon órásboltban ahol barátom az órát vette. Privát viszonyairól elég annyit tudni, hogy életre-halálra udvarolt a kinizsa 19 sz. a. lakó varrónőnek, s a kis szőke szép ördögöcske illetve angyalocska, mert a szőkék angyalok is, igen jól szenvedhette a szegény legényt — különösen hogy olyan szép fekete bajusza s szemei voltak — —

Ugyanaznap barátom neje elindult hazulról varrónőjét keresendő fel, hogy vele valami — csak hölgyek által érthető dologról conferáljon. Ujra csak a bazar előtt kellett elmennie, megállt az órás kirakata előtt, keresi a szép veckert, de nincs sehol. „Itt van ni! ez hanyagságának s fukarságának eredménye! Olyan szép volt pedig az óra! No de várjon csak! — —" Durczásan belép a boltba megtudandó legalább kapható-e még egy ily óra.

B . . . . segéd biztositotta, hogy R. . . . postatiszt ur vette azt meg, s mire a ténsasszony hazaér, addig már bizonyosan ott áll a kredencz tetején.

Az én — illetve barátom feleségecskéje egészen el volt bájolva férje e szerelem szülte figyelmetes előzékenységétől, köszönetet mondva a szives felvilágositásért, tovább siet, dolgait mielőbb elvégzendő, hogy haza mehessen a szép órát megnézni.

Eléri czélját. Kinizsi utcza 19. sz. Bekoczogat a szép varrónőhöz. „Szabad!" Belép a szobába s az első a mi szemébe tünik: az óra.

Nem hittem volna, hogy az ily készitésü órák oly gyakoriak, miszerint itt is rendelkezzenek ilyennel, — gondolta magában.

„Ugy-e bár órámat nézi nagysád? Nemde szép ajándék? Ma kaptam csak s magam sem tudok neki eléggé örülni."

Ma kapta csak? S ki ől, ha szabad kérdeznem?"

„Egy barátomtól" szól s egész fültövéig elpirul.

Az én kis feleségem egész viaszsárga lesz a nemes haragtól, s majd szabad folyást enged érzelmeinek; de csakhamar megembereli magát s megvető pillantást vetve szegény vetélytársnőjére, ujra felveszi a beszéd fonalát.

„Jól van kisasszony, beszéljünk dolgainkról. Tegnap a szobaleány egy vég vásznat hozott önhöz?"

„Szolgálatjára asszonyom."

„Ezen vásznat lesz még ma szives vissza küldeni."

„Hogyan kérem? Hisz nagyságod.

„A vásznat vissza fogja ön küldeni — felel a nő ingerülten.

„De mit vétettem asszonyom, hogy megharagudott reám?" kérdi a varrónő leverten.

„Mert szolgálatjaira többé nincs szükségem" felel a mérges kis feleség s bucsuszó nélkül hagyja ott a szobát — —

„Oh egek! Mit tegyek!" — — —

„Mit vétettem ennek az asszonynak — pedig ugyan jó kundschaft — talán Miksa korábbi kedvese volt, azért oly féltékeny rám — irigykedik — az óra ugy látszik: tetszik neki — de Istenem mit tehetek róla, hogy B . . . . ur mást szeret már — s talán jobban is mint R . . . . , asszonyt szerette — (elpirul). — Ilyenek ezek a gazdag asszonyok! — nekünk semmit sem akarnának megengedni — még azt sem, hogy leánykori kedvesünk bennünket is szeressen — — —

Jaj Istenem, csak én egyszer gazdag lennék — — — —

Az óra csenget — — — Ez az idő, melyben B . . . . . ur elszokott jönni, hogy a szép varrónőnél tiszteletét tegye. A leány ez időre igazitotta a veckert.

Kocsogatnak — — —

„Szabad — — —"

Belép az ifju s azonnal szemébe tünik az óra.

„Hol vette e szép órát — s a szekrényhez lép, hogy jobban szemügyre vehesse — „Oh ismerem, raktárunkból való, valódi genfi gyártmány, csak ez az egyetlen volt raktárunkban s ezt ma R . . . János ur vette meg."

„Hogyan — mond a leányka — hát nem Ön — — — Többet is mondana, de

ellen ez a szellemi őr, — a mely a Schulverein agitatió ellen is oly kitünő alapossággal sikra szállt. — Kik tehát anyanyelvünket öregségük folytán el nem sajátithatták, — kiket az ujjáalakulás már mint tanulásra alkalmas aggokat talált, — egy cseppet sem vétenek a hazafiság ellen ha ezt a lapot olvassák, — a melynek szelleme magyar — s csupán nyelve német. — Bár van Kanizsán számos millió forgalmat csináló kereskedelmi czég, mely magyar könyveket is vezet, — mindazon által igaz az, hogy legtöbb kereskedő ugy Kanizsán mint máshol németül vezetteti azokat. — Ennek oka egyrészről mert a könyvitel magyar nyelven leendő vezetésére, — tekintve az ez irányban mozgalom nagyon rövid voltát — még csak igen kevesen képeztettek ki. — Magyar könyvvezetőket nem igen bőven lehet kapni. — Majd ha kereskedelmi iskoláink egy pár év alatt ilyeneket nevelnek — különösen ha az ősi származására annyira büszke társadalmi osztály, — be fogja látni, hogy a kereskedelmi pályabiz oly tiszteletre méltó mint a nyomorult tengődést nyujtó hivatalnoki. — akkor a magyarosodásnak ezen a téren való általános fejlesztésében számot tevő közeget nyerünk. — Az eredmény is bizonyosan nagyobb mérvü lesz.

Addig is tartózkodjunk a vádaktól, melyeknek valódisága és alaposságáról meggyőződve nem vagyunk. — Mindenki tegye kötelességét, — s főleg hassunk oda, hogy az előitéletek legyenek leküzdve, — a valódi emberi szeretet képezze jel szavunkat, — csak ezt tisztán felfogva, — érezve és terjesztve egyesülhetünk méltó eredménynyel a hazáérti nagy munkában, — a melynek boldoggá és nagygyá tétele képezze minden tetteink rugóját.

A gazdasági helyzet.

A gabona árak rohamosan hanyatlanak. A vidéki piaczokon ma már hét forintos buzát kinálnak a megszorult gazdák; s a spekuláció még igy is fejét csóválja, s vontatva ereszkedik nagyobb vételekbe. Hol fog megállapodni a válság? Mert, hogy gazdasági válsággal állunk szemben: kétségtelen. Amerika és Muszkaország, mint nagy termelő versenytársak még nem is jelentek meg a piaczon. India és Ausztrália pedig majd csak később szállitanak. s özönlik el Európát áruczikkel. Hogy a buza árak emelkedjenek. s tetemesebb javulás álljon be a forgalmi viszonyokba, egyhamar alig remélhető.

Ily alacsony buzaárakat 25 év óta nem ért Magyarország. De hogyan állottunk különben gazdaságilag 26 év előtt? Igaz, a szemtermelés ennyire kifejlődve nem volt, tehát kevesebbet termelt az ország; de e mellett a gyapjuárak magasabban állottak; tudjuk, érezzük, hogy az ausztráliai gyapju mennyire lenyomta az árakat nálunk: ugy hogy ma 25 százalékkal olcsóbb az, mint volt huszonöt év előtt, a juhtartásban tehát lényeges körülmények állottak be.

A gazdák egyrésze a gyapjutermelésről átment a hustermelésre, a juhok hizott állapotban nagyobb nyereséget adtak, huskivitelünk nagyban emelkedett. Azonban ha megvalósul amit rebesgetnek, hogy Francziaország hová a legtöbb hizott ürük szállíttattak, felfogja emelni a vámokat; gazdaságainkat ez oldalról is csapás érendi. Ily viszonyokkal szemben keserü tanács az, hogy tehat változtassunk gazdasági rendszerünkön: juhok helyett tartsunk szarvasmarhát. Mert egy tenyésztési ágról átmenni egy más ágára az állattenyésztésnek, mindenkor nehéz, gyakran épen lehetetlen.

Vannak Magyarországnak sikságai, melyek a talajviszonyoknál fogva, csak mint legelők: juhok által értékesithetők; itt a szarvasmarha meg nem él, legalább nem fog sikerülni tenyésztése. — Mindezekkel a gazdáknak számolni kell.

És lássuk, hogy szemben ezen hanyatlással, melyet a gazdaság nálunk ma minden téren tapasztal, hogyan állunk azon kiadásokkal, melyeket minden egyes gazdának viselnie kell. A közterhek: ha az álmi adókhoz a megyei s községi terheket, a kivetett adókat is hozzászámitjuk, bizvást elmondhatjuk, hogy minden gazda négyszeresét fizeti ma azon tehernek, amit 25 év előtt fizetett; tehát a közterhek módnélkül emelkedtek. És ha mindezekhez még mellékes kiadásainak az emelkedését is fölszámitjuk, mivel ma drágább a megélhetés, mert drágább a cselédség, a napszám, drágább minden iparczikk, s mindaz, amire a gazdának gazdasága fölszerelése és vitele körében szüksége van, ugy méltán megdöbbenünk, hogy a gazdasági viszonyokban beállott ezen szembeötlő aránytalanságok mellett, minő veszély fenyegeti gazdasági jövőnket, s azon kérdés tolakodik elénk, ha vajjon ily viszonyok között képes-e mezőgazdálkodásunk továbbá prosperálni?

Mert ott ahol a megélhetésről van szó, megszünik minden kedélyesség, és egy ily válság, melylyel szembenállunk, nem maradhat elszigetelten, nemcsak a mezőgazdaságot fogja az sújtani; de visszahat az az iparra is; meg fogja érezni az egész társadalmi organismus, s igy maga az állam sem maradhat általa érintetlenül.

Miként lehetne rajta segiteni? Egy nagy probléma. Összefügg az a világforgalom ujabb időben tett foglalásaival, s mai nagy kiterjedéseivel. Egy állam sem tényező abban többé, s egy állam sem maradhat elzárkózva, annak egyetemes hatása elől. A gőz és villanyerő föltalálása nagyobb haladás, mint a mit tett az emberiség hatezer év alatt. Ezen erők szabják meg utját ma, a világ és emberiség továbbfejlődésének. A mai gazdasági helyzeten, melyet egyetemes okok idéztek elé, csak is általánosan ható okok segithetnek.

ORCZY GYULA.

A nemzetközi kereskedelemről.

Irta: Sebestény Jenő.

(Folytatás.)

Tekintetbe veendő még mindezek mellett, hogy igen gyakran két ország egymásközt való tartozásainak váltók által eszközölt kiegyenlitéséoél valamely harmadik ország közvetitését is igénybe veszik. Ily módon A ország B ország irántitartozásait C ország ellenében fennálló követeléseivel egyenlitheti ki, Ha India pl. Németország részére árukat küld, váltóját Németország terhére valamely londoni bankháznak fogja intézni, mivel egy Németországra szóló váltónak alig akadna vevője Indiában. A német adós egy Németországban vásárolt, s Londonra szóló váltóval fogja a londoni bankházat fedezni, a londoni bankház pedig a német adós helyett fizet, mig az indiai kereskedőnek Londonra szóló váltója az ind-angol váltóforgalomban, mint az ind-angol áruforgalmon alapuló váltó fog szerepelni.

Közvetlen, egyenes váltóforgalom csak amaz országok közt lehet, melyek közt rendszeres, állandó áruforgalom létezik. Mivel a rendszeres áruforgalom még számos ország közt hiányzik, ezért ama helyek, melyeknek legkiterjedtebb nemzetközi összeköttetésök van, játszszák a közvetitő szerepét. Ily közvetitők az európai váltóforgalomban Hamburg, Páris Augsburg, Frankfurt; a világkereskedelemre nézve pedig különösen London. Még bonyolultabbá teszi e közvetitett váltóforgalmat az arbitrage-üzlet, amennyiben valamely ország adósai általában azon a helyen vásárolják a tartozásaik törlesztésére szükséges váltókat, hol azokat a legolcsóbban kapják.

Végül a váltóárfolyam megitélésénél tekintetbe kell még vennünk azt a körülményt, hogy a nemzetközi forgalomban sem alapulnak a váltók mindenkor tényleges, valódi üzleten: azaz nem képviselnek mindig egy már létező adósságot, hanem az adósságot egyenesen létrehozzák. Ezek a váltók az ugynevezett blanco váltók, nagyrészt bankházi váltók. Az áruk be- és kivitele, következőleg a fizetési határidők is ritkán esnek ugyanazon időre. Ily esetben, midőn a külföldi czikkek behozói nem kaphatnak tényleges kereskedelmi ügyletet képviselő váltókat, rendszerint a bankárok lépnek fel közvetitőkül, amennyiben váltókat intéznek velök összeköttetésben álló külföldi bankházakra, vagy a külföldön létező saját fióküzleteikre, levelezőikre. Ezen váltókat a külföldi czikkek behozóinak eladják, és saját kötelezettségöket az által egyenlitik ki, hogy a később kivitt áruk fejében kiállitott váltókat megvásárolva azoknak, akikre előbb váltóikat intézték, fedezetül megküldik.

E közvetités folytán ugy a külföldi váltókat keresők, valamint az ilyeneket kinálók minden kor eladóra, illetőleg vevőre találhatnak. E közvetitő körülmény hatása a váltóárfolyam alakulásánál szintén tekintetbe veendő. E hatás még sokkal fokozottabb, sőt pusztitóvá is válhatik, ha nem a jövendő, valódi ügyletekre alapitott blanco-váltók, hanem az u. n. váltó nyargalás által idéztetik elő.

A váltóárfolyam, mint a felsorolt számos tényezők eredménye igen fontos eszközt képez a nemzetközi tartozások és követelések megitélésénél, amennyiben az árfolyam hullámzásaiból magukra az előidéző okokra következtethetünk. Csakhogy nem szabad figyelmen kivül hagynunk, hogy az árfolyam képződésénél alig hat egy-egy ok külön, hanem rend szerint számos ok együttesen. Ezért a biztos következtetés rendkivül nehéz. Általában, — amint Göschen mondja — a váltóárfolyamot kereskedelmi és pénzbarométernek tekinthetjük. A nemzetközi kereskedelmi viszonyok zavaros vagy zavartalan állapotát, a várható kedvező vagy kedvezőtlen körülményeket egyaránt feltünteti; sőt a zavarokat előidéző okokat is feltárja és igy (feltéve, hogy azokat kellően felismertük) alkalmat nyujt foganatos rendszabályok alkalmazása által a fenyegető bajok elháritására. A nemzetközi fizetési mérleget illetőleg a bizonyos időben fennálló és esedékes tartozásokra s követelésekre nézve mindenkor a legbiztosabb eszközül szolgál.

A váltóárfolyam másrészt nemcsak hogy a nemzetközi forgalom eredménye, hanem egyuttal e forgalomra viszont hatást is gyakorol. Alacsony árfolyam a belföldi piaczon valamely külföldi piacra olcsobbá teszi a külföldre teljesitendő fizetések eszközeinek beszerzését; nagyobb vásárlási erőt kölcsönöz a belföldi pénznek az illető külföldi piaczon, lehetővé teszi a külföldi olcsóbb bevásárlást, előmozditja a behozatalt; mig a külföld ellenkező árfolyamá következtében a kivitel csökken. A magas árolyam ellenkezőleg a külföldre teendő fizetéseket megdrágitja; a belföldi pénz várárlási erejét a külföldön csökkenti, következőleg la behozatalt kisebbiti; mig a külföldel ienkező árfolyama a kivitel növekedését dézi elő. A belföldi alacsony árfolyam ily értelemben nevezhető kedvezőnek, a magas árfolyam pedig kedvezőtlennek. A merkantilisták az árfolyamnak azt az állását tekintették kedvezőnek, mely a nemes érczeknek az országba jövetelét előmozditotta, az ellenkezőt pedig dedvezőtlennek mondották. E felfogás téves volta a nemes érczek jelentőségének félreismerése folytán önként következik.

VIII. Az elmondottak szerint a nemzetközi értékforgalomban a kölcsönös követeléseket és tartozásokat kiegyenlitő eszköz a váltó, de csak amennyiben a kölcsönös tartozások és követelések egymással egyensulyban vannak. Mihelyt emez egyensuly megváltozik, a tartozási vagy követelési többlet nem egyenlithető ki mással, mintvalódi értékkel, t. i. áruval vagy nemes érczczel, illetőleg adósságok elvállalásával. Emez értékek forgalma, egymáshoz való viszonya és kölcsönhatása határozza meg mindenkor a fizetési mérleget.

A nemes érczpénz forgalma, mennyiségének növekedése vagy csökkenése valamely országban annak egész fizetési mérlegét befolyásolja, mert a pénz nem közönséges jav, hanem egyuttal értékmérő minden egyébb javaknak értéke, azaz ára pénzben nyer kifejezést. Ha a pén értéke változik, minden egyéb jav ára is változik az árak változása pedig kihat a nemzetközi forgalomra. A pénznek értéke a pénz mennyiségének a pénzszükséglethez való viszonyától függ. A nemes ércz mennyisége pedig — ha az illető ország maga nem érczetermelő — csak a nemzetközi kereskedelem folytán szaporodik vagy csökken. A nemes érczforgalom, s általában a nemzetközi értékforgalom közt okozatos összefüggés van; következésképen a nemes ercspénz a nemzetközi kereskedelmi viszonyok az b'lyoz jának, regulátorának tekinthető.

Minden országnak bizonyos mennyiségü pénzre, fizetési eszközre van szüksége. E mennyiség rendes körülmények közt állandó; az illető ország népessége, termelésének és fogyasztásának mértéke által van meghatározva. Ha a népesség szaporodik, ha a termelés és fogyasztás növekszik, illetőleg a forgalmi esetek mennyisége nagyobb lesz, vagy ha mind eme körülmények változatlanok maradnak is, hanem e helyet a hitelviszonyok megromlanak, általános bizalmatlanság uralkodik az üzletben, s a pénz a forgalomból elhuzódik: mind a két esetben több pénzre is lesz szükség, s ha a pénz mennyisége ennek megfelelőleg nem növekszik, a pénz értéke emelkedni fog. Ellenkező esetekben a pénzértéke csökken. A pénzt illetőleg eme növekedő vagy csökkenő szükségletnek a belföldi forgalomban sok tekintetben meg lehet felelni a különféle hiteleszközöknek — folyó számla, váltó, chech, bankjegy vagy papirpénz — nagyobb mértékü igénybe vétele vagy annak csökkentése által; a külföldi forgalomban azonban egyedül csak az érczpénz szolgálhat fizetési eszközül. Minden, a nemzetközi forgalomban résztvevő országnak, hol nagyobb, hol kisebb mennyiségü nemes érczre van szüksége: az arany- és ezüstpénz iránt való szükséglet első sorban a nemzetközi forgalomban fog nyilvánulni. Az arany és ezüst, mint minden áru oda fog vonulni, ahol értéke legnagyobb, ahol azzal legtöbbet lehet vásárolni. A pénz értéke a nemzetközi forgalomban a leghatározottabb kifejezést nyeri a váltól árfolyamban. Ha a váltoárfolyam a belföldön oly alacsony, illetőleg a külföldön oly magas, hogy az érczpénzküldés előnyösebb a váltóvásárlásnál: ez esetben a nemes ércz onnan, ahol magas az árfolyam, oda megy ahol az árfolyam alacsony azaz onnan, ahol értéke csekélyebb, oda vonul ahol értéke nagyobb.

A váltoárfolyam állása a nemzetközi kölcsönös követelések és tartozások bizonyos időben való állapotától függ. Rendszerint passziv fizetési mérlegállapot mellett nemes érczpénz fog az országból kimenni; aktiv mérlegállapot mellett nemesércz fog az országba bejönni. Nem okvetlenül szükséges azonban, hogy aktiv mérleg esetén érczpénzt hozzanak az országba, sem az, hogy passziv mérleg esetén érczpénzt vigyenek ki az országból. Tudjuk már, hogy követeléseket és tartozásokat áruk és értékpapirok küldése által is ki lehet egyenliteni. Nemes ércz csak akkor fog behozatni áruk és értékpapirok helyett, ha épen a nemes érczre van nagyobb szükség; viszont a nemes ércz akkor fog kivitetni, ha arra csekélyebb szükség van, nem tekintve természetesen arra az esetre, ha az illető ország nem választhat szabadon, mert sem kivinni való árui, sem követelései nincsenek.

Következőleg, ha valamely ország aktiv fizetési mérlege alapján a váltóárfolyamának megfelelőleg követeléseinek többletét nemes érczben kapja meg, az rendszerint annak a jele, hogy az országban nagyobb mennyiségü pénzre van szükség. A pénzmennyiség e növekedése általában kedvezőnek mondható, mert rendszerint az illető nemzetgazdaság emelkedésének, a termelés és fogyasztás kiterjedésének következménye. A megszaporodott pénzmennyiség a növekedő pénzszükségletet kielégiti, s igy meggátolja a termelést és a forgalmat akadályozó amaz árváltozásokat, melyek különben beállottak volna. A termelésnek és fogyasztásnak e kedvező növekedése a nemzet vagyonosságát növeli, a behozatali képességet fokozza, s tényleg a behozatal emelésére vezet. A nemesérczbehozatalt azonban nemcsak fejlődő közgazdasági állapotok, hanem megrongált hitelviszonyok, üzleti bizalmatlanság, a pénznek a forgalomból való elvonulása is előidézheti. Ez esetben a pénznek növekedése a legtöbb esetben nem lesz képes a megingatott hitelt és bizalmat helyreállitani; a behozott pénzmennyiség a szükségletet fedezvén, a termelés és forgalom megmarad előbbi állapotában s a belföldi tőkének küföldre vándorlása tovább tart.

(Vége köv.)

CSARNOK.

Vilma vázlatkönyvéből.*)

(Alföldi képek.)

Az én kis vadmadaram.

A mi kis tanyánk volt a legszebb egész Csongrád megyében, olyan kis paradicsom, melyből még a kherub nem üzte ki lángkardjával az embert. Az út-

*) Egy kiváló tehetségü, fiatal irónőnek e czim alatt megjelenendő rajzgyüjteményéből. Szerk.

---

nem mer, mert Miksa oly szörnyü szemeket mereszt, mintha szemeivel akarná fölfalni.

„Kezdem érteni az egész dolgot. A .... ur ugy ismeri a Kinizsi utcza 19. számot, mint akárki más — Ezek az ajándékok mind tőle származnak. — Persze a kisasszony egy imádóval meg nem elégedhetik. — A változatosság kedvéért még vagy két-három Don Juan látogatását is szivesen fogadja — — Hogy is ne! — Én bolond, ki egy leányban angyalt kerestem — olyan mint a többi — csalfa mint mások — Legyen!“

„De B .... ur — —!“

Egy szót se vesztegessen többé az egész dologra — mindent tudok — még azt is, amit mondani akar. — Tagadni akarja tán azt, ami nyilván való? — Nézze ott a szekrény tetején csalfaságának tanu bizonysága. — Na de jól van! Több is veszett Mohácsnál!“

Fogja kalapját el sem búcsuzik — fut, mintha üznék, hajtanák a leányka pedig sirva fakad.

* * *

Barátom hazajön a hivatalból, benyit neje szobájába, megnézendő minő hatással van ott az óra.

„Istenem megcsaltak! Az órát nem hozták ide s én még a hordár számát sem néztem meg, akinek a névjegyet átadtam! Véletlenül oda tekintek az asztalra, egy levél fekszik ott. Nevére van czimezve, neje kézirása, tulajdonképen hol lehet? mit akarhat? csak most kezd róla gondolkodni. — Nagyon szep dolgok vannak a levélben; halljad csak kedves olvasóm magad:

Férjem uram!

Most már ismerem utálatos csalfaságát, egy szerencsés véletlen felfedte előttem hitszegő, álnok, kétszinü, szenteskedő életmódját, lerántotta arczáról az álarczot. Elmegyek, hogy ezentul szabadon ajándékozhasson kedveseinek órákat. A többit még majd más viszonyok közt fogjuk megbeszélni.

Jancsim csudálkozás tornyának tetején épen szolgáját akarja hini, hogy tőle valami bővebbet halljon, midőn ez tálczán levelet hozva az is belép. Hallják ezt is:

Uram!

Ha nem tartózkodott ön elcsábitani azt, kit szeretek, vagy legalább szerettem, úgy lesz szives fegyverrel kezében felelni is érte. Egy óra mulva Önnél leszek, tessék intézkedéseit addig megtenni.“

Hát ez a bolond megcsalt szerető mit akar? Verekedni. Na csak jöjjön, de most igazán lássunk hozzá, hol van az asszony?

A szolga ujra jön s jelenti, hogy a ténsasszony varrónője van ott künn s az urral kiván beszélni. Jöjjön!

Ahá ez tehát az elcsábitott Éva. — Na rosz gusztusom egyáltalán nem volt; mert termetucscse szép egy szőke l'ány! Érdemes volt vesződni vele — —

Szörnyü hanggal, amint ez egy erkölcsös érzeteiben, becsületében sértett leányhoz illik, elcsábtióját felelőségre akarja vonni. Rákezdi:

„Ön az a tisztességes R ..... úr? Ön bátorkodik férj-s ember létére nekem ajándékokat küldeni, miket én nem kértem!?“

stb. — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — stb.

„Ide nézzen!“ — kiált hevesen, (Jaj szegény óra) hogy becsülöm meg Önt ajándékaival együtt! s oda vágja az órát Jancsim lábaihoz, hogy az ezerfelé zuzódik.

E perczben neje anyja karján szintén a szobába lépnek.

„Lássa anyám, hogy igaz, amit mondottam; itt vannak mindketten, ő és bünrészese“ s keservesen sirni kezd.

„Ha e nőkkel végézett, akkor nekem fog felelni“ kiált az épen vérben forgó szemekkel B .... M .....

„Fátális helyzet — de ne hagyj el hidegvér!“

Barátom — mint mondám — mokány egy fiu! Némelykor oly angolos tud lenni, hogy a lord major von London sem különb. Neki fohászkodik s ime folyik ajkairól a salamoni ige:

„Önnel uram megverekszem, a mikor tetszik!“

„Önt pedig kisasszony, ha tévedésen alapuló ajándékoktól ment akar maradni, kérni akárom, többé névjegyet bármi viszonyok között is, sehol sem hagyni. Mert egy ily névjegye, melyet tegnapi látogatása alkalmával, mikor nőmet itthon nem találta, itt hagyott, tárczamba keveredett s ez okozta az egész confusiót. Ön mérgében egy órát tört el, mely Önnek nem volt szánva, melyhez önnek semmi köze.“

„S végül Ön ellen feleségecském, csak azt vétettem, hogy tegnap megengedtem, hogy irományaim közt, illetve tárczámban vaturászszon s igy alkalmat szolgáltattam, hogy e névjegyet enyéim közé keverje.“

Fogta kalapját s ott hagyta a szépen elvörösödő trifoliumot, irószobájába távozott — — — — — — —

— — — — — — — — —

— — — — — — — — —

* * *

S az egész dolog vége az, hogy barátom egy 15 frtos órát, varrónője pedig egy jó kundschaftot veszitett el.

Blauhorn Márk.

ról télretérő egyenes akáczfa-sétány piros cseréptetejü, oszlopos urilakhoz vezett melynek tornáczáról az egész pusztát láthatta a gondos gazda; tudta nélkül egy fürj se rebbenhetett föl az aranykalászok tengeréből, egy napszámos se fekhetett le lustálkodni, hogy észre ne vehette volna. A zöld szalyugáterekre fehér és vászonszinvirágú akáczok vetették rezgő árnyaikat a nyár elején messze áradt az édes illat, melyhez a kert gyönyörü rózsái szintén jelentékeny adóval járultak. A kényelmes urilak ebédlőjéből a vadszőllővel befuttatott üveg ajtón keresztül a legszebb kis kertbe léphetünk ki, melyben jazmin, orgona és gyalogfenyü bokrok váltakoztak a több száz faj rózsafával, melyeknek folytatását a legkitünőbb csemege-szőllők és gyümölcsfák képezték. Az egészet, mint egy nagy koszoru, az akáczból és gledicziából álló eleven sövény köritette, jobban távoltartva szúrós tüskéjével a tolvajt, mint bármely szöges kerités.

Mily boldog voltam én itt 12—13 éves gyermek-leány koromban. A vakáczió alatt sokszor heteket ide künn töltöttünk, a körülölelő, soha eléggé nem élvezhető szabadságban. Futkarozásaink, játékaink közepette nem üldöztek oly rémes alakok, mint a szigoru tanitó s a sovány, szőke tanitónő, amaz számitó Sokratesével, emez horgoló és kötőtüivel. Erdő, mező, rét és patak csak nekünk susogott, a madarak csak nekünk daloltak, a piros pipacs s az égszinü buzavirág csak nekünk nyilt, hogy szalmakalapjainkat tarkitsa. A mama apró sárga libuskái, apró pulykái, csibéi, az én tanyai külön macskáim, az öreg „Bódi" s a meg öregebb „Kökény" paripa mind ösmertek bennünket s ha szegény „Kökény" beszélni tudott volna, elmondhatná, hogy tizenkét éves kora daczára is, hányszor volt kénytelen koczogni a kis talyigával, melyre nagy bajjal ugyan, de négyen mégis fölfértünk.

A saraglyára mi jutottunk ketten a kis Julcsával, az én kis madarammal. Az öreg kertészünk, a vén Kozma kis leánya volt ez a gyermek, kit annyira szerettem, hogy tán az egész tanyát hamarább odaadtam volna, mint Julcsámat. Viszont bámulatának és szeretetének főtárgya én voltam, nem mondhattam volna neki olyat, mit értem meg ne tett volna. Mindenki más iránt idegen, tartózkodó és félénk volt, velem szemben beszédes, csacska, nyájas és elfogulatlan. Én megosztottam vele játékaimat, a kapott ozsonnat, én láttam el kis ruhácskákkal, a kis beba- konyhakészletben együtt főzőgettünk babáimnak s a cziczáknak, melyek a babáknak legszivesebben látott vendégei voltak — viszont Julcsa egész nap képes volt elbarangolni, hogy nekem sok, sok buzavirágot szedjen, s ha fürjfészket s egyéb madártojást talált, nekem hozta el. Ha a tanyára jöttem ki, már ott állott ő nagy félénken a kert keritésnél félszemmel nézve a bekanyarodó kocsira, hogy ott vagyok-e én is az érkezők között? Ha nem voltam ott, búsan sompolygott el libáihoz s egész nap se lehetett látni, de ha ott voltam, kitörő örömmel futott elém s volt boldogság mindkét részről.

Julcsa gyönyörü gyermek volt, — amennyire én megitélhetem. Szénfekete haja két fonatban kerité körül gyöngéd pirtól átragyogott barna arczát, melyen parázsként izzott és lobogott nagy fekete szemeinek vad lángja, összesen hosszu szempillái által szeliditve néha tüzében. Öltözete mindig a legcsinosabb és legtisztább volt, habár szegényes; az öreg Kozmánénak ha nem is telt Julcsa számára uj ruhákra, de arra mindig volt gondja, hogy szemefénye, egyetlen kis lánya, mindig a lehető legtisztább legyen. A kis Julcsa kissé elkésve talált a világra jönni, mikor már nem is vártak rá; Torontálban lakó idősebb nővérének is szinte nagyocska leányai voltak már akkor, de mint utolsó gyermek — kit mint ilyet a magyar néphumor „vakarcs"-nak szokott nevezni — a legkedvesebb volt Sára asszonynak és az öreg Kozmának. Dehogy adták volna ők ezt a „rosz lányt" Csongrádmegyéért oda, pedig elég nagy darab föld ez is! Az öreg Kozma már beteges is volt, édes anyám kurozsolgatta, legtöbb gyógyszerül jó erős marhahuslevest alkalmazva, ami többet is segitett rajta, mint a patika összes kotyvadéka. Az öregnek azonban testi betegségénél sokkal nagyobb baja volt; egyetlen fiának a Sándor gyereknek a halála, kit Gyöngyösön huszárkorában rugott meg a kapitány ur lova. Csakhogy epen hazajöhetett — meghalni. Azóta az öreg Kozma folyton beteg, elcsetlik-botlik a kertben, tesz-vesz amit, munkálkodik, de nem a régi többé. A kapitány ur lova ez egy ugrással őt is közelebb lökte sirjához, — ha ez a kis lány nem lett volna, tán az öreg Kozma fölött már be is horpadt volna azóta a föld.

Ez a szegény Sándor gyerek föltétlen hitelességü tekintély volt a kis Julcsa előtt, is. A mit a Sándor mondott volt, annak legalább akkora súlya volt előtte, mintha csak a templomban a pap mondotta volna. Midőn egy rendkivüli derült tiszta reggelen a könnyü, napfényes legü láthatárra halványkék kúpként rajzolódott a távoli Mátra csúcsa, a kis Julcsa örömében tapsolva igy kiáltott felém:

„Jaj Vilmácska, látom azt a nagy hegyet, amelyiken Sándor bátyám járt, mikor katona volt."

„Honnan tudod te, hogy ott járt?" kérdém.

„Maga mesélte el édes szülémnek, válaszolt Julcsa.

De az a hegy ám nem olyan kicsiny, mint ahogy ide látszik. Van az közelről akkora, mint ami szénapajtánk. Aztán mi mindent látott a hegy tetejéről; azt mondta, ellátott egészen Pestig, de egy olyan messzilátón nézett, amelyikkel mindent lehet látni. Azt is látta, amint Pesten a gazd'asszony söprüvel hajtotta ki a kotlóstyúkot meg az apró csibéket az utczára a kis kapunk.

Hát tudod te, mi az a Pest?

Persze. Olyan város mint miénk.

Hát azt már láttad-e?

Hogyne láttam volna, de régen. van annak már vagy tiz éve,

Julcsa maga alig volt tiz éves.

Hisz akkor már nem is tudod, milyen?

Dehogy nem tudom, soh'se fogom én azt elfelejteni, mert olyan nagyon szép volt az. Mikor édes apám a nyári vásárra ment, nagyon könyörögtem neki, hogy csak vigyen be engem is, aztán bevitt. Jaj de sok hás van ott egymás mellett, aztán mind olyan szép, vagy még szebb, mint ehol a mienk. Épen harangoztak a templomban, amikor beértünk; istenem, hogy szólott az a harang! Nem ám ugy, mint mikor ide hallatszik. Aztán mennyi nép volt körül lötte, csupa czifra ruhába öltözött kisasszonyok meg urak. Nem tudom, kik lehettek, de azt láttam, hogy urak, mert nagyon szép ruhájuk volt.

Hát aztán mit csináltatok a városban?

Hát amint megállott a kocsi, leszállottunk édes apámmal s kimentünk egyenest a vásárba. Ott nagyon sok sátor volt, olyan is amelyikben pecsenyét árultak; oda bementünk s megreggeliztünk. Aztán tovább mentünk s vett édes apám egy gyönyörü mézeskalácsbábut, meg ruhát és piros csizmát a nénémnek. Jaj istenem, milyen gyönyörü egy ilyen vásár, nem is lehet azt kimondani.

Mit láttál még a vásárban?

Hát bementünk egy nagy-nagy sátorba, ahol egy kis kutya dobolt, meg nagyon szépen muzsikáltak. Sándor bátyám is nagyonszépen tudott tamburálni, de azok még szebben muzsikáltak. De mikor aztán ő meghalt, édes apám föltette a tamburát a gerenda alá s nem is szabad onnan senkinek levenni, mert édes apám mindig nagyon sir, ha leveszik.

Szegény kis Julcsa szemei is megteltek könnyel, azért hát arra kértem, hogy folytassa, mi mindent látott a komédiában?

Láttam egy gyönyörü szép tarka madarat, zöld tolla volt neki, meg fehér, meg vörös, meg sárga s olyan horgas orra volt, mint itt a Mis-más szidónak. Aztán beszélni is tudott, úgy mondta mindig, hogy „hat krajczár," — annyit kellett fizetni, hogy beeresszenek. Odabenn aztán bábuk játszottak, ugráltak, maguktól sétáltak. Akkor aztán kijött egy piros ruhába öltözött ur, annál egy hosszu karó volt, s azon egy angyal mászkált, annak is piros sipka volt a fején, de úgy tudott ám mászni akárcsak egy macska.

Sok féle dolgot mesélt nekem akkor a kis Julcsa a városról, melyet furcsa iszonyu képzelőtehetsége annyi széppel tudott felruházni, hogy szinte magam is szebbnek kezdtem tartani, pedig olyankor örültem legjobban, mikor hátam mögött tudtam. Amint aztán láttam, hogy e bolondos gyermek annyira szereti az egyetlen egyszer látott várost, az jutott eszembe, nem vihetném-e be magammal, hogy mindig közelemben legyen játszótársam, amig én iskolában leszek, addig ő is iskolába jár, azonkivül pedig együtt játszunk mindig. Mikor ezt az én kis eszemmel kiterveztem, annyira megörültem neki, hogy azonnal kedvem lett volna elvinni Julcsát.

Oda sompolyogtam édes anyámhoz, titokban közöltem vele tervemet s miután az az teljes tetszését megnyerte, most már Julcsát és szülőit kellett értesitenem.

Megkérdeztem hát Julcsától, volna-e kedve a városba jönni velem?

Hogyne! válaszolt nagy örömmel, de aztán visszajönnénk-e vasárnapra?

Nem ugy Julcsa — válaszóltam — hanem hosszu időre kellene eljönnöd, ott maradnál nálunk, te már nagy lány vagy és se irni, se olvasni nem tudsz, elviszlek az iskolába egy jó tanitó urhoz, aki engem is tanitott. Nagyon szép dolgokat fogsz te ott látni, meg hallani, sok kis lány lesz ott, s ha jól tanulsz, mindig kijövünk ünnepekre.

A lányka elkomolyodott.

Nem lehet az, Vilmácska kérem szépen.

Ki őrzi akkor itt az én kis libámat? Nem lehet az.

(Vége köv.)

Hirek.

— **Az utczák öntözésének** szükségessége a tartósabb szaraz idő uralkodásával mind inkább kirivóvá lesz városunkban. Erre ugy tudjuk: vállalkozó és pedig jól fizetett vállalkozó van Éppen azért csodáljuk, hogy az öntözés olyhanyag módon van teljesitve. Amerre a vállalkozónak mostohán fecskendő lajtja jár, csak annyit hasznal az öntözés, hogy az utána menő kocsi már ujra port ver. Ilyen öntözés mellett nagyon kár a kiadásért; mert a naponta öntözött utczák semmivel sem különbek porosság tekintetében a jó Isten által öntözött utczáknál. Vagy jobban, vagy sehogy!

— **A járvány bizottság** szives figyelmét felhivjuk a Szentgyörgyvári-utczában levő Nagy-vendéglő kapujának mellékére. Bizony ott határozott féske van a bacillusoknak. Hogy miért? — arról megtekintés utján meggyőződést lehet szerezni. Jó lenne intézkedni olyképen, hogy oda hatósági tilalom függesztetnék, mivel a vendéglős vendégjeivel szemben nincs oly helyzetben, hogy őket ott rendre utasitgathassa.

— **A közs. elemiiskolában** f. hó 18-án tartatott meg a szokásos iskolai szabályok felolvasása.

— **Derült időjárásunk** némi reményt nyujt arra nézve, hogy a bortermelés nem lesz a legroszabb. Csak azután a szőlőgazdák el ne rontsák a szüreteléssel való szertelen sietéssel.

— **Mulatság.** A nagy-kanizsai kath. főgymn. 1883—84. tané ben 8. oszt. végzett ifjuság néhány tagja f. hó 27-én az „Arany Koroná"-hoz czimzett vendéglő nagytermében a helybeli gymn. ifj. „Segély Egylete" javára: zártkörü tánczvigalmat rendez. Belépti jegy személyenkint 1 frt. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A meghivó előmutatására névre szóló beléptijegy kapható: A „Korona" vendéglő 5. sz. szobájában 26 és 27 én d. e. 10—12-ig, d. u. 3—6 óráig és este a pénztárnál. Kezdete fél 9 órakor. Akik meghivót tévedésből nem kaptak és arra igényt tartanak, kéretnek a rendezőségi szobában jelentkezni.

— **Sárvári Ullmann Istvánné** temetése f. hó 17-én nagy részvét mellett ment végbe. A koporsót szebbnél szebb koszoruk diszesitették. Azokon a következő feliratok voltak olvashatók: „A legjobb hitestársának a bús férjtől." — „Az egyetlen jó anyának, gyermeki szeretettel." — „A gyászoló családtól." — „A szeretett leánynak, a gyászoló anyától." — „Légy ott is áldott, a viszontlátásig! Mariska." — „Felejthetlen rokonuknak, Isztl Nándor családja." — „A szeretett rokonnak, a Nentvich család." — „A jó barátnőnek, a Fesselhoffer-család." — „Rokoni szeretetük jeléül, a Rózsavölgyicsalád." — „Tisztelete jeléül, a Jandacsalad." — „A Kisdedoevelő Egyesület választmánya: Ullmann Istvánné, tagtársnőnek." — „A felejthetlen jó szivünek, tisztelete jeléül; May Mátyás családja." — „A felejthetetlen jó háziasszonynak: a Schiffer-család" — Felirat nélküli koszorukat tettek a megboldogult ravatalára: a Koch-család. Heinselman, alezredes, Negrelli, alezredes, Juhász, Stirling kapitány, Isztl Sándor (Gráczból.) Schegercs Rudolf, ezredes (Badenből) s még többen is. — A mindenünnen nyilvánuló részvét legyen a veszteseknek legalább némi vigaszuk!

— **A cimbalom** ujabban nagyon divatos hangszerré lett. Jó ideig tudvalevőleg speciális czigány zenehangszer volt, s a külföld előtt annyira ismeretlen, hogy a vele csak kép utján ismerős külföldi festők a czimbalmozót ugy festették cimbalmosó állapotában, mintha dobot vert volna, — Czigányzenészeink diadalmas külföldi utjai alkalmával azonban megismert és kedvelt hangszerré lett, — kiválóan pedig az angoloknál. Eddig hazánkban sem volt valami salonképes a cimbalom, de ujabban azzá lett; s már városunkban is többen megtanulták. Hallomás szerint többen óhajtanának tanulni még, de nem juthatnak tetszésök szerinti cimbalomhoz kéz alatt. De ezt a módot nem is ajánljuk, mivel a régebbi cimbalmok hangja rendesen nagyon metsző, magán-játékban szinte fülsértő s minőség tekintetében nagyon mögötte állanak az ujabban készülteknek. Hazánkban a legkitünőbb cimbalmok Schunda V. József, budapesti hangszergyáros gyárából kerülnek ki. Ezen jeles cégtől szerkesztőségünkben is van egy rendelt cimbalom, mely az érdeklődők részéről valóban méltó a megtekintésre. Már több szakértő meg is tekintette, s azok véleménye szerint hangja intensiv, zengő, s teljesen hasonló a leg ujabb divatu zongorákéhoz, s oly csinnal van kiállitva, hogy bármily szép butorzatu szobában elhelyezhető. Ennél fogva mi a megrendelni szándékozóknak Schunda V. József gyárát a legmelégebben ajánljuk. Az árjegyzék szerkesztőségünkben megtekinthető, de kivánatra a gyárból is kapható teljesen ingyen.

— **Az égvörösség**, mely a mult évben oly szokatlan erővel lépett fel s oly sok magyarázatra adott okot, ugy látszik az idén is állandó disze lesz esténként a nyugati égnek. Mint a Nem.-nek irják, a herényi astrophysikai observatriumon már augusztus közepe óta a tünemény erősbödése észleltetett, szeptember 14-én este pedig oly intensivitással ragyogott, hogy a mult éviből nem sokat engedett, sőt az alak szépségére nézve azt felül is multa. Különben a tünemény egész éven át látható volt kisebb-nagyobb mérvben, nemcsak este, hanem a nap bármely szakában, ha a napot kisebb felleg, folt stb. ugy takarta el, hogy a rózsaszinü környezete látszott; ilyen esetben a napot környező, nagy átmérőjü korongot igen tisztán ki lehet venni. Szeptember 14-én este közvetlen a nap nyugta után nagy, vörösses barna, félkör idomu tünemény mutatkozott, finom rózsaszinü szegélylyel, középen pedig nagyon világos szürkés köralaku folttal. Legszebb pár percczel 6 óra után volt, ezután fogyott erősen, 6 óra 20—25 percskor majd egészen eltünt. 6 óra 30 percskor azonban ujra kigyuladt az ég s nyugati részének majd egyharmada gyönyörü biborfényü, széles sugaraktól ragyogott, melyek mint valami legyező lemezkék terjeszkedtek szét s igazán lebilincselő látványt nyujtottak. Pár percz alatt sokat veszitett a tünemény szépségéből, 10—15 percz mulva alig jelölte csekély sárgásvörös fény a nap leáldozásának helyet. A tünemény előre láthatólag napról napra szebb s érdekesebb lesz,

— **A gorilla.** Egy franczia természetbuvár: Petit, ki röviddel az előtt tér vissza kelet-afrikai utjából, a gorilláról érdekes adatokat tesz közzé egyik német szaklapban. Gyakori kirándulásai alkalmával ugyanis többször volt alkalma azt megfigyelni, hogy a himgorillák többnyire földön ütik fel éjjeli tanyájukat, mig a nőstények, a fák ágai közt keresnek alkalmas fészek után. A csimpans ellenben soha sem száll le a fáról s ezek legtetején késziti magának kényelmes fészket. Az emberhez hasonló majmok ritkán hálnak két éjen keresztül ugyanazon helyen, legtöbbnyire már másnap elhagyják választott tanyájukat, este ott keresve halóhelyet, ahol éppen tartózkodnak. Petit szerint a gorilla korántsem oly félelmetes, mint általában hinni szokás, ellenkezően, inkább gyávának mondható, s az embert soha sem támadja meg; még akkor is, ha megsebesittetik, inkább a bozótok közt iparkodik menekülni, semhogy önvédelemre gondolna. A csimpans gorilla azonban már bátrabb s erről beszéli egy utazó a következő esetet. „Egy bizonyos Jackson, ki igen bátor vadász hirében állott, lesből egy csapat csimpansra lőtt s közülük egyet el is ejtett. A többiek megijedve szétfutottak, de alig hogy a vadászt észrevették, rögtön visszatértek, s megtámadásra készültek, mialatt hátsó lábaikra állva. öklöikkel mellüket verék s vad orditozással iparkodtak a vadászra hatni; Jakson tanácsosnak tartotta fegyvere visszahagyásával megfutamodni. Midőn későbben visszatért, a majmok már eltüntek volt, magukkal vive holttestüket." A csimpansok, vagy a mint a benszülöttek nevezik „Baboon" egyébiránt a szerecsen mondában is nagy szerepet játszanak. Igy többi közt azon hiedelem van elterjedve, hogy az emberi cselekedetek utánzásában e majmok annyira mennek, hogy sokszor az erdők tisztásain nagy tümáglyákat hordanak össze. Ekkor az egyik ugy tesz, mintha a fát meggyujtani akarná, mialatt egy a gyujtóhoz hasonló darabka fát hátsó részéhez dörzsöl, oly módon, mint némelyek gyufát szoktak gyujtani, majd óvatosan két marka közé fogja s úgy viszi a farakáshoz. Ekkor a többiek a képzelt tüzet eleinte lassan, majd mindig erősebben fujni kezdik. Ebben pedig kifáradva, a farakás közé telepednek s kezeiket kinyujtják, mintha melegednének. S ily helyzetben különösen borus, s hideg időben, állitólag órakat töltenek a képzelt tüznél. A baboon husát soha sem eszik, jól lehet a benszülöttek épen nem válogatósak. Sőt megölése is tilos a mennyiben a vadásznak vezeklést kell tenni, állván ez abból, hogy a megölt baboon számára tiz napon át bizonyos helyre eledelt kell letennie.

— **Keresztény gőzmalom.** Csongrádról irják: Csatár Zsigmond és társai Csongrádon „Keresztény gőzmalmot" akarnak létesiteni. Az e hó 12-én tartott városi közgyüléshez kérvényt adtak be egy „Keresztény gőzmalom-részvénytársaság" által épitendő gőzmalomhelyiség nyerése végett, de a kért helyiség már évek előtt szegényházhelyiségnek szemeltetett ki és adatott át, tehát a közgyülés a kért helyiséget át nem engedhette a kérvényezőknek.

— **Harcz a gabonatőzsdén.** Nagy zavar uralkodik az ügynöki szabályzat módositása miatt. A gabonatőzsde előbbi élénkséget egyszerre néma csend váltotta fel, alig látni valami üzletkötést. A bizományosok értekezletet akarnak egybehivni, mert ügy vélekednek, hogy a jelenlegi modalitás mellett az üzlet megbénul. Az ügynökök körében eltérők a vélemények, többen közülök le akarnak mondani az ügynökösködésről, és mint bejegyzett önálló czégek akarják tevékenységüket folytatni. Mások pedig ugy vélekednek, ha a mostani zavarnak nem vétetik eleje, akkor nem marad más kibuvó, mint az ügyleteket a bécsi gabonatőzsde jogszokásai alapján megkötni, és esetleges perekben a bécsi tőzsdebiróság illetékességét kikötni. Az utóbbi tőzsdetanácsi intézkedés mindenesetre zavart idézett elő és piaczunk érdeke megkivánja, hogy abból mielőbb kibontakozzunk.

Beküldetett.

A hit jutalma.

„Budapest. Tekintetes ur! Körülbelül egy hónapja, hogy megkezdtem a Brandt féle svájczi labdacsok használatát, azon hitben, hogy végre föltaláltam az engemet gyötrő székrekedések arcanumát. E hitemet a legfényesebb eredmény igazolta is, mert azok használata egészségemet teljesen helyreállitotta. Nem mellőzhetem, hogy önnek e szeréért legmélyebb hálámat ki ne fejezzem. Tisztelője: Potteri J. nyugalmazott honvédezredes, Nemzeti szálloda. (Brandt Richárd gyógyszerész urnak Zürichben. Svájcz.)"

A Brandt R.-féle svájczi labdacsok, mivel a vért tisztitják, a legtöbb krónikus betegségben, legjobb sikerrel használhatók.

E mindnyájunk által nagyrabecsült szert illetőleg szükséges arra ügyelnünk, hogy használatra a valódi labdacsokat szerezzük meg. Minden doboz czimlapján kell, hogy Brandt Richard névaláirása, s a svájczi fehér kereszt vörös mezőben meglegyen.

Egy doboz ára a gyógyszertárakban 70 krajczár.

Irodalom.

— **A „vadászlap"** legutóbbi (idei 26-ik) száma, az alábbi érdekes tartalommal jelent meg. — Felhivás az idei agancs kiállitás érdekében. — A szarvas bőgésről. — Zerge vadászat a fogarasi havasokon. — Egy vadászati és kutatási kirándulás tervezete Abessyniába. — Folyó vadászati hirek, az ország különböző vidékein folytatott fogoly, őz szarvas-és vaddisznó vadászatokról. — Vadtenyésztésünk állása az ország különböző vidékeiről vett tudósitások alapján. — Természetrajzi adatok a borz életéből, egy vak nyulról stb. — Vadászkonyha rovat alatt a vadgalamb elkészitési módjairól. — Az „Országos magyar vadászati védegylet" kebelében folytatott munkásság ismertetése s az egylet uj tagjai. — A „Sport Egyesület" uj tagjai. — Eredeti vadászati mondások egy öreg vadász hátrahagyott emlékirataiból. — A magyar-vizsla-verseny-egyesület uj tagjai. — A monostorszigeti vizsla-verseny lefolyása. — Különféle. — Eladó fegyverek, ebék stb. továbbá pályázatok üresedésben levő erdészi, vadászi állásokra. — Tárcza: „Monostori vizsla verseny tárczában" „vasárnapi puskás" jól ismert tollából. — Nem is kell mondanunk, hogy a „Vadászlap" egy hézag pótló vállalat, mely mulattató, közhasznu és tudományos irányánál fogva nemcsak a vadász közönség nagyfoku támogatását érdemelte ki, de a külföldi hason vállalatokkal teljes szinvonalon áll és irodalmi becscsel bir. Tanusitja ezt különösen, hogy a hazánkban mtöbbi időben keletkezett összes nagyobb (országos) Sport-egyletek és vadásztársulatok e lapot választották hivatalos közlönyül. — A „Vadászlap" megjelenik minden hó 5, 15 és 25. napján, másfél, esetleg két iv tartalommal. Előfizetési ára egész évre 6 frt; előfizetések a szerkesztőség czimén Budapest Batthyáni utcza nemzeti Casino II. em intézendők.

HIRDETÉSEK.

Hivatalos piaczi árak.

Nagy-Kanizsa városánál vezetett piaczi könyvből kiirt helyi árakról.

Buza 100 klgram. 7 frt 50 kr. 7 . Rozs 100 klogram 6 frt 50 kr. 6 frt. Árpa 100 klogram 7 frt 50 kr. 7 fr. Zab 100 kilogram 6 frt 20 kr. 6 frt. Kukoricza 100 klgram 7 frt 6 frt 80 kr. Burgonya 100 kogram 4 frt 4. Marhahus 1 kilgram 60 kr. 58 kr. Marhazsir 1 klgram 1 frt 10 kr. 1 frt. Borjuhus 1 klgram 64 kr. 60 kr. Sertéshus 1 klgram 56 frt. 60 kr. Sertészsir 80 kr 96 kr. Szalonna 80 kr. 80. Uj bor. 1 hektol. 10 frt 12 kr. Ó bor 1 hektol. 18 frt. 20 frt. Pálinka 1 hektol. 80—60 frt.

Nagy-Kanizsán, 1884. évi szept. hó 19-én.

Szerkesztői üzenetek.

B. M. Kotteri. Uj-évig csak az egyes példányokat küldhetünk. Azontul rendes tiszt. példá. yt.

L. G. Vizvár. Nem kaptad meg levelemet? Irj, mert azután késő lesz.

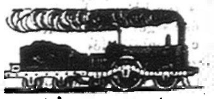

Vasuti menetrend.

Indul Kanizsáról.

Reggel.

Pragerhof	5 óra 20 perczkor	postavonat
Barcs	5 óra 45	„	postavonat
Budapest	6 óra 28	„	gyorsvonat
Budapest	7 óra 20	„	kevertvonat
Bécsujhely	6 óra 35	„	postavonat.

Délben.

Budapest	2 óra — perczkor		postavonat
Pragerhof	2 óra 45	„	postavonat
Sopron	2 óra 15	„	postavonat
Barcs	2 óra 25	„	postavonat.

Este.

Pragerhof	11 óra 20 perczkor		gyorsvonat
Zakány	11 óra 5	„	postavonat
Budapest	12 óra 15	„	postavonat
Bécsujh.	12 óra 5	„	postavonat

Érkezik Kanizsára.

Reggel.

Bécsujh.	4 óra 8 perczkor		postavonat
Budapest	4 óra 45	„	postavonat
Fiume	5 óra 52	„	postavonat
Pragerhof	6 óra 17	„	gyorsvonat.

Délben.

Sopron	1 óra 48 perczkor		postavonat
Pragerhof	1 óra 15	„	postavonat
Barcs	1 óra 40	„	postavonat
Budapest	1 óra 59	„	postavonat.

Este.

Budapest	9 óra 50 perczkor		kevertvon.
Bécsujh.	10 óra 26	„	postavonat
Budapest	10 óra 55	„	gyorsvonat
Pragerhof	11 óra 35	„	postavonat
Barcs	11 óra 25	„	postavonat.

Köszönet nyilvánitás.

Mindazon testületek és emberbarátoknak, kik boldogult nőm elhunytával beállott nagy veszteség okozta fájdalmamat részvétükkel és megjelenésükkel enyhiteni szivesek voltak, ezuton nyilvánitom leghálásabb köszönetemet.

A gyászoló család nevében:

sárvári ULLMANN ISTVÁN,
cs. kir. honágy.

Orvosi tekintélyek által vese, hugdara, köszvény és hólyag bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál rendelve.

SALVATOR

— égvényes vasmentes savanyuviz —

szénsavdús, lithium tartalmu forrás.

Borral használva igen kellemes üditő italt szolgáltat

Kapható ásványviz-kereskedésekben és legtöbb gyógyszertárban

A Salvator forrás igazgatósága EPERJESEN

Budapesten főraktár ÉDESKUTY L. urnál. 2184 4—20

Kapható Rosenfeld Adolfnál.

Lapvezér és kiadó: SZÁLAY SÁNDOR.

Felelős szerkesztő: VASS ÁLMOS.

Laptulajdonos: WAJDITS JÓZSEF.

1990 tk 884 szám.

Árverési hirdetmény.

A csáktornyai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről ezennel közhirré tétetik, hogy Mursics Mihály turcsiscsei lakósnak Novák Márton 200 frt tőke, s jár. iránti végrehajtási ügyében, a nagykanizsai kir. törvényszékhez tartozó ezen kir. járásbiróság területén lévő turcsiscsei 52 ik számu tjkvben A I 1—6 sor szám alatt felvett ingatlanokból végrehajtást szenvedettet illető 281 frt 25 krra becsült fele része — az ugyanazon községi A I. 1—4 sor szám alatt felvett ingatlanból ugyan azt illető 138 frt 50 krra becsült felerésze, — és az ugyanazon községi 79 sztjkvben A † 1 sor 113/1. hzsz. alatt Lepen József ifj. Lepen András, Kollarits Mária és Novák Márton tulajdonául felvett 112 frtra becsült szántóföld és rét a végrehajtási törv. 165. §-ának a) pontja értelmében a közösség megszüntetése céljából egészben a becsár mint kikiáltási ár és ennek megfelelő 10%. bánatpénz letétele kötelezettsége mellett a turcsiscsei község biró házánál 1884. év október 20-ik napján délelőtt 10 órakor tartandó árverésen eladatni fog.

A részletesebb árverési feltételek ezen kir. járásbiróság telekkönyvi osztályánál és a turcsiscsei községbirónál betekinthetők.

A kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság.

Csáktornyán, 1884. évi julius 12. napján. 2274 1—1.

2049. sz. tkv 884

Árverési hirdetmény.

A csáktornyai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről ezennel közhirré tétetik, hogy Zakál Henrik ügyvéd által képviselt Sostárics Franciskának, mégis a kimondott csatlakozás folytán Klobucsarics Istvánnak Guttmann József és neje Beil Rozinának Novák Albert turcsiscsei lakós ellen 60 frt 50 frt 57 frt 48 kr. tőke, s jár. iránti végrehajtási ügyben, a nagy-kanizsai kir törvényszékhez tartozó ezen kir. járásbiróság területén lévő turcsaicsei 8. sz. tjkvben A I. 1 sor 8 hzszám alatt Novák Albert, Ferencz, György és ennek neje tulajdonául felvett az arányilagos legelő és erdő illetőséggel együtt 396 frt 55 krra becsült 9-ik (régi) számu lakház és belsőtelek a közösség megszüntetése céljából az 1881. évi 60 t. cz. 156 § nak d. pontja értelmében egészben, — az A I 2 5 sor sz. alatt felvett ingatlanból végrehajtást szenvedettet illető 81 frt 50 krra becsült $^2/_{12}$-ed rész ingatlan birtok, ugyanezen összeg kikiáltási ár és ennek megfelelő 10% bánatpénz letétele kötelezettsége mellett a turcsiscsei községbiró házánál 1884. év november 5 ik napján délelőtt 10 órakor tartandó árverezésen eladatni fog.

A részletesebb árverési feltételek ezen kir. járásbiróság telekkönyvi osztályánál és a turcsiscsei községbirónál betekinthetők.

A kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Csáktornyán, 1884 ik junius hó 17-ik napján. 2475 1—1.

Dr. Popp

cs. kir. udvari fogorvos.

Anatherin fog- és szájvize

Bécs, I., Bognergasse Nr. 2.

Én a Popp féle Anatherin szájvizet betegeim nagy számánál kitünő jó sikerrel alkalmaztam a száj és fogbetegségekben, miutan annak vegyi tiszta voltáról teljesen meg vagyok győződve.

Még az idült hurutnál is a legsikeresebb hatással van a száj, gége és torok megtámadott részeinek a POPP-féle Anatherin-szájvizzel való érintése.

Dr. KAINZBAUER,

cs. tanácsos, érdemült professor.

2162 2—3.

Kapható: N.-Kanizsán: Király Fer. gyógysz. Belus József gyógysz. Práger B. gyógy. Fesselhofer József Rosenberg F. Rosenfeld A. A.-Lendván niss B. gyógysz. Marczaliban: Kiss István gyógy Murasszombatban: Bánóczy A. gy. Keszthelyen: Braun P. gyógysz. Z.-Egerszegen: Hollósy gy. Karádon: Rochlitz I. gyógysz. Tapolczán: Glaser J. gyógysz Sümeghen: Stamborszky L. gy. Perlakon: Sipos K. özv. gyógysz Nagy-Atád: Pfisterer K. gyógysz Nagy-Bajomban: Zlaczky M. gysz uraknál.

MATKOVICS-FÉLE HIRES GYOMORLIKÖR

Fölülmulhatlan és különféle betegségben kitünő hatásunak elismert **gyógyital;**

dinári alpeseken szedett gyógyfüből készité

MATKOVICS G. M.

Kainban (Dalmáczia).

Kapható **Nagy-Kanizsán:** Práger Béla gyógyszerésznél, **Fiuméban** Jekel Ferencznél. 2199 12—12

E gy üveg ára 70 kr.

Csomagolás és elküldés a megrendelő költségén történik.

Nincs többé buza üszög!

Dupuy N.-féle magpáczoló.

A gyökeres páczolás mód buza üszög ellen jutalmazva és ajánlva sok egylettől és előkelő személyektől kapható minden raktáromban az osztrák — magyar monarchiában.

Egy csomag 200 liter magnak — 30 kr.
Egy csomag 100 liter magnak — 15 kr

Hogy a t. gazdász urakat mindennemü utánzás vagy hamisitás vételétől óvjam — kérem csakis az én védjegyem nevem és czimmel ellátott csomagot kérni.

Minden felvilágositással szivessen szolgál ingyen és bérmentve.

DUPUY N.

vegyészeti műterme Bécs. Viadmühlgasse 33. és az összes megyei raktárak.

2257 4—4.

Raktár N.-Kanizsán: Rosenfeld Adolf, Fesselhofer József Schwartz & Tauber.

MOLL SEIDLITZ-POR

Csak valódi ha minden dobozon a gyárjegy: a sas és Moll sokszorositott czég nyomata látható.

Ezen porok tartós gyógyhatása makacs **gyomor- és altesthajok**, gyomorgörcs és elnyálkásodás, gyomorégés rögzött **dugulás**, májbaj **vértolulás**, aranyér és a legkülönfélébb **női betegségek** ellen 30 év óta folytonosan növekedő elismerésben részesül. Egy eredeti doboz használati utasitással 1 frt. **Hamisitványok törvényesen üldöztetnek**

Francia borszesz és só.

Köszvény, csúz, mindennemü hasogatás és bénulás, fej-, fül- és fogfájás sikeres gyógyitásához **bedörzsölésre; borogatásnak** mindennemü sérülések és sebek, gyuladások és daganatok ellen, **Sesólog** vizzel keverve, hirtelen betegülés, hányás és kólika ellen. Egy üveg pontos utasitással 80 kr. 2013 27—52

Valódi, Moll védjegyével és névaláirásával.

Moll A. gyógyszerész császár királyi udv. szállitó. Bécs, Tuchlauben

Raktárak: Nagy-Kanizsa: Belus József gyógyszerész. Rosenfeld Ad. Fesselhofer József. **Barcs:** Dorner S. **Csáktornya:** Göncz L. gyógy. **Kaposvárott:** Horovicz Ad. **Keszthely:** Wünsch F. **Körmend:** Rátz János. **Marczali:** Iaxti Ferd. **Szigetvár:** Szalay József **Zala-Egerszeg:** Hollósy J. gyógyszerész.

Nagy-Kanizsán a magyar-utczában fekvő Molnár János árvái tulajdonát képező egész ház, mely áll 3 utczai szobából, egy igen nagy udvari teremből, konyha, pincze és egyéb melléképületekből ezenfelül a ház végében fekvő egy nagyobb szántóföld esetleg hosszabb időre és 1884. november 1-től bérbeadatik.

Bérbe venni szándékozó sziveskedjék Dr. TUBOLY GYULA ügyvéd urnál jelentkezni. 2270 3—3

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerek gyára, harang és érczöntődéje BUDAPESTEN, Rottenbiller-utcza 66.

Ajánlja gyártmányát, mint **magyar különlegességet kutakban és mindennemü szivattyukban**, elvállal **teljes vizvezetékek** berendezését, **városok, földbirtokosok, ipartelepek, armentesitő társulatok és magánzók** részéről modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett ajánlkozik **köz- és magánfürdők** felszerelésére, **szagmentes árszékek** felállitására és **minden vizművi munkálat** gyors és pontos kivitelére képes árlapok és részletes költségtervezetek kivánatra dijmentesen küldetnek.

Egyetlen belföldi szivattyu-gyár.

2023 62—80

NAGY-KANIZSA, 1884. szeptember 25-én. 77-ik szám. Huszonharmadik évfolyam.

Előfizetési ár
egész évre . . . . 8 frt
félévre . . . . 4 „
negyed évre . . . . 2 „
Egy szám 10 kr

HIRDETÉSEK
a hasábos petitsorban 7, másodszor 6 s minden további sorért 5 kr
NYILTTÉRBEN
soronként 10 krért vétetnek fel. Kincstári illeték minden egyes hirdetésért 30 kr. fizetendő

ZALAI KÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz, anyagi részét illető közlemények pedig a kiadóhoz bérmentve intézendők:
NAGY-KANIZSA
Wlassicsház.
Bérmentetlen levelek csak ismert munkatársaktól fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek

A nagy-kanizsai „Kereskedelmi Iparbank", „nagy-kanizsai önk. tüzoltó-egylet", a „zalamegyei általános tanitótestület", a „nagy-kanizsai kisdednevelő egyesület", a „nagy-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet", a „soproni kereskedelmi s iparkamara nagy-kanizsai külválasztmány" hivatalos lapja.

Hetenkint kétszer, vasárnap- s csütörtökön megjelenő vegyes tartalmu lap.

A „szabadságharcz-szobor" ügye.

A valóban müvelt nemzeteknek egyik legszebb törekvése az, hogy történetöknek nagyobb szabásu mozzanatait látható emlékekkel óhajtják megörökiteni, hogy azok láttára a késő unokák szive is feldobogjon, hogy a nagyok nyomdokába lépni késztesse a honfiui lelkesülés még az utódokat is.

Nemzeti történetünk teljes teli oly korszakot alkotó eseményekkel, mixet igen üdvös dolog soha nem feledni; ellenkezőleg nagyon is szükséges azoknak emlékét örökül hagyni magzatainknak, beirni szivökbe, beoltani minden csep vérökbe.

Ilyen nagy emlékünk a szabadságharcz!

Egyetlen, legfényesebb emlékül magaslik ez ki viharos történetünkből.

Nem ez volt ugyan az első eset arra, hogy lánczait leverni a magyar kardot ragadott; s talán nem is marad utolsónak; de hogy oly egy szivvel, egy lélekkel, minden mellékes czél eltekintésével emelt volna fegyvert a nemzet, mint 48-ban: arra szabadságharczunk története páratlanul áll.

Szabadság, egyenlőség, testvériség! Ezek voltak azon dicső eszmék, melyek millió, meg millió magyar szivet langoltak be az édes haza érdekében.

Az a nemzeti egység, melynek érdekében ma oly nagy a szó- és toll-harcz, egy döntő pillanatban testté lett. Nem kérdezte senki senkitől, hogy miképen imádja Istenét? Zsidó-e, görög-e, katholikus-e? Sohasem volt talán Magyarországon olyan vallás-egyenlőség mint akkor, mikor mindenki a Szabagságot imádta. És bizony: ez a nemzet akkor volt legközelebb Istenéhez.

Feledhetetlen nagy napok voltak azok! Teljesek dicsőséggel, teljesek vérrel.

Az óriási fényt követte óriási árny; a szabadságért kivont kardot: rablánczcz. Hősökből lettek lánczravert rabok; apostolokból: vértanuk.

Nagyon, nagyon üdvös dolog azokat soha nem feledni!

Szobor kell a dicső, az örökké tisztán ragyogó eseményeknek; szobor kell annak a vérözönnek is, melylyel gyilkosaink öntözték ezt meg a szent földet! Azoknak, hogy lelkesitsenek; ezeknek, hogy el ne feledjük, hogy felkorbácsolják vérünket akkor is, mikor már félholtak leszünk a sulyos csapások miatt.

Ez lebeghetett azon jó lelkek előtt, kik elhatározták, hogy szabadságharczunk emlékére egy, nemzeti adakozás utján létesitendő szobrot állitsanak. E czélból alakult meg a „Szabadságharcz-szobor bizottság."

Fájdalom azonban: a gyüjtés eddig nem eredményezett oly összeget, minő a nagyszabásu czélnak teljesen megfelelne.

Mindössze csak: 105422 frt és 88 krt tüntet fel a szoborbizottság nyilvános számadása.

Ha a körülményeket fontolóra nem vennők, valóban elszomoritana bennünket a szoborbizottság azon kijelentése, hogy „némely igen dicséretes, de vajmi csekély kivétellel ezen kiválóan magyar nemzeti ügyben oly feltünő közönynyel találkozott, melyet az ügy megindításakor még csak képzelni se mert volna." —

De minket ezen körülmény nem szomorit el; mert tudjuk, hogy a nemzet adakozási készsége a közelmultban több szoborügyi s egyéb nemzeti mozgalmak folytán nagyon is igénybe volt véve. Éppen nem csodálható tehát, ha ezen legnagyobb áldozatkészséget igénylő szobor ügye némi lassusággal halad befejezési stadiumához.

Még van idő!

A gyüjtési összegek csak november 30 ára küldendők fel a szoborbizottsághoz. Addig még városunk és vidéke is megmutathatja, hogy nemzeti czélokért buzogni, tenni tud és akar.

Ez idő alatt majd városi hatóságunk is élénkebb mozgásba fogja hozni ezen nagyfontosságu ügyet.

Vannak azon kivül társaskőreink, hol az bizonyára kivétel nélkül őszinte, meleg felkarolásban részesül.

Lehet felolvasások, hangversenyek s egyéb módok által sokat, nagyon sokat lenditeni az ügyön. Amint jó reményünk szerint áldozatkész, lelkes közönségünk részéről lenditve lesz is.

A „szabadságharcz-szoborbizottság" nevében felkérjük tehát városunk és megyénk lelkes honleányait és honfiait, hogy e szent ügyet teljes szivökkel, teljes erejökkel támogatni s előmozditani sziveskedjenek!

Adakozási összegeket szerkesztőségünk is elfogad; nyilvánosan nyugtáz és nyugta mellett városi hatóságunknak időről időre az összegeket átszolgáltatja.

Bármily csekély összeget elfogadunk.

Egy ily nagy nemzeti emlékhez csak porszemmel járulni is dicsőség, gyönyöre lehet minden, hazájáért verő honleányi és honfiui szivnek!

Az ipartörvény végrehajtása.

Az uj ipartörvény tehát, ugyanennek 186. §-a értelmében folyó 1884. évi október 1-én életbe lép. A 185. §. pedig ezen szöveggel: E törvény hatályba léptével az 1872. VIII. törvényczik érvényen kivül helyeztetik" az eddig élet- és halál közt tengődött mostoha gyereket örökre eltemeti.

Béke hamvaira!

Nincs rajta mit siratni, de igenis van az ujszülöttön mit üdvözölni, különösen ennek „staffirungja", — az életbeléptetés, illetve — a törvény végrehajtásáról szóló szakministeri rendelet az, a mi örömmel és lelkesedéssel felkarolandó, — mert kezünkbe adja kellő utmutatással az eszközt, miként lehet az ujszülöttből élet- és tetterős férfiut nevelni.

Az uj ipartörvény végrehajtása tárgyában a szakministerium oly einü szabályrendeleteket tett közzé, melyek lényegesen megkönnyitik az átmeneti intézkedést. — Czélunk azokat az iparosokkal megismertetni, hogy ezáltal tájékozva legyenek a törvény végrehajtására vonatkozó fontos részletek iránt és megkezdhessék azt az ipari szervezetet megteremteni, mely a hazai ipar fejlődésének egyik legfontosabb eszközévé válni van hivatva.

Az általános rendeletet a ministerium az összes hazai törvényhatóságokhoz körlevél kiséretében küldte meg

E körlevél különösen hangsulyozza az ipartörvény végrehajtásának fontosságát, és e tekintetben a hatóságoknak a legszigorubb eljárást ajánlja, sőt késznek nyilatkozik, — hogy minden kétségesebb ügyben tanácscsal is támogatja a hatóságokat.

Különösen kiemelendőnek tartjuk e körlevélnek következő fontos részeit:

„Az ipartörvényben foglalt intézkedések csak akkor fognak kivánt sikerre vezetni, ha a hatóság magukkal az iparosokkal karöltve jó egyetértésben törekszik a törvény szavait és szellemét végrehajtani.

Ha a hatóság akképen jár el a törvény végrehajtásánál, hogy az iparos elemben szakértő tanácsadót talál, és viszont az iparosok a hatóságban ügyeik erélyes támogatóját: akkor a törvény szellemének megfelelően valószinüleg a siker kedvező leend.

A testületek lesznek különösen hivatva a mesterséggel foglalkozó iparosok viszonyait fejleszteni. — A törvényhozás nagyobb nyomatékot kivánván müködésüknek biztositani, a testületeket hatósági teendőkkel ruházta fel. — A testületek létesitése és müködésük elősegitése képezze tehát a hatóságok egyik kiváló gondját, nemcsak azért, mert a testületek a hatóság teendőinek jó részét teljesiteni hivatvák, s igy a hatóság müködését megkönnyitik, hanem kivált azon okból, mert a mesterséggel foglalkozó iparok részben jövendő fejlődésük eszközét e testületek akadálytalan müködésében vélik látni. — Megkivánom ennélfogva a hatóságoktól, hogy mindenütt a hol a testületek alakitására a szükséges elemek megvannak, — az alakulásra nézve hasson közre, valamint a hol a testületek érdekében közremüködhetik, tegye meg ezt a lehető előzékenységgel." —

Ime ezekből látható, hogy a testületek létesitésére a ministerium is nagy sulyt fektet. — Komolyan hozzá kell tehát látni a szervezkedési munkálatokhoz, mert ebből átláthatják az iparosok, hogy most legfontosabb érdekeiknek előmozditása az ő kezükbe van letéve.

A nemzetközi kereskedelemről.

Irta: Sebestény Jenő.

(Folyt. és vége.)

Ha a nemes ércz növekedése a szükséglet mérvét tulhaladja, áremelkedés fog beállani, illetőleg a pénz értéke csökken. A pénz ismét ki fog vándorolni, részben olcsóbb bevásárlás, részben előnyösebb alkalmazás végett. Az ország gazdaságának tehát semmi előnyére sem fog válni a pénzszaporodás, sőt amennyiben ez gyorsan történik, a hirtelen értékválto-

TÁRCZA.

Vilma vázlatkönyvéből.

(Alföldi képek.)

Az én kis vadmadaram.

(Folyt. és vége.)

Hacsak az a baj, Julcsa, — válaszoltam, — azon még könnyen lehetne segiteni. De van-e magadnak is kedved bejönni?

Vilmácska is ott lesz? — kérdé félénken, ujra reám emelve égő szemeit.

Ott leszek, ott lakol velünk, nagyon sokat játszunk együtt; mihelyt oskolálából kijöttünk, mindig együtt játszunk, feleltem.

Jaj akkor elmegyek, Vilmácskával elmegyek akárhová, nagyon jó lesz az, csak édes szülém eleresszen.

Majd beszélünk vele meg apáddal is, — mondottam — meglátod, nem ellenkeznek.

Mind a ketten nagyon örültünk a kedves tervnek s ugrándozva mentünk végig a kerten, elértünk a kis kertajtóig, melyen át sürü kis akáczerdőbe jutottunk. Kanyargós gyalogút vitt a magas kövér fü között, melyet tömérdek, hajladozó águ csipkerózsa bokor tarkitott, kitárt virágait himbálva s a vadméheknek kinálgatva. E kis erdőben szokta Julcsa legeltetni apró szárnyasait, a félvilág számára e kis erdő volt, itt bolyongott el, mesei virágokat szedegetve kötényébe, hogy izlésének megfelelő bokrétába kösse, itt hallgatta el órákhosszat a tömérdek dalos madár ezerszavu csattogó zenéjét, mig feje fölött összebornlt a lombsátor, alig engedve átszürődni a rezgő napsugarat. Az erdőből kiérve, virágos részre jutottunk, melynek sötét smaragd zöldjét kellemesen tarkitá a tömérdek pipycs, buzavirág, nefelejts, mályva és zsálya, melyeknek a jóltevő természet egyszerü szépségükön kivül gyógyerőt is adott kárpótlásul a hiányzó illatért; ez szivdobogást csilapit, az égési fájdalmat enyhiti, amattól, ha éjjel vánkosunk alá teszszük, nyugodt álmunk lesz és távoznak az ijesztő rémek.

Végre eljutottunk a három nagy öreg diófáig, melynek árnyában egy tiszta kunyhó állott, nyájasan hivogatva magához. A tiszta fehérre meszelt fal, a festett kis ablakok, a ház előtti, gondosan felseperi kis térség s a kis pihenő lócza, mind oly nyájas, oly kedves volt, szinte elárulta, hogy itt az egyszerü megelégedés lakik.

Lépéseink zajára a nagy Bundás kutya harsány ugatással rontott elő, de ösmerős alakot látva, szégyenkedve vonult vissza Julcsa egy szavára.

Sára asszony, Julcsa anyja, épen tyukjait, kacsáit etetgette a ház előtt, mig kedvencz galambjai ott röpködtek kendővel körülkötött ősz feje körül, kettő vagy három a vállán, karján s a szakajtón üldögélt, nem vegyülve a veszekedő tyúkhad közé.

Amint megpillantott bennünket a jó öreg asszony, hirtelen elhajtotta magáról galambjait s elém sietett.

Jó reggelt Sára asszony — kiáltottam eléje vidáman — hogy van?

Szerencsés jó reggelt kivánok — válaszolt — lelkem kisasszony, jaj, nem tetszett-e megijedni attól a csunya kutyától, eleget akarjuk lánczra kötni, de akkor meg egész nap ordit, — miért nem hajtottad el Julcsa, de hát tessék édes szivecském kisasszonykám belül kerülni, szegény házikónkat is megtisztelni. — itt nagyon is meleg van kivül, főfájást is kaphatna.

E szavakkal rendkivül szivesen nyitotta ki az ajtót előttem s előbb a konyhába, majd a belső szobába tessékelt be oly nyájas modorral, annyi szivességgel, hogy annak ellentmondani teljes lehetetlen volt. Ott aztán kötényével letörölt egy festett széket s elém tette, mig Julcsa a kis könnyü függönyt húzta el az ablakról.

E kis csendudakban mindig oly szivesen időztem, ha a tanyára kijöttünk Egyszerü derültsége nagyon vonzott mindig. A mázolt fapadok, asztal, kis pohárszék állványán néhány tarka korsóval és nagy becsben tartott „vász n korsóval", a czifra tulipános láda, a magasra vetett tornyos nyoszolya — mindenoly csinos, oly rendes volt. A falakon néhány visszagyertya lógott temetési emlékek, virágvasárnapi barka volt a szüz Mária kép mellé dugva, mely a király rosz arczképével együtt egy harmadi képet fogott közre kétfelől, a szegény Sándor gyereként, amint kék dolmányos huszárruhájában, előre nyujtott karddal lovagol. Sem vallásos, sem alkotmányos érzetem nem botránykozott meg azon, hogy az istenanya és a király egy szegény, meghalt közhuszár mellett csak mintegy környezetül szolgál; — hisz ez a szegény ép ugy elveszité fiát, mint ama fájdalmas, irgalmas anya, s e szegény paraszt asszony szivét ép úgy sebzé a hét águ tőr, mint a názárethi Máriáét, midőn gyermekét halva tartá ölében.

A megfakult tükör alatt két baba lógott, melyet Sára asszony rongyból kötözött volt Julcsa számára, de ezzel csak minden vasárnap volt szabad játszania, Sára asszony külön engedélye alapján, s akkor is oly kimélettel, hogy valahogy kár ne essék bennük. A rongy babák most be voltak fatyolozva, hogy a por be ne lepje őket.

Sára asszonynak elbeszéltem, hogy mi járatban vagyok. Elmondottam, hogy édes anyám is nagyon szeretné, ha Julcsa bejöhetne hozzám, majd lassacskán fözni, vasalni, mosni is megtanul, én fogom ruházni őt s az iskolában is tanittatjuk, ügyes kis lányt csinálunk belőle.

Sára asszony csak hallgatta, csak hallgatta, amint én hévvel magyarázgattam neki, mi mindenre fogjuk Julcsát kitanittatni, aztán egyszerre csak a kötényé sarkát szemeihez emelte, később meg már könnyezett is, mosolygott is, mint a májusi idő váltakozó napja.

Oh istenem — szólt végre — de nem is tudom, mivel érdemeltük meg ezt a nagy jóságot, drága kizasszonykám. De még az a rosz lány sem érdemes annyi szivességre, — nem is tudom, mit tetszik rajta úgy szeretni, alkalmatlan is lesz, mert biz ő semmiben sem tökéletes, meg nagyon is rosz lány. — tegnap is — már csak megmondom, lelkem kisasszonykámnak, megint kénytelen voltam szoknyájába kötni a famoszarat.

Hangos zokogás szakitá félbe Sára asszony szavait: kis Julcsa az asztalra borulva sirt. A legnagyobb büntetés, a legfájóbb lealázás, mit Sára asszony rá mérhetett ez volt s ennek emléke is keserüséggel tölté el szegény kis szivét. A jó öreg maga is elérzékenyült ujra, szinte láttam, mily nehezére esett tegnap, mikor e hallatlanul szigoru büntetést rá kellett mérnie kis leányára.

A dolog rendben volt, még csak az öreg Kozma beleegyezése hiányzott. Mikor bucsuzkodni kezdettem, Sára asszony kisietett, hogy a kutyát elvonulásom idejére megkösse, odasompolygott hozzám és röstelkedve kérdé:

Vilmácska kérem, van-e a városba is famoszár?

Megnyugtattam affelől, hogy a kegyetlen büntetési eszköz a városban teljesen ösmeretlen. Julcsa ezentul még nagyobb kedvet kapott a városi élethez. Az öreg Kozmával is rendbe hoztuk a dolgot még aznap; ő is nagy nehezen vált meg gyermekétől, de látva, hogy jobb lesz úgy, belenyugodott s igy Julcsa behozatalára a jövő hét egyik napja tüzetett ki. Addig hadd szokjanak hozzá a gondolathoz, hogy maguk maradnak, ha eljön az elválás ideje, kevésbé esik majd rosszul.

Amint mi aztán a tanyáról ujra bementünk, mindent elrendeztem otthon az én kis vadmadaram fogadtatására.

Kényelmes kis fészket csináltam neki a szakácsné szobájába, kinek anya gondjaiba ajánlottam kis pajtásomat; az ő kötelessége lett mindennap megmosdatni, megfésülni, kicsinositgat, hogy az iskolában a városi lányok ki ne csufol-

zások forgalmi és termelési zavarokat, válságokat idézhetnek elő, s az egész közgazdaság szenvedhet e miatt.

A passziv fizetési mérleg s a magas árfolyam folytán beálló érczpénzcsökkenés valamely országban általában kedvezőtlen, mert a legtöbb esetben a kevesebb pénzszükséglet a termelés, a forgalom, a vállalkozási kedv csökkenésére mutat. Ha az érczpénzkivándorlás pusztán a rendelkezésre álló szabad érczpénz mennyiségre szoritkozik, ennek legalább egyenes káros hatása nincs; de ha a forgalomban még tényleg szükséges mennyiséget is megtámadja, árcsökkenést fog előidézni. A termelés és forgalom megbénul, a behozatali képesség csekélyebb lesz. A visszahatás azonban önmagától következik be; a drága pénz, illetőleg magas kamat ismét pénzt fog hozni az országba, a termelés uj lendületnek indul, s az alacsony árak következtében megcsökkent behozatalt fokozottabb kivitel fogja felváltani.

A nemes érczek nemzetközi értékét és forgalmát ugyanazon törvény szabályozza, mint egyébb árukét, t. i. a kereslet és kinálat törvénye. A nemes érczek is mindenkor oda fognak vitetni, ahol értékök legnagyobb, ép ugy mint egyébb áruk. Következőleg: valamely országban a pénzbőség nem oka, hanem következménye a nemzet jólétének és vagyonosságának.

Ha valamely országban a nemes érczek helyett kényszerfolyamu papir pénz képezi a fizetési eszközt, ugy ez ország a nemzetközi nemesércz-forgalmon kivül áll. A disagiós papirpénz a nemes fémet a belföldi forgalomból kiszoritja s ugyanazon okból a nemes fém — mig az agió tart — nem is jön az országba vissza. Az ily országban a pénzérték ingadozásának nincs határa, Miután a papirpénz mennyisége meghatározott, változatlan mennyiség, sem behozatal, sem kivitel által a mennyisége nem változik; a változó pénzszükséglet mindenkor a pénz értékének változásában fog nyilvánulni. Ideglenes aktiv mérleg esetén — mert a papirvalutás ország állandóan, általában passziv fizetési mérleggel bir, — nem nemes fémet, hanem árukat fog kapni; passziv mérleg esetén pedig — mivel aranynyal-ezüsttel nem fizethet — áruküldéssel vagy uj adósságokkal egyenliti ki a fizetési mérleget.

Ha árui a kellő mennyiségben vagy minőségben nincsenek, a szükséges fizetési eszköz hiányában váltóárfolyamának ingadozása korlátlanul a kereslet és kinálati viszonyoktól függ. Ily körülmények közt kénytelen lesz vagy áruit olcsóbban adni, hogy kivitelét növelhesse s vagy fogyasztását megszoritani, illetőleg behozatalát csökkenteni, vagy pedig még jobban eladósodni. Ha ellenben termelése és forgalma növekszik, ha közgazdasági állapota felvirágzik s a papirpénz disagiója megszünik: ekkor ismét semmi akadálya sincs annak, hogy a beálló aktiv mérleg esetén aranyat és ezüstöt ne kapjon külföldről, a nemes érczvalutát helyreállithassa s a papirpénz értékének káros és veszélyes árhullámzásaitól megszabadul-jon.

IX. A nemzetközi követelések és tartozások kiegyenlitésénél a második fizetési eszköz az áru, amikor a tartozási többlet árukivitellel, a követelési többlet árubehozatallal törlesztetik. Az áruforgalom is e szerint, amint már emlitettem, a fizetési mérleggel okozatos kölcsönhatásban áll. Kivéve azt az esetet, amikor valamely országnak épen nemes érczre van szüksége, vagy épen az van nála bőségben, mindig az áru képezi a legelőnyösebb nemzetközi fizetési eszközt. Természetesen nem oly egyenes és közvetlen módon, hogy az adós nemzet a hitelező nemzet részére a tartozási többletének megfelelő árumenyiséget küld, hanem rendszerint közvetett módon, más nemzetek közrejárulásával. Az adós nemzet árukat küld ki bármely országba, hol áruinak legjobb kelete van; az áruküldésből keletkezett követelései erejéig váltókat állit ki, és e váltókat küldi meg a hitelező országnak adósságai törlesztése végett. A hitelező nemzet a követelései fejében kapott váltókkal, ha azok saját országában fizetendők, egyenesen és közvetlenül törleszti követeléseit; ha pedig a váltók más országokban fizetendők, ugy e váltókat rimesszül használva, értök bárhol a külföldön árukat fog megrendelni. Követeléseit tehát ugy az adós hazájából, mint egyébb országokból áruk alakjában fogja behajtani.

Az adósságait áruküldéssel törlesztő országra nézve e fizetési mód előnyös, amennyiben termelvényeit megfelelő áron értékesitheti; de behozatali képessége ez által nem fog növekedni, a kivitt árukkal nem cserélhet be uj árukat, miután azok adósságtörlesztésére szolgáltak. Amely ország azonban követelései árukban kapja meg, annak behozatali képessége növekedni fog. Ha a behozott áruk termelési eszközök, akkor ezek bizonyos termelési ágak fejlődésére hatnak; ha pedig a behozott áruk fogyasztási, különösen fényüzési czikkek akkor az ezen czikkek előállitásával elfoglalt tőkére és munkára nézve lehetséges lesz, hogy más, nagyobb előnyt nyujtó termelési ágnál nyerjenek alkalmazást.

X. A harmadik mérlegkiegyenlitési eszközt a nemzetközi adósságok képezik, midőn t. i. valamely nemzet árubehozatalának többletét adósságok elvállalása, illetőleg kölcsönök felvétele által egyenliti ki. Eme kiegyenlitési mód alatt nem értjük a rendes váltóhitelezést. A váltó, természeténél fogva, nem uj adósságok létrehozására, mint inkább azok törlesztésére rendelt értékpapir. A váltó létrejöttét általában valamely valódi kereskedelmi ügyleten alapuló követelésnek kell megelőznie; a váltó e követelésnek kiegyenlitésére szolgáló eszköz, még pedig a dolog természeténél fogva nem hosszu, hanem rövid idő alatt. Következőleg a nemzetközi forgalomban uj adósságok nem váltó, hanem tartós szerződési viszonyon alapuló egyéb adóslevelek alakjában jönnek létre. Továbbá e kiegyenlitési módot nem értjük ugy, hogy valamely nemzet árubehozatalának többletét egyenesen emez uj adósságok elvállalásával fizeti ki. A kiegyenlités nem történik ily közvetlenül. Az uj adósságok csak lehetővé teszik a mérleg kiegyenlitését. Vegyük közelebbről vizsgálat alá e kiegyenlitést.

A nemzetközi adósságok vagy magán-, vagy állandósságok. Ugy a magánvállalatok, valamint az állam, nem azért vállalnak magukra adósságot, hogy ezzel behozott árukért fizessenek, hanem hogy a kölcsön összeget belföldi pénzben felvevén, azt saját czéljaikra használják. A kölcsön fölvételének rendszerint való módja különféle értékpapirok, részvények, elsőbbségi kötvények, jelzáloglevelek, államkötvények kibocsátása. Amennyiben ez értékpapirok a külföldön árusittatnak el, a nemzetközi adósságok részét képezik. Ugy a magánvállalatok valamint az állam, emez értékpapirok árát belföldi pénzben kivánják megkapni hogy azzal tetszés és szükség szerint anyagokat, eszközöket, árukat, munkabéreket vásárolhassanak, illetőleg kifizethessenek.

A külföldi tőkepénzesek, kik az értékpapirokat megvásárolják, a legritkább esetben fognak e papirok vételára fejében készpénzt küldeni, hanem rendszerint váltókat, még pedig vagy önmagukra kiállitott, vagy általában a külföldön vagy esetleg a belföldön fizetendő váltókat, amint a váltóárfolyamok állása a legczélszerübbnek mutatja. Az értékpapirok kibocsátói tehát a kölcsönösszeget váltók alakjában kapták meg. Hogy pénzhez jussanak, e váltókat a belföldi piaczon eladják, s ezentul nekik a nemzetközi mérleg-kiegyenlitéséhez semmi közük. A külföldi váltóknak belföldi vásárlói ezen váltókat külföldre áruszállitmányok kifizetése végett hitelezőiknek megküldik s ezek követeléseiket a váltók elfogadóitól megkapják. Ily módon hatnak közre a nemzetközi aprósságok a fizetési mérleg kiegyenlitésére. Ha például Magyarország tiz millió forint értékü értékpapirt á külföldön elárusit, ennek fejében tiz millió forint értékü áru hozható be a külföldről nemzetközi készpénzfizetés nélkül. Az árubehozatalból támadt tiz millió forintnyi tartozást az uj kölcsönök folytán s a váltók közvetitésével a külföldi hitelezők fogják kifizetni. A fizetési mérleg tehát kiegyenlittetik, de az országnak tiz millió forintnyi tartós adóssága van. A külföldi kölcsönt felvevő ország kölcsönösszeget rendszerint saját lakói ol kapja meg, kik az átengedett követeléssel külföldről hozott árukat fizetnek ki. A külföldi kölcsön és árubehozatal e szerint együtt járnak. Hogy ez igy történik, ennek oka egyrészt a kölcsön felvételének a váltóárfolyamokra gyakorolt kedvező hatásában rejlik. A kölcsönösszeg fejében kapott nagy mennyiségü váltók kinálata a belföldi piaczon a külföldi váltók árfolyamát csökkenteni fogja, mi a külföldi bevásárlást előnyössé teszi, s azt elő fogja mozditani; másrészt a behozatalnövekedésének oka a kölcsönösszeg felhasználási módja. Ha a kölcsön összeggel közlekedési utakat, gyárakat erődítéseket stb. hoznak létre, ennek következtében nagyobb mennyiségü anyagokra, eszközökre lesz szükség, melyek esetleg legczélszerübben a külföldről hozhatók be. Továbbá, az uj vállalatok által előidézett változások a termelési viszonyokban, szintén hozzájárulnak a behozatal növeléséhez. Számos munkaerőnek elvonása bizonyos termelési ágaktól, a termelés mennyiségét ama termelési ágaknál csökkenteni fogja, mig a fogyasztás általában a bővebb kereset folytán növekedik. Nem azért veszik fel tehát a kölcsönt, hogy árukat hozzanak be, hanem árukat azért hozzák be, mert a kölcsön felvétetett. A felvett kölcsön a behozott áruk kifizetését teszi lehetővé.

Hogy a külföldi kölcsönök előnyösek-e vagy nem, az egyedül a kölcsön felhasználási módjától függ, illetőleg, attól, hogy a felhasználás folytán a nyereség s a veszteség miként oszlanak meg a hitelezőre nézve előnyös lesz a kölcsönadás, ha a kamatok nagyobb hasznot gyujtanak neki, mint amennyit a kölcsöntőkével saját munkája által nyerhetett volna; mig az adósra nézve akkor lesz káros a kölcsönvétel, ha azt nem használja produktive, vagy ha a felvett kölcsönök folytán eltévesztett vállalatokra engedvén magát csábittatni, vállalatai nem sikerülnek.

XI. Ha a fizetési mérlegről eddig elmondottakat összegezzük, azon végkövetkeztetésre jutunk, hogy a fizetesi mérleg passzivitása vagy aktivitása önmagában véve sem előnyösnek sem károsnak nem mondható; itéletet csak ugy hozhatunk, ha mindenkor a passzivitást vagy aktivitást előidéző végső okokat mérlegeljük.

A pénz mennyiségének szaporodása vagy csökkenése valamely országban magában véve sem gazdagságot, sem szegénységet nem idéz elő. A pénz mennyiségének változása nem ok, hanem következmény. Az a nemzet, mely gazdaságilag leggyorsabban fejlődik, melynek termelése, forgalma s fogyasztása fokozatosan mindig nagyobb kiterjedést vesz, az fogja magához vonni s magánál megtartani a legtöbb pénzt s egyuttal az a nemzet fogja az aranyat és ezüstöt a leg olcsóbb módon megszerezni, azaz, aránylag legcsekélyebb munka s tőkeáldozattal, épen termelésének produktivitása folytán. Az olcsó pénz pedig a nemzetközi forgalomban nagy előny a nemzetre nézve, mert pénzének olcsósága arányban fogja olcsóbban kapni összes behozott áruit is.

Az árubehozatali vagy kiviteli többlet elválaszthatatlan kapcsolatban áll a nemzetközi adósságokkal, ezért az áruforgalom hatásának megitélése ez adósságok gazdasági természetétől függ. A behozatali többlet előnyös, amennyiben produktive alkalmazott uj adósságok folytán, vagy a külföldnek kölcsönzött összegek visszafizetése vagy azoknak kamatai fejében jő az országba; a kiviteli többlet pedig előnyös, ha a külföld részére kölcsönök nyujtására szolgál, vagy amennyiben a külföldi adósságok folyton emelkedett termelés feleslegét képezi s ugyanezen adósságok visszafizetésére a legczélszerübb eszköz. A nemzetközi kereskedelemnek haszna nem annyira a kivitelben, mint a behozatalban nyilvánul. A behozatal tárgyait képező áruk az országban olcsóbbak lesznek, a kivitel tárgyait képező áruk drágábbak. A fogyasztás többsége többet nyer az első, mint a második esetben. Néha azonban az ellenkező is állhat, ha pl. valamely országunk kivételkép inkább érdekében áll bizonyos áruczikk drágasága, mint annak olcsósága.

A nemzetközi adósságok hatása azok alkalmazásától függ, az árubehozatalban és kivitelben nyilvánul. Minél több valamely nemzet adóssága, annál többet kell termelnie, hogy az évenkénti kamatokat és tőketörlesztési összegeket fizethesse; vagy pedig aránylag behozatalát kell megszoritania. Ha e szabályhoz nem alkalmazkodik, a nemzeti vagyonosság csökkenése, az általános elszegényedés kikerülhetlen.

Áll tehát a nemzetgazdasági tudomány megalapitóinak amaz állitása, hogy végelemzésben áruk árukért cseréltetnek ki, az árubehozatalt árukivitellel kell megfizetni. Az arany és ezüst, valamint az adósságok csak rövidebb s hosszabb ideig képeznek hatályos kisegitő eszközt a fizetési mérleg egyenlege utóvégre is csak áruküldéssel egyenlithető ki.

A fizetési mérleg állása valamely nemzet vagyonosságának s jólétének nem létrehozója, hanem következménye, jelzője, Minden nemzet vagyonosságának s jólétének eszköze saját hatalmában van. Amely nemzet gazdasági tulajdonságait, a munkásságot, kitartást, rendet, pontosságot, ügyességet, életrevalóságot, józanságot, takarékosságot kifejleszti; s amely nemzet ezen tulajdonságok felhasználásával természeti előnyeit s munkaképességét a legproduktivebb módon érvényesiti: az a nemzet vagyonos, gazdag lesz, s annak fizetési mérlege is kedvezően fog állani.

Hirek.

— Az utolsó évnegyed küszöbén felkérjük lapunk barátait és pártolóit, hogy lapunkat terjeszteni s esetleg előfizetéseiket megujitani sziveskedjenek!

A kiadóhivatal.

— Az eltünt holtteste. A lapunk egyik számában emlitett, a rejtélyes módon eltünt Traubermann Lipót holttestét Horvátországban Droye község határában, a Dráva partra dobta, hol az állitólag el is temettetett. Igy irja ezt egyik rokona levelező lapon Kapronczáról, hivatalosan azonban a dolog még constatálva nincsen.

---

hassák. Czifra kis ládát is kértem kis Julcsám számára, abba egy viseltes ruhámat tettem bele, egy sereg babával és egyéb játékkal, melyek alatt egy képes „abc" pihent — az alaptevő tanulmányok bibliája.

Aztán elmentem az öreg tanitó urhoz, kinek én kedvencz tanitványa voltam annak idejében. Kikértem szives figyelmét pártfogoltam javára, megkérve. hogy ne legyen iránta szigoru, mert nagyon jó kis lány az én Julcsám, szófogadó, jószivü csak jól bánjék vele az ember. Csapó ur mindent a legnagyobb készséggel igért meg.

A kitüzött napon nagyon korán keltem és nagyon nehezen vártam a kis Julcsámat. Végre délfelé megérkezett a kocsi a jó öreg Sára asszony és Julcsa ültek rajta, mig a kis lány batyuja a kocsis mellé volt téve. Julcsa egy pár szép búbos tyúkot tartogatott kezében, amit ajándékul nekem szánt s át is adott, amint nagy örömmel eléjük futottam.

Bevezettem őket a szakácsné szobájába, megmutogattam mindent nekik s Julcsának minden nagyon tetszett. Örült a tarka ládának, az uj ruhácskának, a játékoknak, babáknak s „ABC"-es könyvnek. Sára asszony pedig sürü könyhullatások közt rakott be mindent a kis ládába, Julcsa batyujából, minden egyes dolgot, kendőcskét, kis csizmát, régi énekes könyvet, kis szentképet oly áhitattal nézegetve s oly forró könyekbe füröszt-ve, hogy lehetetlen volt nem látni, milyen nagyon, de nagyon szereti egyetlen gyermekét. Közbe meg folyton hálálkodott, hogy igy gondoskodom erről a rosz lányról, aki az meg sem érdemli.

Később aztán megebédeltek, volt rá gondja mamámnak, hogy jó edédet kapjanak.

Delután előállott a kocsi, Sára asszony még egyszer, aztán százszor, s aztán ezerszer összecsókolta s megkönyezte kis leányát és nehéz szivvel ült a kocsira, onnan intve még, hogy aztán majd jól viselje magát. Julcsa utánna futott még a kocsinak, a sarkig kitárt nagy kapun s onnan is integetett anyjának, amig csak be nem fordult a szekér a sarkon. Nagy szemei könyekben usztak, de azért mosolygott rám fénylő könyein keresztül s örömmel jött játszani a nagy kertbe, hol később meguzsonáltunk és estig szivünk szerint játszottunk.

Másnap reggel, mikor templomba harangoztak, megindultunk szépen együtt az iskola felé. Közel volt nagyon, hamar ott voltunk. Mikor az iskolába beléptünk épen a reggeli imát és éneket végezték el, amivel Csapó ur a tanitást meg szokta kezdeni.

Az ajtó nyilására észrevett bennünket, nyájasan jött elénk, kezet fogott velem, aztán Julcsának megsimogatva kerek fejét, melyen most kivételesen egészen le volt simitva a fényes fekete haj, jóakarólag kérdezte:

Hát te lész az én kis tanitványom?

Igenis szolgálatjára, tanitó ur — felelt Julcsa amint megtanitottam.

Aztán hogy hivnak?

Julcsának, szolgálatjára, meg Julisnak hi édes szülém, ha jó vagyok; mikor meg rosz voltam, csak Julisnak hivott.

Hangos kacsagásba tört ki az egész iskola,, Julcsa ez őszinte szavaira. Csapó ur csendet parancsolt, de maga is elmosolyodott.

De van más neved is? — Kérdé aztán.

Én feleltem helyette hirtelen. Julcsa csak most vette észre, hogy a tömérdek apró lány egészen körülfogott bennünket s szájtátva úgy bámul, mint valami tengeri csudára.

Láttam hogy ez bosszantja.

Aztán mit tudsz már — kérdé ujra a tanitó — tudsz-e valamit olvasni?

Hogyne válaszolt Julcsa — tudok már imádkozni, meg a bibliát is tudom

— — — —

Ujabb kacagás hangzott föl erre. Julcsa sértődve menekült hozzám.

Én nem maradok meg e közt a sok ostoba lány közt — kiáltá villogó szemekkel — elmegyek Vilmácskával inkább.

Csapó ur is azt mondotta, hogy hát jól van, jöjjön el most velem s délutánra menjen ujra inkább az iskolába. Köszöntünk s Csapó ur kikisért bennünket, tudtunkra adva künn, hogy majd meginti a lányokat s délután nem fogja Julcsát senki kinevetni.

Engem ne is nevessenek ki — szólt az én kis vadmadaram elkeseredve — engem senki sem nevetett még ki.

Délután ujra elment az iskolába s este jó kedvvel jött haza. Ugy látszik a tanitó ur megintette a lányokat.

Azontul Julcsa rendesen eljárt az iskolába; az első hetekben, ugy látszott: tetszik is neki a dolog, egészen összebarátkozott a a kis lányokkal, minden az ujság ingerével birt rája, az iskola, a város s az egész környezet általában. De később még én is észrevettem, hogy ez már untatja őt; az iskolába nem járt oly örömmel, mind eddig, s otthon sem oly vidám többé. Sohase panaszkodott ugyan, de folyton szomorubb, lehangoltabb lett néha azon kaptam, hogy a kert valamelyik zugában sirdogál, sóhajtozik.

Mi bajod Julcsa — kérdeztem egyszer tőle — tán bántanak a lányok az iskolában?

Nincs nekem semmi bajom — válaszolt sóhajtva — nem bánt engem senkise.

Elmentem Csapó urhoz is, megkérdezve, nem bántják-e a lányok. vagy nem dorgálta e meg valamikor Julcsát, hogy ez oly lehangolt?

A jó tanitó elmondotta, hogy e változás neki is feltünt, de okát nem képes kitalálni, mert inkább még nagyon is szeretik a többiek, ő se panaszkodhatik, mert leczkéit is pontosan megtanulja az én kis védenczem.

Julcsa búskongása folytou tartott. Biztattam mindennel, igértem neki, hogy majd ha az első vizsgán átesik, kimegyünk ujra a tanyára egész hetekre, — ő meg csak sóhajtva felelt: mikor lesz az még?

Egy reggel aztán senki se tudta hova lett, föld nyelte e el, vagy csak eltünt a kis Julcsa. Mikor kora hajnalban a tehenet hajtották ki a csordához, akkor szökhetett ki a kapun, senki se vette észre. Ijedten futottam a kis szobába, hol Julcsa lakott, a kis láda, melyben kis holmiját tartá, ép úgy volt, mint mikor ő ideérkezett, minden benne, amit tőlem kapott: ruhák, babák, játékok, „abc" és könyv, csak az a kis motyó hiányzott, melyet édes anyjával együtt hozott be. Most már világos volt előttem minden:

Julcsa haza szökött a tanyára, nem riadva vissza a mástél mértföldnyi uttól, — s azóta tán már otthon is van.

Amint ebben bizonyos lettem, elkezdtem keservesen sirni. Gyermekszivemet nagyon bántotta a kis Julcsa hálátlansága. Hogy elhalmoztam minden jóval, hogy szerettem mint testvéremet s mégis megtette azt a szégyent, hogy megszökött tőlem. Az is fájt, hogy nem volt őszinte hozzám — egy szóval nagyon elvoltam keseredve Julcsa ellen, nem tudva kurta kis eszemmel felfogni azt, hogyha Julcsa ily hálátlanságra szánta magát, arra nagy oka lehetett.

Akkor én még ezt nem értettem, s bár később is nagyon sokszor játszottunk együtt a tanyán, nem tudtam nehesztelés nélkül gondolni hálátlanságára, s azontul nem volt olyan nagyon kedves nekem.

Ma már nagyon értem, hogy egy oly szegény, egyszerü gyermek, ki s születésétől kezdve a lehető legkorlátlanabb szabadsághoz szokott, kinek egész világa a kék ég, a zöld mező, a csörgő kis patak, aki az egész láthatáron áhova akar, oda mehet, azt teheti, amit neki tetszik, beszíva a balzsamos pusztai levegőt, hallgatva a madarak dalát s vidám csicsergésével válaszolva szavukra — az ilyen gyermeknek valódi börtön a szabályozott élet, az iskola 4 fala, a város sok utczája, háza, mely szinte szoritja, oly szük — valódi kinszenvedés a betük nevei fölötti fejtörés. Belebetegedett volna, ha meg nem szökik s még gyöngédség volt tőle, hogy nem értesitett szándékáról.

Azóta sok idő eltelt, a világ egyet fordult. Gyermekekből férfiak és asszonyok lettek, az öregek lepihentek. Kozma kertész és Sára asszony szintén ott porladoznak a temetőben. Én férjhez mentem s elkerültem a Tisza mellől Budapestre. Férjemmel együtt az első évben lementünk szülőföldemre, meglátogattuk rokonainkat s ez alkalommal elhivtam magamhoz az én egykori kis Julcsámat, — most már szintén m e n y e c s k é t. Amint szegényke árván maradt, egy jóravaló legény feleségül vette; maga volt, mit tehetett, mást hozzá ment.

Nagyon örültünk egymásnak és sokat beszélgettünk.

Szereted-e az uradat? érdém Julcsától a többek közt.

Nagyon szeretem, s ő is nagyon szeret.

Akkor te is nagyon boldog vagy mondottam örömmel.

Tudja isten — válaszolt és szép arczán s a j á t s á g o s ború vonult végig. Nincs semmi bajom — de mégis — nagyon bolond ember volt, aki a házasságot kitalálta.

Az én szegény kis vadmadaramnak még a rózsaláncok is fájtak.

— **Lapunk 76. számában** megjelent vezérczikk egyik tétele olyképen szól, mintha az általa elitélt s a Zalában megjelent cikket a birói kar valamely tagtól eredettnek tartatná. Ezzel szemben illetékes helyen meggyőződést nyertünk bogy azon cikk a birói kar egyik tagjától sem származott volt legyen.

— **Az 1884-5 tanév**, szeptember hó 16-án összegyült a nagy-kanizsai kath. főgymnásium ifjusága, hogy Főt. Pap jános igazgató ur einöklete alatt „Deáksegélyző egyletét“ megalakitsa. Az egyesület alapszabályainak felolvasása és vagyoni állapotának kimutatása után a választmány következőleg alakult meg: elnök: Mátéfy János. pénztárnok: Fülöp József, titkár: Hertelendy József. Választmányi tagok: VIII. osztályból: Benkő Károly, Dessényi Jenő, Günsberger Béla, Kaan Károly, Lerch Antal, Márton Andor. VII. osztályból: Hajós Kálmán ellenőr, Csuri Jenő, Friedl Jenő, Nagy Lajos, Tamás János. VI. osztályból: Gyömörey Zsigmond Kotrisch Károly. V. osztályból. Boldizsár Kálmán, Fölnagy Miklós. Hertelendy József e. titkár.

— **Gyászhir.** A következő gyászjelentést vettük: Szeleta, szül. Bruner Teréz, Czelhoffer, szül. Bruner Mari, Szüts szül. Bruner Rozália, Csorbita, szül. Bruner Nina, Galay. szül. Bruner Erzsébet és Bruner Mihály, ugy magok mint gyermekeik s az összes rokonok nevében fájdalomtelt szivvel jelentik feledhetlen anyjuk, nagyanyjuk, és rokonuk. Özv. Bruner Mátyásné, született Anhoffer Erzsébet asszonynak, folyó hó 21-én reggel 8 órakor éle 86tik évében végelgyengülésben történt gyászos elhunytát béke lengjen porai felett!

— **Gombamérgezés** történt Zalamegye Kanizsa járás N. N. községében. Ott egy kocsis légyölő galóczát készittetett magának, azt gondolván, hogy uri gombát eszik, vele jól lakott, megkinálta urát, asszonyát, melyből tehát többen is ettek. Kivüle mindenki csak kóstolót evett; rosszullettek mindannyian; még is, minthogy a kocsis legtöbbet, mondhatni jóllakásig evett, nemcsak, hogy rosszul lett, hanem meg is őrült. Őrültség kórjelek közt sok rendkivüliséges tett, késsel szurt is, minek következtében sok ügyel-bajjal sikerült bistonságba helyezni. A jókor érkezett orvosi segély által élete megtartatván, e hó 19-től 23-áig folyton rémületben tartotta a házinépét, ugy, hogy az illetők a törvényhatóság közbelépését is kérték. A megejtett hivatalos szemléből kifolyólag az aggasztó állapot teljesen jóvá tétetett. A segitségre jókor meghivott orvos a bélszerveknek kiüritésével, feketekávé, orosz hea beadásával, ecsetes hideg borongatássokkal mentette meg az életveszélyben forgóegyént. Szolgáljon ez eset tanulságul a gombaevőknek és gondoljanak arra, hogy ismeretlen gombával soha ne táplálkozzanak.

— **A zalamegyei jegyzőegylet** által f. é. szeptember 11 én Csáktornyán. megtartott nagy gyülésén igen szép számmal voltak jelen az egylet tagjai Elnöki megnyitó beszéd után következett az elnöki jelentés, mely foglalkozott a járáskörök alakitásával s megemliti, miszerint daczára annak, hogy Zalamegye minden szolgabirói járása fel lett hiva, még csak eddig zalaegerszegi, pacsai és n.-kanizsai járás jegyzői alakultak járáskörökké. Az elnöki jelentés megemlité a jegyzői nyugdij országossá tételének kérvényezését: a járlati leveleknek az adóhivatalok általi kezeltetését és magyar nyelveni kiállitását a nem magyar ajku községekben is. Elnök megrója jelentésében, hogy a bizottság, mely az egylet tagjaiból a végett alakult hogy az 1874. XVIII. t. cz. módosittása érdemében az országos központi egylettől leküldött pontokat megvitassa s jelentést tegyen, ezt elmulasztotta, megbizatásának nem felelt meg. A minősitési törvenyre nézve tett s a mult gyülésen tárgyalt azon kérelem, hogy a törvény keletkezése előtt már hivataloskodott, de szigorlatot nem tett jegyzők, ha törvényszabta végzettséggel nem is birnak, képesittessenek — illető helyen elutasittatott. Végre sajnosan jelenti, hogy a tagok még a mult évi tagsági dijakból is csak 10 frtot fizettek be, mig e jelen évre semmit. A gyülés napirendre térésével, az egyletre s járáskörök mikénti megalakitására, jegyzői évkönyv kiadása, a jegyzők nyugdijának ügyében, a fizetéseknek a megyei pénztárakból leendő fizettetése és a segédek fizetésének törvényhatóságilag leendő megállapitása érdemében sok szép inditvány hozatott. A jegyzőegyleti nagygyülés Kanizsán fog tartatni.

— **Garay Sándort**, ki egy időben lapunknak is buzgó munkatársa volt, — s a felsőbb gazdasági tanintézet bevégzése után Keszthelyen tartózkodott, — a m. kir. földmivelés ministerium a növénytani és növénytermelési tanszakokban való magasabb kiképeztetés czéljából államköltségen a hallei egyetemre küldötte. Gratulálunk e szép kitüntetéshez!

— **Egy zsidónő** halt meg a napokban Keövágó-Eörsön. Zsidó pap nem levén, Horváth Sándor otteni ev. esperest kérték fel halotti beszéd tartására; ki azt elfogadta s tartott is oly megbeszédet, hogy hallgatóit könyekre fakasztotta. Ime: mily szépen lehet egy födél alatt dicérni az Istent, csak jóakarat kell hozzá!

— **Balás Árpád**, keszthelyi gazdasági tanintézeti igazgató Magyar-Óvárra, az ottani igazgató pedig Keszthelyre tétetett át.

— **Iskolai látogatók.** A megyei közigazgatási bizottság e havai ülésen megyénk területének egy reszére iskolalatogatókul a magas ministeriámhoz kineverés végett Árvay István (Zala-Egerszegre), Csertán Károly (A. és F.-Ns.-Apáti, Bagodra), Csutor János (Salomvár, Z.-Szent-György, Céb, Böröndre.) Árvay Lajos (Csács, Szent-Iván, N. Pali, N.-Kutas Ságodra), Mirton György (Söjtör, Bak, Hahóth, P. Szt.-Lászlóra). Károly Aurél (Zalabér, Dötk, Pakod, Kemend Z. Istvánd, Szepetk, Gyürüsre.) Márton Lajos (Z.-Lövő, Háshágy, Vaspör, Egyházasbükk, re), Molnár Elek (Csáktornya, Pribiszlavecz, Belicza, Podturenre). Szabó Lajos (F.-Nihályovecs, Maczinecz. Nedelicsre), Kaiser Lajos (Szt.-Márton Szelnicza, Mura-Szerdahely, Vrástisinecz, re-Csernel Olivér (Csabrendek, Gyepü) Hany. Nzirád, Káptalanfa, Sárosd Galsa, Hosztód, Szegvarra), Gyömörey Gáspár (Gyömörő Ukk, Gógánfa, Dabroncz, Rigács, Nyaváládra), Szraka Gábor (Türje, Batyk, Véged. Szent Péter, Tekenye, Szalapára), Bessenyei Ernő (Z.-Mihályfa, Óbid, Szt.-Grót polgárváros, Szent Gróth, Csáford, Udvarnokra) Barkóczy Károly (Sümeg, Csehi, Orága, Bazsi, Döbröcze, N.-Görbőre), dr. Berger Ignác (Szt.-Györgyvölgy, Szécsi-SzentaLászló. Dobrónak, Gáborjaháza, Kebele, Jakabfa. Bagonya, Bakónak, Stelecere), Koczeth Mátyás (Bellatincz, Agriánc, Ganicsa, Izsakócz, Cserencsócz, Közép-Bisztricze, Turnischa, Gumilicza, N. Pálinnára), Román Dániel (Rédics, Resznek, Cseszteg, Kerka-Németfalu, Kerka-Kutasra), Molnár Pál (Baksa, Barabás, Baglad, Kozmadombja, Lenti Kápolna, Pórszombatra,) Hajos Mihály (A.-Lendva, Peteháza, Völgyifalu, Kapcsa, Alsó-Lakosra), Eperjessy Sándor (N.-Kanizsára), Halász Imre (Galambok, Csapi, Bakónakra), Mésséros Antal (Komárváros. Kis-Komáromra.) Zatbureczky Zsigmond urakat (Gelse-Sziget, Palin, N. Récse, Szt.-Jakab, Uj-Udvarra) ajánlotta.

— **Vakmerő lólopás.** Kovács István kaposvári lakós Marczaliba ment fuvarba s ott a Korona vendéglőben meghált, kocsiját a szin alatt hagyta, maga pedig lovai mellé az istálóba feküdt, — Midőn már jó ideig feküdt de aludni nem tudott, két egyén lépett az istalóba s ott gyertyát gyujtottak. — Kovács kérdőre vonta őket: mit akarnak? mire ezek egykedvüen azt felelték bejöttek aludni és ugy is tettek, — mert az istálóból oldalt nyiló kis kamarába mentek s ott lefeküdtek. — A fuvaros pedig mitsem sejtve elaludt — Midőn egy reggel fölébredt lovainak és kocsijának hült helyét találta, a két szállást kereső kereket oldott velők. Az udvarból korán reggel még egyedül kivezető csapás arra ösztönözte a káros fuvarost hogy utját Kanissa felé vegye; itt előadva panaszát, rendőrségünknek rögtön meginditott erélyes, nyomozása folytán sikerült mind a két lókötőt elfogni. a kocsi és lovak azonban még nem kerültek elő. — Vizsgálat folyamatban.

— **Falusi idyll.** Egy közeli faluban egy fiatal ember udvarolgatott egy szintén falusi szépségnek, azonban a papa és mama nem nézték ezt valami örömmel, mert a fiatal embernek nincs mit apritani a tejbe, s ezért sokszor a hölgyecskének kikijutott a mamától a nem éppen gyengéd kapacsitálás. Ez a mi fiatal emberünket bántotta, és sokszor töltetlen forgó pisztolylyal is figyelmeztette a szülőket: ne merjék bántani szive választottját, azonban ugylátszik ez mitsem használt úgy hogy végre a türelem fonala is elszakadt. A véletlenség éppen a korcsmába hozta őket össze hol köztük oly szóváltás fejlődött ki, hogy a mama izmos tenyerét érintkezésbe tette a szerelmes ifjunak arcsulatával, a mire megkezdődött a harcz s a — tán — leendő vőmuram ugyancsak helyben hagyta a mamát. A mit a mama sebére a gyógytárban fel nem találhat azt a biróságnál kereste fel, a mennyiben orvosi látlelettel kezében a biróságnál keres tapaszt össze-vissza vert sebeire. Ilyen a falusi idyl.

Rövid hirek.

— **„Magyar Lloyd“** czimü kereskedelmi szaklap október 1-től kezdve magyar és román nyelven fog megjelenni.

— **Mennyit fogy a nap szeptemberben?** Szeptember 1-én a nap 5 óra 20 perczkor kelt és 6 óra 39 perczkor nyugodott le, tehát a nap hossza 13 óra 19 percz volt. 30-án a nap 6 órakor fog kelni s 5 óra 40 perczkor lenyugodni, tehát a nap hossza 11 óra 40 percz lesz. Eszerint a nap szeptember hóban 1 óra 39 percsel fogy s természetesen az éjszaka ugyanannyival növelkedik. — **Nordhausen** mellet a Verravölgyben egy amerikai fiatal ember, ki ifju nejével utazott, a vasuti kocsi erkélyéről a tájék szemlélése közben oly szerencsétlenül esett le, hogy a vonat keresztül ment rajta; a boldogtalan szörnyet halt. — **A budai Mátyás** templom restaurálása gyors léptekkel halad befejezése felé. Ugy a főépület mint a hozzá támaszkodó Zichy-kápolnákon a góthikus diszitéseket már nagyobbára elhelyezték s nem sokára a kápolnák is teljesen be lesznek fejezve. — **A franczia köztársaság érme.** A franczia képzőmüvészeti ministerium most egy érmet veret, mely Páris ostroma emlékét fogja megörökiteni. Az érem 75 milliméternyi körülmérőjü. — **A két kerekü velucipèd** hasznos voltát fényesen bebizonyitotta bizonyos Barthol Hugó Ronneburgból. ki 4000 kilométert tett meg egy bicyclen. — **Fogarason** e hó 6-án három ház s egy istálló leégett s egy asszonyt, ki az égő házban felejtett pénzeért vissza rohant a lángok közzé, alig tudták kimenteni. — Balog József és Erdei András lopás büntette miatt 3—3 évi fogházra itélt fegyencznek f. hó 4-én a debreczeni kir. ügyészség börtönéből megszöktek, a szökevényeket a belügyminiszter országszerte körözteti. — **Kis-Kölkeden** Kirnbauer József rádóczi legényt három pinkóczi német munkás a gőzcséplőgép dobjába lökte, hol a szerencsétlenen a henger halálos sérüléseket ejtett.

CSARNOK.

Lupulus.

(Sajátkezü bemutatás.)

Itt vagyok!

Én vagyok: én!

A nevem tulajdonképen: Farkas Imre. Lupulusnak is iratkozom, mert elfeledtem akkorára nőni mekkorára kellett volna.

Diákul is értek valamelyest. Hát ezen a római katholica nyelven még is csak könnyebb az önbeismerés.

Nevemtől ne tessék megijedni!

Tetszik tudni: a farkas ordit és harap.

Na én nem harapok.

Hangom ugyan van, de sokkal hatalmasabb mint a farkasé. Fájdalom, hogy még se hallatszik mennyországba. Ebből aztán megint az következik, hogy a fülem is hatalmasabb, mint a farkasnak. Szóval kérem: én jeruzsálemi termés vagyok. Tehát tulajdonképen nem is vagyok farkas.

Még kereszt nincs a hátamon. Pedig származásom szerint az is dukálna.

Majd lesz.

Előbb meg kell szoknom ezt az uj klimát, meg ennek az uj klimának engem.

Mert tetszik tudni: én pesti zsornaliszt voltam. Oh az a feledhetetlen Pest! Mennyi ott a barátságos vendéglős!

Szóval: ott, ur az ur!

Na de itt meg én is az vagyok!

Tessék csak rajtam végig nézni!

Egyébként az én nagyságom tulajdonképen fejemben van.

Nem tetszik látni?

Ah pardon! Hiszen most jut eszembe, hogy a fejem zárva van s igy ott nem lehet világosság. Ennél fogva ott semmit se lehet látni.

De mit beszélek? Van biz ott kérem lumen. Csakhogy a zárt lumen sötétséget képez. Ez kérem: paradoxon. És nekem a paradoxonok igen jólállanak.

Nézzék, csak kérem, ha birják: milyen tömérdek napsugár ömlik szét fejemből hatalmas tollamon át. Önöknek fényeskedik a „Zala“ és „Panoráma“ hasábjain!

De önök, oh tisztelt olvasóközönség, hálátlanok; mert önök bámulják a korszakot alkotó fényt és én ... vakulok meg tőle.

Nem baj! Azért nem vesztem el önérzetemet.

Bárki kérdezze: ki vagyok? — megmondom nevemet és büszkén mutatok Panorámámra.

Mulikor valami Vass Álmos megkérdezte tőlem, hogy a Panoráma kirakatában melyik a Lupulus? (már t. i. én!) Az a csörgős sapkáju-e ott legfelül vagy az az alak, aki áll az ő jobbja felül avagy lent az, aki ott saját szerzeményü „Életfilozofiáját“ deklamálja „az ó nép“ előtt?

Hát erre én teljes önérzettel megfeleltem, hogy „hohát csakugyan a legutóbbi az a V. Á.-nak olyan kevéssé tetsző Lupulus.“

Ezen fotografiám itt van

Azután jól oda is dorongoltam teljes hirlapiró apparatusommal annak a segédtanitónak, hogy kérje vissza a tanulópénzét a természetrajztanárától, de még attól is, aki a bibliából oktatta, ha engem első pillantásra meg nem ismer. — Hisz Jézus történetében egyik elődömnek jutott a legdicsőbb szerep. És azok a nevezetes pálmalombok tulajdonképen nem is Jézus elé, hanem az én dicső elődöm elé hullottak; mivel félteattel mindenütt megelőzte őt.

E fajta lombokból — hála Isten! — bőven jut nekem is, nagy jövőjü unokájának. Tőlem azután senki sem vitathatja el azokat, mert nem hordozok magammal Krisztust. Nincs, akinek oda tulajdonitsák.

Vass Álmost és társait lenézem. Ez a Vass tulajdonképen nem is qualificált ember, mert csak tanitó, plane csak segédtanitó. Ehhez nem kell semmi. Vagy igaz: éppen csak ez kell, tehát ő a semmi.

Igen! Mert kérem: én és Vass Álmos véletlenül egy napon lettünk teremtve.

Hogy miképen?

Hát azt mondja a Biblia, hogy „hatodik nap teremté Isten a négylábu, csuszó-mászó állatokat.“ Azután: „hatodik nap végre mondá még az Isten: Teremtsünk embert!“

Tehát csak kaczagnom lehet őt, mert a teremtés sorrendjében is, habár ügyanazon napon, de megelőztem.

Igy maradt ő a semmi. Meg is irtam!

Mert — és ezt én mondom! — minden, aki hozzám nem hasonló, az csak ember, tehát előttem semmi!

Ha egy ember és én egymás mellé állunk, — egy fejjel mindig előbbre vagyok. Ez az én megszokott elönyöm.

Ne méltóztassék csodálkozni, hogy e szokatlan nagyságomban is mert szerénységem tiltja kimondanom, hogy mi vagyok.

Hozzám hasonló nincsen!

Én vagyok: az absolut valami

Magam vagyok: a nem

Magam: a faj

Magam: az egyed.

Enyém az ország!

Enyém a hatalom!

Enyém a dicsőség!

Hogy szerkesztői országomból az Isten országának integritását respectálom, azért hálás lekötelezettem lehet az önök Istene.

Ha az Isten nem volna az absolut semmi, én lennék az.

Igy csak maradjon annak az Isten az ő országában én meg maradok — amint egy versemben megirtam — félisten .... a Varga irodájában.

Tessék elhinni, hogy ez a félistenség pompás iparág! Éppen nekém való.

Nem kell ehhez se diploma, se szabaduló levél, se iparengedélyi bizonyitván, csak egy oly magasra törő fej, mint az enyém, mely szerfölött könnyen emelkedik, száll, — — versenyt a Couvier-testvérek hintójával.

És mily pompás dolog vidéki hirlapirónak lenni!

Félisten, szeri!

Lássák, kérem, ehhez nem kellett kvalifikacsió!

Hogy is történt csak?

Elősször születtem én, azután a Nemzeti Ujság. Éppen mint a teremtés történetében a sötétség és azután világosság! Mikor a N. U. lett, akkor én már másodszor lettem. (T. i. a hatodik nap elején!) Mikor a N. U. meghalt, én is halál a torkában voltam. Egy nagy szükségben volt és megszükült vidéki szerkesztő huzott ki onnét. Igy jutottam szükségből szükségbe vagyis csöbörből vederbe.

Tulajdonképen tehát idáig háromszor születtem. Egyszer csak ugy. Másodszor: a „Nemzeti Ujság“ által. És harmadszor a Varga ur által. Harmadszori születésem után most már — csak is most! — teljes önérzettel elmondhatom, hogy az „alma nem esett messze fájától.“

Tehát én félisten volnék!

Egy kissé fatalis ugyan ez az elnevezés, mert ha félisten vagyok, igen természetes, hogy csak félember lehetek.

Ki tagadhatná mind a mellett, hogy most már nem csupán „rovatos“, hanem rettegett mindenható vagyok.

Ütöm a zsidót: mért nem praenumerál!

Ütöm a keresztényt: mért nem fizet!

Szóval: ütök mindenkit, mert ez a mesterségem; ez a gyönyörüségem; erre vagyok kvalifikálva.

Igaz, hogy epémet néha felzavarja az a megmagyarázhatatlan ignorantia, melylyel az „én nemzetem“ lépten, nyomon illet. Hálatlan faj ez, kérem. Már elfeledte, hogy egykor pedig borjut imádott.

Még csodálatosabb, hogy a kereszténység sem respectál. Hisz nem követem az apám .... (azaz: pardon! nem akarok apám iránt indiscrét lenni,) nem vagyok tanitó. És különben is hordok magammal az ég tudja: hány métermázsa tiszta erkölcsöt. Annyit tudok, hogy négy Szent Julián leroskadt volna alatta. Nekem csupán a járásom nehézkes tőle.

Hol van hát mégis a kiérdemlett telet?!

Ezt érdemelte hát a Nemzeti Ujság, amért meghalt? Ezt érdemeltem én, amért egy megszorult vidéki szerkesztő, föltámasztott?

Látom már, hogy önök, tisztelt hálátlan publikum, mindaddig hitetlenek lesznek nagyságom iránt, mig a mennybemenetel nagy jelenése el nem következik, mig principálisom nem .... röpit.

Nagyságomhoz mindenesetre legméltóbb volna szárnyat ölteni, vagy tüzes szekéren ragadtatni a megdicsőülés hazájába. De lássák, kérem, az én életem csupa szerénységben, csendes munkában telt; ne neheszteljenek hát, ha majd annak idején is lényemhez méltóan, a néphit szerint ugy **„rejtőzöm el.“**

Most még itt vagyok, amint gyakran tetszik hallani!

A viszontlátásig:

FARKAS IMRE.

Papirszeletek.

A „Zala“ legutóbbi Tárczájában valami Farkas Imre nyögdécsel ilyen hangokon:

„Két szép **halott**, két **forró** sziv. — Igy volt nekik megirva.“

(Persze hogy igy volt nekik megirva egy csillagrugó vad poëta elméjében!)

Ejhnye, ejhnye, Fleischman-Farkas Izidor-Imre ur hát csak semmi áron sem bir ön tisztán gondolkozni!? Ön — a minden áron nagy férfiu!

Hisz azt a kis első normalisták is megmondhatnák önnek, a nagy költőnek, hirlapironak és segédszerkesztőnek, hogy **aki** vagy **ami halott,** az nem lehet **forró.**

Na de se baj! Csak akarat legyen önben! Kérje meg Lisztner Jóssi tanitó urat! Eljárhat hozzá beszédértelemgyakorlati leczkékre. Vagy akár az ovó-bácsihoz!

* * *

Varga Lajos ur, a „Zala“ felelőse, hir szerint nyilatkozatot szándékozik kibocsátani, hogy segédszerkesztőjének viselt dolgait illetőleg csak is a lapban foglaltakért vállal felelőséget. A tapasztaltak folytán erre nézve is előbb orvosi megfigyelést és szakértői véleményt kiván.

* * *

A Panorámára tömegesen érkeznek az előfizetések. Igen jó a papirosa.

* * *

Lupulusi viczczek a Panorámából:

— Szigrics Róbert nem respectálja kellőleg nagy Széchenyink „Hitel“ czimü művét (Lupulus.)

— Ezennel pályázatot nyitunk egy oly kétlábu és kétkezü emberre, ki Vass Álmosnak irt panorámai „válaszunkat és kérdésünket“ undor nélkül képes lesz elolvasni. A pályadij egy külföldről inportált, a „Zala“ és „Panoráma“ szerkesztőségében még eddig nem létezett s még most sem létező Fleischmann-Farkas-féle **agyvelő. A borjuvelőt** kedvelők előnyben részesülnek. E pályázatból a „Sült Hal“ sincs kizárva.

Cs. Kali.

— Maszlagos redőszirom ölelkezett a bolonditó csalmatokkal és lett az én — — — — — — — — agyvelőm. Nőttek hosszu kezeim is. Most jó **ugráncs** vagyok. Aki engem utánoz, az **majom.** Azt pedig nem szeretem. ha valaki velem **fraternizál.** (F. Izidor.)

A részvétlenségben boldogult „Nemzeti ujság“ volt zsornaliszt-munkásai felhivást fognak kibocsátani az ország összes ácsmestereihez faragatlan Farkas Imre. volt rovatos-kollegájoknak kifaragása iránt. E munka sikertelensége iránt a nagy-kanizsai ácsok már nyilatkoztak; ennél fogva innét vállalkozó nem fog akadni. (Cs. Kali.)

* * *

A kóser zsornaliszt.

— Fleischmann Izidor. —

Őseimnek bugyra, szákja
Padláson lóg, egér rágja.
Rongyot szedni nem fogok.
Kóser zsornaliszt vagyok.

Hányvetiség csak az élet!
Pöffeszkedem, ebből élek.
„Kalikàmon“ a dolog.
Kóser zsornaliszt vagyok.

Jól késziteď, princzi, az utat!
Mert hisz a te „lovad“ vontat.
Te tapsolsz, ha szök - rugok.
Kóser zsornaliszt vagyok.

Tán szerény munkának éljek?!
A munkások mind szegények.
Bársony nyerget hordozok.
Kóser zsornaliszt vagyok.

Van igaz egy tudományom.
Ebben párom ritkán látom:
Svindlerezni jól tudok.
Kóser zsornaliszt vagyok.

Diplomám sincs; nem adózok.
Minden hivőt jól bezózok.
Ha kidobnak, laufolok.
Kóser zsornaliszt vagyok.

Mit törődöm a Zalával?
A Zalának száz bajával?
Varga-princzin a bajok.
Kóser zsornaliszt vagyok.

Bérelt joggal, bérelt házban
Éltemet, ha el(p)i(p)áztam
Rudra jutva, nem rugok.
Kóser zsornaliszt vagyok.

Farkas Imre.

* * *

Mutatvány a „Zalá“-ból.

Husz év mulva.

— Karczolat. —

Szabadhegyen bort adnak a szőlősgazdák látogatóiknak. Meg is részegszik az ember; az esze is elmegy tőle, ha van. Ha nincs, hát ugy jár mint én, hogy elaluszik tőle. Azután — ha csak parányi képzelete volt is — akkora fantaziája lesz, hogy egyszerre a titkos jövendőnek húsz esztendején keresztül lát, s a térbeli dolgok is akkorára nőnek előtte, hogy — mint teszem én is magamat — embernek látja magát; a Kalit meg polgármesternek.

Hát nem kell ehhez, kérem, dús fantazia!

Igy álmodtam én is! Álmomban emberré lettem. Megszürkültem. A Kali csak megderesedott. Igy lettem én „szürke“ a Kali meg csak deres.

Elmentünk az'tán oda is, ahol húsz év előtt a Kali mindig felebbezett, én meg lejártam. Ott bis egy cseppet se lá szott meg, hogy mi fundáltunk, mert oda három emeletes palota épült.

Minden megváltozott.

A kaszinót kivülről bemeszelték; tulajdonképen pedig belülről kellett volna kimeszelni. Uj vágóhid is épült. Bizo nyára sok marha esik ott áldozatul. Beh jó, hogy én most már Pesten lakom. Nagyot lendült a szarvasmarhaügy. Hjah, Kali a polgármester!

A város közepén nem oly förtelmes a bűz, mint husz év előtt. Leülhetek a Korona előtt én is — — és nem szaladnak el a kávéházi vendégek.

A nők a főtéren ringlspieleznek.

Be kár, hogy több lábam van. Ha csak egy volna, mindjárt forgó sátorrá lennék. Elképzelem, hogy mennyi szép delnő szédül el tőlem.

De ime egy üvöltő csapat közeleg felénk! Egy rengeteg táblát hoznak, a melyre egy másfél öles szamár van pingálva két öles fülekkel.

— Mi az Kali? Kik ezek?

— Ne is kérdezd Lupulus! Szerencsétlenek.

— Mit akarnak?

— Mind félbolond, egész bolond, eszelős, kik azt a táblát minden hét azon napján, melyen Panorámád husz év előtt meg szokott jelenni, ide hozzák volt lakásodhoz, üvöltenek, mint a farkasok és erővel meg akarják jelölni azzal az éktelen rajzolású táblával. Az a hitük, hogy husz év előtt is ők voltak titkos sugó szellemeid, kik Panorámádat diktálták. Pedig azt tartom: akkor még éktelenebb, kötni valóbb bolondok voltak, mint most. Azóta curálva lettek.

— Kali, ezt meg ne engedd! Inkább fölébredek. Gyerünk hamba!

LUPULUS.

Lapvezér és kiadó: SZALAY SÁNDOR.
Felelős szerkesztő: VASS ÁLMOS.
Laptulajdonos: WAJDITS JÓZSEF.

HIRDETÉSEK.

Rechnitz József

városunkban előnyösen ismert tánczművész október hó 5-én megkezdi tánczt anitását. Ajánljuk a t. szülők és ifjuság figyelmébe.

Beiratások a „Korona“ szálloda 13. sz. szobájában naponta d. e. 10—12. d. u. 3—5. 2279 1—1.

2971. sz. tk. 1884.

Árverési hirdetmény.

A csáktornyai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, miként Halabarecz György senkoveczi lakósnak Halabarecz József senkoveczi lakós elleni végrehajtást szenvedő elleni 46 frt tőke s járulékai iránti végrehajtási ügyében a n.-kanizsai kir. törvényszék területéhez tartozó csáktornyai kir. járásbiróság területén lévő senkoveczi községben fekvő 6. számu telekjegyzőkönyvben A I. 1. és † 1 - 4 6 és 7 — 9. sor 6, 122, 270, 273, 277, 274, 271, 278, és 317. hrsz. alatt felvett ingatlanokból egy tartozékaiból végrehajtást szenvedett illető felerészre s felerésze összesen 737 frtra becsült ingatlanok s tartozékai folyó évi október hó 17. napján délelőtti 10 órakor Senkovecz község háznál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Az árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10%, vagyis 73 frt 70 krt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában előirt óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni, a többi feltételek a biróságnál megtekinthetők.

Kelt Csáktornyán, a királyi járásbiróság, mint telekkönyvi hatóságnál 1884. május 30.

2276 1—1

2882. sz. tk. 1884.

Árverési hirdetmény.

A csáktornyai kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, miként Prekszavecz Magdolna kápelcsaki lakósnak Prékszávecz Mártonné szül. Percsics Mária niarofi lakós végrehajtást szenvedő ellen 477 frt 60 kr tőke s járulékai iránti végrehajtási ügyében a n.-kanizsai kir. törvényszék területéhez tartozó csáktornyai kir járásbiróság területén lévő VI. hegykerületi községben fekvő 991. sz. tjkvben A † 1—2 sor 1280/b és 1281/b hrsz. a. Percsics Mária férj. Prekszávecz Mátonné tulajdonául bejegyzett s tartozékokkal együtt 392 frtra — mégis a VI. hegykerületi 993 sztjkvben A † 1 sor 1430/a hrsz. alatt felvett s 3 frt 50 krra s igy összesen 395 frt 50 krra becsült ingatlanok s tartozékai folyó évi október hó 6. napján délelőtti 10 órakor VI. hegykerületi községháznál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Az árverezni szándékozók tartoznak, az ingatlanok kikiáltási árának 10% készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában előirt óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez letenni, a többi feltételek a biróságnál megtekinthetők.

Kelt Csáktornyán, a kir. járásbiróság, mint telekkönyvi hatóságnál 1884. junius hó 6. napján.

2277 1—1.

A LEGJOBB
CZIGARETTA-PAPIR
a valódi
LE HOUBLON
franczia gyártmány.
Cawley és Henry-től Párizsban.
Utánzásoktól mindenki óvatik.

A czigaretta-papir csak akkor valódi, ha minden egyes lap LE HOUBLON bélyeggel és mindenik boriték az allant álló védjeggyel és aláivással el van látva.

LE HOUBLON — 500 FEUILLES — FORMAT FRANÇAIS — CAWLEY C.C. HENRY — FABRIC PARIS — LE HOUBLON — Cawley & Henry — Propre de Brevet — SEULS FABRICANTS

Fac-Simile de l'Etiquette 17 Rue Béranger à PARIS

Figyelembe venni kéretik.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tudomására hozni, miszerint, helyben, főutcza, a városház átellenében, alulirt czég alatt

vászon- és fehérnemü

üzletet nyitottunk.

Üzletünk áruczikkeinek jegyzékét rövid idő alatt hirdetni fogjuk, kérjük addig is, próbabevásárlást tenni, hogy jó czikkeink és olcsó árainkról a n. é. közönség meggyőződést szerezhessen. Pontos kiszolgálást biztositunk mindenkor.

Amidőn, a n. é. közönség szives pártfogását kérjük,

maradtunk kiváló tisztelettel

Nagy-Kanizsa, szept. hó.

2278 1—8. **Irmler és Wágner.**

NESTLÉ HENRI GYERMEK TÁP-LISZTJE

Tökéletes tápszere csecsemőknek és gyenge gyermekeknek.

Egy doboz 90 kr.

2194 9—10 Disz ok-levél.

ARANY- ÉRMEK többféle kiállitásból.

GYÁRI JEGY.

Számtalan bizonylatok elsőrangu orvosi tekintélyektől.

NESTLÉ HENRI SŰRITETT TEJE

Egy doboz 50 kr.

Főraktár Osztr.-Magyarország ré szre:

B E R L Y A K F.

Nagy-Kanizsán:
Fesselhofer József és Rosenfeld Adolf kereskedőknél és Magyarország összes gyógyszertáraiban.

A feltalált, dr. Meidinger orvostudor ur által kizárólag szabadalmazott

MEIDINGER Kályha-gyár

HEIM H. Döbling, Bécs mellett.

Fiókraktár Budapest, Thonet udvar.

A legelső dijakkat kitüntetve: Bécs 1873 Cassel 1877, Páris 1878, Sechshaus 1877, Wels 1878, Teplitz 1879, Bécs 1880, Ege 1881, Trieszt 1882.

Raktárhelyiségek:

Béc, Kärtnerstrasse 40/42. Bukarest, Strada Lipscani 96. Mailand, Corso Vitt. Emanuel 36.

A legkitünőbb, szabályozható, töltő és szellőztető kályhák, lakszobák, iskolák, irodák stb. számára egyszerü s legdiszesebb kiállitásban. Több szobának a fütése egyetlen egy kályha által. Központi légfütés egész épületek számára.

Ausztria-Magyarországon 221. közoktatási intézetben Meidinger kályháinkból 1431 van használatban, ezek között Bécs községnek 60 iskolájában 373 kályha. 2242 7—15.

Meidinger kályháik kiváló előnyei annak nemcsak a cs. és kir. hivataloknál, birodalmi intézetek és községi hatóságoknál, lelkészi hivatalok, kórházak vasutak és gőzhajóknál, pénzintézetek és biztositótársulatoknál kereskedelmi berendezéseknél, szállodák, kávéházak és vendéglőkben szerezték meg a nagy számu bevezetést hanem azon felül még több mint 20,000 magánlakásban lesznek ami Meidinger kályháink használva.

Gyári védjegy.

MEIDINGER-OFEN H. HEIM

Ama nagy közkedveltség, melynek kályháink minden felé örvendnek, számtalan utánzásra adott alkalmat. Ennélfogva mellék-it védjegyünkre hivatkozva, saját érdekében óvjuk a t. cz. közönséget, legjobb hirnévb a álló gyártmányainknak utánzásokkal való felcserélése ellen, legyenek azok bár csak egyszerüen mint Meidinger kályhák vagy mint javitott Meidinger kályhák ajánlva.

Gyártmányaink ajtajának belső oldalán védjegyünk átvan öntve.

Értesitések és árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerek gyára, harang és érczöntődéje BUDAPESTEN Rottenbiller-utcza 66.

Ajánlja gyártmányát, mint **magyar különlegességet kutakban és mindennemü szivattyukban**, elvállal **teljes vizvezetékek** berendezését, **városok, földbirtokosok, ipartelepek, ármentesitő társulatok és magánzók** részéről modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett ajánlkozik **köz- és magánfürdők** felszerelésere, **szagmentes ürszékek** felállitására és **minden viz müvi munkálat** gyors és pontos kivitelére képes árlapok és részletes költségtervezetek kivánatra dijmentesen küld-tnek.

Egyetlen belföldi szivattyu-gyár.

2023 63—80

NAGY-KANIZSA 1884 szeptember 28 án. 78-ik szám. Huszonharmadik évfolyam.

Előfizetési ár
egész évre . . . . . . 8 frt
fél évre . . . . . . 4 „
negyed évre . . . . . . 2 „
Egy szám 10 kr

HIRDETÉSEK
6 hasábos petitsorban 7, másodszor 6 s minden további sorért 5 kr.
NYILTTÉRBEN
soronként 10 krért vétetnek fel.
Kincstári illeték minden egyes hirdetésért 30 kr. fizetendő.

ZALAI KÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz,
anyagi részét illető közlemények pedig a kiadóhoz bérmentve intézendők:
NAGY-KANIZSA
Wlassicsház
Bérmentetlen levelek csak ismert munkatársaktól fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek.

A nagy-kanizsai „Kereskedelmi Iparbank“, „nagy-kanizsai önk. tűzoltó-egylet“, a „zalamegyei általános tanítótestület“, a „nagy-kanizsai kisdednevelő egyesület“, a „nagy-kanizsai tiszti önsegélyző szövetkezet“, a „soproni kereskedelmi s iparkamara nagy-kanizsai kültválasztmány“ hivatalos lapja.

Hetenkint kétszer, vasárnap- s csütörtökön megjelenő vegyes tartalmu lap.

A vidéki sajtó megmételyezői.

A sajtó mindig nagy hatalom volt s az is marad Ezen általános hatalmából kisebb, nagyobb mérvben jut egy-egy rész azután azon közegeknek, melyek utján az érvényre jut. —

Ilyen közegeket képeznek az országos politikai, társadalmi vagy szépirodalmi lapok, nem különben a vidék különböző irányu és jogkörü hirlapjai.

A sajtó hatalma legnagyobb horderővel lép fel az országos lapoknál, kisebbel a vidékieknél. Ugy is mondhatjuk, hogy a sajtóhatalom leginkább összpontosul, tehát legerősebb az országos közérdekekkel szemben; a szükebb körü ugy nevezett helyi érdekek azonban mintegy részlegessé teszik a sajtóhatalmat; mely az utóbbi esetben észszerüen sohasem élhet az országos érdekeket képviselő sajtó jogkörével.

A helyi érdekü vidéki sajtónak is megvan a maga hatalma, befolyása; de ezt sohasem szabad az országos érdekü fővárosi sajtó hatalmával egy szinvonalon állónak tekinteni. Nem is lehet annak tekinteni a nevetséges nagyképüsködés erős mérve nélkül.

A vidéki sajtónak egészen különleges feladat jut osztályrészeül. Közvetlenebb czélok szolgálatában áll; melyekért az országos sajtóétól igen sokszor nagyon is elütő módokkal és eszközökkel kell küzdenie. ha igazán hatni akar.

Innét volt az és van meg maig is legtöbb helyen. hogy midőn valamely czélból vidéki lapot akar valaki inditani annak szellemi vezetésére rendesen oly egyént kér fel, ki mint az irodalomnak egyik szerény munkása, egyuttal a helyi viszonyokat és érdekeket jól ismeri. Innét van az — amint a tapasztalat nagyon is igazolja — hogy az ily helyi ismerettel rendelkező sajtó-munkások szerény tehetséggel is üdvösebb hatást képesek felmutatni, mint a hirlapirói arzenállal föllépők a helyi viszonyok ismerete nélkül. Sőt a helyi érdekü sajtó ezen utóbbi hősei akárhányszor annyira elmérgesitenek egyes ügyeket, hogy azokat helyre hozni lábra állitani többé nem is lehet.

Ezek igen sokszor valóságos mételyei a vidéki sajtónak. Arról ne vezetesek és arra szoktak büszkék lenni, hogy a fővárosban voltak reporterek.

Vidékre ugy kerülnek, hogy egyes lapkiadók összeférhetlenségöknél fogva helyből nem kapnak oly egyént, ki szerkesztőül vállalkoznék. Rendesen különböző experimentumok után fölrándulnak Budapestre; bekopogtatnak valami nagyobb napilap szerkesztőségébe. hogy nincs e „k é z a l a t t“ olyan vidéki szerkesztőnek vagy segédszerkesztőnek való? Persze hogy rendesen szokott lenni!

A vidéki szerkesztőnek felcsapott fővárosi reportert azután nagy diadalmi riadallal szállitják hatalmi székhelyére; beültetik a szerkesztői székbe! Most hát irj! Meglátjuk: mit tudsz?!

Vannak-e helyi bajok, amiket orvosolni, mulasztások, amiket megróni, visszaélések, amiket ostorozni kell? Ez a kérdés

Vannak bizony! Egész regimentre valót mondanak el neki. Hát azután csak markoljon bele azokba a darázsfészkekbe, ahogy ott fönn szoktak! Független ember; nincs mit vesztenie. Ha esetleg nem succedál; mibe kerül azt a kis bőröndő ujból kézbe venni s visszautazni Budapestre?!

A hős szerkesztő azután tollat ragad; ir, karczol, vág, csapkod jobbra balra a nélkül, hogy munkájának eredményét fontolgatná.

Rettenetes befolyást tulajdonit magának. És sajtóhatalomnak tulajdonképen nem a hirlapot, hanem saját nagyrabecsült s emélyét tekinti Azt akarná, hogy főispán, törvényszéki elnök, alispán, polgármester, birak, ügyvédek, doktorok, meg ahány honoratior csak körülötte él és mozog, tulajdonképen ne a sajtó közegét, a hirlapot, hanem őt tartsák minden egyéb ember fölötti tiszteletben és parolázzanak vele.

Ha ez azután — amint mindig valószinü — nem történik meg, akkor föltámad a sajtóhatalom (t. i. a hiuságiban sértett szerkesztő) és lépten nyomon keresi az alkalmat nagy hatalmi állásának bebizonyitására. Hogy ez a bebizonyitás minő hatást és eredményt szül a közérdek szempontjából, — annál kisebb gondja is nagyobb. . z nem jut eszébe, hogy a társadalmi békés együttlétet áldatlan kézzel felzavarja. Arra nem gondol, hogy sértett hiuságában egyes társadalmi osztályok ellen izgat.

Tagadhatatlan, igaz, hogy majdnem mindenütt szoktak lenni olyan bajok, néha visszaélések, miket hallgatagon nézni nem szabad leleplezni kötelesség. Ez nem is szül azután visszatetszést a társadalom egyetlen józan rétegében sem, ha mind járt az ügy fontosságánál fogva kissé erős hangon történik is a felszólalás. De kik a legtisztabb vizet is felzavarják; szemen szedik az alkalmakat, hogy vádolhassanak, sérthessenek: azokat már nem a tiszta, önzetlen jóakarat vezérli. Ily munka csak amolyan ma i t t, holnap o t t, holnapután megint m á s u t t élő, s a helyi társadalom egyetlen tisztes osztályaba sem tartozó egyének tollából eredhet; akik minden áron irni akarnak, vagy azért, hogy r e t t e g v e legyenek vagy mert hiuságuk nem nyert minden oldalról t ö m j é n e z é s t vagy hogy — nem ismervén a helyi viszonyokat — ezt tartják c z é l r a v e z e t ő n e k.

Ha valamelyik tisztes izraelita család olvasó-asztalán, megpillantanak egy német regényt — hasábok a terjedő czikkeket irnak. hogy milyen rettenetes nép ez a zsidóság, csak nem magyarosodik.

Néhány ur rendez mulatságot. Az izraelita családokat csupa czélzatosságból nem hivják meg. Erről is hatalmaskodó vezérczikket irnak, hogy baj ugyan, ha antisemitajellegü mulatságokat rendeznek; baj, ha tisztes összejövetelekből a zsidóságot kizárják; de azért ennek mégis a zsidók okai; mért nem simulnak jobban oda, ahonnan eltaszitják őket?

Majd meg követválasztási mozgalom van. Egyik párt mellett aláást foglalnak. A másikat azután mocskolják követestül. Több hasábu czikket irnak, tele gunynyal, tele elkeseredést szülő kicsinyléssel, tele pöffeszkedéssel hogy az ellenpárt követe nem bir beszélni, néma. Hasábokon át tisztelgetik meg a reportéri szótár ismeretes virágaival. Mikor azután véletlenül éppen ez a sárba rángcigált ember lesz megválasztva követül, akkor meg nekirontanak a saját pártjoknak, hogy mért nem megy el hozzá tisztelegni. És ez akkor történik, mikor még előbbi állitásaik ellenkezőjéről meggyőződést nem nem is szerezhettek.

Békés, soha senkit nem sértő egyéneket gunytárgygyá tesznek. Kezökben a toll nem a tisztes és minden egyéni érdeket mellőző tárgyilagosság eszköze, hanem a terrorizmusé.

Mikor azutan akad olyan egyén, ki a társadalom egyes osztályaira, valamint az egyesekre szórt sarat biztos kézzel szemeik közé vágja, tehetetlen vergődésökben hozzányulnak a 19. század pictus masculusához, a párbajhoz.

Ez a fővárosi szokás!

Ki másként nem birja, igy szereti mosni szennyeit; amire egyébként két vaktöltés vajmi csekély.

Ha akad olyan, ki felül nekik, még könnyü szerrel divatos hősökké is lesznek.

Ezek nem mások mint folytonosan izgató hősök, a vidéki sajtónak határozott mételyei.

Több vidéki városba befészkelődtek már s az ottani társadalmat és annak áldásos békéjét fölzavarták. Csak nemrég olvastuk a Vasmegyei Lapokban, hogy egy ily „n a g y n e v ü p u b l i c z i s t á k t ö r p e t a n i t v á n y a, v a l a m e l y f ő v á r o s i u j s á g s z e r k e s z t ő s é g i i r o d á j á b a n f ö l s z a b a d u l t r e p o r t e r“ egész Vasmegye lakosságában megzavarta a békés egyetértést.

Az ilyen egyén valóságos átok, hol nagyhatalmi képzelgésében sátort üt. Mindenütt megérzi a társadalmi élet.

Csakhogy az ily sajtó-mételyeket nem szabad tulysulyra vergődni engedni! Le kell őket szallitani valódi értékökre! Ez részben a társadalom, részben pedig a józanabb irányu sajtó föladata.

Részünkről mindent elkövetünk az ily társadalmi békét bontó nyeglék leleplezésére, s ezen munkánkban semmiféle léha hősködés meg nem gátol.

Hiszszük, hogy munkánkban a józan társadalom is segiteni fog bennünket.

Az ifjusági könyvtárak.

Az ujabb korbeli iskolai nevelés és oktatás egyik legjellemzőbb vonása az a törekvés, hogy minden tanintézet ifjusága rendelkezzék könyvtárral, melyben megtalálhassa azon olvasmányokat, melyek egyrészről tu-

TÁRCZA.

Ras-Hásonó.

(Életkép.)

Irta: *Kánitz Lajos.*

A boltokat bezárták. A város utczái csendesek s olyan puszták, mint ha a lakók fele kihalt volna belőlük. Nem csoda! Izrael népe az ujév előes éjének küszöbén áll. Mindenik leveri magáról ilyenkor az üzleti port, kiki saját hajlékába távozik s megteszi az ünnep tiszteletére a fogadtatás előkészületét. Mikor ez is megtörtént, akkor felöltik legszebb ruhájukat, kikészitik az otthon maradók számára Isten igéjének drága könyvét s felütik benne azt a lapot, melyre az esti imája vagyon irva, mire a család apa s anya szépen megindulnak az isten háza felé. Mielőtt azonban a ház ajtaján kilépne a családfő, rendre megáldja gyermekeit, mintegy a mindenható kegyelmébe ajánlva őket egyenkint s egyetemben. A tisztességtudó gyermekek pedig hala fejében szivélyes búcsút vevén szüleiktől, kézcsók után felköszöntik őket, minden jót és szépet kivánván nekik az uj esztendőre.

Ime, m é g i s csak s z é p erény a hitbeni bizodalom! A hit csak örökké alapja marad a reménynek, mely az ingadozó embernek vezér fáklyája az élet rögös megyéin. Akinek hite nincs, n ncs reménye. Az csak a jelent ismeri s nem tud, nem merészel magának képeket alkotni. Pedig a képzelet nélküli élet rút, mint a föld sara s rettentő, mint a halál.

Félhat órakor este népes a város minden utczája Izrael gyermekei igyekeznek Isten szine alé eljutni, mert egy negyed óra mulva kezdetét veszi az esteli ima. Láthatni az öregebb urakat kicsiny unokáikkal mendegélni, kik közöl akárhány az esti imák könyvét vagy talán a fekete csikos nagy lepedőt (tálesz) viszi hóna alatt, szeretett nagy atyja után. A másik utcza sarkán egy világtalant vezetnek rokonai, ki bár nem olvashat a könyvből, de hallani akarja az év első estéjén a szent igéket. Amott koldusok közelednek, eme felől is jön vagy húsz csoport, vegyest, öreg, ifjak, szegények és gazdagok, férfi nő egyaránt gyalogosan, hogy ilyenkor legalább látszassék az egyenlőség, mely e g é s z éven át ugy sem mutatkozik. Azt hinné az ember, hogy ujra népvándorlás vagyon a föld kerekén, pedig nem, csak egy vallás felekezetnek virr d ünnepre, a rás hasonó ünnepe.

Bemennek az ajtatosság házába, mely tömérdek világitó lángjával s ünnepélyes szinezetével ragadja meg a szemlélő figyelmét s a bünöst egy évi vétkőre emlékezteti. A szent könyvek szekrényé fehér lepel fedi, minden ragyog, minden fénylik a csillárok visszavert sugártengerében. A látvány inpozans; átszellemülünk, megrezdül keblünknek minden jobbat érző idegszála s ajkunkon a megtérés kifejezése v r tanyat Kivált akkor, midőn az előimadkozó előveszi a fekete csikos nagy leplet s mielőtt magára teritené, erős, teli hangon megáldja azt, melyre az egész közönségnek egy sziv egy lélek bőlfakadó „Amen“ je adja meg a visshangot. Erre odaáll a község küldöttje ,a jelen ne n ... vőcért is imádkozik, az ur kegyességé és az orgona szivreható accordjaitól kisérve érczerős hanggal mondja: „Áldassék az ur általunk mindörökké!“

Melyre valaszul a közönség minden tagja ezt feleli: „Ő és szent neve!“

Erre tovább foly a szentének ajkaikról. Imádkoznak magukért, családjok, meghaltak, a király és hazáért. Imádkoznak sokáig és sokat, csendesen és feljajdulva az szerint, mint átérzik, az szerint, ki milyen bünösnek tartja magát. S ha vége van az imáknak, mintegy megkönnyebbülve hagyják oda a szent falakat s távoznak az ebéd elfogyasztására.

Oh boldog az, akinek hite van s azt el nem hagyja, el nem tagadja! Mert aki hitét megtagadja, megtagadja Istenét s annál könnyebben tagadja meg hazáját, királyát s mindazt, ami szent, sérthetetlen. Örvendhet az, aki imádkozni tud, mert az tud könyezni is és ez ír a fájó kebelre, ez orvossága a gond és bánatnak.

* * *

Vérében van már a jobb módu zsidóknak az, hogy mikor nagy ünnep közeleg, nem szereti ha szegény hitsorsosai éheznek, nyomorognak. Azért valahányszor megjő az uj év, aki teheti egyet is mást küld a szegényebbeknek Sőt még a katonai parancsnokságot is megkeresi, hogy a zsidó legénységnek ilyenkor időt engedjen az isteni tiszteleten való megjelenésre. Láthatni is a hadfiakat ott a többiek közt ájtatosan imádkozni Ebédjökről, vacsorájukról ilyenkor a község szokott gondoskodni. elosztván őket a tehetősebb családokhoz, akik nem restellenek néha kettőt is megvendégelni.

Blitz Baruch is kapott egy ilyen kosztos hadfit, kit Biedermann Simonnak neveztek. Blitz Baruch tehetős polgár, saját házát lakja, van szőleje s jócskán apró pénze és szép egypár hol földje.

Ezen kivül a közeli faluban a regália tulajdonosa, meg spiritus gyártást is üz. Tetőtül talpig becsületes ember, amit szerzett s amije van, ahhoz tisztes uton jutott, mert még sokan emlékeznek reá, mikor az olajmalmot maga húzta s izzadott a mindennapi kenyérért.

Ehhez küldte Biedermann Simont a templomszolga az ünnepeken keresztül vacsorára meg ebéd kosztjára. Blitz a bakát szivesen fogadta s az Isten házából önmaga vezette lakására. Egyszerü volt a ház, amelyben lakott, minden túlzás, minden nagyravágyás nélkül. Mikor az ember a pitvaron keresztül az ebédlőbe lépett, szemei előtt a „ras-hasonó jele terültek el. Az asztalt, mely meg volt teritve, hétkaru lámpa ékité; az asztal f. n, mely az öreg Blitznek helye, két fonyott kalács feküdt bemákolt tetejével. Minden a jó mód és vallásosság tüneteit viselte.

Biedermann a család többi tagjai által is szivesen látott vendég volt, az öreg ur csakhamar bemutatta őt nejének és leányának, a szép Katiczának; aztán helyet kinált neki a a vacsora elköltéséhez fogtak.

Mindegyik megmosá kezét, leültek. Az öreg ur megáldá a bort s kenyeret s aztán belekezdtek a beszélgetésbe. Elkérdezték, hogy honnét való, kicsoda micsoda? s a. t. b. Melyre Simon aztán szépen rendre megfelelt úgy, hogy a mama, meg a csinos Katicza tetszését is megnyerte. Pedig hát szó, ami szó, nem egy fiatal ember ügyekezett már kezét és kegyét megkaphatni; mert hiz ő a mellett, hogy jó módu vala, még a szépségben sem állott hátrányban. Arcza barna, fürtei holló feketék, szemei koromsetétek, ajka rózsapiros, szája kisded s tartása olyan mint a sziklai zergéé Volt rajta íslés csín és kellem. S mindezek nem kevésbé ragadták meg Biedermann Simon közbakának hőn érző keblét.

S a két fiatal csak nézte, csak nézte egymást s mit sem szólt. Nem csoda nem is lett volna idejök; mert az öreg Blitz ugy neki melegült a vallásbeli dolgok fejtegetésének, hogy a mama meg a kis lány nem is juthattak volna szóhoz. Pedig a mama is szeretett volna Simonnal egyet-mást beszélgetni. mint olyan emberrel, a ki szép müveltséggel s világjártassággal bir.

Na de jól van majd lesz rá idő; mert hát holnap is itt ebédel, meg még azután is, hisz ő szivesen látott ember, ezentul a Blitz családnál. A vacsorát elkölték, még az imát is elmondották felette; aztán Simon haza ment és Blitzéknél elfujta a cseléd a gyertyákat.

Aludt mindenki, csendes volt minden csak Simon nem tudta szemeit lezárni és Katicza szive dobogott titokban a szegény hadfiért.

* * *

Ujra megjött a „ras-hasonó“. Ujra mennek az istenházába. Ujra zeng a szent ima izrael gyermekeinek ajkiról, Blitzeknél megint egy szegény bakancsos lön meghiva, hogy az asztalnál többen üljenek, pedig Biedermann Simon is ott ül

dományos ismeretei gyarapitására, más részről pedig aesthetikai értékének csiszolására nyujtanak feldolgozható anyagot. Ezekhez járul még egy harmadik czél is, mely — moralis szempontból indulva ki — arra irányul, hogy az ifjuság erkölcsi és értelmi fejlettségéhez képest olyan szépirodalmi munkákat olvashasson, melyekből józan életelveket, nemes eszméket és tiszta erkölcsöt tanulhasson. Tulajdonképen csakis ez utóbbi, vagyis az erkölcsi vonásoknak nemes irányban való fejlesztése a legfőbb czélja az ifjusági könyvtáraknak; mert — nem tekintve a felsőbb osztályok individualis törekvését, mely már lehetőleg önállóan is foglalkozik tudományos ismeretek megszerzésével — a legujabb tanterv „utasitás"-a szerint az egyes iskolai tantárgyakból oly bőven kell a tanulóknak nyujtani a szakismereteket, hogy magán szorgalomra, nem iskolai könyvek olvasgatására, nem is igen lehet gondolniok. Szóval: „ifjusági" és nem pusztán csak „könytárak" szervezését vették czélba azok, kik belátták annak szükségét, hogy a tanulókra magán uton, helyesen és tapintatosan kiválogatott olvasmányokkal is kell hatni, mintegy kisegitésére az iskolai tudományos oktatásnak.

Az iskolai nevelés kétirányu ugyan, de az ugynevezett iskolai ethika még csak most jutott alakulása stadiumába, s ezért olyan eszközökhöz kell fordulnia a helyes paedagogiának, mely magán uton igyekszik a családi erkölcsi neveléssel párhuzamosan haladni; s ez eszközök egyikét épen a jó irányu olvasmányokban keresi, melyeknek szaporitására könyvtárakat nyitott.

Igen sokan, gyakran és eleget beszéltek már arról, hogy mit, hogyan és mikor olvassanak a növendékek, hogy a szépirodalmi müvek ethikai szempontból is hasznukra válhassanak, s ne csak szórakoztatók legyenek; s igy a szaktanár, midőn az olvasásra nézve vezető utasitást ád növendékeinek, a maga elvei és tapasztalatai kibővitésére elég idevágó szakszerü czikkecskét találhat, melyek a nehéz feladat megoldásában segitségére lehetnek. Nekünk nem is lehet czélunk ez alkalommal, hogy az ifjuságnak, vagy éppen a szaktanároknak utasitást adjunk arra, hogy mit és hogyan olvassanak a tanulók; mert az ifjuságnak még nem való kezébe a hirlap, a tanárok pedig tudják a magnk kötelességét; hanem igenis egy, ethikai szempontból megrovás alá eső jelenségre akarjuk felhivni azon szakemberek figyelmét, kiknek patronatusa alatt az ifjusági könyvtárak állanak. E jelenséget a legtöbb iskola vezetője figyelmen kivül hagyta, s tapasztalásból indultunk ki, midőn ez ügyben tollhoz nyultunk, mert e sorok irója, mint egy gymnasium ifjusági könytárának vezetője, szomoruan győződött meg arról, mily mételyt vihet be a tanulók közé e sajátságos körülmény figyelmen kivül hagyása.

Az ifj. könyvtárakat kezdetben, különösen 1850 – 60 körül, közadakozások utján igyekeztek lelkes professorok megalapitani. A tanulók, ismerőseik, nagylelkü tanügybarátok, az érdekelt tanárok könyveket vagy kisebb-nagyobb összeget ajánlottak fel erre a czélra, s a sok kicsiből lassankint előállottak az ifj. könyvtárak, nem akarjuk részletezni azt a puodlibet-et, mely e könytárakban található, mert ki-ki tudja, hogy „az ajándék lónak nem nézik a fogát", de nem hagyható szó nélkül az a könnyelmüség a vezető tanár részéről, mely mindenféle könyvet elfogad ajándékban csakhogy a szám gyarapodjék. Vannak jó lelkü adakozók, kik hiuságok legyezgetését látják abban, ha az iskolai „értesitő" megemlékezik arról, hogy hány könyvvel gyarapitották az ifjuság könyvtárát; s hogy ebbeli vágyuk teljesüljön, összeszednek mindenféle regényt, elbeszélést, folyóiratot stb., melyeket ők maguk sem sokra becsülnek, s hogy mégis valaki hasznukat vegye, odadják azokat ajándékba valamely iskola könyvtárának. A tanulók még nyilvánosan is szépen megköszönik a nagylelküséget s viszik magukkal hónuk alatt haza a titkos mérget, mely közvetve, az olvasás utján, fog lelkük megrontására dolgozni.

Igy áll be lassankint az a stadium, hogy a sok felől összehordott könyvtár valóságos erkölcsi szemétdombbá válik, mert a serdülő ifjaknak szánt könyvek közt ott ékeskedik Ponson du Terrail, Paul de Kock, Zola és más hasonló szellemü és irányu irónak egész halmaz munkája, többnyire a hetvenes évek pikáns tartalmu és obscenus regényei. S mi történik velük? az ifjuság mohón olvassa azokat, még a tanulás elhanyagolásával is, szivja be a maszlag büzét, mert ebben senki sem korlátozza.

Ime az abnormis jelenség. Tessek következtetni belőle, vagy összehasonlitani vele azt a törekvést, mely Hoffmannt és Schmidt Kristófot, Kampet vagy egyéb moraliter szép munkákat igyekszik a tanulók kezébe adni.

Arról meg vagyunk győződve, hogy a pénzbeli adományokon jó könyveket vesznek, de már abba nem szabad a lelkiismeret furdalása nélkül belenyugodni, hogy a romlásra vezető olvasmányoknak tüzbevetés helyett mi nyitunk ajtót. Meg kell ezeket rostálni azonnal, kihányni a konkolyt; az ajándék lónak pedig ezentul nézzük meg a fogát is!

Dr. ETHIKUS.

Az ipartörvény végrehajtása.

II.

A lap mult számában fennti czimmel közölt czikk végén különösen ki van emelve, hogy ebből láthatják az iparosok, hogy most legfontosabb érdekeiknek előmozditása az ő kezükbe van letéve.

Hogy az ige testté váljék, első teendő volna városunkban is az ipartörvény 122. §. értelmében az ipartestület megalakitása, mire nézve a törvény végrehajtása tárgyában kibocsátott földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi miniszteri rendelet 42 — 46. §§-ai szolgálnak irányadóul. — Sokat könnyit még a dolgon az is, hogy az emlitett szakminiszteri rendelet I. sz. melléklete az alakitandó ipartestületek alapszabályainak mintáját tartalmazza.

Nagy Kanizsa virágzó kereskedelmi város, — hogy ipara is virágzó lendületet vegyen, mindenesetre az ipartestületek mielőbbi megalakitása és ezeknek sikeres müködésétől van függőve téve.

Van az uj ipartörvénynek még egy igen igen fontos része, mely szintén azt igazolja, hogy ezen törvény alkotásánál az iparos osztálynak sokkal nagyobb tér nyittatott az ugynevezett önkormányzati jogból mint a néhai ipartörvény nyujtott. Tessék tehát élni vele. —

Volna pedig ez az ipartörvénynek következő passusa: 167. §. Az elsőfoku iparhatóságot müködésében iparhatósági megbizottak támogatják. — 168. §. Az iparhatósági megbizottak feladata és hivatása különösen a következő:

1. véleményük meghallgatandó:

a) iparügyekben tervezett szabályrendeletek hozatalánál (20 §).

b) iparüzleteknek szándékba vett kisajátitásánál (37 §).

c) ipartestületek alkotásánál, (1 22) az ipartestület alapszabályainak megvizsgálásánál (128 §) segédek és tanonczokrol szóló szabályzatok hozatalánál (140 §),

2. véleményt adni mindazon iparügyi kérdésekben, melyekre nézve az iparhatóság hozájuk fordul,

3. az iparhatóság felhivása folytán ellenőrizni a végeladást, vagy árverést rendező üzleteket (51 §).

4. felügyelni arra, hogy az iparhatóság által az önálló iparosok, tanonczok és segédek lajstromai vezetésével megbizott község ezeket kellő rendben vezesse és rendetlenség esetében az iparhatóságnál jelentést tenni,

5. meglátogatni időnként a tanoncziskolákat, s az ott tapasztaltakat az iparhatóságnál bejelenteni,

6. ellenőrizni a tanonczokat a műhelyben s az itt tapasztaltakat az iparhatóságnál bejelenteni,

7. megszemlélni a gyárakat, s az ott tapasztaltakat az iparhatóságnál bejelenteni (121 §). —

169 § Minden elsőfoku iparhatóság mellé 20 iparhatósági megbizott választatik. stb . . .

Egyébiránt kár volna az idő és papirért a törvény szövegét hosszabban is fejtegetve, betü szerint ide másolni, — (hisz az egész ipartörvény bolti áron kapható 40 krért) nem is az a czélunk, csak utalni akartunk arra, hogy mennyire igazolva van azon állitás, hogy láthatják az iparosok, mikép most legfontosabb érdekeiknek előmozditása az ő kezükbe van letéve.

De ha ez a közöny, ez a megérthetetlen kimértség október 1-én tul, a törvény tényleges életbe lépte után is igy tart, és az iparos osztály értelmesebb része tömörülve és a hatósággal vállvetve jó egyetértésben nem törekesznek az érdekeik előmozditására megadott jogok fejlesztésére, — ugy bizony minden marad ugy mint régen volt.

Ettől pedig óvd meg Isten szép magyar hazánkat!

Telekkönyvi reformok.

Évek óta irnak, évek óta beszélnek róla, s évek óta nincs semmi látszatja. Vagy talán épen azért nincs? Ó nem. Az a sok czikk szak- és napilapokban, az a néhány munka a könyvkereskedők kirakataiban, és azok az 1883. és 1884-iki szaktanácskozmányok az igazságügyministerium kebelében mind nem meritették még ki eléggé a tárgyat. A szó elrepül, a czikket elfelejtjük, a szakmunkáknak pedig csak a czimeit olvassuk el a könyvkereskedő kirakatában, mert hogy tartalmukat is elolvassuk, meg kellene azokat vennünk, de ilyesmire pénzt kidobni kár, amikor arra a forintra nagy szükségünk lehet a kártyaasztalnál, a sörcsarnokban, korcsmában vagy kávéházban. És igy nem a nagy közönség, de még a szakkörök sincsenek eléggé tájékozva a messze jövőbe kiható nagy fontosságu reformkérdésekről, holott azok nemcsak a szakembert, de minden adózó honpolgárt igen közelről érdekelnek, mert évekre terjedő és milliómokba kerülő óriási munkának foganatbavételéről és nem kevesebbről, mint a közhitel megszilárditásáról van szó. Oh az senkire sem lehet közömbös, hogy ezen milliókba kerülő munka miként vitetik keresztül? Vajjon az az óriási összeg, mely az amugy is már nagyon megterhelt szegény adózó népnek véres verejtékkel szerzett filléreiből gyül, valóban elkerülhetetlenül szükséges és az egész hazára hasznos és üdvös reformokra fordittatik-e, avagy elhibázott czélokra fecséreltetik el? És vajjon az a közszükség parancs szava által indokolt hasznos és üdvös reform a maga teljes egészében komoly biggadt s a hosszas gyakorlat tüzpróbáját kiállott nézeteken alapuló és minden részében tervszerüen összefüggő rendszerrel, avagy minden komolyabb terv és rendszer nélkül szélhámos felületességgel félrendszabályok mellett vitetik keresztül? „Több világosságot!" mondotta Goethe. „Több világosságot" hangoztathatjuk mi is, és ne szünjünk meg soha ezt uton és utfélen hangoztatni. Ó, nekünk nagyon, de nagyon szükségünk van a több világosságra — fejeinkben, elveinkben, erkölcseinkben és cselekedeteinkben. Rajta kell lennünk, ha édes hazánkat igazán szeretjük, hogy minden kérdést teljes világitásba helyezzünk, mert a társadalmat mozgató nagy kérdéseket is épp ugy, mint valamely személyt vagy tárgyat, csak akkor ismerhetjük meg tisztán és teljesen, ha azok minden oldalról egészen meg vannak világitva. A telekkönyvi reformokra vonatkozó nagy horderejü kérdéseket is elengedhetetlenül szükséges minden oldalról teljesen megvilágitani. De hogy ezt tehessük, az érdeklődést minden irányban és a lehető legszélesebb körben föl kell kelteni, a mi ismét csak ugy történhetik meg, ha az ide vonatkozó szakmunkákat megszerezzük, át s áttanuljuk, a tett javaslatokat meghányjuk s vetjük, — és észrevételeinket nem rejtjük véka alá, hanem szak- és napilapokban vagy önálló munkákban nyilvánosságra hozzuk oly czélból, hogy a törvényalkotásra hivatottak, a fenforgó kérdéseket minden oldalról megvilágitva látván, kiválogathassák a fölmerült eszmékből és javaslatokból a leghasznosabbat és legczélszerőbbet.

A telekkönyvi reformokat tárgyazó összes eddig megjelent munkák közül „Milyen legyen a telekkönyvi reform?" czimü Tettey Nándor és társa budapesti könyvkereskedő czég bizonyában megjelent könyv (ára 1 frt) maga elég arra, hogy az érdeklődest minden irányban és a legszélesebb körben felköltse, mert a lehetőségig hü és teljes képét adja nem csak az ujabban megindult telekkönyvi reformmozgalmaknak, hanem a telekkönyvi intézménynyel összefüggő (közjegyzői törvényjavaslat) vagy reá kiható egyéb reformmozgalmaknak is, keretébe felölelvén minden eszmét és minden javaslatot, a mely közvetlenül vagy közvetve telekkönyvi intézményünknek előnyére vagy hátrányára lehet.

A legközelebb összeülő uj országgyülés bizonyára még első évi ülésszakában tárgyalni fogja a közjegyzői törvény módositásáról szóló, már beterjesztett törvényjavaslatot, és tárgyalni fogja minden valószinüség szerint a telekkönyvi különös betétel szerkesztéséről és a telekkönyveknek a földadókataszterrel való egyidejüleges összhangzásba hozataláról szóló, talán eddig már kész törvényjavaslatot is. A telekkönyvi és vele összefüggő reformkérdések felett tehát nem sokára az eszméknek nagy harcza nemcsak a a szakférfiak között, hanem az országgyülés mindkét házában, sőt a nagyközönség kebelében is várható. Valóban szerencsés gondolata volt szerzőnek, hogy éppen időszerüen — kapóra jött — egy oly munkát bocsásson közre, a melyből nemcsak a telekkönyvi szakférfiak, hanem az országgyülés tagjai, a kir. közjegyzők, ügyvédek, községi és városi jegyzők s az érdeklődő nagy közönség is — a fenforgó reformkérdésekre vonatkozó anyagot (eszméket és javaslatokat) összegyüjtve találván — minden további és bővebb kutatás és utánjárás nélkül tüzetesen megismerkedhetnek a fenforgó reformkérdésekkel és azokról egy vagy más irányban maguknak véleményt alkothatnak. E munkáról a „Telekkönyvi Közlöny" f. é. 5. száma ekként nyilatkozik: „A telekkönyvi intézmény fejlesztésére nem lehet sikeresebb eszköz, mint helyes irányeszmékből kiindulva oly positiv alapot találni, melyre az üdvös reformok épületét biztosan lerakni lehet; jó és kielégitő törvények, rendeletek alkotásához csakis ilyen reform eszmék vezetnek; értekezést vagy irott munkát, mely ilyenekben gazdag, mindig érdem szerint megbecsülni kell.

Egy hasonló munka most van sajtó alatt;*) szerzője nem más, mint az előbbi telekkönyvi müveiből már előnyösen ismert Kaplány Géza kir. törvényszéki biró ur. Volt alkalmunk a munkába körülményes betekintést tenni, azért állithatjuk, hogy az valódi tárháza a gazdag ismere-

*) Azóta megjelent.

---

már, mint Katicza férje, szó: még egy gyönyörü lánygyermekük is incselkedik a nagypapa szakálával.

Ilyen végzetes volt az utolsó uj esztendő, melyre én emlékszem.

Az én urambátyám.

(Genre.)

Szegény uram batyám! Eddig már rég elporladott. 14 éve, hogy eltemettük. Csupán csak hire, hamva él. Emlegetik mindenütt, ahol csak megismerték.

A Fortuna pappá tette s mint mindenben, ugy pályáján is oly álhatatos volt, hogy csak 52 év után hagyta el azt, s akkor is csak a — halál szavára.

40 évet töltött egy helyen, mint lelkész. Az egész falu kegyelettel emlékszik meg a „j ó ö r e g p l é b á n o s u r"-ra. Sok mindent beszélnek különös szokásairól; de legkiválóbb ezek közül — melynek emléke a papság körében mindig élni fog — a szt. háromság-napi praedikátio.

U. i. O . . . . faluban, hol az öreg lelkészkedett e napra esett a búcsu. Ususban volt ez alkalomra mindig a szomszéd helyiség segédlelkészét áthozatni praedicátiótartás végett. Egy ilyen bucsu alkalmával a községi senatus összedugta a fejét, s elhatározták, hogy a „tisztelendő" urat egy alázatos interpellátióval lepik meg.

Csendes meghunyászkodással kopogtat be hozzá a biró két elüljáró kiséretében.

— Szerencsés jó napot kivánunk tisztelendő uramnak! Egészségére váljék az éjszakai nyugodalom.

— Köszönöm, hasonlóképen! Nos, mi jót hozott biró gazda.?

— Hát megtisztelem alázattal édes tisztelendő úr, — ha szómmal nem vétenék — azt akarjuk mondani, hogy nem kapunk kocsit.

— Micsoda kocsit? A káplán urért? Hisz elég embernek van itt lova!

— Iszen igaz, hogy van . . . van; hanem azt mondják: nekik nem kell a káplán úr praedicatiója, jobban tetszik tisztelendő uramé.

Az öreg e szavakra egészen a biró elé állt, ki megjuhászodva huzódott viszszafelé a haragos athleta elől.

— Jól van! Ha ti megelégedtek az én praedicatiómmal, én majd praedicalok, csak győzzétek hallgatni.

Azután haragosan ott hagyta az érdemes deputacziót. Kezébe vette a szt. irást és kiment kerti méhesébe, hogy a mondandók fölött elmélkedjék.

Eljött az istenitisztelet ideje. A vidéki vendégek s a helybeli intelligentia csak bámult, mikor — az usus ellenére — az öreget látják a szószékre lépni.

Amint az evangiliumot elolvasta, orrát, torkát alkalmas állapotba hozva, hősies állást foglalt, s igy kezdé:

— Szentháromság titka, paraszt álnoksága kimagyarázhatatlan.

Ezzel elkezdé a népet a régi stylusban ostorozni.

Istenitisztelet után egy másik deputatió ment be hozzá, hogy kiengeszteljék.

— Megbocsásson édes tisztelendő úr — szólt a „coniurationis princeps", kit a többiek kényszeritettek bocsánatkérésre — mi nem voltunk olyan rosz szándékkal.

— Gazt vettek, gazt a r a t t o k, gazemberek maradtok — szólt haraggal az öreg.

A küldöttség már ismerte az öreget; mindegyik iparkodott ajtót érni.

Eme colossalis, chatedrai dorgatoriumnak hire ment Veszprémbe is hol akkor a jó emlékü Kopácsy székelt.

Egy körutja alkalmával megszólitja az öreget:

— Mutasd meg fiam szentháromságnapi praedicatiódat!

— Az csak ex abrupto volt, excelentiás uram — válaszolt az öreg.

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Teljes életében vig kedvü ember volt; a betegségnek még árnyéka is elkerülte. A halálra nyugodtan gondolt, s körülbelül úgy tekinté, mintha tehetetlen gyermekkel volna dolga. Valahányszor a halálról beszéltek, mindannyiszor egyet pattantott ujjával, aztán fügét mutatott neki.

„Ne halál, ne! — szokta mondani ilyenkor. — Ne féljetek! Azt viszi el legelőbb, ki legjobban fél tőle.

És rajta be is teljesedett, mert a vele egyidejü emberek rendre kidőltek az élet harczában, őt a viszontagság, a küzdelem ifjitotta. Kétszer pusztitott lelkészkedése idejében a cholera A plebániájához tartozó helységek majdnem néptelenekké váltak. O mindenütt jelen volt, hol a nyomor, kétségbeesés vagy halál ütötte fel rémes tanyáját; a haldoklónak puszta kézzel nyujtá a haldoklók szenitését; és a halál nem meré a nálánál bátrabbat éritenı.

74 éves korában betegség lepte meg, mi nem volt egyéb hideglázná!. Orvost hivatni semmi áron nem hagyott s igy nagyon t e r m é s z e t e s: annál több orvosa akadt. Meglátogatták tisztelői s egyik szürlét, a második égetett bort, a harmadik kenőcsöt javasolt. Végre megunta az öreg a sok dilettans-orvos praescribatióját hallgatni:

— „Hozzatok disznóhusos káposztát!" — kiáltá türelmetlenül.

Ebbál úgy jóllakott mérgében, hogy másnap — semmi baja sem volt.

Erre az eredeti curára ama bizonyos orvos, ki naplójába vezette, hogy hideglelés ellen a káposzta kovácsnak jó, szabónak nemutó: iratul bizonyosan oda jegyezte volna, hogy disznóhussal a papnak is jó.

Hanem ez a kis betegség már sokat rontott szervezetén. Hogy ne! Hisz nem csekély ok döntheté ágyba a 73 évet betegség nélkül keresztülküzdő gladiatort!

A kedv mind egyre veszett nála. — A kik évek előtt találkoztak vele, nem győzték csudálni a változást, melyen az öreg ur átment. — Előbb mindent megengedett önmagának is másnak is. P. az öreg ur közelebbi ismerősei jól tudták, hogy nagy gyengéje valamely házi mulatság alkalmával az egyes süteményekből egy-egy darabot zsebre tenni. — Ezt természetes: ők felhasználták s a jó öreg legnagyobb meglepetésére, mikor otthon elő akarta szedni a süteményt, hát csupa csonttal vot tele zsebje.

— „Futtom adta! — szólt (Ez volt kedves szójárása.) már megint észrevették a kópék. —

Ő viszont kifogyhatatlan volt a hasonnemü tréfák elkövetésében. De az emlitett betegség után már vége volt jó kedvének. — Oly gyenge volt már testileg is, hogy néha az oltártól is ugy vezették el.

Egyszer ép nálunk volt névnap. Jól emlékszem: mindenkinek feltünt, hogy az én urambátyám disznóhusos káposztát nem evett. Mindenki tudta, hogy e kedves eledelétől csak a halál fogja elválasztani. — És ugyis lön! — Ebéd alatt roszullétről panaszkodva, lefeküdt. S nem is kelt fel többé. — Amily nyugodtan vette egész életében a halált, époly nyugodtan bocsátá ki jgyarló testéből önzetlen, becsületes lelkét 75 éves korában.

Ismerősei azt mondták sirján, hogy egész életében tudta: miért él?

...tanak és helyes eszméknek." Ugyanazon szaklap f. évi 6. száma pedig, miután a mű vázlatát előrebocsátotta, igy szól: „Felesleges mondanunk, hogy nagy horderejü kérdések mindezek melyekre a tisztelt szerző az ügy iránti valóságos odaadással, lelkesüléssel, kellő szakismerettel, meggyőző érveléssel és ritka elméléllel telet. Ajánljuk e mű megszerzését nemcsak minden telekkönyvi tisztviselőnek, hanem birónak, ügyvédnek, köz- és községi jegyzőnek, szóval minden telekkönyvi szakkedvelőnek egyaránt." A nem szakember is élvezettel fogja e művét olvasni, melyben valóban ritka elmeéllel és meggyőző érveléssel van kimutatva, hogy hiteltelekkönyveinknek jelen zilált állapota gyökeres reformot igényel, s hogy viszonyainknak, körülményeinknek érett megfontolása mellett egyedül ez vezetbet célhoz. A munkának legérdekesebb része azonban a III. fejezet, a melyben azon kérdést tárgyalja, hogy mi módon biztosithatnók tartósan a telekkönyveknek a tettleges birtoklással való összehangzását, hogy lehetőleg állandóan hü tükrei legyenek a valóságnak? Ezen kérdésnél igen érdekesen fejtegettetik a hagyatéki, közjegyzői és ügyvédi kényszer, különösen pedig a közjegyzői novella 20. §-a. Azután szerző az ezen fejezet alatt tölvetett kérdésekre nézve önálló javaslatokkal áll elő, melyeket szakaszokba öntme formuláz és kimeritően indokol, és a melyekről akként nyilatkozik: „Egy pillanat elég arra hogy minden ki meggyőződjék, miszerint csakis ezen rendszabályokkal irthatjuk ki gyökeresen a zugirászatot, biztosithatjuk a telekkönyveknek a tettleges birtoklással való tartós összhangzását, segithetünk a közjegyzők és ügyvédek helyzetén, és pedig nem a közjo rovására, hanem annak nagy elnyére, az egyéni szabadságnak nagyobb megszoritása és az egyéneknek különös megterhel e és e nélkül." A munka további folyamában nagy szakavatottsággal fejtegettetnek a többi közt a fakultativ bevallási intézmény be hozatalára, az előjegyzési és egyetemleges jelzálogi intézmények eltörlésére vonatkozó reformkérdések, melyeket szerző már korábbi Hiteltelekkönyveinkről és Telekkönyvi reformkérdések czimek alatt irt munkáiban felvetett és megvitatott s a melyekről a „Telekkönyvi Közlöny" mult évi 24. száma igy szól: „. . . . a „Jogtudományi Közlöny"-ben tekintélyes és előnyösen ismert nevek alatt megjelent czikksorozatban kitünő helyet foglal el Káplány Géza kir. tvszéki biró urnak Hiteltelekkönyveinkről czimü értekezése Ezen kis mű kiváló figyelmünket megérdemli, mert e nemben az első, mely ügyes és bátor kézzel a kérdés lényegébe, a kimaradhatatlan Telekkönyvi reformokba nyúl és azokat elősorolva, gyakorlati alkalmazhatóságukat mesterileg bizonyitja. Nemkevésbb — ha több kecscsel nem — bir az előbbinek korolláriumaként tekinthető, Tóth Gáspár selmeczbányai ügyvéd ellenézeteit szépen czáfoló „Telekkönyvi reformkérdések" czimü dolgozata. Mindkét mű külön füzetben Tettey Nándor könyvkereskedében, az első 40 kr., a másik 30 krért kapható. A szaktárs urak közül az, ki ezen müveket még nem birja, és a benfoglaltakat tanulmánya tárgyává nem teszi, valóban vétkezik a haladás elien." Végre a IX. fejezetben a telekkönyvek ujjáalkotása tárgyában a f. evi január 3-án az igazságügyministeriumban összeült szaktanácskozmány elé terjesztett törvényjavaslathoz a szerző 15 pontban teszi meg és revételeit. Kötelességet vélünk teljesiteni, midőn e kiváló szakmunka iránt a nagy közönség érdeklődését fölkeltjük s annak megszerzését és tanulmányozását a legmelegebben ajánljuk.

De Káplány Géza a jogirodalom terén nemcsak telekkönyvi szakmunkáival tünt ki, hanem méltán figyelmet keltett birtokrendezési munkáival is. Már 1879-ik évben „Birtokrendezés Erdélyben" czim alatt kéziratban egy kötet jogi tanulmányt terjesztett föl az igazságügyministerhez, a mely munka az 1880. XLV. t. cz. és az arra keletkezett utasitás megalkotásánál mint becses materiale lett figyelembe véve. 1880. május 2-án pedig a volt erdélyi, ugy a volt kraszna-, középszolnok-, zarándmegyei és kővárvidéki területeken a megszüntetett urbéri kapcsolatból fenmaradt jog és birtokviszonyok rendezéséről, az irtványokról, arányositásról és tagositásról egy törvényjavaslatot irt és nyomatott ki, mely képviselőházban Jókai Mór által beterjesztve és az igazságügyi biottsághoz utasitva lett. 1883-ik évben irta „Az erdélyi birtokrendezési eljárásról" cz. munkáját, melyet a m. kir. igazságügyminister 1883. okt. 20-án 2840. I. M. E. szám alatt kelt rendeletével közhasznu müuek ismert el és utasitotta az erdélyi összes kir. törvényszékek elnökeit, hogy az a kir. törvényszék és a területén levő járásbiróságok hivatalos használatára egy egy példányban az irodai átalányból szerezzék be.

Serencsét és sikert kívánunk szerzőnek kosjóra törekvő busgó munkálkodkodásához.

Hírek.

— Az utolsó évnegyed küszöbén felkérjük lapunk barátait és pártolóit, hogy lapunkat terjeszteni s esetleg előfizetéseiket megujitani sziveskedjenek!

A kiadóhivatal

— **Tánczikolát** szándékozik nyitni városunkban november hó elején Kemény (Krausz) Gyula, tánczatanitó, ki már több izben időzött városunkban s mindig szép eredménynyel oktatott. A tanfolyam megnyitásáról annak idején falragaszok utján fog tudomást vehetni az érdeklődő közönség.

— **Elszabadult lovak** száguldottak városunk fő uczáján keresztül f. hó 26-án. Tán szerencsétlenség is tötént volna, ha bizonyos Andri nevü rendőr saját élete koczkáztatásával eléjök ugorva, azokat el nem fogja. A megszilajult lovak még 5—6 lépésnyire a rendőrt is magukkal hurczolták, de azután engedtek az erőnek. Az ügyben vizsgálat tétetvén kitünt, hogy mielőtt a lovak gazdája kocsiját magára hagyta volna — szabályszerüen szedte le a hámköteleket; a lovak tehát ugy szaggatták el a kocsihoz csatolva maradt hámköteleket.

— **Grünfeld Alfréd** világhirü zongoraművész városunkba érkezett. F. hó 25-én este nála a Horváth Laczi féle zenekar zenével tisztelgett. Isten hozta a jeles férfiut körünkbe! Kivánjuk, hogy ez alkalommal is oly édesen, teljenek el napjai, mint ahogy már egy izben — saját nyilatkozata szerint — édes álomként röppentek el.

— **Esküvő.** Deák Ferencz, törv. aljegyző f. hó 27-én tartotta esküvőjét Merter Viktória kisasszonynyal Galambokon, az ottani ref. vallásnak egyházában. Szálljon az ég áldása rájok!

— **Szeretője piros Panna!** Okány község két szerelmeséről szól a szomoru nóta. Benedek Viktor és Egri Benjámin okányi parasztlegények szerelmesek voltak a falu szépébe: Pannába. Egy alkalommal, tánczmulatság után együtt kiséré haza a két Adonisz az imádott Pannát. Egri megakarván mutatni irigy vetélytársának, hogy ő is „van olyan legény mint más", nagyba udvarolt kedves piros Pannájának. Ezt látva Benedek, dühösen rárohan Egrire s részfokosával fejbe suhintotta vetélytársát. Egri összerogyott s másnap meg is halt. A tettest befogták és most a börtönben elmélkedik hogyhát tulajdonképen kár is volt ezt a tréfát (!) megtenni azért a piros Pannáért.

— **Csodaszülöttek.** Káptalan-Visen f. hó 23-án Pandur József pásztornak neje ikreket szült, ki orvosi körökben nagy érdeklődést fognak kelteni. Mert kétségkivül ritka, sőt talán még soha elő nem fordult eset az, hogy ikrek ugy legyenek összenőve, mint ezek. Ugyanis koponyacsontuknál fogva vannak ezek oly szorosan összenőve, hogy a két — különben tökéletesen kifejlett — leánygyermek egyet képez két testben. Az egyiknek homlokcsontja a másiknak körülbelül halántéka irányába esik. Hogy az anya aránylag jól érzi magát és minden veszélyen tul van, az Hubert Ferencz, locsmándi orvos urnak érdeme, ki a szülésnél segédkezett, s akinek sikerült is az ikrekeegyiket még élve elvenni az anyától; de ez is mintegy tiz percz mulva meghalt. Nevezett derék orvos ur a hullákat magával vitte, hogy azokat spiritusba téve a megyei főorvos további rendelkezésére bocsássa. X—y.

— **A filoxera** mind rohamosabb terjedéséről hoz ujabb hireket a hivatalos közlöny. Igy az elmult héten Szilágymegye, Szilágy-Somló és Zovány, J. N. Kun Szolnok megye: Jászapáti, Biharmegye: Albis, Pest-Pilis-Solt-K.-Kún megye: Kalász és Esztergommegye: Nána községeiben a filoxera jelenléte hivatalosan constatáltatott s a szokott óvintézkedések a tovaterjedés ellen megtétettek; de úgy látszik mit sem használtak, mert a vész egyre jobban terjed. A földmivelési minister ezen községek összes szőlőterületeit, valamint az olyan kerteket is, melyekben esetleg egyes szőlőtők állanak, zár alá helyeztette. E rendelet értelmében a zár alá helyezett összes szőlőterületről gyökeres vagy gyökértelen szőlővessző, szőlőnövény és általában a szőlőtő minden egyéb alkatrésze (a szőlőfürt kivételével), továbbá bármilyen fa- vagy cserjenemü ültetvény, használt duczok és szőlőkarók s szőlőlevél be csomagolt bárminő tárgyak kivitele s úgy ezen tárgyaknak egyik szőlőből a másikba való átvitele is tiltatik.

— **Egy zsák lisztért.** Dunaszekcsői levelezőnk irja: Holczer György és társa dunaszekcsői molnárok a Dunán lévő Rásits Mláden ladikjából egy zsák lisztet és egy zsák darát kilopták s azt egy más malomba vive osztoskodni akartak. A káros molnár midőn észrevette, hogy lisztje s darája hiányzik, gyanuja rögtön Holczerra irányult, ki ől kérte is lisztjét; ez gorombáskodással illeté és rögtön elment Mohácsra ügyvédhez R.-ot bepelendő: hogy tudja őt lopással vádolni! Rásits ez idő alatt a helybeli csendőrökhöz folyamodott, kérve őket, hallgassák ki Holczert és társát, mi megtörténvén a hencegő tolvaj az első simogató szóra már bevallotta, hogy ő lopta el a lisztet és darát. Ekkor egy csendőr és egy esküdt az illető tolvajjal a malomba mentek a lisztet elhozandó. (A dara már el volt adva.) Ennek megtörténte után a csendőr meghagyta Holczernak, hogy tegye be a malom ajtókat és üljön a ladikba. H. csakugyan úgy tett mintha beakarná tenni az ajtókat, de a helyett hogy betette volna a hátsó ajtót, beleugrott a Dunába, mit a csendőr észrevéve, lármát csapott; erre az esküdt és a káros utána eveztek, de csak a harmadik malom alatt mikor már feketedni kezdett, az utolsó elmerülésnél érte őt uton és mentette ki Rásits Mláden a káros magá. Csodálatos az, hogy két malomkerék alatt volt és mégis ujra feljött. Mikor a ladikba behuzták, legalább 15 itcze viz folyt ki belőle. Holczer igen gyenge; de mire e sorok napvilágot látnak, addigra már a sötétben lesz.

— **Magyar huszár bravour.** Az Armeeblatt-ban Demster őrnagy következőket irja egy a hadgyakorlatok alatt véghezvitt lovasbravourról: Az 5-ik hadtest parancsnoka, báró Catty altábornagy nagyérdekében volt megtudni hol van a 43-ik dandár (báró Conaro altábornagy) és hogy vajjon képes-e még a harczot kezdeni. E végből a többi közt őrjáratra küldte Krisst XI-ik huszárezredbeli hadnagyot és ez alkalommal vitte végbez Árvay 6-ik századbeli közhuszár az a lovasbravout, mely ép oly fényes bizonyitéka e katona találékonyságának és furfangjának, mint lova jóságának. Krisst hadnagy e hó 8-án délelőtt 10 órakor indult el lóháton Schweinbarthból, az előőrsök vonalán átcsempés te magát Gaunersdorfig és délután két órakor mellékutakon Mistelbachba érkezett, a honnan táviratot küldött a lovas-dandár-parancsnokságnak. Astán két órát pihent, abrakoltatott, majd tovább lovagolt és 5 órakor Poisdorfba ért, onnan pedig 7-ikén Steinbergbe, a mi kerek 50 kilométernyi ut. Steinbergben ismét abrakoltatott, a legénységet megvacsoráltatta a becsinált husokból és kilenczedfélkor az emlitett Árvay huszárt jelentéssel küldte az 50 kilométerre fekvő Weikendorfba, utasitván a legényt, hogy a falvakat ne ejtse utba, az ellenséges őrsöket pedig kerülje ki és a jelentést még napkelte előtt okvetetlen megtegye a dandárparancsnokságnál. Az ég felleges volt, az éj jó sötét. Árvay, kinek ezrede Győrben állomásoz s igy a környéket nem ösmerheti, ezen kivül csak magyarul tud, neki nyargalt a fekete éjszakának és 9-én reggel 4 órakor megérkezett Weikendorfba, a hol átadta a jelentést a dandár-parancsnokságnak. Azután hirtelen megabrakoltatta lovát és kivonult századával a gyakorlatra, ugy hogy nyolczadfélkor már ismét a Weikendorftól 17 kilometerre levő hohenruppersdorfi gyakorló-téren volt. Lovagolt aztán egész esti 5 óráig, ugy hogy 31 óra alatt összesen 140 kilometert hagyott hátra. A huszár és lova kitünő kondiczióban voltak és másnap 10-én ismét részt vettek a gyakorlaton. Albrecht főherceg öt aranyat adott a derék huszárnak.

— **Kettős házasság.** A soproni törvényszék előtt szeptember 12-én állott Gálovics János alsószakonyi születésü gombkötő. Gálovics 1876-ban Heisler György szombathelyi gombkötő-mesternél volt alkalmazva; — ezen mestere által megismerkedett Kis-Unyomban bizonyos Boda Máriával, kit aztán nőül is vett. Haisler átadta üzletét Gálovicsnak. Azonban miután az uj menyecskének összes vagyona csak 50 frt volt, mivel továbbá a vőlegény is csak 150 frttal birt, s az üzlet menete is igen lassu volt, a mézeshetek csakhamar végett értek: az üzlettel felhagytak, és sátorfájukat a menyecske anyjához Kisunyomba tették át. Azonban mint mindenütt, az anyós itt is savart csinált, s végtére oda lyukadt ki a dolog, hogy Gálovics gombkötőnek, mint igen fölösleges embernek, ajtót mutattak. Gálovics erre Csepreghbe ment szerencsét probálni, s hivta nejét is, de az nem tartott vele. Miután azonban itt sem boldogult, Vasvárra költözött át. A szerencse, mely sokszor tőzskre ment iparosokból hivatalnokokat, de még többször hivatalszolgákat is csinál, Gálovicsra is mosolygott; — ugyanis hivatalszolga lett az ottani póstahivatalnál. Azon édes reményben, hogy e magas állás nejének tetszeni fog, ujból felkérette, jönne hozzá; de ez tagadólag válaszolt, s mellette Gálovics még azon szomoru hirt is hallotta, hogy nejét egy kefekötő legény deli termete anynyira lehilincselé, hogy testtel lélekkel annak él. — Ez a szomoru hir Gálovics gombkötő szivét annyira összeszoritá, hogy ő viszont batyuját gombolá össze, s elutazott messze a nagyvilágba, amely alkalommal Csornára is ért, ahol alkalmazást nyert Kovács József gombkötő mesternél. Miután már másodszor lett gombkötő, azt gondolta magában, hogy nem fog ártani, ha másodszor nősül is s mestere leányának, a szép Kovács Josefa hajadonnak kezét kérte meg, — ki is a házasságba egyezvén, a lakodalom 1880. január 25-én megtartatott, — De ezt megtudta Gálovics első neje, és hogy férjét egészen leszázhassa nyakáról, ennek megbüntetését és az első házasság felbontását kérelmezte. Második neje, kinek már kis fia is van, az első házasságról mitsem tudott. Igy került Gálovics gombkötő a soproni törvényszék elé, s várja büntetését, melynek kiszabását egy formahiba miatt el kellett halasztani.

Politikai hirek. Spanyolország. Hét spanyol katona egy altiszt vezetése alatt „Éljen Zorilla" kiáltással átlépte a határt. A katonák állitólag magukkal hozták az ezred pénztárát. A csendőrség lefegyverezte és Perpignanba kisérte őket. — Az orosz orthodox egyház papjai jelenleg értekezleteket tartanak Kiewben az orosz orthodox egyház terjesztése tárgyában. Az értekezleten részt vesz két osztrák alattvaló is, névleg Naumovicz volt pater és Ploszcanski hirlapiró, kik javaslatokat terjesztettek elő az iránt, hogy Magyarországban és Gácsországban pénzel, a konvertiták segélyezésével, jutalmazásával és a nép részére szánt iratok kiadásával szerezzenek hiveket az orosz orthodox egyháznak. A délorosz országi püspökök elfogadták a gácsországi ügynökök javaslatait. — A Zuluföldön az uj boer-köztársaság augusztus 16-án megszületett. E napon adta ki Meyer Lukács, a köztársaság ideiglenes elnöke a proclamatiót, melyben kijelenti, hogy a Zulu föld kormányzata „Nieuw Republik" czim alatt szerveskedett s átvette a zulu-nép fölötti hatalmat és gondoskodást. Dinizulu a fiatal zulu törzsfőnök szintén aláirta a proklamatiót, melyet már ki is hirdettek. Egy tizenkét tagból álló népképviseleti kamara féle bizottságot választottak s a végrehajtó hatalom közegeit is megválasztották. Az elnökséget Piet Youbert vállalta el. A föld kérdés akként oldatott meg, hogy a boérok 560 gyarmatot kaptak 4 — 4000 hold területtel s 240 yarmatot 2—2000 holddal, az uj boer-város területét nem számitva bele, mely az Illobane-hegytől kissé délre fekszik. Valószinü, hogy egy kikötőt is kap az uj köztársaság. — Brüsszelből jelentik: Az uj népiskolai törvény szentesitése alkalmából a helyőrség készenlétben állott és az egész polgárőrség felfegyverkezett. A szabadelvü párt klub helyiségén gyászlobogó lengett. Mindenütt nagy izgatottság volt ugyan észlelhető, de rendzavarás nem fordult elő. Az utcákon kiabálva és dalolva járó csoportokat a rendőrség ellenállás nélkül szétoszlatta. A „National" czimü hirlap szerkesztője ellen, a köztársasági kormányforma mellett irt éles hangu czikke miatt kiutasitási parancsot adtak ki. — A civilizátió Montenegróban. A „Novoja Wremja" irja a következőket: „A harczias Montenegró figyelmét jelenleg egészen lekötik a békés munkálkodások. A városokban, falvakban sőt tanyákon is pezsgő tevékenység honol. Mindenütt házakat épitenek, bazárokat emelnek és utakat csinálnak. Különösen sokat nyertek Niksics és Podgoricsa, melyeknek a külalakja egészen európai. Minthogy a török kormány idejében rendkivül elhanyagolt volt Podgoriczát nehéz lett volna ujjáalakitani. azért a kormány élénk részvéte mellett egészen uj város épül. A fejedelemség nyugoti határszélein az országut már kész. Szorgalmasan dolgoznak a Podgoricza és Anderjevicza, Piva és Niksics közt vivő országuton is. Sőt a Plovniczából a Szkutári tó mentén Podgoricsába és Danilovgradba vivő 47 kilométernyi vasutvonal kitüzésén is fáradoznak. Később ugyanezt a vonalat Niksicsig is kiterjesztik. Ennek a vasutvonalnak is meg lesz a maga strategiai jelentősége.

— **Türelmetlen horvátok.** Undok, a mult vasárnap olyan botrány történt, mely beillett volna akár Zágrábba is. Nevezett község magyar lakósainak saját kérelmére ugyanis az egyházi főhatóság megengedvén, hogy ott minden harmadik vasárnap magyar isteni tisztelet tartathassék; midőn az első magyar perdikácio megtartására a kerületi esperes ur mult vasárnap megjelent, a horvát lakosság a templomban olyan botrányt idézett elő vad lármájával, hogy az isteni tiszteletet félbe kellett hagyni, s a főt. esperes urat is insultálták. Reméljük, hogy a hallatlan botrány előidézői és főcinkosai méltó szigoru büntetésbe fognak részesülni.

— **A község vadászati joga.** A községi vadászterületek bérbeadása az 1883. XX. t. c 3. §-ában kötelezőleg ki levén mondva, a belügyminiszter részint a czélból, hogy a törvény vonatkozó rendelkezésének pontos végrehajtását ellenőrizze, részint azért mert ez uton igen érdekes és értékes statisztikai adatok gyülnek össze, körrendeletileg elrendelte, hogy minden községre nézve a bérbeadott terület nagysága, a bérleti összeg és a bérlet tartalma bejelentessék. A megyék közül eddig harminczhárom, a törvényhatósági joggal felruházott városok közül 19 tett jelentést. A beterjesztett kimutatások azonban legnagyobb részben visszaküldettek pótlás végett, a mennyiben számos község vadászterülete a törvényben megszabott 6 évnél kevesebb időre lett bérbeadva, sok községé pedig egyáltalában nem adatott bérbe.

Nyilatkozat.

A „Zala" 42. számában kibocsátott **„Nyilatkozat"** záradékául Farkas Imre által csatolt sorokat illetőleg kijelentem, hogy én a lovagias elégtételt törvényellenessége daczára is bizonyos kényes, nyilvánosság elé nem hozható ügyekben elfogadhatónak tartom; de oly ügyben, minőt Farkas Imre, a „Zala" társszerkesztője, felszínre vert, egyátalán nevetségesnek tartom az aféle nyegle hősködést. Én a sérelmesnek állitott czikkért a felelősséget elvállaltam s igy Farkas Imrének módjában volt — ha csakugyan jogos alapon nyugvónak tartotta ügyét — a sajtóbiróság utján elégtételt szerezni. Mivel azonban e helyett a fenforgó ügyből magának jelleménél fogva ismét **tőkét** csinálva, személyemet durva sértésekkel illette, én az oly jött-ment nyelvére való kifejezéseket visszautasitom s kijelentem, hogy őt még korbácsütésre sem tartom méltónak. Az ügy elfogulatlan megitélését a higgadt és józan közönségre bizom, azon közönségére, kinek érdekében az ily földönfutó, eszeveszetteket — amint mai vezérczikkünkből kitünik — mindenkor leálczázni föladatunkká tüztük.

Szalay Sándor.

Irodalom.

— **„Birói függetlenség"** czim alatt egy szellemdús röpirat jelent meg e napokban Justustól. Az álnév alá rejtőzött szerző fölvett tárgyát, a birói függetlenséget, kimeritő részletességgel, tudományos készültséggel, vonzó modorban és megkapó irálylyal fejtegeti s a szó szoros értelmében élvezetes olvasmányt nyujt. Igen érdekesen ecseteli szerző a birói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. IV. törvénycikk megalkotása előtti igazságügyi állapotokat; és egész elragadtatással beszél azon törvényczikkről. „Magasztos öröm, — igy szól — nemes büszkeség feszíti kebleinket az ezen törvényczikkben befektetett fönséges elvek hallatára. E törvénynyel beléptünk a művelt államok sorába. E töréy azon alap, a melyen az igazság erős várát fölépithetjük." — Azután összehasonlitja szerző a multat és az akkori jelent az uj törvény által igért jövővel, a melynek megragadó képét nyújtja. Szivünk hevesebben dobog és valódi lelkesedés fog el, a midőn a szerző által igazi költői hévvel rajzolt szen jövőről olvasunk. De hajh, csakhamar ellobban lelkesülségünk lángja s előttünk áll a költőietlen rideg való siralmas mezében. A biró hatalom gyakorlásáról szóló törvény megalkotása óta 12 év telt el. Vajjon teljesültek e legszebb reményeink?! Igazságszolgáltatásunk egy cultur nép jogállami igényeinek, igazságügyi politikájának, a haza jól felfogott igényeinek, és a haladás követelményeinek megfelelnek-e? És valóban megvan-e az annyira óhajtott birói függetlenség?! Ez szerző itélőszéket tart. Rendkivül érdekes ezen itélőszék, mely előtt Themis istenasszony haragtól lángoló szemekkel beszél a mai igazságügyi misériákról, — azután egy biró mondja el tanulságos élettörténetét. — Végül szerző 5 pontban adja elő javaslatait, melyek a birói függetlenséget és tekintélyt állandóan fentartani, a birónak tisztességes megélhetést és jövőt bistositani képesek volnának. Akit igazságyünk érdekel — s kit ne érdekelne ez?! — bizonyára megszerzi ez, az érdekes olvasmányt, melyről hiszsük hogy általános feltünést fog kelteni. Justus ezen röpirata az „Athenaeum" nyomdájából került ki és 50 krért kapható Zilahy Sámuel budapesti könyvkereskedő cég bizományában.

HIRDETÉSEK.

Papirszeletek.

Összeadni csak egynemü mennyiséget lehet. Mert pl. ö szeadható volna-e két tani ó és három forint?

Nem.

Miért nem?

Mert lehetetlen, hogy két tanitónak három forintja legyen.

* *

Ismertető jel. — „János! Mondja csak miért van az, hogy a báró ur, valahányszor itt jár s az uraságot nem találja honn, szamárfület csinál a visitkártyája sarkán? kérdezi a Julcsa szobaleány az inastól." —

— „Hja hugom, erről a szamárfülről lehet megösmerni, hogy a báró ur itt járt; felelt nagy bölcsen az inas." —

*

Hajlandó volnál e egy nagyon jó üzlethöz tizezer forinttal hozzájárulni?

Nem.

Hat öt ezerrel?

Azt sem.

Hat két ezzerel, ezerrel, vagy öt százzal?

Még ennyivel sem?

No hát adj kölcsön 2 forintot holnapig. —

*

Tuale. „Szolgálhatok fagylalttal kisasszony?" —

Hölgy. „Köszönöm, ahhoz talán mégis könnyen vagyok öltözve."

*

Táviratváltás. Kérdés: „Tegnap óta egy fölbolond bolyong itt, mit csináljunk vele?

Kovács rendőr." Válasz: „Várja be a másik felét, aztán küldje ide egészen. Erős, szakaszvezető." —

*

Ki volt az őse. Egy társaság ban szóba kerültek az orleansi herczegek.

Egyik jelenlevő kérdi:

„Valjon ki volt öse az Orleansoknak?" —

Ki? Hát az orlansi szüz!"

*

— Különös. Mikor valamelyik miniszter ur kiadásokat tesz, azt mondjak hogy tárczáját terheli.

Pedig szokás szerint mindenki könnyebbedni érzi tárcsáját, ha fizet.

*

A szemereje. Egy ur a feleségével az állatseregletet nézi.

Ur:

„Hallja, igazgató ur, mégis nagy dolog lehet ezeket a fenevadakat megszeliditeni!"

Igazgató: „Á bogy veszszük. Különben az egésznek a titka a szemnek ben van. Ha én ránézek a legvadabb jellemü állatra, az megszelidül."

Ur:

„Ugyan kedves direktor ur, nem nézne rá egyszer az én — feleségemre?".

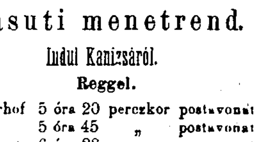

Vasuti menetrend.

Indul Kanizsáról.

Reggel.

Pragerhof	5 óra 20	perczkor	postavonat
Barcs	5 óra 45	„	postavonat
Budapest	6 óra 28	„	gyorsvonat
Budapest	7 óra 20	„	kevertvon.
Bécsujhely	6 óra 35	„	postavonat.

Délben.

Budapest	2 óra —	perczkor	postavonat
Pragerhof	2 óra 45	„	postavonat
Sopron	2 óra 15	„	postavonat.
Barcs	2 óra 25	„	postavonat.

Este.

Pragerhof	11 óra 20	perczkor	gyorsvonat
Zákány	11 óra 5	„	postavonat
Budapest	12 óra 15	„	postavonat
Bécsujh.	12 óra 5	„	postavonat

Érkezik Kanizsára.

Reggel.

Bécsujh.	4 óra 8	perczkor	postavonat
Budapest	4 óra 45	„	postavonat
Fiume	5 óra 52	„	postavonat
Pragerhof	6 óra 17	„	gyorsvonat.

Délben.

Sopron	1 óra 48	perczkor	postavonat
Pragerhof	1 óra 15	„	postavonat
Barcs	1 óra 40	„	postavonat
Budapest	1 óra 59	„	postavonat.

Este.

Budapest	9 óra 50	perczkor	kevertvon.
Bécsujh.	10 óra 26	„	postavonat
Budapest	10 óra 55	„	gyorsvonat
Pragerhof	11 óra 35	„	postavonat
Barcs	11 óra 25	„	postavonat.

Orvosi tekintélyek által vese, hugdara, köszvény és hólyag bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál rendelve.

SALVATOR

— égvényes vasmentes savanyuviz —

széneavdús, lithium tartalmu forrás

Borral használva igen kellemes üditő italt szolgáltat

Kapható ásványviz-kereskedésekben és legtöbb gyógyszertárban

A Salvator-forrás igazgatósága EPERJESEN

Budapesten főraktár ÉDESKUTY L. urnál. 2184 5—20

Kapható Rosenfeld Adolfnál.

Lapvezér és kiadó: **SZALAY SÁNDOR.**

Felelős szerkesztő: **VASS ÁLMOS.**

Laptulajdonos: **WAJDITS JÓZSEF.**

MOLL SEIDLITZ-POR

Csak valódi ha minden dobozon a gyárjegy: a sas és Moll sokszorositott czég nyomata látható.

Ezen porok tartós gyógyhatása makacs **gyomor- és altestbajok**, gyomorgörcs és elnyákásodás, gyomorégés, rögzött **dugulás**, májbaj **vértolulás**, aranyér és a legkülönfélébb **női betegségek** ellen 30 év óta folytonosan növekedő elismerésben részesül. Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt. **Hamisitványok törvényesen üldöztetnek**

Francia borszesz és só.

Köszvény, csúz- mind nemü hasogatás és bénulás-, fej-, fül- és fogfájás sikeres gyógyitásához **bedörzsölésre; boregatásnak** mindennemü sérülések és sebek, gyuladások és daganatok ellen, **Bensőleg** vizzel keverve, hirtelen betegedés, hányás és kólika ellen. Egy üveg pontos utasitással 80 kr. 2063 28 - 52

Valódi, Moll védjegyével és néválairással.

Moll A. gyógyszerész császár királyi udv. szállitó. **Bécs, Tuchlauben**

Raktárak: Nagy-Kanizsa: Belus József gyógyszerész. Rosenfeld Ad. Fesselhofer Józ ef. **Barcs**: Dorner S. **Csáktornya**: Göncz L. gyógy. **Kaposvárott**: Borovicz Ad. **Keszthely**: Wünsch F. **Körmend**: Rátz János. **Marczali**: Ixtl Ferd. **Szigetvár**: Szalay József **Zala Egerszeg**: Hollósy J. gyógyszerész.

Figyelembe venni kéretik.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tudomására hozni, miszérint, helyben, főutcza, a városház átellenében, alulirt czég alatt

vászon- és fehérnemü

üzletet nyitottunk

Üzletünk áruczikkeinek jegyzékét rövid idő alatt hirdetni fogjuk. kérjük addig is, próbabevásárlást tenni, hogy jó czikkeink és olcsó árainkról a n. é. közönség meggyőződést szerezhessen. Pontos kiszolgálást biztositunk mindenkor.

Amidőn, a n. é. közönség szives pártfogását kérjük,

maradtunk kiváló tisztelettel

Nagy-Kanizsa, szept. hó.

Irmler és Wágner.

2278 2 - 8.

A t. cz. magyar olvasó közönséghez!

Tisztelettel értesitjük a t. cz. magyar olvasó közönséget, hogy **„Gondűző"** czimen uj szépirodalmi hetilap jelent meg kiadásunkban, melyre vonatkozva megismertetjük következő programmunkat:

Távol tartva magunkat minden pártoskodástól, azt a föladatot tüztük magunk elé, hogy lapunkat a legszigorubb erkölcsi elvek szerint szerkesztjük, úgy, hogy azt minden anya bátran adhatja serdülő leánya kezébe; a magyar irodalmat tehetségünk szerint fogjuk ápolni és nemzetünk kedvelt iróinak legjobb munkáit közöljük, különös sulyt fektetve a regényirodalomra, adni fogunk beszélyeket költeményeket, vidámitó humoreskeket, a közmivelést előmozditó természetrajzi-, földrajzi-, ország- és népismereti vázlatokat, a kertészet és háztartást érdeklő tanulságos közleményeket, azonkivül tekintettel leszünk a jelesebb külföldi regényekre is.

Támogatva a legkiválóbb iróink által, minden törekvésünket oda irányozzuk, hogy lapunkat folyvást tökélyesitsük és emeljük, hogy oly családi lapot nyujthassunk a hazai olvasó közönségnek, minő, tekintve a legnagyobb gonddal választott, dús tartalmat a pompás kiállitást és a fölöttébb olcsó árt, hazánkban mostanig még nem jelent meg és — joggal mondhatjuk — **mely a hézagot kitölteni lesz hivatva.**

Első számunkat következő munkatársakkal kezdjük: **P. Szathmáry Károly, Mikszáth Kálmán, Kazár Emil, Margitay Dezső stb.**

A második számban érdekfeszitő, nagyobb szabású történeti regényt kezdünk meg **P. Szathmáry Károly**-tól e czimen:

„SZÉKELY TAMAD, SZÉKELY BANJA"

A negyedik számban **Mikszáth Kálmán,** fiatal iróink e matadórja szokott kedélyes és megragadó modorával kisebb regényt fog közölni a fővárosi életből.

A hatodik számban nagyobb társadalmi regényt kezdünk meg **Dr. Sziklay János-tól.**

Szigoruan és lelkiismeretesen tartva szem előtt programmunkat, az a biztos remény kecsegtet minket, hogy a „GONDŰZŐ" kedvelt olvasmánynyá válik minden müvelt családi körben és érdemes lesz arra, hogy valóságos gondűzővé legyen és valódi házi kincset képezzen arra nézve, ki szünóráiban érdekes olvasmánynyal akar foglalkozni.

Előfizetési föltételek:

„Gondűző" szépirodalmi hetilap, megjelen minden vasárnap 3 ivnyi tartalommal, azonkivül a képes czimlappal ellátott boritékon két oldalnyi hasznos tudnivalókkal és talányokkal, a következő előfizetési árak mellett:

Egy évre **6** frt., félévre **3** frt., negyedévre **1** frt **50** kr. Egyes szám ára **15** kr.

A jutalmakat illetve is arra törekedtünk, hogy előnyt nyujthassunk t. előfizetőinknek.

Tetemes áldozatok árán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy kizárólag előfizetőink számára olajnyomatu, eredeti magyar festményeket sokszorositattunk, minek következtében minden félévés előfizetőnknek **egy**, az egész éveseknek pedig **két** képet adhatunk. E képek jól és tartósan készitet, mosható arany keretben **84** czent. magasak, és **76** czent. szélesek egészen készen fölfüggesztéshez és egy darab ára csak is 2 frt. — E képek a következők:

Szent István király. — Kossuth Lajos. — Deák Ferencz. — Petőfi Sándor. — Vörösmarthy Mihály.

Továbbá a következő életképek:

Vasárnapi mulatság falun. — Czigány tanya az erdőben. — Csikós élet. — A puszták fia.

Mutatvány számokkal szivesen szolgálunk dijtalanul és bérmentesen, gyüjtőknek tiz előfizető után egy tisztelet példányt adunk

A t. cz. hazai olvasó közönség részéről élénk részvételre számitva, reméljük, hogy vállalatunkat a tökély legmagasabb fokáig emelhetjük és tisztelettel kérjük hazai irodalmunk becses pártfogóit hogy minket e hazafias vállalatunk előmozditásában tehetségük szerint pártolni kegyeskedjenek. 2281 1—2

Tisztelettel

a „Gondűző" szerkesztősége és **kiadóhivatala,**

Budapesten belső dob-utcza 14.

Nagy-Kanizsa város tanácsától.

ad. 4215. t. 84.

Árverési hirdetmény.

Nagy-Kanizsa város rendezett tanácsa által közhirré tétetik, hogy a város tulajdonát képező 14660 frt becsértékü, a nagy-kanizsai 66. számu telekjegyzőkönyvben 863. hrsz. alatt felvett ingatlan tartozékaival együtt (régi kórház) folyó évi október hó 9-én reggeli 10 órakor a városház tanácstermében nyilvános árverésen el fog adatni.

Az árverezni kivánók értesittetnek, hogy árverezni csak a becsár 10%-ának bánat pénzül letétele mellett lehet.

A többi feltételek a városház tanácstermében a hivatalos órák alatt a városi levéltárnoknál betekinthetők.

Kelt **Nagy-Kanizsán,** 1884 szeptember 13.

2280 1—3. **A városi tanács.**

Alapittatott 1858.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tüzoltószerek gyára, harang és érczöntődéje BUDAPESTEN Rottenbiller-utcza 66.

Ajánlja gyártmányát, mint **magyar különlegességet kutakban és mindennemü szivattyukban.** elvállal **teljes vizvezetékek** berendezését, **városok, földbirtokosok, ipartelepek ármentesitő társulatok és maganzók** részéről modern technikai **Egyetlen belföldi szivattyu-gyár.**

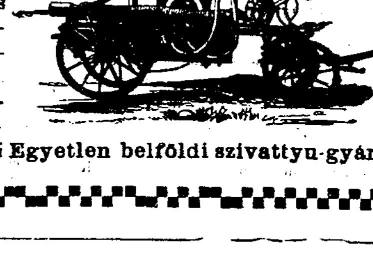

alapon és kedvező feltételek mellett ajánlkozik **köz- és magánfürdők** felszerelésére, **szagmentes ürszékek** felállitására és **minden viz müvi munkálat** gyors és pontos kivitelére képes árlapok és részletes költségtervezetek kivánatra dijmentesen küldetnek.

2023 64—80

Wajdits József könyvnyomdájából Nagy-Kanizsán.